

პალატების სამართალი

კრებულში გამოქვეყნებულია ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისა და სამართლის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები. ამ და სხვა საქმეთა მოძებნა შესაძლებელია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებ-გვერდზე: http://www.supremecourt.ge/default.aspx?sec_id=133&lang=1

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი
სამოქალაქო საქმეებზე
2016, №8

Decisions of the Supreme Court of Georgia
on Civil Cases
(in Georgian)
2016, №8

Entscheidungen des Obersten Gerichts von Georgien
in Zivilsachen
(in der georgischen Sprache)
2016, №8

Решения Верховного Суда Грузии
по гражданским делам
(на грузинском языке)
2016, №8

გადაწყვეტილებების შერჩევასა
და დამუშავებაზე პასუხისმგებელი **ქეთევან შინგალია**

ტექნიკური რედაქტორი **მარიკა მაღალაშვილი**

რედაქციის მისამართი: 0110, თბილისი, ძმები ზუბალაშვილების
ქ. №32, ტელ: 298 21 03; www.supremecourt.ge

ჟურნალი გამოდის საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და
საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთო
სასამართლოების დეპარტამენტის მხარდაჭერით

1. ხელშეკრულებაზე უარის თქმის შედეგები

ბანკინება

№ას-1189-1119-2015

23 მარტი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ბ. ალავიძე

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

I. სასარჩელო მოთხოვნა და სარჩელის საფუძვლები

1. გ. ა-ემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში მოპასუხე პ. ჩ-ის მიმართ, რომლითაც მოითხოვა მოპასუხისათვის 2,550 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრება.

2. სარჩელის ფაქტობრივ გარემოებად მითითებულია, რომ მოსარჩელემ 2010 წლის 23 ნოემბერს ქ.ოზურგეთში მოპასუხისაგან შეიძინა ავტომანქანა, რაშიც გადაუხადა 2,550 აშშ დოლარი. იმის გამო, რომ 23 ნოემბერი იყო დასვენების დღე, გ. ა-ემ იმავე დღეს ვერ დაირეგისტრირა ავტომანქანა თავის სახელზე. თუმცა 2,550 აშშ დოლარი გადაუხადა მოპასუხეს და დაეუფლა ავტომანქანას. 2014 წლის 22 იანვარს ავტომანქანა ჩამოართვეს საპატრულო პოლიციის თანამშრომლებმა, რა დროსაც განუმარტეს, რომ ავტომანქანა იყო დაყადაღებული. მოსარჩელემ რამდენჯერმე უშედეგოდ მოსთხოვა მოპასუხეს თანხის დაბრუნება.

II. მოპასუხის პოზიცია

3. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო.

4. მოპასუხის წარმომადგენლის განმარტებით, 2010 წლის აგვისტოს თვეში მისმა მარწმუნებელმა მოსარჩელეს ავტომობილი გადასცა დოკუმენტაციასთან ერთად. მოსარჩელეს განემარტა, რომ მოპასუხისათვის სხვა პირს უნდა გადაეფორმებინა ავტომანქანა, ვინაიდან იგი სხვის სახელზე იყო რეგისტრირებული, რაზედაც მოსარჩელეს პრეტენზია არ გამოუთქვამს.

5. 2010 წლის სექტემბრის თვეში, მოსარჩელე შეხვდა გ. ს-ეს – ავტომანქანის ადრინდელ მფლობელს, რომელმაც ასევე განუმარტა მას ავტომანქანის გადაფორმებასთან დაკავშირებით არსებული პრობლემების შესახებ. თუმცა გ. ა-ემ მასაც უარი

განუცხადა ნივთის უკან დაბრუნებაზე.

6. ასევე, მოპასუხემ მიუთითა სარჩელის ხანდაზმულობაზე.

III. პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნებზე მი- თითება

7. ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2015 წლის 27 მაისის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა. მოპასუხე პ. ჩ-ეს დაეკისრა მოსარჩელე გ. ა-ის სასარგებლოდ 2,550 აშშ დოლარის ანაზღაურება.

IV. სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნა

8. გადაწყვეტილებაზე სააპელაციო საჩივარი წარადგინა პ. ჩ-ემ, რომელმაც მოითხოვა, ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2015 წლის 27 მაისის გადაწყვეტილების გაუქმება და საქმის დაბრუნება ხელახლა განსახილველად ოზურგეთის რაიონული სასამართლოსათვის.

V. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი და ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძვლები

9. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 7 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით პ. ჩ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა. გაუქმდა ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს 2015 წლის 27 მაისის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება. გ. ა-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

10. სააპელაციო პალატამ მიუთითა შსს ოზურგეთის რაიონული სამმართველოდან გამოთხოვილ, წინასაგამოძიებო შემონემების შედეგად შედგენილ მასალებზე, რომლიდანაც გ. ა-ის გამოკითხვის ოქმში დაფიქსირებული იყო, რომ 2010 წლის 23 ნოემბერს, გ. ა-ემ პ. ჩ-ისაგან 2550 აშშ დოლარად შეიძინა ავტომანქანა – ოპელ ასტრა. ვინაიდან, 23 ნოემბერი იყო დასვენების დღე, იმ დღესვე მანქანის გადაფორმება ვერ მოხერხდა. პ. ჩ-ემ აცნობა, რომ ავტომანქანა იყო პირველი მფლობელის, ქ. რუსთავეში მცხოვრები ნ. ყ-ის სახელზე რეგისტრირებული, მაგრამ აღნიშნული ფაქტი პრობლემას არ წარმოადგენდა და 10 დღეში ავტომანქანას გადაუფორმებდა. 10 დღის შემდეგ მიაკითხა პ. ჩ-ეს, რომელმაც აცნობა, რომ ნ. ყ-ი ადგილზე არ იმყოფებოდა და მოკლე დროში მოახერხებდა ავტომანქანის გადაფორმებას. პ. ჩ-ეს მოსთხოვა ნ. ყ-ის ტელეფონის ნომერი, რათა პირადად დალაპარაკებოდა და მოეთხოვა მანქანის გადაფორმება. როდესაც დაურეკა და ნ. ყ-ს მოსთხოვა გადაფორმება, მან აცნობა, რომ აღნიშნული მანქანა მისგან იყიდა გ. ს-ემ, რომელსაც მისაცემი ჰქონდა თანხის ნაწილი და თანხის სრულად გადახდის შემდეგ გადაუფორმებდა ავტომანქანას. არაერთი მოთხოვ-

ნის მიუხედავად, 4 წლის განმავლობაში პ. მხოლოდ ჰპირდებოდა, რომ მანქანას გადაუფორმებდა. 2014 წლის 22 იანვარს საპატრულო პოლიციამ ჩამოართვა ავტომანქანა, რაც აუქციონის წესით გასხვისდა.

11. სააპელაციო პალატამ მიუთითა შსს ოზურგეთის რაიონული სამმართველოდან გამოთხოვილ, წინასაგამოძიებო შემოწმების შედეგად შედგენილ მასალებზე, რომელშიც გ. ს-ის გამოკითხვის ოქმში დაფიქსირებული იყო, რომ 2009 წლის ზაფხულში, ნ. ყ-ისაგან შეიძინა ავტომანქანა ოპელ-ასტრა, რომლის თანხა 2-3 დღის ვადაში სრულად გადაიხადა, რის შემდეგაც მანქანა მის სახელზე უნდა გადაფორმებულიყო, მაგრამ გარკვეული მიზეზების გამო, ნ. ყ-მა მანქანა არ გადაუფორმა, შემდეგ კი საერთოდ ვეღარ მოახერხა მისი მოძებნა. დაახლოებით 10 თვის განმავლობაში, პირადად სარგებლობდა ავტომანქანით, შემდეგ კი, მიყიდა პ. ჩ-ეს იმ მოტივით, რომ დარწმუნებული იყო მანქანას პრობლემა არ შეექმნებოდა და ადრე თუ გვიან ნ-ს მოძებნიდა.

12. სააპელაციო პალატის მითითებით შსს ოზურგეთის რაიონული სამმართველოდან გამოთხოვილ, წინასაგამოძიებო შემოწმების შედეგად შედგენილ მასალებში, პ. ჩ-ის გამოკითხვის ოქმში დაფიქსირებულია, რომ 2010 წელში, ა. ყ-ის მეშვეობით შეიძინა ოპელ-ასტრა ფურგუნი, რომელსაც მეპატრონე ჰყიდდა 1100 აშშ დოლარად. ავტომობილი იყო დამოკიდებული პრობლემაში. ავტომანქანა შეიძინა იმ მოტივით, რომ ააწყობდა და შემდეგ გაყიდდა. ავტომანქანის შექენისას საპატრულო პოლიციიდან აიღო ცნობა, რომ მანქანაზე არანაირი ჯარიმა, ან ყადაღა არ არსებობდა. შექენიდან სამ დღეში გ. ს-ეს უნდა გადაეფორმებინა ავტომობილი, რომელიც ნ. ყ-ის სახელზე იყო რეგისტრირებული. დაახლოებით ორი თვის ვადაში მოახერხა ავტომანქანის სრულად აწყობა. ავტომანქანა გაყიდა 2550 აშშ დოლარად. ავტომანქანის გაყიდვისას არ იცოდა, რომ პრობლემა შეექმნებოდა გაფორმებაზე.

13. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ 2015 წლის 11 მაისს, პირველი ინსტანციის სასამართლო სხდომაზე მოწმის სახით დაკითხულმა გ. ა-ის მეუღლე ე. გ-მ განმარტა, რომ 2010 წლის 23 ნოემბერს ოზურგეთში შეიძინეს ავტომანქანა, თუმცა იმავე დროულად გაფორმება ვერ მოხდა, ვინაიდან დასვენების დღე იყო. იმავე დღეს გადაამოწმეს, რომ მანქანა არ იყო უფლებრივად დატვირთული. 10 დღეში მიმართეს პ. ჩ-ეს მანქანისა და თანხის დაბრუნების მოთხოვნით. მას შემდეგ, ყოველთვეში ამოწმებდნენ, მანქანაზე ყადაღა ხომ არ იქნა დადებული, როდესაც მანქანა ჩამოართვეს დაუკავშირდნენ პ. ჩ-ეს და მოს-

თხოვეს თანხა, შემდეგ კი, აუქციონზე მანქანის შესყიდვაში დახმარება, თუმცა უშედეგოდ. მანქანის შესყიდვის თარიღი ახსოვს იმდენად, რომ წინა დღეს შეეძინათ შვილიშვილი (იხ. სასამართლო სხდომის ოქმი).

14. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ 2015 წლის 11 მაისს, პირველი ინსტანციის სასამართლო სხდომაზე, მოსარჩელეს შუამდგომლობით მოწმის სახით დაკითხულმა გ. ა-ის ახლობელმა, ნ. გ-ემ განმარტა, რომ 2010 წლის 23 ნოემბერს პ. ჩ-ეს გადაუხადეს ავტომანქანის საფასური და შეთანხმდნენ, რომ დღესასწაულის შემდეგ, მანქანას გადააფორმებდნენ. 10 დღის შემდეგ ისევ ახლდა გ. ა-ეს პ. ჩ-ესთან და მოითხოვეს მანქანის გადააფორმება, ან თანხის დაბრუნება. მოპასუხე ყველა შეხვედრაზე ჰპირდებოდა გაფორმებას. ამ მოთხოვნით გ. თვეში რამდენჯერმე ჩადიოდა პ-სთან (იხ. სასამართლო სხდომის ოქმი).

15. სააპელაციო პალატის მითითებით 2015 წლის 11 მაისს, პირველი ინსტანციის სასამართლო სხდომაზე მოპასუხის შუამდგომლობით, მოწმის სახით დაკითხულმა პ. გ-მა აჩვენა, რომ პ. ჩ-ე დაჰპირდა გ. ა-ეს, რომ ავტომანქანას გადაუფორმებდა 10 დღეში. როცა ველარ შეძლო გადააფორმება, ტელეფონით დაურეკა და შესთავაზა მანქანა დაებრუნებინათ და თანხა უკანვე მიეღოთ, რაზედაც უარი განუცხადეს ამ ზარის განხორციელებისას პ-სთან ერთად იმყოფებოდა (იხ. სასამართლო სხდომის ოქმი).

16. სააპელაციო პალატამ უდავო გარემოებად მიიჩნია, რომ პ. ჩ-ისაგან შეძენილი და ნ. ყ-ის სახელზე რეგისტრირებული ოპელის მარკის სადავო ავტომანქანა, 2014 წლის 22 იანვარს, საპატრულო პოლიციის თანამშრომლების მიერ, ჩამოერთვა გ. ა-ეს და ნ. ყ-ის ვალდებულების შესრულების მიზნით, აუქციონის წესით გასხვისდა.

17. სააპელაციო პალატამ დაადგინა, რომ ავტომანქანის ჩამორთმევისა და ნ. ყ-ის ვალდებულების შესრულების მიზნით, მისი აუქციონის წესით გასხვისების დროისათვის, ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების მოთხოვნით, გ. ა-ეს სასამართლოსათვის სარჩელით არ მიუმართავს.

18. სააპელაციო პალატამ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 186-ე მუხლზე და განმარტა, რომ მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადასაცემად აუცილებელია, რომ მესაკუთრემ ნამდვილი უფლების საფუძველზე გადასცეს შემძენს ნივთი. ნივთის გადაცემად ითვლება, შემძენისათვის ნივთის ჩაბარება პირდაპირ მფლობელობაში; არაპირდაპირი მფლობელობის გადაცემა ხელშეკრულებით, რომლის დროსაც წინა მესაკუთრე

შეიძლება დარჩეს პირდაპირ მფლობელად.

19. სამოქალაქო კოდექსის 477-ე მუხლის თანახმად, ნასყიდობის ხელშეკრულებით გამყიდველი მოვალეა გადასცეს მყიდველს საკუთრების უფლება ქონებაზე, მასთან დაკავშირებული საბუთები და მიაწოდოს საქონელი, ხოლო მყიდველი მოვალეა გადაუხადოს გამყიდველს შეთანხმებული ფასი და მიიღოს ნაყიდი ქონება.

20. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მხარეთა შორის სამართლებრივი ურთიერთობა გამომდინარეობდა 2010 წლის 23 ნოემბერს, ზეპირი ფორმით დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან, რა დროსაც, გამყიდველმა პ. ჩ-ემ გ. ა-ეს პირდაპირ მფლობელობაში გადასცა ნასყიდობის საგანი, მოძრავი ნივთი-ავტომანქანა ოპელ ასტრა, ხოლო მყიდველმა – გ. ა-ემ გადაიხადა შეთანხმებული საფასური და მიიღო ნაყიდი ქონება. ამასთან, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ გამყიდველი პ. ჩ-ე ნასყიდობის ხელშეკრულების დადებიდან 10 დღის ვადაში უზრუნველყოფდა ავტომანქანის მყიდველის, გ. ა-ის სახელზე გადაფორმებას.

სამოქალაქო კოდექსის 487-ე და 489-ე, 491-ე მუხლების თანახმად, გამყიდველმა მყიდველს უნდა გადასცეს ნივთობრივი და უფლებრივი ნაკლისაგან თავისუფალი ნივთი. ნივთი უფლებრივად უნაკლოა, თუ მესამე პირს არ შეუძლია განუცხადოს მყიდველს პრეტენზია თავისი უფლებების გამო. უფლებრივ ნაკლს უთანაბრდება, თუ საჯარო რეესტრში რეგისტრირებულია არარსებული უფლება. მყიდველს შეუძლია, ნაკლის გამო მოითხოვოს ხელშეკრულების მოშლა სამოქალაქო კოდექსის 352-ე მუხლის მიხედვით.

მოცემულ შემთხვევაში, გ. ა-ე მოპასუხისათვის თანხის დაკისრებას უფლებრივი ნაკლის მქონე ნივთის მიყიდვას უკავშირებდა.

სააპელაციო სასამართლომ მოსარჩელეს აღნიშნული მსჯელობის საწინააღმდეგოდ მიუთითა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ დამკვიდრებულ ერთგვაროვან სასამართლო პრაქტიკაზე, კერძოდ, სუსგ №ას-914-954-2011 და №ას-658-625-2014, რომლითაც დადგენილია შემდეგი: „საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს კანონის, პირველი მუხლის შესაბამისად, ეს კანონი განსაზღვრავს საქართველოს ტერიტორიაზე საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის სამართლებრივ საფუძველს. აღნიშნული კანონით იმპერატიულად დადგენილია სატრანსპორტო საშუალებათა სავალდებულო რეგისტრაცია, რაც თავისთავად არ წარმოადგენს ნივთზე საკუთრების წარმოშობის საფუძველს. რეგისტრაციის გან-

ხორციელება არ წარმოადგენს სამოქალაქოსამართლებრივ აქტს, იგი მხოლოდ საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის სამართლებრივ საფუძველს ქმნის და თავისი არსით ადმინისტრაციული სამართლის სფეროს განეკუთვნება“.

ვინაიდან, 2010 წლის 23 ნოემბერს, ნასყიდობის ხელშეკრულების დადებისა და გ. ა-ის მიერ ავტომობილის შეძენის დროისათვის ნივთზე პრეტენზია არავის გააჩნდა, მასზე რაიმე სახის უფლებრივი შეზღუდვა არ არსებობდა, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ ნივთი უფლებრივად უნაკლოს წარმოადგენდა.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 405-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის შესაბამისად, თუ ხელშეკრულების ერთი მხარე არღვევს ორმხრივი ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულებას, მაშინ ხელშეკრულების მეორე მხარეს შეუძლია უარი თქვას ხელშეკრულებაზე ვალდებულების შესრულებისათვის მის მიერ დამატებით განსაზღვრული ვადის უშედეგოდ გასვლის შემდეგ. 352-ე მუხლის თანახმად, თუ ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარე 405-ე მუხლით გათვალისწინებული პირობების არსებობისას უარს იტყვის ხელშეკრულებაზე, მაშინ მიღებული შესრულება და სარგებელი მხარეებს უბრუნდება (ნატურით დაბრუნება). ნატურით დაბრუნების ნაცვლად მოვალეს ეკისრება ფულადი ანაზღაურება, თუ მიღებული საგანი გაფუჭდა ან დაიღუპა.

სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ პ. ჩ-ემ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება – 10 დღის ვადაში გადაფორმებინა მყიდველისათვის ავტომობილი, არ შეასრულა და არც დამატებით დაწესებულ ერთთვიან ვადაში არ განახორციელა გაყიდული ავტომობილის გ. ა-ის სახელზე რეგისტრაცია. ამდენად, სასარჩელო მოთხოვნა ნასყიდობის საგნის საფასურის ანაზღაურების თაობაზე სამოქალაქო კოდექსის 405-ე და 352-ე მუხლების შესაბამისად, დასაბუთებულია.

21. ამასთან, სააპელაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 128-ე, 129-ე და 130-ე მუხლებით და მიიჩნია, რომ მხარეთა შორის ურთიერთობა გამომდინარეობდა მოძრავ ქონებაზე დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან. შესაბამისად, ამ ხელშეკრულების ფარგლებში წარმოშობილი მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადა შეადგენდა სამ წელს.

სასამართლო სხდომაზე დაკითხული მოწმეთა ჩვენებებითა და მოსარჩელის შუამდგომლობის საფუძველზე, შსს ოზურგეთის რაიონული სამმართველოდან გამოთხოვილი, წინასაგამოძიებო შემოწმების შედეგად შედგენილი მასალებით სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ გ. ა-ემ პ. ჩ-ის

მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შეუსრულებლობისა და ავტომანქანის მის სახელზე გადაფორმების შეუძლებლობის თაობაზე შეიტყო 2010 წლის 23 ნოემბრიდან 10 დღეში – 2010 წლის 3 დეკემბრისათვის. შესაბამისად, აღნიშნა, რომ გ. ა-ეს ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების დავალდებულების თაობაზე, ან ხელშეკრულებიდან გასვლისა და თანხის დაბრუნების თაობაზე მოთხოვნის უფლება წარმოეშვა 2010 წლის 2 დეკემბერს და არა 2014 წლის 22 იანვარს, როგორც ეს პირველი ინსტანციის სასამართლომ განმარტა და აღნიშნული მოთხოვნით სარჩელი შეეძლო წარედგინა სამი წლის ვადაში – 2013 წლის 2 დეკემბრამდე. მ. გ. ა-ემ სასამართლოს სარჩელით მიმართა 2014 წლის 7 აგვისტოს – სამწლიანი ხანდაზმულობის ვადის გასვლის შემდეგ, რაც სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველი იყო.

22. სააპელაციო პალატამ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 394.1 მუხლზე, რომლის თანახმად, მოვალის მიერ ვალდებულების დარღვევისას კრედიტორს შეუძლია მოითხოვოს ამით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურება. 145-ე მუხლის თანახმად, მთავარი მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის გასვლასთან ერთად ხანდაზმულობის ვადა გასულად ითვლება დამატებითი მოთხოვნებისთვისაც მაშინაც კი, როცა ამ მოთხოვნათა ხანდაზმულობის ვადა ჯერ არ გასულა.

სააპელაციო პალატამ დაადგინა, რომ გ. ა-ეს ზიანი მიადგა 2014 წლის 22 იანვარს, როდესაც საპატრულო პოლიციის მიერ ჩამოერთვა ავტომობილი და ნ. ყ-ის ვალდებულების შესრულების მიზნით აუქციონის წესით გასხვისდა.

იმის გათვალისწინებით, რომ 2014 წლის 22 იანვრისათვის გასული იყო ავტომობილის ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადა, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ ამ ხელშეკრულების საფუძველზე წარმოშობილი ზიანის ანაზღაურების თაობაზე მოთხოვნა სამოქალაქო კოდექსის 394.1 მუხლის თანახმად საფუძველიანი იყო, თუმცა ამავე კოდექსის 145-ე მუხლის შესაბამისად ხანდაზმული, რაც გამორიცხავდა ამ საფუძველით გ. ა-ის სარჩელის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას.

VI. კასატორის მოთხოვნა და კასაციის საფუძველები

23. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე საკასაციო საჩივარი წარადგინა გ. ა-ემ, რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილება.

24. კასატორი სადავოდ ხდის სააპელაციო სასამართლოს

მსჯელობას სარჩელის ხანდაზმულობასთან მიმართებაში და აღნიშნავს, რომ ოზურგეთის რაიონულმა სასამართლომ მართებულად დაადგინა მოთხოვნის წარმოშობის თარიღად 2014 წლის 22 იანვარი, მაშინ, როდესაც საპატრულო პოლიციამ კასატორს ჩამოართვა მანქანა და მისთვის ცნობილი გახდა, რომ მის საკუთრებას რეალური საფრთხე დაემუქრა. ამ დრომდე არსებობდა იმის შესაძლებლობა, რომ ავტომანქანა ან მის სახელზე გადაფორმებულიყო, ან მასში გადახდილი თანხა მისთვის დაბრუნებინათ. შესაბამისად, არასწორია სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა იმასთან დაკავშირებით, რომ 2010 წლის 23 თებერვალს – გარიგების დადების დროისათვის, მყიდველისათვის ცნობილი იყო უფლებრივი ხარვეზი და ბუნებრივია მას უნდა ევარაუდა, რომ რეგისტრირებული პირი რაიმე სახით მოახდენდა მის საკუთრებაში რეგისტრირებული ნივთის განკარგვას.

ასევე, კასატორმა აღნიშნა რომ სასამართლო სხდომაზე მოწმეებმაც დაადასტურეს, რომ კასატორმა მრავალჯერ მიმართა მოწინააღმდეგე მხარეს მანქანის გადაფორმების ან თანხის დაბრუნების მოთხოვნით (2 550 აშშ დოლარი), მაგრამ მან არც ერთი მოთხოვნა არ შეასრულა.

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად არ მიიღო მხედველობაში ის გარემოება, რომ მანქანის გაყიდვიდან ერთი წლის თავზე მოწინააღმდეგე მხარემ კასატორს შეატყობინა, რომ მანქანის გადაფორმებასთან დაკავშირებით არსებობდა პრობლემა, რის გამოც, იგი მზად იყო დაბრუნებინა კასატორისთვის ფული მანქანის სანაცვლოდ, რაც, კიდევ ერთხელ ადასტურებს იმას, რომ ამ მომენტამდე კასატორს არ შეეძლო ევარაუდა, რომ მანქანის გადაფორმება მასზე ვერ მოხერხდებოდა.

მას შემდეგ, რაც 2014 წლის 22 იანვარს კასატორს ჩამოერთვა მანქანა საპატრულო პოლიციის მიერ და მისთვის ცნობილი გახდა მანქანის დაყადაღების შესახებ, მან მიმართა ოზურგეთის პოლიციის სამმართველოს განცხადებით, რომ დაწყებულიყო გამოძიება თაღლითობის ფაქტზე პ. ჩ-ის მიმართ. მას აცნობეს, რომ გამოსაკითხი პირის გ. ს-ის ადგილსამყოფელის დადგენისა და ნ. ყ-ის საქართველოში დაბრუნების შემდეგ მოხდებოდა მისი განცხადების განხილვა და ზარალის ანაზღაურების მოთხოვნით უნდა მიემართა სასამართლოსთვის, რის შემდგომაც, კასატორმა განცხადებით მიმართა სასამართლოს, რაც ასევე ადასტურებს იმას, რომ კასატორს არ გაუშვია ხანდაზმულობის ვადა.

25. კასატორის განმარტებით, იგი ეთანხმება სააპელაციო

სასამართლოს მოსაზრებას იმასთან დაკავშირებით, რომ 2010 წლის 23 ნოემბერს ავტომობილის შექენის დროისათვის ავტომობილზე რაიმე სახის შეზღუდვა არ არსებობდა და ნივთი უფლებრივად უნაკლო იყო. უფრო მეტიც, მას შემდეგ, კასატორმა რამდენჯერმე გადაამოწმა და დარწმუნდა რომ ავტომობილზე ყადაღა არ იყო დადებული და იგი შეძლებდა მის გადაფორმებას, რის გამოც მონინაალმდევე მხარის მიმართ ნდობა ჯერ კიდევ ჰქონდა. ამიტომ, კასატორი არ ეთანხმება, სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებას იმასთან დაკავშირებით, რომ ხელშეკრულებიდან გასვლისა და თანხის დაბრუნების თაობაზე მოთხოვნა წარმოიშვა 2010 წლის 2 დეკემბერს და არა 2014 წლის 22 იანვარს, ვინაიდან, როგორც კასატორმა მიუთითა, მისთვის საკუთრების უფლების შელახვის შესახებ ცნობილი გახდა 2014 წლის 22 იანვარს.

სამოტივაციო ნაწილი:

26. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 21 დეკემბრის განჩინებით გ. ა-ის საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 396-ე მუხლით და ამავე კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად, ხოლო 2016 წლის 20 იანვრის განჩინებით კი, საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად.

27. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთება, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს.

28. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადანყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში თუ არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა, თავის მხრივ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტით კანონმდებელი განსაზღვრავს, რომ გადანყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად თუ გადანყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.

29. მოცემულ საქმეზე სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია საქმის გადანყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

– გ. ა-ემ პ. ჩ-ისაგან 2550 აშშ დოლარად იყიდა ავტომანქანა „ოპელ ასტრა“.

– გამყიდველს გადაეცა ნასყიდობის საფასური – 2550 აშშ დოლარი, ხოლო მყიდველს – ზემოთ მითითებული ავტომანქანა. გამყიდველს მყიდველისათვის ავტომანქანა არ გადაუფორმებია. მხარეთა შეთანხმების მიხედვით ნასყიდობის ხელშეკრულების დადებიდან 10 დღის ვადაში, პ. ჩ-ეს უნდა უზრუნველყო ავტომანქანის გადაფორმება გ. ა-ის სახელზე.

– სადავო ავტომანქანა „ოპელ ასტრა“ რეგისტრირებული იყო ადრინდელი მესაკუთრის – ნ. ყ-ის სახელზე.

– 2014 წლის 22 იანვარს, გ. ა-ეს საპატრულო პოლიციის თანამშრომლების მიერ ჩამოერთვა პ. ჩ-ისაგან შექმნილი და ნ. ყ-ის სახელზე რეგისტრირებული „ოპელ მარკის“ ავტომანქანა.

– მოგვიანებით, ზემოაღნიშნული ავტომანქანა აუქციონის წესით გასხვისდა ნ. ყ-ის ვალდებულების შესასრულებლად.

– გ. ა-ეს, ნ. ყ-ის ვალდებულების შესრულების მიზნით, მისი მოძრავი ნივთის აუქციონის წესით გასხვისების დროისათვის, ავტომანქანის ყადაღისაგან გათავისუფლების მოთხოვნით, სარჩელით სასამართლოსათვის არ მიუმართავს.

30. წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი რაიმე პრეტენზიას სააპელაციო სასამართლოს მიერ ზემოთ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებთან დაკავშირებით არ შეიცავს. შესაბამისად, ამ ნაწილში, გასაჩივრებული განჩინებით დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მოთხოვნათა შესაბამისად, საკასაციო პალატისათვის სავალდებულო ძალა გააჩნიათ.

31. კასატორი სადავოდ ხდის სააპელაციო სასამართლოს სამართლებრივ შეფასებას ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან გასვლისა და თანხის დაბრუნების მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან მიმართებით და აღნიშნავს, რომ საქმის განმხილველმა სააპელაციო სასამართლოს შემადგენლობამ ხანდაზმულობის ვადის დენა არასწორად დაუკავშირა 2010 წლის 2 დეკემბერს – დღეს, როდესაც, სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, მოსარჩელემ მოპასუხისაგან შეიტყო ავტომანქანის მის სახელზე გადაფორმების შეუძლებლობის შესახებ (იხ., გასაჩივრებული გადაწყვეტილება).

32. წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრის პრეტენზიის (კასაციის მიზეზების) საფუძვლიანობის შემოწმების მიზნით, საკასაციო პალატა პირველ რიგში, ყურადღებას მიაქცევს სასარჩელო მოთხოვნის არსს, მისგან გამომდინარე იურიდიულ შედეგთან მიმართებით, ხანდაზმულობის ვადის გავრცელების მარ-

თებულობასთან კავშირში.

33. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილით სავალდებულოდ მიჩნეული ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივი შეფასების საფუძველზე, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ მხარეთა შორის წარმოიშვა მოძრავი ნივთის (ავტომანქანა „ოპელ ასტრა“) ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, ორმხრივი, ვალდებულებით სამართლებრივი ურთიერთობა, რომლის სამართლებრივი რეგულირება მოცემულია სამოქალაქო კოდექსის 477-ე მუხლში. მითითებული ნორმის დანაწესით, გამყიდველის მოვალეობას წარმოადგენს მყიდველისათვის ქონებაზე საკუთრების უფლების გადაცემა, მასთან დაკავშირებული საბუთებისა და ნივთის მიაწოდება. ხოლო მყიდველის მოვალეობას კი – გამყიდველისათვის შეთანხმებული ფასის გადახდისა და ნაყიდი ნივთის მიღება.

დადგენილია, რომ მყიდველმა გადაიხადა ნასყიდობის შეთანხმებული საფასური და მფლობელობაში მიიღო ნაყიდი ქონება.

ამასთან, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ გამყიდველი პ. ჩ-ე ნასყიდობის ხელშეკრულების დადებიდან 10 დღის ვადაში უზრუნველყოფდა ავტომანქანის მყიდველის, სახელზე გადაფორმებას, რაც გამყიდველმა ვერ უზრუნველყო. 2014 წლის 22 იანვარს კი, გ. ა-ეს საპატრულო პოლიციის თანამშრომლების მიერ ჩამოერთვა პ. ჩ-ისაგან შექენილი და ნ. ყ-ის სახელზე რეგისტრირებული ავტომანქანა, რომელიც მოგვიანებით, აუქციონის წესით გასხვისდა ნ. ყ-ისავე ვალდებულების შესასრულებლად.

სასარჩელო მოთხოვნას მოპასუხეზე ავტომანქანის ნასყიდობის საფასურის – 2250 აშშ დოლარის დაკისრება წარმოადგენს.

მოთხოვნის ფაქტობრივ საფუძველს უფლებრივი ნაკლის მქონე ნივთის მიყიდვა წარმოადგენს, ხოლო იურიდიული შედეგი კი, ვალდებულების დარღვევიდან გამომდინარეობს. თავის მხრივ, ვალდებულების დარღვევის გამო, ხელშეკრულებიდან გასვლის სამართლებრივი მოწესრიგება მოცემულია სამოქალაქო კოდექსის 352-ე მუხლის პირველ ნაწილში. აღნიშნული ნორმა ბლანკეტური შინაარსისაა და შეიცავს დათქმას ამავე კოდექსის 405-ე მუხლით გათვალისწინებულ პირობებზე და აწესებს ქცევის იმგვარ წესს, რომლის თანახმად, თუ ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარე უარს იტყვის ხელშეკრულებაზე, მაშინ მიღებული შესრულება და სარგებელი მხარეებს უბრუნდებათ (ნატურით დაბრუნება).

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ ზოგადი წესის თანახ-

მად, ხელშეკრულების დადების მომენტიდან მხარეები ვალდებული არიან შეუდგნენ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას. მათ არ შეუძლიათ ცალმხრივად თქვან უარი ნაკისრი ვალდებულების შესრულებაზე. მაგრამ კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, ხელშეკრულების მხარეს უფლება აქვს გავიდეს ხელშეკრულებიდან და უარი თქვას ნაკისრი ვალდებულების შესრულებაზე. ხელშეკრულების ერთ-ერთი მონაწილის შესაძლებლობას კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, უარი თქვას ხელშეკრულების გაგრძელებაზე ხელშეკრულებიდან გასვლა ეწოდება.

მოცემულ კონკრეტულ შემთხვევაში, სწორედ ამ საგამონაკლისო უფლების გამოყენება გვაქვს სახეზე.

საქმის განხილველმა სააპელაციო სასამართლოს შემადგენლობამ კი, არასწორი სამართლებრივი შეფასება მისცა ხელშეკრულების მხარის მიერ გასვლის უფლების გამოყენებას და მიიჩნია, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში, ხელშეკრულების მხარის (მყიდველის) უფლება გავიდეს ხელშეკრულებიდან მართლობიერია თუმცა, ხანდაზმული (იხ., გასაჩივრებული გადაწყვეტილება).

34. საკასაციო პალატა სამოქალაქო კოდექსის 405-ე და 352-ე მუხლების გაანალიზების საფუძველზე განმარტავს, რომ ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლება კანონმდებლის მიერ ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარისათვის მინიჭებული უფლებაა და მისი თავისებურება იმაშია, რომ ამისთვის არ არის აუცილებელი მეორე მხარის თანხმობა. ეს თავისებურება განაპირობებს იმასაც, რომ ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლება არის აღმჭურველი უფლება და მოთხოვნის უფლებებისაგან განსხვავებით მასზე არ ვრცელდება ხანდაზმულობა. იგი შეიძლება ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარის მიერ ნებისმიერ დროს იქნეს გამოყენებული, თუკი, არსებობს კანონით ამომწურავად განსაზღვრული ხელშეკრულებიდან გასვლის საფუძვლები და წესები (სამოქალაქო კოდექსის 405-ე, 352-359-ე მუხლები).

ამდენად, საქმის განხილველი სააპელაციო სასამართლოს შემადგენლობის სამართლებრივი დასკვნა, ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლების გამოყენების ხანდაზმულობასთან მიმართებით, რაც ამავე სასამართლოს მოსაზრებით, საფუძვლად დაედო სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარს, დაუსაბუთებელია და არ გამომდინარეობს სამოქალაქო კოდექსის 405-ე და 352-ე მუხლების სწორი სამართლებრივი განმარტებიდან.

35. გარდა ზემოთ აღნიშნულისა, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საპროცესო

კოდექსის 85-ე მუხლის საფუძველზე არ უმსჯელია, სარჩელი აღძრულია თუ არა იმ პირის წინააღმდეგ, ვინც პასუხი უნდა აგოს სარჩელზე, სახელდობრ, სასამართლოს არ უმსჯელია წარმოადგენდა თუ არა პ. ჩ-ე სათანადო მოპასუხეს, რამდენადაც მოცემულ საქმეზე დადგენილ იქნა იმგვარი ფაქტობრივი გარემოებები, რომლის თანახმად:

– სადავო ავტომანქანა „ოპელ ასტრა“ რეგისტრირებული იყო ადრინდელი მესაკუთრის – ნ. ყ-ის სახელზე.

– 2014 წლის 22 იანვარს, გ. ა-ეს საპატრულო პოლიციის თანამშრომლების მიერ ჩამოერთვა პ. ჩ-ისაგან შეძენილი და ნ. ყ-ის სახელზე რეგისტრირებული „ოპელ მარკის“ ავტომანქანა.

– მოგვიანებით კი, ზემოაღნიშნული ავტომანქანა აუქციონის წესით გასხვისდა ნ. ყ-ის ვალდებულების შესასრულებლად.

36. საკასაციო პალატა საკასაციო საჩივარში გამოთქმული პრეტენზიების საფუძვლიანობის შემოწმების მიზნით, ყურადღებას გაამახვილებს რამდენიმე საკითხზე:

სამოქალაქო კოდექსის 186-ე მუხლით მოწესრიგებულია მოძრავი ნივთის შეძენის წესი და დადგენილია, რომ საკუთრების გადასაცემად აუცილებელია მესაკუთრემ წამდვილი უფლების საფუძველზე გადასცეს შემძენს ნივთი. ნორმის მე-2 ნაწილით კანონმდებელი ამომწურავად ადგენს, თუ რა განიხილება ნივთის გადაცემად, ასეთად კი, მიჩნეულია: შემძენისათვის ნივთის გადაცემა პირდაპირ მფლობელობაში; არაპირდაპირი მფლობელობის გადაცემა ხელშეკრულებით, რომლის დროსაც წინა მესაკუთრე შეიძლება დარჩეს პირდაპირ მფლობელად; მესაკუთრის მიერ შემძენისათვის მესამე პირისაგან მფლობელობის მოთხოვნის უფლების მინიჭება.

მოცემულ შემთხვევაში, დადასტურებულია რა მხარეთა შეთანხმება ხელშეკრულების არსებით პირობებზე, ასევე, მოძრავი ნივთის შემძენის პირდაპირ მფლობელობაში გადაცემის ფაქტი, საკასაციო პალატა იზიარებს გასაჩივრებული განჩინების დასკვნას, რომ გ. ა-ესა და პ. ჩ-ეს შორის შეთანხმება წარმოადგენდა ავტომანქანის ნასყიდობის შესახებ ხელშეკრულებას.

გ. ა-ე სარჩელით მოთხოვნილი თანხის მოპასუხისათვის დაკისრებას უფლებრივი ნაკლის მქონე ნივთის მიყიდვას უკავშირებს.

ნასყიდობის საგანზე უფლებრივი ნაკლის არსებობის გარკვევის მიზნით, პასუხი უნდა გაეცეს შეკითხვას – 2014 წლის 22 იანვარს, როდესაც საპატრულო პოლიციის მიერ გ. ა-ეს ჩამოერთვა ავტომანქანა, ნ. ყ-ი წარმოადგენდა მოძრავი ნივთის მესაკუთრეს?

საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, ამ კითხვას უარყოფითი პასუხი უნდა გაეცეს, ვინაიდან საქმის მასალებით დადგენილია და მხარეთა შორის სადავოს არ წარმოადგენს ის გარემოება, რომ ავტომანქანა „ოპელ ასტრა“ პ. ჩ-ის მიერ გადაცემული იყო გ. ა-ეს მფლობელობაში. ასევე დადგენილია ნივთის ღირებულების გადახდის ფაქტი, რაც მოწმობს, რომ ნ. ყ-ს 2010 წლის 23 ნოემბრიდან, მას შემდეგ, რაც ავტომანქანა გ. ა-ეს გადაეცა, ამ ნივთზე საკუთრების უფლება აღარ გააჩნდა, მიუხედავად იმისა, რომ შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოში ნივთი კვლავ ნ. ყ-ის სახელზე ირიცხებოდა.

ამ თვალსაზრისით, საკასაციო პალატა მიუთითებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ დამკვიდრებულ ერთგვაროვან სასამართლო პრაქტიკაზე, კერძოდ, საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ 2011 წლის 27 ოქტომბრის №ას-914-954-2011 განჩინებით განმარტა შემდეგი: „საკუთრების უფლების წარმოშობის საფუძვლები ამომწურავადაა დადგენილი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით, რომელიც ერთმანეთისაგან განასხვავებს მოძრავ და უძრავ ნივთებზე საკუთრების შექმნის სამართლებრივ რეჟიმს. ამავე კოდექსის 186-ე-197-ე მუხლებით განსაზღვრულია რა მოძრავ ნივთებზე საკუთრების შექმნის საფუძვლებია რა მოძრავ ნივთებზე ვრცელდება ყველა მოძრავ ნივთზე და იგი არ ადგენს მოძრავ ნივთზე საკუთრების შესაძენად სავალდებულო რეგისტრაციას“. იგივე მსჯელობაა განვითარებული საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2014 წლის 5 დეკემბრის გადაწყვეტილებაში საქმეზე №ას-658-625-2014.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ კასატორს, როგორც მოძრავი ნივთის მესაკუთრეს, უფლება ჰქონდა, მიემართა სასამართლოსათვის ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების მოთხოვნით, თუმცა ეს საკითხი წინამდებარე დავის საგანს არ წარმოადგენს და საკასაციო პალატა ვერ შეაფასებს მას.

მართალია, გ. ა-ეს, ნ. ყ-ის ვალდებულების შესრულების მიზნით, მისი მოძრავი ნივთის აუქციონის წესით გასხვისების დროისათვის, ავტომანქანის ყადაღისაგან გათავისუფლების მოთხოვნით, სარჩელით სასამართლოსათვის არ მიუშართავს, რაც თავის დროზე, შესაძლებელს გახდიდა ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების შესახებ სასარჩელო წარმოების პირობებში, დავის სხვაგვარ გადაწყვეტას. თუმცა, ეს არ ნიშნავს, რომ მოცემულ საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების პირობებში, მოსარჩელეს არ წარმოეშვა სხვა მატერიალური უფლება. ამ უფლების მართებულობის შესაფასებლად კი, პირველ რიგ-

ში, სათანადო მოპასუხეთა წრეა დასადგენი. ამ პროცესუალურ საკითხზე კი სააპელაციო სასამართლოს არ უმსჯელია, რისი ვალდებულებაც მას გააჩნდა.

ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ საქმის ხელახლა განხილვისას სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 85-ე მუხლის საფუძველზე უნდა იმსჯელოს სათანადო მოპასუხის დადგენის თაობაზე და შეფასება მისცეს მოსარჩელის მოთხოვნას მის მიმართ.

37. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მეოთხე ნაწილის თანახმად, თუ საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეუღია ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განანიღდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. აღნიშნული ნორმის შინაარსიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ მოცემულ საქმეზე გადაწყვეტილების მიღებისას უნდა გადანყვიტოს სასამართლო ხარჯების მხარეთა შორის განანიღების საკითხიც.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. გ. ა-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 7 ოქტომბრის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ხელშეკრულებაზე უარის თქმის შედეგები

განჩინება

№ას-374-355-2015

25 მარტი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ნ. ბაქაქუჩი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეცი

დავის საგანი: ფულადი ვალდებულების შესრულება, ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. დ. ბ-მა სარჩელი აღძრა სასამართლოში შპს „ო. ტ-ას“ მიმართ და მოითხოვა 2008 წლის 30 ივნისს დადებული №T8-I-24 ხელშეკრულებითა და 2009 წლის 30 იანვარს გაფორმებული შეთანხმებით გათვალისწინებული შეუსრულებელი ვალდებულების გამო 79 593 აშშ დოლარისა და მიყენებული მატერიალური ზიანის (მიუღებელი შემოსავალი) 51 178 აშშ დოლარის, საერთო ჯამში 130 771 აშშ დოლარის ანაზღაურება შემდეგი საფუძვლებით:

2. 2008 წლის 30 ივნისს მოსარჩელესა და შპს „ო. ტ-ას“ შორის დაიდო წინასწარი ხელშეკრულება №T8-I-24 საცხოვრებელი ბინის ნასყიდობის შესახებ, რომლის თანახმად, ხელშეკრულებაზე დართული გრაფიკის მიხედვით, დ. ბ-ს 82 093 აშშ დოლარის გადახდის სანაცვლოდ, 2 წლის ვადაში უნდა მიეღო საცხოვრებელი ბინა, ქ. თბილისში, ო-ი, მტკვრის მარცხენა სანაპიროზე №... დ-ის ქუჩასა და მდინარე მტკვარს შორის, მეგობრობის პარკის დასწყისში (მინის სარეგისტრაციო ნომერი ..., ფართობი 2740, სახლი №..., პირველი სადარბაზო, მე-... სართული, ბინა №..., საერთო ფართი 59+12კვ.მ.), ასევე შესაბამისი წილი ბინის მესაკუთრეთა საერთო საკუთრებაში.

3. 2009 წლის 30 იანვარს შპს „ო. ტ-ან“ გაფორმდა შეთანხმება საცხოვრებელი ბინის ნასყიდობის შესახებ №T8-I-24 წინასწარ ხელშეკრულებაში ცვლილებების და დამატებების შეტანის თაობაზე, რომლის თანახმად, დ. ბ-ისათვის გადასაცემი ბინის ღირებულება დაზუსტდა და განისაზღვრა 79 593 აშშ დოლარით, ხოლო ბინის გადაცემის ვადად – 2010 წლის 30 დეკემბერი; საცხოვრებელი სახლის ექსპლუატაციაში მიღება უნდა

მომხდარიყო არაუგვიანეს 2011 წლის 30 ივნისისა.

4. მოსარჩელის განმარტებით, მან თავისი ვალდებულება შეასრულა დათქმულ დროსა და წინასწარ შეთანხმებული გრაფიკით, შპს „ო. ტ-ას“ გადაუხადა 79 593 აშშ დოლარი (რაც დასტურდება საბანკო გადარიცხვებით), ხოლო შპს-ს ნაკისრი ვალდებულების არცერთ პირობა არ დაუცვია და არც აპირებდა ვალდებულების შესრულებას.

5. გარდა იმისა, რომ შპს „ო. ტ-ამ“ არ შეასრულა ნაკისრი ვალდებულება და არ გადასცა მოსარჩელეს დათქმული საცხოვრებელი ბინა, მან აღნიშნული ბინა გაასხვისა სხვა პირზე, რითაც მოსარჩელეს მიადგა დიდი ოდენობით მატერიალური ზიანი.

6. დ. ბ-ის განცხადებით, შპს „ო. ტ-ას“ სხვა კრედიტორების მიმართაც გააჩნია შეუსრულებელი ვალდებულებები, რის გამოც მისი აქტივები დაყადაღებულია. ამასთან, პასუხისმგებლობიდან თავის არიდების მიზნით, შპს „ო. ტ-ამ“ დააფუძნა ერთობლივი საწარმო სახელწოდებით შპს „T-58“, სადაც გადატანილია შპს „ო. ტ-ას“ საკუთარი აქტივების 10%.

7. მოსარჩელის განმარტებით, მან ვერ დაიბრუნა შპს-სთვის ჩარიცხული თანხა – 79 593 აშშ დოლარი. ამასთან, თანხის გავლილი პერიოდში უმოძრაობით განიცადა მნიშვნელოვანი მატერიალური ზიანი მიუღებელი შემოსავლის სახით, რაც 51 178 აშშ დოლარს შეადგენს. საერთო ჯამში კი მას მიადგა 130 771 აშშ დოლარის ზიანი.

8. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ დ. ბ-ს სრულად არ შეუსრულებია მასზე დაკისრებული ვალდებულება. 2009 წლის 30 იანვრის შეთანხმების პირველი პუნქტის თანახმად, ბ-ს უნდა გადაეხადა 79 593 აშშ დოლარის ექვივალენტი ეროვნულ ვალუტაში, ხოლო მის მიერ წარმოდგენილი ქვითრების თანახმად, დ. ბ-ს გადახდილი აქვს მხოლოდ 81 276,05 ლარი, რაც 79 593 აშშ დოლარის ექვივალენტზე ბევრად ნაკლებია. შესაბამისად, დ. ბ-ს არ შეუსრულებია მასზე დაკისრებული ვალდებულება ჯეროვნად.

9. მოპასუხის განცხადებით, მას არ დაურღვევია ხელშეკრულება, რადგან 2008 წლის 30 ივნისის №T8-1-24 ხელშეკრულების 4.8 მუხლის თანახმად, უფლება ჰქონდა იმ ვადით გადაედო მყიდველისათვის ბინის ჩაბარების თარიღი, რა ვადითაც მყიდველი დააგვიანებდა რომელიმე შენატანის გადახდას. ამავე ხელშეკრულების 6.1 პუნქტის თანახმად კი, საკუთრების უფლების გადასვლა მყიდველზე უნდა მომხდარიყო მას შემდეგ, რაც ის სრულად და ჯეროვნად შეასრულებდა წინამდებარე ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, გამყიდველის მიმართ არსე-

ბულ ყველა ვალდებულებას. მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი გადახდის ქვითრები ადასტურებს იმ გარემოებას, რომ მყიდველის მხრიდან 2009 წლის 30 ივნისის შემდეგ არ მომხდარა თანხის გადახდა. მხარეებს შორის 2009 წლის 30 იანვრის შეთანხმების დანართი №1-ით განისაზღვრა უძრავი ქონების ღირებულების გადახდის გრაფიკი, რომლის მიხედვითაც, მყიდველის მიერ უკანასკნელი გადახდა უნდა განხორციელებულიყო 2010 წლის 31 ოქტომბერს.

10. მოპასუხემ არ გაიზიარა მოსარჩელის განმარტება, რომ მყიდველის მიერ გადასახდელი 79 593 აშშ დოლარის რომელიმე ფინანსურ ინსტიტუტში განთავსების შემთხვევაში, ის მიიღება გარკვეულ სარგებელს და აღნიშნა, რომ ეს დასკვნები არავითარ კავშირშია მოპასუხის მიერ ვალდებულების შესრულება/არშესრულებასთან. იმ შემთხვევაში, თუ მოსარჩელე ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ თანხას შეიტანდა რომელიმე ფინანსურ ინსტიტუტში, მასსა და შპს „ო. ტ-ას“ შორის არ წარმოიშობოდა ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობა. შესაბამისად, მოსარჩელეს არ ექნებოდა მოთხოვნის უფლება.

11. მოპასუხის აზრით, მოსარჩელის მიერ მითითებული თანხა არ არის მიუღებელი შემოსავალი, რადგან, არ არის დაკავშირებული მოპასუხესთან არსებულ ვალდებულებით-სამართლებრივ ურთიერთობასთან. მიუღებელი შემოსავალი სახეზეა მაშინ, როცა ადგილი აქვს ვალდებულების დარღვევას და კრედიტორისათვის წინასწარ იყო სავარაუდო ამ შემოსავლის მიღება. სარჩელში მითითებულ თანხას კი მოსარჩელე მიიღებდა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ხელშეკრულების საფასურს შეიტანდა ფინანსურ ინსტიტუტში. შესაბამისად, მას არ წარმოეშობოდა მოთხოვნის უფლება მოპასუხის წინაშე. ამრიგად, ფინანსურ ინსტიტუტში თანხის შეტანა და შპს „ო. ტ-ის“ ვალდებულების ნაწილის შესრულება ურთიერთგამომრიცხავი ალტერნატივებია.

12. 2014 წლის 30 იანვარს მოპასუხემ დააზუსტა შესაგებელი და მიუთითა, რომ დ. ბ-ს 2009 წლის აგვისტოს შემდეგ არ გადაუხდია თანხა; 2011 წლის 6 ოქტომბერსა და 30 ნოემბერს მან გაფრთხილების წერილები გაუგზავნა მოსარჩელეს დარჩენილი დავალიანების გადაუხდელობის შემთხვევაში შპს „ო. ტ-ას“ მხრიდან ხელშეკრულებიდან გასვლის თაობაზე, ხოლო 2011 წლის 21 დეკემბერს იგივე გაფრთხილება გამოაქვეყნა გაზეთ „სიტყვა და საქმეში“.

13. წინარე ნასყიდობის ხელშეკრულების 8.3 მუხლის თანახმად, მყიდველის მიერ გადახდის გრაფიკის დარღვევის შემთხვე-

ვაში, გამყიდველს შეუძლია გააუქმოს ხელშეკრულება ცალმხრივად. ამ შემთხვევაში გამყიდველი უკან უბრუნებს მყიდველს გადახდილ თანხას მხოლოდ ბინის ხელშეკრულებით გაყიდვის შემდეგ. შესაბამისად, ეს ვალდებულება ჯერ არ დამდგარა.

14. თბილისის საქალაქო სასამართლოში საქმის განხილვისას მოსარჩელემ დააზუსტა სარჩელი და მოითხოვა ბინის ღირებულების გადახდილი თანხის 75 793 აშშ დოლარისა და ზიანის სახით 48 734.89 აშშ დოლარის ანაზღაურება.

15. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 13 თებერვლის გადაწყვეტილებით დ. ბ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; შპს „ო. ტ-ას“ დ. ბ-ის სასარგებლოდ დაეკისრა ხელშეკრულებიდან გასვლის შედეგად მიღებული შესრულების დაბრუნება 55 853.26 აშშ დოლარის შესაბამისი ლარის ოდენობით, შპს „ო. ტ-ას“ დ. ბ-ის სასარგებლოდ დაეკისრა ზიანის ანაზღაურება 12 625 აშშ დოლარის შესაბამისი ლარის ოდენობით.

16. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს დ. ბ-მა და შპს „ო. ტ-ამ“.

17. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 5 თებერვლის გადაწყვეტილებით შპს „ო. ტ-ას“ სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; დ. ბ-ის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 13 თებერვლის გადაწყვეტილების შეცვლით მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება; შპს „ო. ტ-ას“ დ. ბ-ის სასარგებლოდ დაეკისრა 75 793 აშშ დოლარის ექვივალენტი ლარში დაბრუნება; შპს „ო. ტ-ას“ დ. ბ-ის სასარგებლოდ დაეკისრა ზიანის 17 129.2 აშშ დოლარის ექვივალენტი ლარში გადახდა.

18. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

19. 2008 წლის 30 ივნისს შპს „ო. ტ-სა“ და დ. ბ-ს შორის დაიდო ნარდობის ხელშეკრულება, რომლითაც დ. ბ-მა იკისრა ვალდებულება შპს „ო. ტ-ის“ გადაეხადა 82 093 აშშ დოლარი საცხოვრებელი ბინის აშენების მიზნით, ხოლო შპს „ო. ტ-ამ“ იკისრა ვალდებულება, დ. ბ-ის მიერ ხელშეკრულებით განსაზღვრული თანხის გადახდის სანაცვლოდ, არაუგვიანეს 2009 წლის 21 ოქტომბრისა, აეშენებინა და საკუთრებაში გადაეცა შეთანხმებული ფართისა და მახასიათებლების საცხოვრებელი ბინა.

20. 2009 წლის 30 იანვარს მხარეებს შორის გაფორმდა შეთანხმება ნარდობის ხელშეკრულებაში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის თაობაზე, რომლის თანახმად, დაზუსტდა

ქონების ღირებულება და, შესაბამისად, დ. ბ-ის მიერ შპს „ო. ტ-ის“ გადასახდელი თანხის ოდენობა განისაზღვრა 79 593 აშშ დოლარით, ხოლო ბინის გადაცემის ვადად – 2010 წლის 30 დეკემბერი.

21. მოპასუხემ ვერ შეძლო შეთანხმებულ ვადაში ბინის აშენება და მოსარჩელისთვის გადაცემა, საცხოვრებელი კორპუსის მშენებლობა დღემდე არ არის დასრულებული.

22. დ. ბ-მა შპს „ო. ტ-ას“ ბინის მშენებლობისთვის გადაუხადა 55 853.26 აშშ დოლარი.

23. 2008 წლის 30 ივნისს, მოსარჩელე დ. ბ-ის დავალებით პ. ჩ-ემ შპს „ო. ტ-ას“ გადაურიცხა დ. ბ-ის ბინათმშენებლობის თანხა 28 274,92 ლარი, რაც იმ დროს არსებული სავალუტო კურსით შეადგენდა 19 940 აშშ დოლარს.

24. ამდენად, საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით სასამართლომ დადასტურებულად მიიჩნია, რომ ბინის მშენებლობისთვის დ. ბ-ს შპს „ო. ტ-ის“ მთლიანობაში გადახდილი აქვს 75 793 აშშ დოლარი.

25. სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 316-ე-317-ე, 629-ე მუხლებით და განმარტა, რომ მოცემულ შემთხვევაში მხარეებს შორის წარმოიშვა წარდობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობა.

26. პალატამ დადგენილად მიიჩნია, შპს „ო. ტ-ამ“ დ. ბ-ს შეთანხმებულ ვადაში არ გადასცა დასრულებული საცხოვრებელი ბინა. სასამართლომ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 352-ე, 361-ე, 405-ე მუხლებზე და აღნიშნა შემდეგი: მიუხედავად იმისა, რომ სახელშეკრულებო სამართალი ხელშეკრულების თავისუფლების პრინციპსა და მხარეთა ურთიერთნდობაზეა აგებული, ყოველთვის არსებობს გარკვეული რისკი ვალდებულების შესაძლო დარღვევასთან დაკავშირებით. ასეთი დარღვევის შემთხვევაში, სამოქალაქო კოდექსი მხარეს ანიჭებს ხელშეკრულებიდან გასვლის შესაძლებლობას. ვალდებულების დარღვევა სხვადასხვა ფორმით შეიძლება გამოიხატოს, კერძოდ, ვალდებულების შეუსრულებლობა, შესრულების ვადის გადაცილება ან არაჯეროვანი შესრულება. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ სამოქალაქო კოდექსის 405-ე მუხლის გამოყენებისათვის მნიშვნელობა არა აქვს, თუ რომელი ფორმით განხორციელდა დარღვევა. საგულისხმოა, რომ აღნიშნული უფლების რეალიზაცია შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც დარღვევა არსებით ხასიათს ატარებს. არსებითია, თუ არა დარღვევა, ეს ყოველი კონკრეტული ფაქტის შეფასებისას უნდა დადგინდეს.

ვალდებულების დარღვევა შესაძლებელია არსებითად იქნეს მიჩნეული, თუ კრედიტორი ვალდებულების შესრულებას დროის მკაცრად განსაზღვრულ მონაკვეთს უკავშირებს, ხოლო მოვალე ვალდებულებას ვადაში არ ასრულებს.

27. კონკრეტულ შემთხვევაში პალატამ დაადგინა, რომ მოსარჩელემ მოპასუხეს გადაუხადა საცხოვრებელი ბინის აშენებისათვის ხელშეკრულებით განსაზღვრული თანხის დიდი ნაწილი, თუმცა როდესაც შენიშნა, რომ მოპასუხის მხრიდან ვალდებულება არ სრულდებოდა, თავადაც შეაჩერა თანხის გადახდა. მოპასუხემ არათუ ვერ შეძლო შეთანხმებულ ვადაში ბინის აშენება და მოსარჩელისთვის გადაცემა, არამედ აღნიშნული ვალდებულება დღემდე არ შეუსრულებია. ამასთან, მოპასუხემ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების გონივრულ ვადაში დასრულება ვერ დაასაბუთა. შესაბამისად, პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა, რომ განსახილველ შემთხვევაში მოსარჩელე არ იყო ვალდებული მოპასუხისათვის დამატებითი ვადა მიეცა, ვინაიდან ამკარა იყო, რომ მას არავითარი შედეგი არ ექნებოდა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, პალატამ საფუძვლიანად მიიჩნია მოსარჩელის მოთხოვნა ხელშეკრულებიდან გასვლისა და გადახდილი თანხის დაბრუნების თაობაზე.

28. სააპელაციო სასამართლომ, სამოქალაქო კოდექსის 352-ე მუხლზე დაყრდნობით განმარტა, რომ მოცემულ შემთხვევაში მხარეები ვალდებულნი არიან დაუბრუნდნენ იმ მდგომარეობას, რომელიც არსებობდა ხელშეკრულების დადებამდე. ამგვარი რესტიტუციის ძირითად პრინციპს კი ნატურით დაბრუნება წარმოადგენს, თუ გადაცემულის თავისებურებათა გათვალისწინებით ნატურით დაბრუნება შესაძლებელია. მოცემულ შემთხვევაში დადგენილია, რომ დ. ბ-ს შპს „ო. ტ-ის“ გადახდილი აქვს 75 793 აშშ დოლარი, შესაბამისად, პალატის აზრით, მოპასუხე ვალდებულია მოსარჩელეს დაუბრუნოს აღნიშნული თანხა სრულად.

29. მიუღებელ შემოსავალთან დაკავშირებით, სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 411-ე მუხლზე და განმარტა, რომ მიუღებელი შემოსავალი არის სავარაუდო შემოსავალი. მიუღებელი შემოსავლისთვის პასუხისმგებლობის განსაზღვრისას მხედველობაში უნდა იქნას მიღებული ორი კუმულატიური პირობის არსებობა: უნდა არსებობდეს თავად ზიანი და ასევე მტკიცება იმისა, რომ ვალდებულების ჯეროვანად შესრულების შემთხვევაში პირი გარკვეულ შემოსავალს მიიღებდა. მოცემულ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა

რა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა, რომ მოპასუხე მხარეს, როგორც სამეწარმეო სუბიექტს, უნდა ევარაუდა, რომ ხელშეკრულების ვადაში შეუსრულებლობისა და მოსარჩელისათვის ფულადი თანხის დაუბრუნებლობით დ. ბ-ს მიადგებოდა ზიანი. თუმცა, პალატამ არ გაიზიარა აპელანტის არგუმენტი, რომ ექსპერტიზის დასკვნის მიხედვით, დ. ბ-ი ბინის გაყიდვის შედეგად მიღებული თანხის, 75 793 აშშ დოლარის გასესხების შემთხვევაში, მიიღებდა 95 574,97 აშშ დოლარს. მითითებული დასკვნა, პალატის მოსაზრებით, შეიცავს მხოლოდ გაანგარიშებას, თუ რამდენს შეადგენს 75 793 აშშ დოლარის 3%. აღნიშნული დასკვნით არ დგინდება, რომ დ. ბ-ი მის კუთვნილ თანხას აუცილებლად გაასესხებდა. აღნიშნული არ შეიძლება გაგებულ იქნეს ისე, რომ მოსარჩელე ამ თანხით საერთოდ ვერ მიიღებდა სარგებელს.

30. სასამართლოს განმარტებით, სყიდვაუნარიანობის მაღალი ხარისხი ყველა შემთხვევაში ანიჭებს ფულს სარგებლის მოტანის უნარს. ფული ყოველთვის წარმოადგენს შემოსავლის წყაროს, ვინაიდან შეუძლია შესძინოს მესაკუთრეს არა მხოლოდ მისთვის სასურველი ქონება, არამედ გარკვეული პერიოდული შემოსავალი საბანკო პროცენტის სახით.

31. პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა, რომ საქართველოს ეროვნული ბანკის ოფიციალურ ინტერნეტ გვერდზე არსებული ინფორმაციის მიხედვით, მოსარჩელე საბანკო ანაბარზე თანხის განთავსების შემთხვევაში, შემოსავლის სახით საშუალოდ მიიღებდა: 2011 წელს – 8.2% სარგებელს, 2012 წელს – 8.1% სარგებელს, ხოლო 2013 წლის ოქტომბრის თვის ჩათვლით – 6.3% სარგებელს. იმის გათვალისწინებით, რომ დ. ბ-მა შპს „ო. ტ-ას“ გადაუხადა 75 793 აშშ დოლარი, პალატის განმარტებით, აღნიშნული თანხის საბანკო ანაბარზე განთავსებლობით მოსარჩელემ მოთხოვნის წარმოშობიდან სარჩელის აღძვრამდე პერიოდზე ვერ მიიღო 17 129.2 აშშ დოლარის შემოსავალი, რაც ექვემდებარებოდა მოპასუხის მხრიდან სრულად ანაზღაურებას.

32. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე შპს „ო. ტ-ამ“ შეიტანა საკასაციო საჩივარი და მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ნაწილობრივ გაუქმება დ. ბ-ის სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილების ნაწილში და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით შპს „ო. ტ-ას“ სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილება შემდეგი დასაბუთებით:

33. სააპელაციო სასამართლომ არასწორად გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება იმასთან და-

კავშირებით, რომ დ. ბ-ს ჰქონდა ხელშეკრულებიდან გასვლის უფლება. პირველი ინსტანციის სასამართლოს, მოსამზადებელ ეტაპზე, კანონმდებლობის სრული დაცვით წარედგინა შპს „ო. ტ-ას“ დაზუსტებული შესაგებელი და მასზე თანდართული მტკიცებულებები. აღნიშნულ დოკუმენტებში მითითებული იყო, რომ დ. ბ-ს სრულად არ გადაუხდია წინარე ნასყიდობის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული თანხა 79 593 აშშ დოლარის ექვივალენტი ლარში (ამ გარემოებას არც ერთ ინსტანციაში არ ხდოდა სადავოდ მოწინააღმდეგე მხარე, ორივე ინსტანციაში ის ამტკიცებდა, რომ გადაიხადა 75 793 აშშ დოლარის ექვივალენტი ლარში).

34. შპს „ო. ტ-ამ“ 2011 წლის შემოდგომაზე არაერთხელ სცადა დაკავშირებოდა დ. ბ-ს. ორჯერ გაუგზავნა გაფრთხილების წერილი ხელშეკრულებაში მითითებულ მისამართზე, თუმცა იმის გამო, რომ მეორე მხარესთან დაკავშირება ვერ მოხერხდა, შპს „ო. ტ-ამ“ 2011 წლის 21 დეკემბერს გამოაქვეყნა განცხადება გაზეთით „სიტყვა და საქმეში“, სადაც ეწერა, რომ იმ შემთხვევაში, თუ დ. ბ-ი არ შეასრულებდა თავის ვალდებულებას 2 კვირის ვადაში, შპს „ო. ტ-ა“ ავტომატურად გავიდოდა ხელშეკრულებიდან.

35. ხელშეკრულებით მხარეები შეთანხმდნენ, რომ დ. ბ-ის მიერ თანხის არასრულად გადახდის შემთხვევაში, დ. ბ-ს დაუბრუნდებოდა მის მიერ გადახდილი თანხა უძრავი ქონების ხელმეორედ გაყიდვის შემდეგ, ახალი მყიდველის მიერ თანხების გადახდის დროის შესაბამისად.

36. დ. ბ-მა მანამდე შეწყვიტა ვალდებულების შესრულება, ვიდრე „ო. ტ-ას“ უნდა შეესრულებინა შემხვედრი ვალდებულება. ამასთან, ხელშეკრულებით არ იყო განსაზღვრული მშენებლობის სტადიები. კერძოდ, ის თუ რა ვადაში რა სტადიაზე უნდა ყოფილიყო მშენებლობა. შესაბამისად, ო. ტ-ას მიერ ვალდებულება დარღვეულად უნდა ჩათვლილიყო მხოლოდ მას შემდეგ, რაც დადგენილ ვადაში არ მოხდებოდა დ. ბ-ის საკუთრებაში უძრავი ქონების გადასვლა. ხოლო იმ ვითარებაში, როდესაც მოწინააღმდეგე მხარემ შეწყვიტა თანხის გადახდა, შპს „ო. ტ-ას“ არანაირი ვალდებულება არ ჰქონდა დარღვეული. კასატორის განცხადებით, სამართლებრივად შეუძლებელია ერთი და იგივე ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობა შეწყდეს ორჯერ (ორჯერ მოხდეს ხელშეკრულებიდან გასვლა). დ. ბ-ს მხოლოდ იმ ხელშეკრულებიდან შეეძლო გასვლა, რომელიც სარჩელის შემოტანის მომენტში მოქმედებდა, ხოლო ამისთვის უნდა დაეახებუებინა, რომ შპს „ო. ტ-ას“ მიერ 2011 წლის 21 დეკემ-

ბერს განხორციელებული ხელშეკრულებიდან გასვლა იყო ბათილი.

37. პირველი ინსტანციის სასამართლომ ისე დააკმაყოფილა დ. ბ-ის მოთხოვნა ხელშეკრულებიდან გასვლის შესახებ, რომ არ უმსჯელია სარჩელის შეტანამდე 2 წლით ადრე შპს „ო. ტ-ას“ მიერ განხორციელებული ხელშეკრულებიდან გასვლის შესახებ. აღნიშნული მიდგომა, ყოველგვარი დასაბუთების გარეშე, გაიზიარა სააპელაციო სასამართლომაც. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების დასაბუთება ამ ნაწილში იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლების შემოწმება შეუძლებელია.

38. საკასაციო საჩივრის ავტორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად დაურთო საქმეს დ. ბ-ის მიერ სააპელაციო სხდომის ეტაპზე წარმოდგენილი ის მტკიცებულება, რომელიც მონინალმდეგე მხარეს არ ჰქონდა წარმოდგენილი პირველ ინსტანციაში საქმის განხილვისას, რითაც დაარღვია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 380-ე მუხლის მეორე ნაწილის მოთხოვნა, ვინაიდან არ არსებობდა აღნიშნული მტკიცებულების პირველ ინსტანციაში წარუდგენლობის საპატიო მიზეზი. მონინალმდეგე მხარემ მტკიცებულების წარუდგენლობის საპატიო მიზეზად დასახელდა ის გარემოება, რომ შპს „ო. ტ-ას“ დ. ბ-ის მიერ ვალდებულების შესრულების სადავოდ გახდისას არ მიუთითებია კონკრეტულად ამ მტკიცებულებით დადასტურებადი თანხის გადაუხდელობა.

39. კასატორის აზრით, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თავისი მოთხოვნის მტკიცებულებით დადასტურების ტვირთი ეკისრებოდა მონინალმდეგე მხარეს. შპს „ო. ტ-ამ“ კანონმდებლობის სრული დაცვით გახადა სადავო მონინალმდეგე მხარის მიერ ვალდებულების შესრულება. ამასთან, პირველი ინსტანციის სასამართლოში გაგზავნილ შესაგებელში მოპასუხემ მიუთითა, რომ დ. ბ-ის მიერ წარმოდგენილი ქვითრებით არ დასტურდებოდა მოთხოვნილი თანხის გადახდა. აქედან გამომდინარე, საკასაციო საჩივრის ავტორის აზრით, გაუგებარია, რას ეფუძნება სააპელაციო სასამართლოს განჩინება, რომლითაც მან დაურთო საქმეს ის მტკიცებულება, რომლის წარდგენაც მონინალმდეგე მხარეს შეეძლო პირველ ინსტანციაში, თუმცა არასაპატიო მიზეზით არ წარადგინა.

40. კასატორის განცხადებით სააპელაციო სასამართლომ ასევე არასწორად გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა მიუღებელ შემოსავალთან დაკავშირებით.

41. მონინალმდეგე მხარე, როგორც პირველ, ასევე სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოში ითხოვდა თანხის გაუსესხებლობის შედეგად მიუღებელ შემოსავალს. მას არც წერილობით და არც ზეპირად, არ უხსენებია საბანკო ანაბარზე თანხის შეუტანლობის შედეგად მიუღებელი შემოსავლის მოთხოვნის შესახებ. ამასთან, შესაძლოა ეროვნული ბანკის ვებ-გვერდზე მითითებული ინფორმაცია საყოველთაოდ ცნობილ გარემოებად იქნას მიჩნეული და მხარე გათავისუფლდეს მტკიცების ვალდებულებისაგან, თუმცა ეს არ ნიშნავს მითითების ვალდებულებისაგან გათავისუფლებას. სასამართლომ გაათანაბრა საბანკო ანაბარი და სესხის ხელშეკრულება და მიიჩნია, რომ თუკი მხარეს სესხის ხელშეკრულების შესაძლო დადების შესახებ ჰქონდა მითითებული, ეს ავტომატურად ნიშნავდა ანაბარზე თანხის შესაძლო შეტანასაც. ამრიგად, ორივე ინსტანციის სასამართლომ, საკუთარი ინიციატივით მოახდინა დ. ბ-ის მოთხოვნის ტრანსფორმაცია, გასცდა მონინალმდეგე მხარის მიერ დაყენებული მოთხოვნის ფარგლებს, მიაკუთვნა მხარს ის, რასაც არ ითხოვდა, რითიც დაირღვა შეჯიბრებითობის და მხარეთა თანასწორობის პრინციპი და სსსკ-ის 248-ე მუხლის იმპერატიული დანაწესი.

42. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკასაც სამოქალაქო კოდექსის 411-ე მუხლის განმარტებასთან დაკავშირებით. კერძოდ, ერთ-ერთ საქმეში (უზენაესი სასამართლოს 2013 წლის 8 ივლისის გადაწყვეტილება, საქმე №ას-1677-1573-2012) უზენაესმა სასამართლომ განმარტა რომ „ამ ნორმის (411-ე მუხლის) მიზნებისათვის, მიუღებელია შემოსავალი, რომლის მიღებაც პროგნოზირებადი იყო კონკრეტული ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობის ფარგლებში, მაგრამ ვალდებულების შეუსრულებლობის გამო, პირმა ვერ მიიღო. შესაბამისად, მიუღებელი შემოსავლის დაკისრების საკითხის გადაწყვეტისას უნდა შეფასდეს თავად იმ ვალდებულების ხასიათი, რომლის არაჯეროვანი შესრულების გამოც, მხარე ამგვარი შემოსავლის ანაზღაურებას ითხოვს“.

43. კასატორის განცხადებით, აღნიშნული გადაწყვეტილება ეხება სამშენებლო ურთიერთობიდან გამომდინარე კერძო სამართლებრივ დავას. ამავე გადაწყვეტილებაში, სასამართლომ ასევე აღნიშნა, რომ „მნიშვნელობა ენიჭება იმ გარემოებებს, რომლებიც მიუთითებენ შპს „ა+-ის“ (მენაშენე) მიერ ზემოაღნიშნული ფართის გადაცემასთან ნაკისრი ვალდებულებების ჯეროვნად შესრულების შემთხვევაში, რა შემოსავალს მიიღებდა

და ვალდებულების დარღვევის შედეგად არ მიიღო შ.-ე-ამ (მყიდველი), ანუ, არა ფულადი სახსრების, არამედ ამ ბინის გადაცემასთან დაკავშირებული ვალდებულებების ჯეროვნად შესრულების შემთხვევაში რა ოდენობის შემოსავალს მიიღებდა და მოსარჩელე და რაში გამოიხატებოდა ყოველივე აღნიშნული. მითითებულ ფაქტებზე მოსარჩელე არ უთითებს. შპს „ა+ის“ მიერ ვალდებულების ჯეროვნად შესრულების შემთხვევაში შ. ე-ა მიიღებდა ბინას“.

44. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო საჩივრის ავტორმა მიიჩნია, რომ დ. ბ-ის მიერ მოთხოვნილი მიუღებელი შემოსავლის დაანგარიშებისას (ამ მოთხოვნის საკუთარი ინიციატივით ტრანსფორმირების შემდეგაც კი) სასამართლოს მხედველობაში უნდა მიეღო კონკრეტულად შპს „ო. ტ-სა“ და დ. ბ-ს შორის არსებული სამართლებრივი ურთიერთობა. კერძოდ, მოსარჩელის მიერ შესაბამისი მტკიცებულებების წარმოდგენის შემთხვევაში, უნდა გამოთვლილიყო საცხოვრებელი ფართის გადაუცემლობის შედეგად მიუღებელი შემოსავალი (მაგალითად, ეს შეიძლება ყოფილიყო ბინის შესაძლო გაქირავებიდან მიუღებელი შემოსავალი), ხოლო საბანკო ანაბრიდან მისაღები შესაძლო პროცენტები არ არის და ვერც იქნება დაკავშირებული ვალდებულების შესრულება/შეუსრულებლობასთან, ვინაიდან მოპასუხის ვალდებულება იყო საცხოვრებელი ფართის გადაცემა და არა თანხის გადახდა. მოსარჩელე საბანკო ანაბარზე დარიცხული პროცენტის სახით მიუღებელ შემოსავალს ვერ მიიღებდა იმ შემთხვევაშიც კი, ვალდებულება ჯეროვნად რომ შესრულებულიყო.

45. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 16 აპრილის განჩინებით შპს „ო. ტ-ას“ საკასაციო საჩივარი წარმოებაში იქნა მიღებული სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად.

46. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 18 მარტის განჩინებით შპს „ო. ტ-ას“ საკასაციო საჩივარი თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 5 თებერვლის გადაწყვეტილებაზე დასაშვებად იქნა ცნობილი.

სამოტივაციო ნაწილი:

47. საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ შპს

„ო. ტ-ას“ საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და უცვლელად დარჩეს სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება შემდეგ გარემოებათა გამო:

48. კასატორი არ ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ გარემოებას, რომ მოსარჩელემ 2008 წლის 30 ივნისის წინარე ნასყიდობის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირველადი შენატანი – 52 000 აშშ დოლარის ექვივალენტი ლარში სრულად გადაიხადა.

49. კასატორი ასაჩივრებს საოქმო განჩინებას, რომლითაც სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნული გარემოების დადგენის მიზნით, საქმეს დაურთო დამატებითი მტკიცებულებები და მიუთითებს, რომ ეს მტკიცებულებები დაუშვებელი იყო, შესაბამისად, სასამართლომ მათი მიღებით დაარღვია საპროცესო კოდექსის ნორმები. შემდეგ კი მათზე დაყრდნობით არასწორად დაადგინა მოსარჩელის მიერ დამატებით 19 940 აშშ დოლარის გადახდის ფაქტი.

50. მხარეთა ახსნა-განმარტების შესაბამისად, აღნიშნული 19 940 აშშ დოლარი წარმოადგენდა წინარე ნასყიდობის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირველადი შენატანის – 52 000 აშშ დოლარის ნაწილს, რომელიც, კასატორის მითითებით, გადახდილი არ ყოფილა. საკასაციო საჩივრიდან გამომდინარეობს, რომ მოსარჩელემ პირველადი შენატანის სახით გადაიხადა მხოლოდ 32 180 აშშ დოლარი.

51. მოსარჩელის ახსნა-განმარტების თანახმად, მან პირველადი შენატანი 52 000 აშშ დოლარის ოდენობით ხელშეკრულების ხელმოწერის დღესვე (2008 წლის 30 ივნისს) სრულად დაფარა 3 საბანკო გადარიცხვით, რომელთაგან ერთი განხორციელდა უშუალოდ მის მიერ, ხოლო დანარჩენი ორი გადარიცხვა შესრულა პ. ჩ-ემ, რომელსაც მიჰყიდა საკუთარი ბინა წინარე ნასყიდობის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სადავო ბინის ღირებულების გადახდის მიზნით. პ. ჩ-ემ გადარიცხვა განახორციელა უშუალოდ მოპასუხის საბანკო ანგარიშზე სს „საქართველოს ბანკში“.

52. მოსარჩელემ ზემოაღნიშნული გარემოების დასადასტურებლად სარჩელს დაურთო საბანკო გადარიცხვის ორი ქვითარი, რომელთა თანახმად, 2008 წლის 30 ივნისს სს „საქართველოს ბანკში“ მოპასუხის ანგარიშზე დ. ბ-მა და პ. ჩ-ემ გადარიცხეს შესაბამისად 20 180 აშშ დოლარისა და 12 000 აშშ დოლარის ექვივალენტი ლარში. პ. ჩ-ის მიერ განხორციელებული გადახდის დანიშნულებად ქვითარში მითითებული იყო „ბინათმშენებლობის თანხა (დ. ბ-ი 12 000 დოლარის ექვივალენტი ლარში)“.

53. მოსარჩელემ მესამე გადარიცხვის (19 940 აშშ დოლარის ექვივალენტი ლარის გადახდის) დამადასტურებელი ქვითარი დაურთო სააპელაციო საჩივარს იმაზე მითითებით, რომ მოპასუხემ მის მიერ პირველადი შენატანის არასრულად განუხორციელებლობა პირველი ინსტანციის სასამართლოში სადავო გახადა მხოლოდ მთავარ სხდომაზე, რის შედეგადაც მას არ მიეცა აღნიშნული გარემოების დასადასტურებლად დამატებითი მტკიცებულების წარდგენის საშუალება.

54. საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს კასატორის მითითებას, რომ სააპელაციო სასამართლომ პირველადი შენატანის სახით 52 000 აშშ დოლარის სრულად გადახდის ფაქტი არასწორად დაადგინა და აღნიშნავს, რომ ამ გარემოების დადგენა სააპელაციო სასამართლოში დამატებით წარდგენილი მტკიცებულებების გარეშეც შესაძლებელი იყო, კერძოდ:

55. მხარეთა შორის 2008 წლის 30 ივნისს დადებული წინარე ნასყიდობის ხელშეკრულების 3.2.1 მუხლის თანახმად, ბინის ღირებულების გადახდის წესი განისაზღვრა შემდეგნაირად: პირველადი შენატანი ლარში 52 000 აშშ დოლარის ექვივალენტის ოდენობით მოსარჩელეს უნდა გადაეხადა ხელშეკრულების ხელმოწერისთანავე; ხოლო ბინის ღირებულების დარჩენილი ნაწილი – ხელშეკრულებაზე დართული თანხის გადახდის გრაფიკის შესაბამისად.

56. იმავე ხელშეკრულების 8.2 მუხლის თანახმად, თუ მყიდველი არ შეასრულებდა ხელშეკრულების 3.2.1 მუხლის შესაბამისად პირველადი შენატანის გადახდის ვალდებულებას, ხელშეკრულება ავტომატურად უქმდებოდა.

57. კასატორის მითითებით, წინარე ნასყიდობის ხელშეკრულება არ გაუქმებულა და 2011 წლის 21 დეკემბრამდე მოქმედებდა.

58. საქმის განხილვის დროს მოპასუხეს/კასატორს მოსარჩელისთვის პირველადი შენატანის არასრულად განხორციელების შესახებ მყიდველის გაფრთხილების თაობაზე არ მიუთითებია და არც აღნიშნულის დამადასტურებელი დოკუმენტები წარუდგენია სასამართლოში.

59. მოპასუხე/კასატორი შესაგებელში მიუთითებდა, რომ სარჩელზე დართული გადახდის ქვითრებით არ დასტურდებოდა მყიდველის მიერ ნასყიდობის თანხის სრულად გადახდა, ხოლო დაზუსტებულ შესაგებელს მან დაურთო მტკიცებულებები, რომელთა თანახმად, ხელშეკრულებიდან მოპასუხის გასვლამდე, 2011 წლის 30 ნოემბრის მდგომარეობით, მოსარჩელის დავალიანება შეადგენდა 8 736.83 აშშ დოლარს, საიდანაც 3

797.62 აშშ დოლარი იყო ბინის ნასყიდობის ღირებულება, ხოლო 4 939.21 აშშ დოლარი – მასზე დარიცხული პირგასამტეხლო. მოპასუხის/კასატორის მიერ წარმოდგენილ 2011 წლის 6 ოქტომბრისა და 30 ნოემბრის გაფრთხილებებში არ არის მითითებული მოსარჩელის მიერ პირველადი შენატანის არასრულად გადახდის შესახებ.

60. დადგენილია, რომ 2009 წლის 30 იანვარს, ანუ პირველადი შენატანის განხორციელების დღიდან ნახევარი წლის შემდეგ მხარეებმა ცვლილება შეიტანეს წინარე ნასყიდობის ხელშეკრულებაში, რომლითაც შეცვალეს ბინის ნასყიდობის ფასი. ხელშეკრულებას დაერთო ნასყიდობის ფასის გადახდის ახალი გრაფიკი. მასში აისახა ხელშეკრულებაში ცვლილებების შეტანის დღისათვის უკვე გადახდილი და მომავალში გადასახდელი თანხები. ამ გრაფიკის მიხედვით, 2008 წლის 30 ივნისს გადახდილი თანხის ოდენობად მითითებულია 52 120 აშშ დოლარი.

61. ზემოაღნიშნული გარემოებები და მტკიცებულებები სააპელაციო სასამართლოში მოსარჩელის მიერ დამატებით წარმოდგენილი მტკიცებულებების გარეშე უკვე საკმარისი იყო ვარაუდისათვის, რომ პირველადი შენატანი მყიდველის მიერ სრულად განხორციელდა. ამ ვარაუდის (პრეზუმფციის) გაქარწყლების აუცილებლობა მტკიცების ტვირთს აბრუნებს მოპასუხის მხარეს. ამიტომ პირველადი შენატანის არასრულად გადახდა პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვისას მოპასუხეს უნდა ემტკიცებინა, რაც მან ვერ შეძლო.

62. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ სწორად დაადგინა ის გარემოება, რომ მყიდველის მიერ ბინის ღირებულების პირველადი შენატანი სრულად განხორციელდა.

63. რაც შეეხება საოქმო განჩინებას, სამოქალაქო კოდექსის 393-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, საპროცესო სასამართლის ნორმების დარღვევა მხოლოდ მაშინ შეიძლება გახდეს გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი, თუ ამ დარღვევის შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი.

64. ამიტომ იმ შემთხვევაშიც კი, თუ გაზიარებული იქნება, რომ მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი ახალი მტკიცებულებები სააპელაციო სასამართლომ საპროცესო კანონმდებლობის დარღვევით მიიღო, აღნიშნული დარღვევა მოცემულ შემთხვევაში ვერ ჩაითვლება ისეთ დარღვევად, რომელსაც შეეძლო საქმის განხილვის შედეგზე ემოქმედა.

65. კასატორი გადაწყვეტილებას ასაჩივრებს, აგრეთვე, იმ

მოტივით, რომ სასამართლომ არასწორად დაადგინა ფაქტობრივი გარემოება წინარე ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან მოსარჩელის გასვლის შესახებ. კერძოდ, კასატორი უთითებს, რომ ხელშეკრულება დაარღვია არა მოპასუხემ, არამედ მოსარჩელემ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული გადახდის გრაფიკის დარღვევით. შესაბამისად, ხელშეკრულებიდან გავიდა არა მოსარჩელე, არამედ მოპასუხე და არა სარჩელის აღძვრის დროისათვის, არამედ ჯერ კიდევ 2011 წლის 21 დეკემბერს, რისი უფლებაც მოპასუხეს ჰქონდა ხელშეკრულების 8.3 მუხლით. ამავე მუხლის შესაბამისად, მას ხელშეკრულებაზე უარის თქმის გამო მოსარჩელის მიერ გადახდილი თანხის დაბრუნების ვალდებულება წარმოეშობოდა მხოლოდ უძრავი ქონების გასხვისების შემდეგ, ახალი მყიდველის მიერ თანხის გადახდის შესაბამისად, რაც ამ დრომდე არ განხორციელებულა. შედეგად, მას არც შესრულების დაბრუნების და არც ზიანის გადახდის ვალდებულება წარმოეშობა.

66. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ კასატორის ზემოაღნიშნული მოსაზრება სამართლებრივად დაუსაბუთებელია და არ წარმოადგენს გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველს.

67. სამოქალაქო კოდექსის 352-ე მუხლის შესაბამისად, თუ ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარე ამავე კოდექსის 405-ე მუხლით გათვალისწინებული პირობების არსებობისას უარს იტყვის ხელშეკრულებაზე, მაშინ მიღებული შესრულება და სარგებელი მხარეებს უბრუნდებათ.

68. იმ შემთხვევაში, თუ სასამართლო გაიზიარებს კასატორის მითითებას, რომ ხელშეკრულებიდან იგი 2011 წლის 21 დეკემბერს გავიდა, მაშინ მას ხელშეკრულების შესაბამისად მიღებული შესრულების 75 793 აშშ დოლარის დაბრუნების ვალდებულება წარმოეშვა სწორედ ამ დროიდან, რაც კასატორს დღემდე არ განუხორციელებია. ასეთ შემთხვევაში სახეზე გვაქვს შესრულების დროულად დაუბრუნებლობით გამოწვეული ზიანი, რომელიც ასევე შეიძლება გამოიხატოს მიუღებელი შემოსავლის სახით. შესაბამისად, თუ გაზიარებული იქნება კასატორის მითითება ხელშეკრულებიდან 2011 წლის 21 დეკემბერს მისი გასვლის თაობაზე, ამ პერიოდიდან თანხის დაბრუნებამდე სააპელაციო და პირველი ინსტანციის სასამართლების მიერ ეროვნული ბანკის ოფიციალურ ვებ-გვერდზე არსებული ინფორმაციის მიხედვით საბანკო ანაბარზე თანხის განთავსების შემთხვევაში შემოსავლის სახით საშუალოდ მისაღები პროცენტის გათვალისწინებით, რომელიც საკასაციო სასამართლოს აზრით, ქვედა ინსტანციის სასამართლოებმა მართე-

ბულად დაადგინეს (პროცენტის ოდენობას არც კასატორი ასაჩივრებს), დაანგარიშებული თანხის ოდენობა სააპელაციო სასამართლოს მიერ მოსარჩელისათვის მიკუთვნებულზე მეტი აღმოჩნდება. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 409-ე მუხლის შესაბამისად კი, საკასაციო სასამართლო უფლებამოსილია შეცვალოს სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება მხოლოდ იმ ფარგლებში, რასაც მხარეები მოითხოვენ.

69. რაც შეეხება ხელშეკრულების 8.3 მუხლით გათვალისწინებული უფლების გამოყენებას, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია, რომ 2011 წლის 21 დეკემბრის მდგომარეობით, მოსარჩელეს გადახდილი ჰქონდა 75 793 აშშ დოლარი, რაც წარმოადგენს ნასყიდობის საგნის ღირებულების 95,2%. საქმეზე დართული გადახდის ქვითრების თანახმად, აღნიშნული თანხა მოსარჩელეს გადახდილი ჰქონდა უკვე 2009 წლის 11 აგვისტოს. მოპასუხის 2011 წლის 30 ნოემბრის გაფრთხილების მიხედვითაც, მოსარჩელეს ნასყიდობის თანხიდან გადასახდელად დარჩენილი ჰქონდა მხოლოდ 3 797.62 აშშ დოლარი.

70. აღნიშნული არ წარმოადგენდა ვალდებულების მნიშვნელოვან დარღვევას. შეიძლება ითქვას, რომ ვალდებულების დარღვევა უმნიშვნელო იყო.

71. ამავე დროს, მოპასუხეს არ მიუთითებია, რომ 2011 წლის 21 დეკემბრისათვის თავად მას შესრულებული ჰქონდა საკუთარი ვალდებულება – ბინა მოყვანილი ჰქონდა ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ მდგომარეობაში (წინარე ნასყიდობის ხელშეკრულების 4.2 მუხლის შესაბამისად, მას სამუშაოების დასრულება და მყიდველის მფლობელობაში ქონების გადაცემა ევალეზობდა 2010 წლის 30 დეკემბრამდე, კომუნიკაციების ჩართვა და ბინის კეთილმოწყობა 2011 წლის 30 მარტამდე, ხოლო სახლის ექსლუატაციაში შეყვანა 2011 წლის 30 ივნისამდე). სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ მოპასუხეს საკუთარი ვალდებულებები არათუ 2011 წლის 21 დეკემბრისთვის, არამედ დღემდე არ შეუსრულებია (კორპუსი არ აშენებულა), რასაც აღიარებს თავად მოპასუხე (იხ. საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 7 თებერვლის სხდომის ოქმი 16:48:31). მოსარჩელის მითითებით, კი მან დარჩენილი დავალიანება არ გადაიხადა სწორედ იმის გამო, რომ მოპასუხე ბინის მშენებლობას არ ახორციელებდა.

72. ასეთ პირობებში, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მართალია, ხელშეკრულების 8.3 მუხლი გამყიდველს უფლებას აძლევს გავიდეს ხელშეკრულებიდან მყიდველის მიერ გადახდის გრაფიკის დარღვევის შემთხვევაში, მაგრამ აღნიშნული დე-

ბულება არ შეიძლება განიმარტოს სამოქალაქო კოდექსის 405-ე მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებულ დებულებათა საწინააღმდეგოდ, იმგვარად, რომ მყიდველის მიერ ვალდებულების უმნიშვნელო დარღვევის შემთხვევაში ან ისეთ პირობებში, როცა ვალდებულების დარღვევისათვის კრედიტორი მთლიანად ან უმთავრესად თვითონ არის პასუხისმგებელი, კრედიტორს უფლება აქვს გავიდეს ხელშეკრულებიდან და მყიდველს ნასყიდობის თანხა დაუბრუნოს მხოლოდ მესამე პირზე ბინის გასხვისების შემდეგ (რომ აღარაფერი ვთქვათ იმის შესახებ, რომ აღნიშნული პირობის დადგომა დამოკიდებულია გამყიდველის ნებაზე და შედეგად, ნარმოადგენს ბათილ პირობას).

73. სამოქალაქო კოდექსის მე-8 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილია სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილეთა ვალდებულება კეთილსინდისიერად განახორციელონ თავიანთი უფლებები და მოვალეობები. აღნიშნული პრინციპი განმტკიცებულია სამოქალაქო კოდექსის 115-ე მუხლითაც, რომლის თანახმად, სამოქალაქო უფლება უნდა განხორციელდეს მართლზომიერად. დაუშვებელია უფლების გამოყენება მართოდ იმ მიზნით, რომ ზიანი მიადგეს სხვას. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ისეთ ვითარებაში, როდესაც მოსარჩელეს შესრულებული ჰქონდა საკუთარი ვალდებულება 95,2%-ით, ხოლო მოპასუხეს თავისი ვალდებულება დღემდე არ შეუსრულებია, საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს კასატორის მითითებას, რომ სააპელაციო სასამართლოს ხელშეკრულების 8.3 მუხლი საფუძვლად უნდა დაედო მოსარჩელის მოთხოვნაზე უარის თქმისათვის.

74. აქვე საკასაციო სასამართლო ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებასაც, რომ საქმეში ნარმოდგენილი დოკუმენტების თანახმად, მოპასუხემ ბინა 2012 წლის 20 აგვისტოს მესამე პირზე გაასხვისა.

75. კასატორი გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების ბოლო საფუძველად უთითებს იმ არგუმენტს, რომ სასამართლომ მოახდინა მოსარჩელის მოთხოვნის ტრანსფორმაცია და მოსარჩელეს მიაკუთვნა ის, რაც მას არ მოუთხოვია. კერძოდ, მოსარჩელე უთითებდა ბინის შესაძენად მის მიერ გადახდილი თანხის გასესხების შემთხვევაში მისაღებ შემოსავალზე, ხოლო სასამართლომ მიაკუთვნა აღნიშნული თანხის ანაბარზე განთავსების შემთხვევაში მისაღები შემოსავალი. ამავე დროს, სასამართლოს უნდა მიეკუთვნებინა მხარისათვის მხოლოდ ბინის ვერგადაცემის და არა თანხის ვერგასესხების შედეგად მიუღებელი შემოსავალი.

76. აღნიშნულთან დაკავშირებით, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოსარჩელე ითხოვდა ზიანის ანაზღაურებას მიუღებელი შემოსავლის სახით. მიუღებელ შემოსავლად კი იგი მიიჩნევდა 75 793 აშშ დოლარის გასესხების შემთხვევაში მისაღებ (მაგრამ ვერმიღებულ) შემოსავალს. ანაზღაურე თანხის განთავსება თავისი არსით არ განსხვავდება თანხის სხვაგვარი გასესხებით წარმოშობილი ურთიერთობიდან. ორივე შემთხვევაში ხდება თანხის განკარგვა პროცენტის სახით შემოსავლის მიღების მიზნით. ამიტომ საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს კასატორის მითითებას, რომ უშუალოდ ანაზღაურე თანხის განთავსების შესაძლებლობაზე მოსარჩელის მითითების არარსებობის გამო, სასამართლოს უარი უნდა ეთქვა მიუღებელი შემოსავლის შესახებ მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე.

77. საკასაციო სასამართლო ეთანხმება კასატორს, რომ კრედიტორს უნდა აუნაზღაურდეს მხოლოდ ის ზიანი, რომელიც მას მიაღდა ხელშეკრულების შეუსრულებლობით და მიიჩნევს, რომ ზიანის ანაზღაურებით აღდგენილ უნდა იქნას ის ვითარება, რაც იარსებებდა ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების ჯეროვანი შესრულების (ანუ ხელშეკრულებიდან გასვლის წინაპირობების არარსებობის) შემთხვევაში. საკასაციო სასამართლო ასევე ეთანხმება კასატორს, რომ როცა ხელშეკრულების საგანია ბინის აშენება და საკუთრებაში გადაცემა, ბინის ნასყიდობის თანხის სხვაგვარი გამოყენებით მიუღებელი შემოსავალი ვერ იქნება ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ბინის გადაცემის ვალდებულების შეუსრულებლობით გამოწვეული შედეგი. თუმცა აღნიშნავს, რომ როცა ხელშეკრულების არაჯეროვანი შესრულების გამო ერთ-ერთი მხარე უარს ამბობს ხელშეკრულებაზე, სამოქალაქო კოდექსის 352-ე მუხლის შესაბამისად, დგება ხელშეკრულებიდან გასვლის შედეგები, კერძოდ, მხარეებს წარმოემოხათ ერთმანეთისათვის მიღებული შესრულებისა და სარგებლის დაბრუნების ვალდებულება, რომლის დარღვევა იმავე მუხლის მე-5 ნაწილის შესაბამისად, ასევე ზიანის ანაზღაურების ვალდებულებას წარმოშობს. საკასაციო საჩივარში კასატორი უთითებს, რომ 2011 წლის 21 დეკემბერს მან უარი თქვა ხელშეკრულებაზე. აღნიშნულის შედეგად კი მას მოსარჩელისათვის 75 793 აშშ დოლარის (მიღებული შესრულების) უკან დაბრუნების ვალდებულება წარმოეშვა, რასაც კასატორი არამართლობიერად არ ასრულებს დღემდე (იხ. სასამართლოს მსჯელობა წინამდებარე გადაწყვეტილების 62-68 პუნქტებში). ასეთ შემთხვევაში შესაძლებელია სახეზე გვექონდეს როგორც ხელშეკრულების შეუსრულებლობით, ისე შესრულების დროულად

დაუბრუნებლობით გამოწვეული ზიანი, რომელიც სამოქალაქო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, ასევე შესაძლებელია მიუღებელი შემოსავლის სახით გამოიხატოს.

78. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, დაუსაბუთებელია კასატორის მითითება, რომ არ არსებობდა მიუღებელი შემოსავლის სახით ზიანის ანაზღაურების სამართლებრივი საფუძველი. სააპელაციო სასამართლომ მართებულად დააკმაყოფილა ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა, მიუხედავად იმისა, რომ სასამართლოს გადაწყვეტილება არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას.

79. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის „გ“ პუნქტის თანახმად, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას. იმავე კოდექსის 411-ე მუხლის შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოცემულ შემთხვევაში საქმის ხელახლა დაბრუნების საფუძვლები არ არსებობს.

80. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის შესაბამისად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე გათავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი დაკმაყოფილებულია ნაწილობრივ, მაშინ მოსარჩელეს ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რაც სასამართლოს გადაწყვეტილებით იქნა დაკმაყოფილებული, ხოლო მოპასუხეს – სარჩელის მოთხოვნათა იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელზედაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა. იმ მხარის წარმომადგენლის დახმარებისათვის განუღო ხარჯებს, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, სასამართლო დააკისრებს მეორე მხარეს გონივრულ ფარგლებში, მაგრამ არა უმეტეს ამ კოდექსის 47-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ოდენობისა. ამავე ნორმის მე-2 ნაწილის თანახმად კი, ზემოაღნიშნული წესები შეეხება აგრეთვე სასამართლო ხარჯების განაწილებას, რომლებიც გასწიეს მხარეებმა საქმის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციებში წარმოებისას.

81. საქმის მასალებით დადგენილია, რომ საკასაციო სასამართლოს 2015 წლის 16 აპრილის განჩინებით შპს „ო. ტ-ას“ სახელმწიფო ბაჟის გადახდა გადაუვადდა საქმის საბოლოო განხილვამდე. ვინაიდან შპს „ო. ტ-ას“ საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა კასატორს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 39-ე მუხლის პირველი ნაწილის „გ“ და ამავე მუხლის მე-3 ნაწილის „გ.ბ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს გადავადებული სახელმწიფო ბაჟის 8000 ლარის გადახდა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. შპს „ო. ტ-ას“ საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 5 თებერვლის გადაწყვეტილება;
3. შპს „ო. ტ-ას“ (ს/კ: ...) სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ (ქ.თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...) დაეკისროს საკასაციო პალატის 2015 წლის 16 აპრილის განჩინებით გადავადებული სახელმწიფო ბაჟის – 8000 ლარის გადახდა;
4. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

2. ზიანის ანაზღაურების მოვალეობა
საწარმოო ტრავმის გამო დანიშნული სარჩოს
გადაანგარიშება

გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელმწიფო

№ას-802-767-2014

10 თებერვალი, 2015 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: პ. ქათამაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ვ. როინიშვილი,
ბ. ალავეცი

დავის საგანი: სარჩოს გაზრდა (გადაანგარიშება)

აღწერილობითი ნაწილი:

2013 წლის 21 ნოემბერს ხაშურის რაიონულ სასამართლოს სარჩელით მიმართა მ. გ-მ მოპასუხე სს „ბ. ტ-ის“ მიმართ და მოითხოვა:

1. მოპასუხისათვის მოსარჩელის სასარგებლოდ 2010 წლის ნოემბრიდან 2013 წლის ნოემბრამდე პერიოდის მიუღებელი სარჩოს ერთობლივი თანხის – 7910.64 ლარის დაკისრება;

2. სს „ბ. ტ-ისათვის“ მ. გ-ის სასარგებლოდ 2013 წლის ნოემბრიდან საწარმოო ტრავმის გამო სარჩოს სახით ყოველთვიურად 255.14 ლარის გადახდის დავალება.

სარჩელის საფუძვლები:

მოსარჩელე მუშაობდა ხაშურის შ. ქ-ში (ამჟამად, სს „ბ. ტ-ა“), ხარაგის პოზიციაზე. 1990 წლის 10 დეკემბერს, სამუშაოს შესრულების დროს, მან საწარმოო ტრავმა მიიღო და დაკარგა პროფესიული შრომის უნარი 80%-ით. 1991 წლის დეკემბრიდან დღემდე მოპასუხე მოსარჩელეს უხდის სარჩოს 35 ლარსა და 40 თეთრს.

მოსარჩელის მოსაზრებით, საწარმოო ტრავმით გამონეწეული სარჩოს ოდენობა განისაზღვრება იგივე ან მონათესავე სამუშაოს შემსრულებელი მუშაკის ხელფასისა და დაკარგული პროფესიული შრომისუნარიანობის ხარისხის გათვალისწინებით, რასაც მოპასუხე არ ითვალისწინებდა და მოსარჩელეს სარჩოს სრულად არ უნაზღაურებდა, კერძოდ, მოსარჩელის განმარტებით, ხაშურში არსებულ სხვა საწარმოში – სს „მ-ში“ ხარაგის

ხელფასი 318.93 ლარი იყო და, შესაბამისად, მისი 80%-ი 255.14 ლარს შეადგენდა. მოსარჩელის მოსაზრებით, მოპასუხეს მისთვის სწორედ აღნიშნული თანხა უნდა გადაეხადა ყოველთვიურად.

მოპასუხე სს „ბ. ტ-ამ“ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ მოსარჩელეს არ წარუდგენია მტკიცებულება, თუ რას შეადგენს მოპასუხე ორგანიზაციაში მომუშავე ხარატიხის ხელფასი, ხოლო სს „მ-ის“ მიერ გაცემულ ცნობას საქმისათვის რაიმე მნიშვნელობა არ გააჩნია. გარდა ამისა, სს „ბ. ტ-ას“ 2000 წლიდან ფაქტობრივად არ უმუშავია, თუმცა იგი მოსარჩელეს სარჩოს დღემდე უხდის.

მოპასუხემ მიუთითა ასევე საქართველოს პრეზიდენტის 2007 წლის 6 თებერვლის №93 ბრძანებულებაზე და აღნიშნა, რომ ამ აქტით გაუქმდა პრეზიდენტის 1999 წლის 9 თებერვლის №48 ბრძანებულება, შესაბამისად, მოსარჩელეს წაერთვა ყოველთვიური სარჩოს გაზრდის მოთხოვნის საფუძველი.

ხაშურის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 16 იანვრის განწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

რაიონულმა სასამართლომ საქმეზე დადგენილად ცნო შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

მ. გ-ე მუშაობდა ხ. შ. ქ-ში ხარატიხად;

1990 წლის 10 დეკემბერს მან მიიღო სანარმოო ტრავმა;

1995 წლის 6 ივლისს საექიმო-შრომითი ექსპერტული კომისიის შემომჩვენების აქტით განესაზღვრა პროფესიული შრომის უნარის დაკარგვის ხარისხი 80%-ით და დაენიშნა სარჩო 35.40 ლარი, რომელსაც ყოველთვიურად უხდის სს „ბ. ტ-ა“;

ხ. შ. ქ-ის უფლებამონაცვლეა სს „ბ. ტ-ა“;

სს „ბ. ტ-ა“ ლიკვიდირებული არ არის, თუმცა 2000 წლიდან ფაქტობრივად არ მუშაობს და სანარმოს ხარატიხის ფუნქციების შემსრულებელი არ ჰყავს;

ხაშურში არსებულ სხვა სანარმოში – სს „მ-ში“ ხარატიხის საშუალო ხელფასი შეადგენს 318.93 ლარს.

რაიონულმა სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის მითითება იმასთან დაკავშირებით, რომ ვინაიდან „შრომითი მოვალეობის შესრულებისას მუშაკის ჯანმრთელობისათვის ვნების მიყენების შედეგად ზიანის ანაზღაურების წესი“ პრეზიდენტის 2007 წლის 6 თებერვლის №93 ბრძანებულებით ძალადაკარგული იყო იმავე წლის 1 მარტიდან, ამიტომ არ არსებობდა მოსარჩელის მხრიდან ყოველთვიური სარჩოს მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველი. სასამართლოს განმარტებით, ასეთი სამართლებრივი საფუძველები განსაზღვრული იყო მ. გ-ის მიერ ტრავ-

მის მიღების დროს მოქმედი შრომის კანონთა კოდექსით, 2006 წლის 24 მაისის შრომის კოდექსით, ხოლო ამჟამად განსაზღვრულია მოქმედი შრომის და სამოქალაქო კოდექსებით.

რაიონულმა სასამართლომ მიუთითა შრომის კოდექსის 35-ე მუხლის მე-6 ნაწილზე, რომლის თანახმად, დამსაქმებელი ვალდებულია სრულად აუნაზღაუროს დასაქმებულს სამუშაოს შესრულებასთან დაკავშირებული, ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესებით მიყენებული ზიანი და აუცილებელი მკურნალობის ხარჯები. ამასთან, სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, თუ სხეულის დაზიანების ან ჯანმრთელობისათვის ვნების მიყენების შედეგად დაზარალებულს წაერთვა შრომის უნარი ან შეუმცირდა იგი, ანდა იზრდება მისი მოთხოვნილებები, დაზარალებულს უნდა აუნაზღაუროდეს ზიანი ყოველთვიური სარჩოს გადახდით.

გარდა ამისა, რაიონულმა სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის მსჯელობა სამოქალაქო კოდექსის 1008-ე მუხლიდან გამომდინარე მოთხოვნის ხანდაზმულობაზე. ამ მუხლის თანახმად, სამწლიან ხანდაზმულობას ექვემდებარება ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა ზიანის ან ზიანის ანაზღაურებაზე პასუხისმგებელი პირის შესახებ შეტყობის მომენტიდან, თუმცა სასამართლომ აღნიშნა, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში მოპასუხეს აღიარებული ჰქონდა ვალდებულება – უკვე უხდიდა სარჩოს მ. გ-ს. შესაბამისად, რაიონულმა სასამართლომ მიიჩნია, რომ ხანდაზმულობის ვადის გასვლას ადგილი არ ჰქონდა, მ. გ-ე ამჟამად მოითხოვდა სარჩოს ოდენობის გაზრდას – მის გადაანგარიშებას.

რაც შეეხებოდა სარჩოს ოდენობას, პირველი ინსტანციის სასამართლომ უსაფუძვლოდ მიიჩნია მოსარჩელის მოთხოვნა მისი გაზრდის თაობაზე, რაც შემდეგნაირად დაასაბუთა:

სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ პირმა, რომელიც ვალდებულია აანაზღაუროს ზიანი, უნდა აღადგინოს ის მდგომარეობა, რომელიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება. რაიონული სასამართლოს შეფასებით, ამ მუხლის შინაარსიდან გამომდინარე, მ. გ-ს უნდა მისცემოდა სარჩოს ის ოდენობა, რასაც იგი მიიღებდა ამჟამადაც რომ ემუშავა სანარმოში ხარატად.

საქმეზე დადგინდა, რომ სს „ბ. ტ-ა“ ფაქტობრივად არ ფუნქციონირებდა და ხარატის მოვალეობის შემსრულებელი სანარმოს არ ჰყავდა. აქედან გამომდინარე, რაიონულმა სასამართლომ ჩათვალა, რომ არ არსებობდა სარჩოს ოდენობის გაზრდის ფაქ-

ტობრივი საფუძველი, ე.ი. არ დამდგარა შემდეგი გარემოება – სანარმოში ხარატის ან მსგავსი სამუშაოს შემსრულებლის ხელფასის ოდენობის გაზრდა, რაც მ. გ-ს მისცემდა სარჩოს ოდენობის გადაანგარიშების მოთხოვნის საფუძველს. ამასთან, სასამართლოს მოსაზრებით, მოცემულ შემთხვევაში არ შეიძლება და სხვა სანარმოში მომუშავე პირის ხელფასის ოდენობა ყოფილიყო განმსაზღვრელი მხარეებს შორის არსებული ურთიერთობის მონესრიგებისას, რადგან მ. გ-ს და სს „ბ. ტ-ას“ შორის არსებული სამართლებრივი ურთიერთობის დარეგულირებას საფუძველად უნდა დადებოდა ის ფაქტობრივი გარემოებები, რომლებიც მხოლოდ მათ შორის არსებულ შრომით ურთიერთობასთან იყო დაკავშირებული.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 10 ივნისის გადაწყვეტილებით:

1. მ. გ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა;
2. გაუქმდა ხაშურის რაიონული სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება;
3. მ. გ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა;
4. სს „ბ. ტ-ას“ მ. გ-ის სასარგებლოდ დაეკისრა 7756.78 ლარის გადახდა;
5. მასვე მოსარჩელის სასარგებლოდ დაევალა 2013 წლის 1 ნოემბრიდან მდგომარეობის შეცვლამდე ყოველთვიურად 255.14 ლარის ანაზღაურება;
6. სარჩელი არ დაკმაყოფილდა სს „ბ. ტ-ისათვის“ 153.86 ლარის დაკისრების შესახებ მოთხოვნის ნაწილში.

სააპელაციო სასამართლოს შეფასებით, რაიონულმა სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლი, მიუხედავად იმისა, რომ მართებულად გამოიყენა იგი, კერძოდ, სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს ის მოსაზრება, რომ სხვა სანარმოში მომუშავე პირის ხელფასის ოდენობა არ შეიძლება იყოს განმსაზღვრელი მხარეებს შორის არსებული ურთიერთობის მოსაწესრიგებლად.

სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სარჩო არ უნდა იქნეს გაგებული იმ შრომის ანაზღაურებაზე უცილობლად დამოკიდებულად, რაც პირს დამქირავებელ სანარმოში გააჩნდა. პროფესიული შრომის უნარის დაკარგვა გულისხმობს ზოგადად ამ

პროფესიით საქმიანობის შეუძლებლობას და არა ამა თუ იმ სა-
წარმოში მუშაობის შეუძლებლობას. ამდენად, ის ფაქტი, რომ
მონინალმდეგე მხარეს დღეის მდგომარეობით ხარატი არ ჰყავ-
და, არ ნიშნავდა, რომ მ. გ-ე საწარმოო ტრავმის არარსებობის
პირობებში ვერ შეძლებდა სხვა საწარმოში ხარატის მოვალეო-
ბის შესრულებას. ამას კი ხელი შეუშალა საწარმო ტრავმამ, რის
გამოც აპელანტი ხარატის ფუნქციებს ველარ ასრულებდა. კონ-
კრეტულ შემთხვევაში, საწარმოო ტრავმის არქონის შემთხვე-
ვაში მ. გ-ე კვლავ იმუშავებდა ხარატად, რაც წარმოადგენდა
სამოქალაქო კოდექსის 408.1 მუხლით განსაზღვრულ ისეთ
„მდგომარეობას, რომელიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო
ზიანის ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება“.

ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ მ. გ-ე
შეძლებდა ხარატად მუშაობას, ხოლო ხარატის ხელფასი იმავე
ტერიტორიულ ერთეულში მდებარე სხვა საწარმოში, სს „მ-ში“
შეადგენდა 318.93 ლარს.

სარჩოს ოდენობასთან მიმართებით სააპელაციო სასამარ-
თლომ აღნიშნა, რომ ვინაიდან აპელანტმა სარჩელი აღძრა 2013
წლის 21 ნოემბერს, სამოქალაქო კოდექსის 129-ე, 130-ე მუხ-
ლების შესაბამისად, მასზე უნდა გავრცელებულიყო პერიოდუ-
ლად შესასრულებელი მოთხოვნების შესრულებისათვის დად-
გენილი ხანდაზმულობის 3-წლიანი ვადა და მოსარჩელეს მოთ-
ხოვნის უფლება უნდა განსაზღვროდა მხოლოდ სარჩელის წარ-
დგენამდე 3 წლის მიუღებელ სარჩოზე, ანუ 36 თვეზე.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამარ-
თლომ დაასკვნა, რომ სარჩელი ხანდაზმული არ იყო მის შეტა-
ნამდე 36 თვეზე სარჩოს მოთხოვნის ნაწილში, ხოლო, სარჩელის
მოთხოვნა ნოემბრის 21 დღის (2010 წლის 21 ნოემბრამდე) ნა-
წილში ხანდაზმულობის გამო არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო.

სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, ყოველთვიურად გა-
დახდილი სარჩოს – 35.40 ლარის გათვალისწინებით, აპელან-
ტის მიერ ყოველთვიურად მისაღები თანხა შეადგენდა 219.74
ლარს (318.93-ის 80% = 255.12-ს; 255.14 – 35.4 = 219.74-ს). ამ
თანხის 30 დღეზე გაყოფის შედეგად მიიღებოდა დღიური თან-
ხა 7.32 ლარი, რაც აპელანტს უნდა დარიცხვოდა 2010 წლის ნო-
ემბრის თვის 9 დღეზე და შეადგენდა 65.88 ლარს.

რაც შეეხებოდა დარჩენილ სამწლიან პერიოდს, სააპელაციო
სასამართლოს მოსაზრებით, სარჩელში მოყვანილი თანხების გა-
ანგარიშება ზუსტი იყო და ისინი უნდა დაკისრებოდა მონინა-
ლმდეგე მხარეს აპელანტის სასარგებლოდ, 2010 წლის 1 დე-
კემბრიდან ყოველთვიურად 219.74 ლარის ოდენობით სარჩე-

ლით მოთხოვნილ პერიოდამდე, 2013 წლის ნოემბრამდე, ე.ი. ბოლო წლის თანხა შეადგენდა 11 თვის ოდენობას და შემდეგნაირად უნდა დაანგარიშებულიყო: 2010 წლის 21 ნოემბრიდან 2010 წლის 30 ნოემბრამდე – 65.88 ლარი; 2010 წლის 1 დეკემბრიდან 2011 წლის 1 დეკემბრამდე (12 თვე) – 2636.88 ლარი; 2011 წლის 1 დეკემბრიდან 2012 წლის 1 დეკემბრამდე (12 თვე) – 2636.88 ლარი; 2012 წლის 1 დეკემბრიდან 2013 წლის ნოემბრამდე (11 თვე) – 2417.14 ლარი.

ზემომოთხრობული თანხების ჯამი შეადგენდა 7756.78 ლარს, ნაცვლად სარჩელით მოთხოვნილი 7910.64 ლარისა. ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სარჩელი ბოლო 3 წლის მისაღები სარჩოს ნაწილში უნდა დაკმაყოფილიყო მხოლოდ ნაწილობრივ, 7756.78 ლარის ფარგლებში, რაც შეეხებოდა 2013 წლის ნოემბრიდან ყოველთვიურად 255.14 ლარის დაკისრებას, აღნიშნულ ნაწილში სარჩელი სრულად უნდა დაკმაყოფილებულიყო.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა სს „ბ. ტ-ამ“.

კასატორის მოთხოვნა:

გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

საკასაციო საჩივრის საფუძვლები:

პირველი ინსტანციის სასამართლომ, სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის პირველი ნაწილიდან გამომდინარე სწორად ჩათვალა, რომ მ. გ-ს უნდა მისცემოდა სარჩოს ის ოდენობა, რასაც იგი მიიღებდა მოთხოვნის დროისათვის საწარმოში ხარატიად მუშაობის დროს. საქმეზე დადგენილია, რომ სს „ბ. ტ-ა“ ფაქტობრივად არ ფუნქციონირებს და ხარატი საწარმოს არ ჰყავს. აქედან გამომდინარე, პირველი ინსტანციის სასამართლომ მართებულად მიიჩნია, რომ არ არსებობდა სარჩოს ოდენობის გაზრდის ფაქტობრივი საფუძველი, კერძოდ, საწარმოში ხარატის ან მსგავსი სამუშაოს შემსრულებლის ხელფასის ოდენობის გაზრდა.

მართალია, პროფესიული შრომის უნარის დაკარგვა გულისხმობს ზოგადად ამ პროფესიით საქმიანობის შეუძლებლობას და არა ამა თუ იმ საწარმოში მუშაობის შეუძლებლობას, მაგრამ ეს ისე არ უნდა იქნეს გაგებული, რომ მ. გ-ე საწარმოო ტრავმის არარსებობის პირობებში აუცილებლად შეძლებდა და დასაქმდებოდა სხვა საწარმოში ხარატის მოვალეობის შემსრულებლად. შესაბამისად, კასატორისათვის გაუგებარია სააპელაციო სასამართლოს პოზიცია იმის თაობაზე, რომ მოსარჩელეს სარ-

ჩოს ოდენობა უნდა განესაზღვროს იმავე ტერიტორიულ ერთეულში მდებარე სხვა სანარმოში (სს „მ-ში“) არსებული ხარატის მუშის ხელფასის ოდენობიდან. საკითხისადმი ამგვარი მიდგომა მიუღებელი და ალოგიკურიცაა, რადგან უცნობია: ა. რა სირთულის ხარატის სამუშაოს ასრულებს ის პირი, რომელსაც ეძლევა 318.93 ლარის ოდენობით ხელფასი; ბ. რამდენი წლის სამუშაო გამოცდილება აქვს აღნიშნულ პირს; 2010, 2011, 2012 წლებში, აგრეთვე, 2013 წლის 14 ნოემბრამდე რა ოდენობის ხელფასი ჰქონდა ხარატს სს „მ-ში“.

არასწორია სააპელაციო სასამართლოს პოზიცია იმის შესახებ, რომ მოსარჩელის მოთხოვნაზე უნდა გავრცელდეს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე-130-ე მუხლებით გათვალისწინებული პერიოდულად შესასრულებელი მოთხოვნის ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადა. სხეულის დაზიანებითა და ჯანმრთელობისათვის ვნების მიყენებით გამოწვეული ზიანი ანაზღაურდება არასახელმწიფოებო (დელიქტური) პასუხისმგებლობის ფორმით. სამოქალაქო კოდექსის 1008-ე მუხლის თანახმად, დელიქტით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლების ხანდაზმულობის ვადა არის 3 წელი იმ მომენტიდან, როცა დაზარალებულმა შეიტყო ზიანის ან ზიანის ანაზღაურებაზე ვალდებული პირის შესახებ.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ სს „ბ. ტ-ის“ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, შემდეგ გარემოებათა გამო:

მოცემულ საქმეზე სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

მოსარჩელე ხარატად მუშაობდა ხ. შ. ქ-ში, სადაც 1990 წლის 10 დეკემბერს მიიღო სანარმოო ტრავმა;

1995 წლის 6 ივლისის საექიმო-შრომითი საქესპერტო კომისიის შემოწმების აქტით მოსარჩელეს განესაზღვრა პროფესიული შრომის უნარის დაკარგვის ხარისხი 80%-ით და დაენიშნა სარჩო 35.40 ლარი, რომელსაც ყოველთვიურად უხდის მოპასუხე;

სს „ბ. ტ-ა“ არის ხ. შ. ქ-ის უფლებამონაცვლე, იგი ლიკვიდირებული არ არის, თუმცა 2000 წლიდან ფაქტობრივად არ მუშაობს და სანარმოს ხარატის ფუნქციების შემსრულებელი არ ჰყავს;

ხაშურში არსებულ სხვა სანარმოში – სს „მ-ში“ ხარატის საშუალო ხელფასი შეადგენს 318.93 ლარს.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო ამონმებს გადან-ყვეტილებას საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამ-ტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდე-ბულო საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

განსახილველ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლოს მი-ერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები საკასაციო საჩივრით სადავოდ არაა გამხდარი, შესაბამისად, ეს გარემოებები სავალ-დებულო საკასაციო სასამართლოსათვის.

საქმეში წარმოდგენილი სარჩელით მოსარჩელე მოითხოვს საწარმოო ტრავმის გამო მისთვის დანიშნული სარჩოს ოდენო-ბის გაზრდას (გადაანგარიშებას). მოსარჩელის მოსაზრებით, მართალია, მოპასუხე საწარმოში აღარ არსებობს ხარატის შტა-ტი, რომელზედაც იგი მუშაობდა საწარმოო ტრავმის მიღების დროს, მაგრამ ასეთი შტატი არსებობს სხვა საწარმოში, კერ-ძოდ, სს „მ-ში“, სადაც ხარატის ხელფასი შეადგენს 318.93 ლარს. მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ სწორედ სხვა საწარმოში არსებული ხარატის შტატით გათვალისწინებული ხელფასის მიხედვით უნ-და მოხდეს მისი სარჩოს გადაანგარიშება.

ზემოხსენებული სარჩელის საფუძვლიანობის შესამოწმებ-ლად პასუხი უნდა გაეცეს შემდეგ კითხვას: დასაშვებია თუ არა სარჩოს გადაანგარიშება სხვა საწარმოში დასაქმებულ პირთა ხელფასის მიხედვით, თუ სარჩოს ანაზღაურებაზე ვალდებულ საწარმოში აღარ არსებობს სარჩოს მიმღები პირის მიერ დაკა-ვებული თანამდებობა?

ამ კითხვას სააპელაციო სასამართლომ დადებითი პასუხი გასცა, რაც იმით დაასაბუთა, რომ სარჩო არ უნდა იქნეს გაგე-ბული იმ შრომის ანაზღაურებაზე უცილობლად დამოკიდებუ-ლად, რაც პირს დამქირავებელ საწარმოში გააჩნია. პროფესიუ-ლი შრომის უნარის დაკარგვა გულისხმობს ზოგადად ამ პრო-ფესიით საქმიანობის შეუძლებლობას და არა ამა თუ იმ საწარ-მოში მუშაობის შეუძლებლობას. აქედან გამომდინარე, სააპე-ლაციო პალატამ მიიჩნია, რომ საწარმოო ტრავმის არქონის შემ-თხვევაში მოსარჩელე შეძლებდა ხარატად მუშაობას სხვა სა-წარმოში და ხელფასსაც მიიღებდა, რაც, პალატის მოსაზრებით, ნიშნავს სწორედ სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის პირვე-ლი ნაწილით გათვალისწინებულ ისეთ „მდგომარეობას, რომე-ლიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო ზიანის ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება“.

საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს სააკპელაციო პალატის ზემოაღნიშნულ მსჯელობას, ვინაიდან სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლით დადგენილი მოვალის პასუხისმგებლობის საკითხი არ შეიძლება განვიხილოთ ამავე კოდექსის 412-ე მუხლის შინაარსის გათვალისწინებლად.

სამოქალაქო კოდექსის 412-ე მუხლის მიხედვით, ანაზღაურებას ექვემდებარება მხოლოდ ის ზიანი, რომელიც მოვალისათვის წინასწარ იყო სავარაუდო და წარმოადგენს ზიანის გამომწვევი მოქმედების უშუალო შედეგს.

ზემოხსენებული ნორმა გამომხატავს მოვალის ინტერესებს და ათავისუფლებს მას ისეთი რისკისაგან, რაც მიუღებელია ქონებრივი პასუხისმგებლობის ჩვეული პრინციპებისათვის. ამიტომაც, აღნიშნული მუხლი, უპირველესად ადგენს, რომ ანაზღაურდება მხოლოდ ის ზიანი, რომელიც მოვალისათვის წინასწარ იყო სავარაუდო. მოვალისათვის სავარაუდო ზიანი – ეს ისეთი ზიანია, რომელიც სავარაუდო იქნებოდა სამოქალაქო ბრუნვის საშუალო მონაწილისათვის. მოვალეს არ შეიძლება დაეკისროს იმის ანაზღაურება, რისი გათვალისწინებაც მას არ შეეძლო. ამ კრიტერიუმით დგინდება პასუხისმგებლობის მაქსიმუმი. აქედან გამომდინარე, ანაზღაურებას ექვემდებარება პირდაპირი და არა არაპირდაპირი ზიანი. არაპირდაპირი ზიანი ისეთი ზიანია, რომელიც ზემოხსენებული გონივრული ვარაუდის ცნებიდან გამომდინარე, ვერ იქნებოდა სავარაუდო მოვალისათვის.

მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო პალატის მოსაზრებით, მოვალეს (მოპასუხეს), რომელთანაც მოსარჩელე იმყოფებოდა შრომით-სამართლებრივ ურთიერთობაში, შეეძლო გაეთვალისწინებინა, რომ საწარმოო ტრავმის შემთხვევაში შესაძლებელია მოსარჩელეს მთლიანად ან ნაწილობრივ დაეკარგა შრომის უნარი და ვეღარ გაეგრძელებინა მუშაობა ამავე საწარმოში, შესაბამისად – ვეღარ მიეღო ხელფასი. ეს არის სწორედ ის პირდაპირი ზიანი, რომელიც მისაღებია ქონებრივი პასუხისმგებლობის ჩვეული პრინციპებისათვის და, შესაბამისად, ექვემდებარება ანაზღაურებას სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის მიხედვით.

საკასაციო პალატის მოსაზრებით, შეუძლებელია მოპასუხეს წინასწარ გაეთვალისწინებინა, რომ საწარმოო ტრავმის არარსებობის შემთხვევაში მოსარჩელე ნებისმიერ დროს, ნებისმიერ სხვა საწარმოში შეძლებდა თავისი პროფესიით მუშაობის დანყებას და თანაც იმაზე უკეთეს ხელფასს მიიღებდა, ვიდრე ეს თავდაპირველ დამსაქმებელთან ჰქონდა. პალატა მიიჩნევს, რომ ზემოხსენებული გონივრული ვარაუდის ცნებიდან

გამომდინარე, ასეთ რამ ვერ იქნებოდა სავარაუდო მოპასუხისათვის.

საკასაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ ერთ-ერთ საქმეზე განმარტა შემდეგი: ყოველი საწარმო დასაქმებულთა ანაზღაურებას ადგენს თავისი ეკონომიკური შესაძლებლობების ფარგლებში და დაუშვებელია კონკრეტული საწარმოსათვის მუშაკის სასარგებლოდ იმ ოდენობის სარჩოს დაკისრება, რაც სხვა – მეტი ან ნაკლები რესურსების მქონე საწარმოს მიერაა განსაზღვრული (იხ. სუსგ, 21.06.2010წ., საქმე №ას-288-237-2010).

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, უარყოფითად უნდა ვუპასუხოთ დასაწყისში დასმულ კითხვას, რაც გამორიცხავს მ. გ-ის სარჩელის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილება იურიდიულად დაუსაბუთებელია, რაც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, ხსენებული გადაწყვეტილების გაუქმების აბსოლუტური საფუძველია.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველები.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, ვინაიდან საჭირო არაა მტკიცებულებათა დამატებით გამოკვლევა, შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო უფლებამოსილია თვითონ მიიღოს გადაწყვეტილება საქმეზე, კერძოდ, პალატას მიაჩნია, რომ სს „ბ. ტ-ის“ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, უნდა გაუქმდეს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და ახალი გადაწყვეტილებით მ. გ-ის სარჩელი არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი დაკმაყოფილებულია ნაწილობრივ, მაშინ მოსარჩელეს ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რაც სა-

სამართლოს გადაწყვეტილებით იქნა დაკმაყოფილებული, ხოლო მოპასუხეს – სარჩელის მოთხოვნათა იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელზედაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა.

ამავე მუხლის მე-2 და მე-3 ნაწილების თანახმად, აღნიშნული წესები შეეხება აგრეთვე სასამართლო ხარჯების განაწილებას, რომლებიც გასწიეს მხარეებმა საქმის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციებში წარმოებისას. თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადაწყვეტილებას ან გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას, იგი შესაბამისად შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებასაც.

მოცემულ შემთხვევაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 46-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე მოსარჩელე გათავისუფლებულია სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, ეს არ ათავისუფლებს მას მოგებული მხარის სასარგებლოდ ამ უკანასკნელის მიერ გაღებული სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. აქედან გამომდინარე, ვინაიდან საბოლოო გადაწყვეტილება მოპასუხის (კასატორის) სასარგებლოდ იქნა გამოტანილი, მოსარჩელეს კასატორის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს ამ უკანასკნელის მიერ საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 527.00 ლარის გადახდა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. სს „ბ. ტ-ის“ საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 10 ივნისის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. მ. გ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდეს;
4. მ. გ-ს სს „ბ. ტ-ის“ სასარგებლოდ დაეკისროს ამ უკანასკნელის მიერ საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 527.00 ლარის გადახდა;
5. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

ზიანის ანაზღაურება არაქონებრივი ზიანისათვის

გადანყვებითება საქართველოს სახელით

№ას-866-816-2015

12 თებერვალი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ნ. მ-ძესა (შემდეგში მოსარჩელე, კასატორი ან პაციენტი) და სტომატოლოგიურ კლინიკა შპს „ნ-დ-ს“ (შემდეგში მოპასუხე, აპელანტი, კასატორი, ასევე კლინიკა) შორის 2011 წელს დაიდო სტომატოლოგიური მომსახურების ხელშეკრულება {საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის, შემდეგში სსკ-ის, მუხლი 629}.

2. მოპასუხე წარმოადგენს „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით, რეგისტრირებულ შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებას (საიდენტიფიკაციო №....). სამენარმეო რეესტრში განხორციელებული ცვლილებების შესაბამისად, დღევანდელი მონაცემებით კლინიკა რეგისტრირებულია საფირმო სახელწოდებით, შპს „ი-ო“ {მენარმეთა შესახებ საქართველოს კანონის მე-6 მუხლი, მე-5 მუხლის პირველი პუნქტი, მე-51 მუხლის მე-3 პუნქტი}

3. პაციენტს 2011-2012 წლებში კლინიკამ გაუწია თერაპიული და ორთოპედიული სამედიცინო მომსახურება. თერაპიული მანიპულაცია, რაც კბილების მკურნალობას ითვალისწინებდა, ჩაუტარდა სრულყოფილად, ხოლო ორთოპედიული მკურნალობა არასწორად.

4. პროთეზირების შემდგომ მოსარჩელის ჯანმრთელობის მდგომარეობა საგრძნობლად გაუარესდა, დაზიანდა ჯანმრთელი კბილები, რამაც დამატებითი მკურნალობის აუცილებლობა წარმოშვა. პაციენტმა სხვა კლინიკაში 4130 ლარის ღირებულების განმეორებითი ორთოპედიული მკურნალობა ჩაიტარა.

5. მოსარჩელემ მოპასუხე კლინიკისგან მიღებულ ორთოპედიულ მომსახურებაში 3225 ლარი გადაიხადა. აღნიშნული გა-

რემოება დასტურდება მისი ახსნა-განმარტებით, კლინიკის პრეისკურანტითა და ანალოგიური სტომატოლოგიური მომსახურების (შპს „რ. დ-ის“, შპს „P.D.-ის“ საქმეში დაცული პრეისკურანტები) საბაზრო ღირებულებით.

6. სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს 2013 წლის 8 აგვისტოს შემონმების აქტის შესაბამისად, ვინაიდან, კლინიკის ადმინისტრაციამ სააგენტოს ვერ წარუდგინა პაციენტის სამედიცინო დოკუმენტაცია, მაკონტროლებელი ორგანო მოკლებული იყო შესაძლებლობას, შეემონმებინა მოსარჩელისათვის განუული სამედიცინო მომსახურების ხარისხი.

7. სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს რეკომენდაციის საფუძველზე ჩატარებული შემონმების შედეგად საქართველოს სტომატოლოგთა პროფესიული ასოციაციის 2013 წლის 8 ნოემბრის სამედიცინო დასკვნით დადასტურდა მოსარჩელის მკურნალობისას დაშვებული შეცდომები, კერძოდ: „... პაციენტს კბილზე 3.1. აღნიშნება საჭრელი კიდის დაზიანება და ფაიფურის „ატკეჩვა“, რაც კბილთა პროტეზირებისას ოკლუზიის აღდგენის მცდელობაში დაშვებული ხარვეზია, სავარაუდოდ იგივე მიზეზით მოხდა ზედა ყბის ფრონტალური კბილების დაზიანებაც. ...პროტეზის ის სახე, რომელსაც ექიმი ბიგელისებურ კონსტრუქციას უწოდებს, თავისი კონსტრუქციით არ არის ბიგელი. მას დამზადებული აქვს ნაწილობრივ მოსახსნელი ფირფიტოვანი პლასტიკის კონსტრუქცია, რომელშიც „კუსტარული“ წესით ჩაფიქსირებულია ატაჩმენი.“ სამედიცინო შემონმების ზემოაღნიშნული დასკვნით პაციენტისათვის განმეორებითი რეკონსტრუქციული მკურნალობის ჩატარების საჭიროება დადგინდა {„პაციენტის უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონის“ მე-10 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტი}.

8. 2014 წლის 30 ივნისს მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა მოპასუხის წინააღმდეგ და მოითხოვა:

8.1. მიყენებული მატერიალური ზიანის 7355 ლარის (3225 ლარი მოპასუხე კლინიკაში გადახდილი თანხაა, 4130 ლარი – დამატებითი, განმეორებითი მკურნალობისათვის) მოპასუხისათვის დაკისრება;

8.2. ასევე არაქონებრივი (მორალური) ზიანის, 5000 ლარის, მოპასუხისათვის დაკისრება. მოსარჩელის მიერ მოთხოვნილმა ზიანის ანაზღაურების საერთო თანხამ ჯამში 12 355 ლარი შეადგინა.

9. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და სასამართლოში მოთხოვნის გამომრიცხავი შესაგებელი წარადგინა, შემდეგი საფუძველებით:

9.1. კლინიკას მოსარჩელისათვის სამედიცინო მომსახურება არ გაუწევია.

9.2. სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტომ შეამოწმა კლინიკის საქმიანობა. შემოწმების შედეგად არ დადასტურდა კლინიკის მიერ მოსარჩელისათვის სამედიცინო მომსახურების განევის ფაქტი.

9.3. მოსარჩელეს არ წარმოუდგენია სასარჩელო მოთხოვნის დამადასტურებელი წერილობითი მტკიცებულებები, მათ შორის, თანხის გადახდის ქვითარი, შესაბამისად სარჩელი მოკლებულია ფაქტობრივ და სამართლებრივ საფუძველს.

10. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 20 იანვრის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ, კერძოდ, მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა მატერიალური ზიანის – 3225 ლარისა და მორალური ზიანის – 2000 ლარის გადახდა. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია წინამდებარე გადაწყვეტილების 1-7 პუნქტებში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები, ხოლო დავის მოსაწესრიგებლად გამოიყენა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 316-317-ე, 992-ე, 1007-ე და 413-ე მუხლები, „ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის 103-ე მუხლი.

11. აღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, შემდეგ ფაქტობრივ და სამართლებრივ საფუძვლებზე მითითებით:

11.1. სასამართლომ არასწორად დაადგინა მოსარჩელის კლინიკაში მკურნალობის ფაქტობრივი გარემოება. მოსარჩელე მხარეს აღნიშნულის დამადასტურებელი მტკიცებულება სასამართლოსთვის არ წარუდგენია. კლინიკაში მომსახურების მიმღებ ყველა პაციენტს ეძლევა თანხის გადახდის ქვითარი, ამასთან ხორციელდება პაციენტის რეგისტრაცია, შესაბამისად, აპელანტმა გამოიჩინა კლინიკაში არარეგისტრირებული პაციენტისათვის მომსახურების განევა.

11.2. მოსარჩელის მიერ მიღებული სამედიცინო მომსახურების ღირებულება კლინიკაში შეფასებულია 1000-1500 ლარის ფარგლებში, ხოლო სასამართლომ მატერიალური ზიანი მხოლოდ მოსარჩელის და მის მხარეზე დაკითხულ მოწმეთა ჩვენებებზე დაყრდნობით. შეაფასა 3225 ლარით, რაც არაგონივრულია.

12. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 14 ივლისის გადაწყვეტილებით სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გაუქმდა მორალური ზიანის ანაზღაურების ნაწილში და მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 500 ლარის გადახდა. გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის მე-4 პუნქტის თანახმად, კლინიკას მოსარჩელის სა-

სარგებლოდ ასევე დაეკისრა პირველი ინსტანციის სასამართლოში გადახდილი ბაჟის 111,75 ლარის და ადვოკატის მომსახურების ხარჯის 140 ლარის გადახდა. გადანყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის მე-5 პუნქტის თანახმად მოსარჩელეს მოპასუხის სასარგებლოდ დაეკისრა სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოში ზედმეტად გადახდილი ბაჟის 60 ლარის გადახდა. გასაჩივრებული გადანყვეტილება მატერიალური ზიანის ანაზღაურების სახით მოპასუხისათვის 3225 ლარის დაკისრების ნაწილში დარჩა უცვლელად.

13. სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და სამართლებრივი შეფასებები მატერიალური ზიანის (3225 ლარის) დაკისრების ნაწილში.

14. პალატამ პაციენტის სამედიცინო შემონმების დასკვნის საფუძველზე დაადგინა, რომ მკურნალობის პროცესში ხარვეზები დაშვებულ იქნა, არა მარტო შეუსაბამო სადიაგნოზო და სამკურნალო ღონისძიებების ჩატარების დროს, არამედ სტომატოლოგიურ ლაბორატორიაში ფაიფურის გამოწვის პროცესშიც.

15. პალატამ მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ სწორად არ დააკმაყოფილა მოსარჩელის მოთხოვნა განმეორებით ჩატარებული მკურნალობის ხარჯების ანაზღაურების თაობაზე, ვინაიდან პაციენტს კლინიკაში მისვლამდეც ესაჭიროებოდა მკურნალობა, შესაბამისად, უხარისხოდ ჩატარებული სამედიცინო მომსახურების გათვალისწინებით მოსარჩელის ფინანსურ დანაკლის შეადგენდა არაკვალიფიციურ მომსახურებაში გადახდილი თანხა და არა ის თანხა, რაც მან ხელახალი პროტეზირებისას გადაიხადა. პალატამ განმარტა, რომ ზიანის ანაზღაურების ინსტიტუტი ემსახურება არა ზიანის მიმყენებლის დასჯას, არამედ იმ დანაკლისის შევსებას, რომელიც მართლსაწინააღმდეგო ქმედების შედეგად სხვა პირს მიდგა {სსკ-ის 992-ე, 1007.1-ე მუხლები}.

16. პალატამ მიზანშეწონილად მიიჩნია მორალური ზიანის ასანაზღაურებელი თანხის – ხუთას ლარამდე შემცირება.

17. სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 14 ივლისის გადანყვეტილება ნაწილობრივ, მორალური ზიანის ანაზღაურების შემცირების ნაწილში, საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ. საკასაციო საჩივარი ემყარება შემდეგ საფუძველებს:

17.1. სასამართლომ არასწორად განმარტა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლი. სააპელაციო სასამართლომ არ იმსჯელა მორალური ზიანის გონივრულობასა და სამართლი-

ანობაზე. სააპელაციო სასამართლომ არ მიუთითა კონკრეტულ მტკიცებულებებზე, რაც გამორიცხავდა მორალური ზიანის მიყენების ფაქტს და აღნიშნულის მიუხედავად, არაგონივრულად შეამცირა მისი ოდენობა. შესაბამისად, არსებობს გადაწყვეტილების გაუქმების საკმარისი საფუძველი.

17.2. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება მორალურ ზიანთან დაკავშირებით დადგენილ სამოსამართლო პრაქტიკას.

18. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 24 ნოემბრის განჩინებით, სსსკ-ის 391-ე მუხლის მიხედვით, საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად და მიღებულ იქნა განსახილველად.

სამოტივაციო ნაწილი:

19. საქმის მასალების გაცნობა, მათი შესწავლა და ანალიზი, მიღებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთებისა და საჩივრის მოტივების შემოწმება, საკასაციო სასამართლოს შესაძლებლობას აძლევს, გამოიტანოს დასკვნა გასაჩივრებულ ნაწილში გადაწყვეტილების გაუქმებისა და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილების თაობაზე.

20. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). მოცემულ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა კანონი, რასაც შედეგად მოჰყვა სამართლებრივად დაუსაბუთებელი დასკვნა არაქონებრივი ზიანის ოდენობის განსაზღვრასთან დაკავშირებით. სახელდობრ:

21. სააპელაციო სასამართლომ სწორად დაადგინა სსკ-ის 413-ე მუხლის მეორე ნაწილით გათვალისწინებული სამართლებრივი შედეგის – არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების სამართლებრივი წინაპირობები:

21.1. კლინიკამ მოსარჩელეს ორთოპედიული მკურნალობა არასწორად ჩაუტარა, რის შედეგადაც პროთეზირების შემდგომ მოსარჩელის ჯანმრთელობა საგრძნობად გაუარესდა; მას დაუზიანდა ჯანმრთელი კბილები, რამაც დამატებითი მკურნალობის აუცილებლობა წარმოშვა.

21.2. კლინიკის მიერ განეული ორთოპედიული მომსახურების დროს ჩატარებული მოსარჩელის მდგომარეობისათვის შესაბამო დიაგნოზითა და მკურნალობით პაციენტის ჯანმრთე-

ლობას სტომატოლოგიური კუთხით მიადგა ვნება, რამაც გამოიწვია მისთვის არა მარტო მატერიალური ზიანი, არამედ სულიერი ტანჯვა, ტკივილი და ემოციური განცდები.

22. ამასთან, სასამართლომ სათანადოდ არ დაასაბუთა გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით განსაზღვრული არაქონებრივი ზიანის, 2000 ლარის 500 ლარამდე შემცირების მიზანშეწონილობა. არ გაითვალისწინა საქმის ფაქტობრივი გარემოებები. კერძოდ, ის რომ კლინიკის მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული მოქმედების შედეგად მოსარჩელის ჯანმრთელობას მიადგა ზიანი, რის გამოც იგი ნორმალურ ცხოვრებისეულ ურთიერთობებს თითქმის ორი წლით გამოეთიშა (ჰქონდა მუდმივი ფსიქოლოგიური სტრესი, პროტეზის მორგების უზუსტობის გამო უჭირდა საუბარი, ეშინოდა მისი ჩამოვარდნის, კბილების მიდამოში დაქვეითებული ჰქონდა ლეჭვითი ფუნქცია, ამის გამო ის ვერ ჩნდებოდა საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში და ა.შ.). ნებისმიერი სალად მოაზროვნე ადამიანისათვის ცხადია, რომ აქტიური ცხოვრების შეუძლებლობა, ცხოვრების წესისა და რიტმის შეცვლა, მკურნალობის უშედეგობა და ნერვული დაძაბულობა, ეს ის ფაქტორებია, რომელიც პირს არასრულფასოვნების კომპლექსსა თუ სხვა ნეგატიურ განცდებს უყალიბებს;

არაქონებრივი ზიანის ოდენობის განსაზღვრის დროს სასამართლო ხელმძღვანელობს გონივრულობისა და სამართლიანობის კრიტერიუმებით. ამ საკითხში უზენაეს სასამართლოს დამკვიდრებული აქვს მყარი პრაქტიკა: „საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ჯანმრთელობის დაზიანებით გამოწვეული მორალური ზიანის ანაზღაურება სამართლიანი და გონივრული ოდენობით უნდა განისაზღვროს. შეუძლებელია, თითოეული ადამიანის ჯანმრთელობის ან სიცოცხლის ფასის განსაზღვრა, ამდენად, მორალური ზიანის ანაზღაურების მიზანი, გარკვეულწილად, განცდილი ტკივილისა და დისკომფორტის შემსუბუქებაა. კომპენსაციის ოდენობას განსაზღვრავს სასამართლო დაზარალებულის მიერ განცდილი სულიერი, ფიზიკური ტანჯვისა და ზიანის მიმყენებლის ბრალის გათვალისწინებით, თუ ზიანის ანაზღაურების მოცემული სახე ბრალეულ მოქმედებაზე დამოკიდებული“ იხ.სუსგ №ას-95-90-2013, 14.06.136. ასევე შდრ. №ას-594-562-2015, 6.11.2015, №ას-797-940-2015, 10.09.2015

23. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დადგენილი არაქონებრივი ზიანი, 2000 ლარი, დაუსაბუთებლად შეამცირა 500 ლარამდე.

24. სსსკ-ის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო

თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები. ვინაიდან ამ შემთხვევაში არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები, საკასაციო პალატა უფლებამოსილია, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით თვითონ მიიღოს გადაწყვეტილება.

25. სსსკ-ის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე გათავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ამ მუხლში აღნიშნული წესები შეეხება, აგრეთვე, სასამართლო ხარჯების განაწილებას, რომლებიც მხარეებმა გასწიეს საქმის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციებში წარმოებისას, ხოლო, მე-3 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადაწყვეტილებას, ან გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას, შესაბამისად, შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებასაც.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე, 399-ე, 372-ე, მე-8, 411-ე, 408.3. და 257.3 მუხლებით და

გ ა ლ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. მ-ძის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 14 ივლისის გადაწყვეტილების პირველი, მეორე, მეოთხე და მეხუთე პუნქტების შეცვლით მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. შპს „ი-ოს“ ნ. მ-ძის სასარგებლოდ დაეკისროს მორალური ზიანის – 2000 ლარის გადახდა;
4. შპს „ი-ოს“ ნ. მ-ძის სასარგებლოდ დაეკისროს ამ უკანასკნელის მიერ პირველი ინსტანციის სასამართლოში გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 163,77 ლარის, წარმომადგენლის მომსახურების ხარჯების – 289 ლარისა და სასამართლოს გარეშე ხარჯების – 73 ლარის გადახდა.
5. განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

3. პირგასამტეხლო

გადაწყვეტილება საქართველოს სასჯელით

№ას-914-864-2015

4 დეკემბერი, 2015 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა**

**შემადგენლობა: ბ. ალავეიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ნ. ბაქაძური**

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. სასარჩელო მოთხოვნა:

სს „თ-მა“ (შემდგომში – მოსარჩელე) სარჩელი აღძრა სასამართლოში რ. ჭ-ის (შემდგომში – მოპასუხე, კასატორი) მიმართ და მოითხოვა მოპასუხისათვის 08.10.2015წ. საკრედიტო ბარათით სარგებლობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე დავალიანების ძირი თანხის – 992,71 ლარის, სარგებლის – 147,94 ლარისა და პირგასამტეხლოს – 250,66 ლარის, ასევე 28.12.2012წ. განვადების ბარათით სარგებლობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე დავალიანების ძირი თანხის – 996,40 ლარის, სარგებლის – 686,07 ლარისა და პირგასამტეხლოს – 1 926,22 ლარის (იხ: შემცირებული მოთხოვნა, 18.03.2015წ. სხდომის ოქმი) გადახდა.

2. მოპასუხის პოზიცია:

საკრედიტო დავალიანების ძირი თანხისა და სარგებლის დაკისრების ნაწილში მოპასუხემ სარჩელი ცნო, ხოლო პირგასამტეხლოს დაკისრების ნაწილში მოითხოვა მის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

ფოტის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 18 მარტის გადაწყვეტილებით სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მოპასუხეს სესხის ძირითადი თანხების, საპროცენტო სარგებლისა და პირგასამტეხლოს სახით მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 3 023.12 ლარის გადახდა.

4. აპელანტის მოთხოვნა:

პირგასამტეხლოს შემცირების ნაწილში საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარ-

ჩელემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და ამ ნაწილში სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება.

5. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 16 ივლისის გადაწყვეტილებით სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეცვლით მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც სარჩელი პირგასამტეხლოს გადახდევინების თაობაზე სრულად დაკმაყოფილდა, მოპასუხეს დამატებით დაეკისრა 1 976.88 ლარის გადახდა მოსარჩელის სასარგებლოდ.

5.1. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ფაქტობრივი და სამართლებრივი დასაბუთება:

5.1.1. პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ 2011 წლის 8 ოქტომბერს მხარეთა შორის დაიდო ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც აპელანტმა მოპასუხეს გადასცა 1 000 ლარიანი საკრედიტო ბარათი, წლიურად 36% სარგებლის დარიცხვის პირობით. ვადაგადაცილების შემთხვევაში მხარეები შეთანხმდნენ პირგასამტეხლოზე: ერთჯერადი ფიქსირებული გადასახდელი – 20 ლარი ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე და 0,5%. მსესხებელს ყოველ თვეში უნდა დაეფარა ათვისებული თანხის სულ მცირე 10% დაანგარიშების დღემდე დარიცხული სარგებლისა და პირგასამტეხლოს ჩათვლით. ამ კრედიტის ფარგლებში 2013 წლის 4 მარტის შემდეგ მოპასუხეს არანაირი შენატანი არ განუხორციელებია, რის გამოც 2014 წლის 15 დეკემბრის მდგომარეობით მას დაერიცხა დავალიანება 1 391,31 ლარი, საიდანაც 992.71 ლარი იყო ძირი თანხა, 147.94 ლარი – საპროცენტო სარგებელი, ხოლო 250.66 ლარი – პირგასამტეხლო.

5.1.2. 2012 წლის 28 დეკემბერს მხარეებს შორის დაიდო ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც აპელანტმა მოპასუხის სახელზე გასცა 1 000 ლარიანი საკრედიტო (განვადების) ბარათი, წლიურად 42% სარგებლის დარიცხვის პირობით. მხარეები ვადაგადაცილების შემთხვევაში შეთანხმდნენ პირგასამტეხლოზე: ერთჯერადი ფიქსირებული გადასახდელი – 20 ლარი და ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე 0.5%. მსესხებელს კრედიტი უნდა დაეფარა შემდეგი წესით: თანხის გატანიდან 10 კალენდარული თვის განმავლობაში, ყოველი თვის 27 რიცხვში, უნდა გადაეხადა წინა თვის ბოლო კალენდარული დღის ჩათვლით ათვისებული თანხა და დარიცხული სარგებელი, გადანაწილებული 10 თვეზე. მოპასუხემ დაარღვია ვალდებულება, რის გამოც,

2014 წლის 15 დეკემბრის მდგომარეობით, მას ერიცხებოდა დავალიანება 4 972,07 ლარი, საიდანაც 996,4 ლარი იყო ძირი თანხა, 686,07 ლარი – საპროცენტო სარგებელი და 3 289,6 ლარი – პირგასამტეხლო, თუმცა, საქმის განხილვის დროს, მოსარჩელემ შეამცირა მოთხოვნა პირგასამტეხლოს ნაწილში და მოითხოვა მხოლოდ 1 926,22 ლარის გადახდევინება.

5.1.3. მოპასუხე შესაგებლით არ შედავებია პირგასამტეხლოს დაანგარიშების წესსა და ოდენობას, მან მიუთითა, რომ პირგასამტეხლოს გადახდა არ უნდა დაკისრებოდა, რადგან დაკარგა სამსახური და შეეძლო მხოლოდ ძირითადი თანხისა და საპროცენტო სარგებლის გადახდა.

5.1.4. პალატის განმარტებით, სადავოს წარმოადგენდა ის გარემოება, მოვალეს პირგასამტეხლო ხელშეკრულებით შეთანხმებული ოდენობით უნდა დაკისრებოდა თუ არა. სასამართლომ, სამოქალაქო კოდექსის 417-ე მუხლის თანახმად, განმარტა, რომ პირგასამტეხლო ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის მექანიზმია, რომელიც ასრულებს როგორც ვალდებულების დარღვევის პრევენციის, ისე – დარღვევიდან გამომდინარე კრედიტორისათვის მიყენებული ზიანის ერთგვარი კომპენსაციის ფუნქციას. პირგასამტეხლოს ოდენობა, იმავე კოდექსის 418-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, განისაზღვრება ხელშეკრულების მხარეთა მიერ ნების თავისუფალი გამოვლენით და იგი შეიძლება აღემატებოდეს კიდევ კრედიტორის შესაძლო ზიანს.

5.1.5. გასაჩივრებულ ნაწილში საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება ეფუძნებოდა სამოქალაქო კოდექსის 420-ე მუხლს, თუმცა მოპასუხე არ შედავებია პირგასამტეხლოს ოდენობას, დაანგარიშების უსწორობის თვალსაზრისით, ანუ უდავო იყო, რომ მოსარჩელემ პირგასამტეხლოს თანხა სწორად დაიანგარიშა სესხის დაფარვის ვადაგადაცილებული დღეების გამრავლებით სესხის გადაუხდეელი თანხის 0.5%-ზე და დამატებული ერთჯერადი, ფიქსირებული გადასახდელი 20-20 ლარის ოდენობით.

5.1.6. მოპასუხეს სესხს საპროცენტო სარგებელი და პირგასამტეხლო 2014 წლის 15 დეკემბრის შემდგომ აღარ დარიცხვია, რის შემდგომაც გასული იყო 7 თვე. რომელიმე მხარის მიერ საკასაციო საჩივრის წარდგენის უფლების გამოყენების შემთხვევაში, სამართალწარმოება შეიძლება კიდევ 6 თვით გახანგრძლივებულიყო, რასაც საბოლოო გადაწყვეტილების აღსრულების ვადებიც ემატებოდა. მითითებული გარემოებებიდან გამომდინარე, პალატამ ჩათვალა, რომ მიზანშეუწონელი იყო სამოქალაქო

ლაქო კოდექსის 420-ე მუხლზე დაყრდნობით პირგასამტეხლოს შემცირება, რომელიც განსაზღვრულია მხარეთა თავისუფალი ნების გამოვლენით, ამავე კოდექსის 418-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად და იგი, დროის გასვლასთან ერთად, არ იზრდებოდა. პალატის შეფასებით, პირგასამტეხლოს შემცირების ამგვარი პრაქტიკა მართლაც შეიძლებოდა გამხდარიყო არაკეთილსინდისიერ მოვალეთა პასუხისმგებლობისაგან უსაფუძვლოდ გათავისუფლების, აგრეთვე, კეთილსინდისიერ მოვალეთა ნაქეზების საშუალება, დაერღვიათ ვალდებულება, მოსალოდნელი პირგასამტეხლოს დაუსაბუთებლად შემცირების იმედით, რაც არ ნაადგებოდა სახელმწიფოში არსებული სამოქალაქო ბრუნვის სტაბილური, პროგნოზირებადი ხასიათით განხორციელებას.

6. კასატორის მოთხოვნა:

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილების ძალაში დატოვება.

6.1. საკასაციო საჩივრების საფუძვლები:

6.1.1. კასატორმა მიუთითა მას და მოპასუხეს შორის დადებული ხელშეკრულებებზე, მათი დარღვევის გამო წარმოშობილ დავალიანებაზე და განმარტა, რომ პირგასამტეხლო შეუსაბამოდ არაგონივრული იყო, რაც გაითვალისწინა პირველი ინსტანციის სასამართლომ და მიიღო სამართლიანი გადაწყვეტილება. სააპელაციო სასამართლომ შეცვალა რა საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება, დაარღვია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის მოთხოვნები – არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა; არასწორად განმარტა კანონი.

6.1.2. სააპელაციო პალატამ დააკმაყოფილა რა მოსარჩელის მოთხოვნა, განმარტა, რომ თითქოს ამგვარად დამკვიდრდებოდა სასამართლო პრაქტიკა, თუმცა არ გაითვალისწინა ის გარემოება, რომ ამ საკითხზე უკვე არსებობს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკა, რაც მხედველობაში მიიღო საქალაქო სასამართლომ გადაწყვეტილების გამოტანისას და სწორად იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 420-ე მუხლით, რა დროსაც გათვალისწინებულ იქნა, როგორც მოვალის მატერიალური მდგომარეობა, ისე, მის მიერ ვალდებულების შესრულების მცდელობა და მოლაპარაკების წარმოება კრედიტორთან.

6.1.3. გაურკვეველია სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა, თითქოს მოპასუხე არ შედავებია პირგასამტეხლოს დაანგარიშების სისწორეს, საქმეში წარმოდგენილი შესაგებლის თანახმად, კასატორმა სარჩელი ძირი თანხისა და საპროცენტო სარ-

გებლის დავალიანების ნაწილში ცნო, ხოლო პირგასამტეხლოს დაკისრების ნაწილში მოითხოვა სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ იგი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

1. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეცვლის ფაქტობრივი და სამართლებრივი დასაბუთება:

1.1. საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანს ვალდებულების დარღვევის გამო დაკისრებული პირგასამტეხლოს ოდენობის გონივრულობა წარმოადგენს. ამ თვალსაზრისით კი, გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დადგენილია დავის სწორად გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

1.1.1. 2011 წლის 8 ოქტომბერს მხარეებს შორის დაიდო საკრედიტო ბარათით სარგებლობის ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც სს „თ-მა“ მსესხებლის სახელზე გასცა 1 000 ლარიანი საკრედიტო ბარათი, წლიურად 36% სარგებლის დარიცხვის პირობით. ვალდებულების შესრულების ვადის გადაცილების შემთხვევაში მხარეები შეთანხმდნენ პირგასამტეხლოს გადახდაზე, რომელიც წარმოადგენდა ფიქსირებულ ერთჯერად გადასახდელს – 20 ლარსა და ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე 0,5%-ს. მსესხებელს ყოველ თვეში უნდა დაეფარა ათვისებული თანხის სულ მცირე 10%, დაანგარიშების დღემდე (ანუ – ყოველი კალენდარული თვის 3 რიცხვი) დარიცხული სარგებლისა და პირგასამტეხლოს ჩათვლით.

1.1.2. 2013 წლის 4 მარტის შემდეგ მოპასუხეს რაიმე შენატანი ამ კრედიტის ფარგლებში არ განუხორციელებია, რის გამოც 2014 წლის 15 დეკემბრის მდგომარეობით მას დაერიცხა დავალიანება 1 391,31 ლარის ოდენობით, საიდანაც 992,71 ლარი შეადგენდა ძირითად თანხას, 147,94 ლარი – საპროცენტო სარგებელს და 250,66 ლარი – პირგასამტეხლოს.

1.1.3. 2012 წლის 28 დეკემბერს მხარეებს შორის დაიდო საბანკო კრედიტის ხელშეკრულება შემდეგი პირობებით: კრედიტის თანხა – 1 000 ლარი, წლიური სარგებელი – 42%. ვალდებულების შესრულების ვადის გადაცილებისათვის მხარეები შეთანხმდნენ პირგასამტეხლოზე – ერთჯერადი ფიქსირებული გადასახდელი – 20 ლარი და 0,5% ყოველ ვადაგადაცილებულ დღე-

ზე. მსესხებელს კრედიტი უნდა დაეფარა შემდეგი წესით: თანხის გატანიდან 10 კალენდარული თვის განმავლობაში, ყოველი თვის 27 რიცხვში, უნდა გადაეხადა წინა თვის ბოლო კალენდარული დღის ჩათვლით ათვისებული თანხა და დარიცხული სარგებელი, გადანაწილებული 10 თვეზე.

1.1.4. მოპასუხემ დაარღვია ვალდებულება და 2014 წლის 15 დეკემბრის მდგომარეობით დავალიანებამ შეადგინა 4 972,07 ლარი, საიდანაც 996,4 ლარი იყო ძირითადი თანხა, 686,07 ლარი – საპროცენტო სარგებელი და 3 289.6 ლარი – პირგასამტეხლო. საბოლოოდ მოსარჩელემ ამ ხელშეკრულების ფარგლებში პირგასამტეხლოს სახით მოითხოვა 1 926,22 ლარის მსესხებლისათვის დაკისრება.

1.2. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება.

1.3. კასატორი არ ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს შეფასებებსა და დასკვნებს მოთხოვნილი ოდენობით პირგასამტეხლოს დაკისრების თაობაზე და მიიჩნევს, რომ სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 420-ე მუხლი, შესაბამისად, უსაფუძვლოდ დააკმაყოფილა სს „თ-ის“ სააპელაციო საჩივარი (სსსკ-ის 393-ე მუხლი).

1.4. საკასაციო პალატა იზიარებს რ. ჭ-ის მოსაზრებას სააპელაციო სასამართლოს მიერ მატერიალური სამართლის ნორმის არასწორად განმარტების თაობაზე და აღნიშნავს შემდეგს: სამოქალაქო კოდექსი იცნობს მოთხოვნის უზრუნველყოფის საწინეთო და ვალდებულებით საშუალებებს, რომელთაგან პირველს გირავნობა (სკ-ის 254-ე მუხლი) და იპოთეკა (სკ-ის 286-ე მუხლი), ხოლო მეორეს – პირგასამტეხლო, ბე და მოვალის გარანტია (სკ-ის 416-ე მუხლი) განეკუთვნება. მითითებულთაგან ერთ-ერთ ყველაზე გავრცელებულ საშუალებას სწორედ პირგასამტეხლო წარმოადგენს და იგი მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრული ფულადი თანხაა, რომელიც მოვალემ უნდა გადაიხადოს ვალდებულების შეუსრულებლობის ან არაჯეროვნად

შესრულებისათვის (სკ-ის 417-ე მუხლი). სამოქალაქო კოდექსის 419-ე მუხლის პირველი ნაწილიდან გამომდინარე, პირგასამტეხლოს დანიშნულება ვალდებულების დარღვევის მინიმალური ზიანის ანგარიშში ამ თანხის ჩათვლაა. ფუნქციური დანიშნულებით, მინიმალური ზიანი არ წარმოადგენს ფაქტობრივად მიღებული ზიანის სრულ ანაზღაურებას, არამედ ესაა თანხა, რომელიც უზრუნველყოფს კრედიტორის მოთხოვნის მინიმალურ დაკმაყოფილებას, სწორედ ამითაა გამართლებული პირგასამტეხლოს სახელშეკრულებო ბუნება, ანუ პირგასამტეხლოს დაკისრებისათვის სავალდებულოა მხარეთა მიერ შესაბამისი ფორმით შეთანხმების მიღწევა, რაც რეგულირებულია სამოქალაქო კოდექსის 418-ე მუხლის მე-2 ნაწილით. განსხვავებით ზიანის ანაზღაურების ვალდებულებისაგან, რომელიც, სამოქალაქო კოდექსის 317-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, არ საჭიროებს მხარეთა წინასწარი შეთანხმების არსებობას, პირგასამტეხლო ყოველთვის სახელშეკრულებო პირობად გვევლინება. ზიანის ანაზღაურების სახელშეკრულებო პირობის ერთდერტი გამონაკლისია ფულადი ვალდებულების შესრულების ვადის გადაცილებისას პროცენტზე შეთანხმება (სკ-ის 403-ე მუხლი), თუმცა, ეს შემთხვევა სახეზე არ გვაქვს.

1.5. მართალია, სამოქალაქო კანონმდებლობა პირგასამტეხლოს ნამდვილობას მხარეთა მიერ ნების თავისუფალი გამოვლენის გზით მიღწეულ შეთანხმებას უკავშირებს, თუმცა, იგი არ წარმოადგენს აბსოლუტურ დათქმას და მოვალის შესაგებლის არსებობის პირობებში, სასამართლო უფლებამოსილია შეაფასოს კრედიტორის მიერ მოთხოვნილი ოდენობის თანხის თანაზომიერება ვალდებულების დარღვევასთან, კერძოდ, სამოქალაქო კოდექსის 420-ე მუხლის თანახმად, სასამართლოს შეუძლია საქმის გარემოებათა გათვალისწინებით შეამციროს შეუსაბამოდ მაღალი პირგასამტეხლო. ნორმის დასახელებული დანაწესი სასამართლოს მხრიდან მხარეთა თავისუფალი ნების გამოვლენით მიღწეულ შეთანხმებაში ჩარევის ლეგიტიმურ საფუძველს წარმოადგენს და ასეთ შემთხვევაში, კონკრეტული საქმის თავისებურების გათვალისწინებით, უნდა შეფასდეს ის სუბიექტური და ობიექტური ფაქტორები, როგორიცაა: მხარეთა ქონებრივი მდგომარეობა, ვალდებულების დარღვევის ხარისხი, კრედიტორის მოლოდინი ვალდებულების ჯეროვანი შესრულების მიმართ და სხვა.

1.6. გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით, სამოქალაქო კოდექსის 420-ე მუხლის წინააღმდეგ, სააპელაციო პალატამ სარჩელის საფუძვლიანობა დაუკავშირა იმგვარ გარემოებებს, რო-

გორიცაა პირგასამტეხლოს ოდენობის შემცირებით კეთილსინდისიერი გადამხდელების წახალისება, რათა პირგასამტეხლოს შემცირების იმედით მათ აღარ შეასრულონ ვალდებულება, რაც ხელს შეუშლის სტაბილურ სამოქალაქო ბრუნვას. საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს მითითებულ მსჯელობას თუნდაც იმ მიზეზით, რომ პირგასამტეხლოს მოთხოვნა, სამოქალაქო კოდექსის 417-ე მუხლის თანახმად, ვალდებულების დარღვევისას წარმოიშობა, ხოლო კეთილსინდისიერი გადამხდელის შემთხვევაში არა თუ მისი შემცირების, გადახდის საჭიროებაც არ დგება დღის წესრიგში. ამასთანავე, ვინაიდან კასატორმა სადავო გახადა სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა შესაგებელში პირგასამტეხლოს თაობაზე შეცილების არარსებობის შესახებ, საკასაციო პალატა ამ საკითხზეც გაამახვილებს ყურადღებას (სსსკ-ის 404.1 მუხლი) და აღნიშნავს, რომ, მართალია, სასარჩელო მოთხოვნის ამ ნაწილში მოპასუხე მხოლოდ ზოგადი ხასიათის შედავებით – სამართლის ნორმაზე მითითებით შემოიფარგლა, ხოლო პირველი ინსტანციის სასამართლომ მაინც იმსჯელა პირგასამტეხლოს ოდენობის შემცირებაზე, თუმცა ამ გარემოების თაობაზე სს „თ-ს“ სააპელაციო პრეტენზია არ წარუდგენია, ხოლო სააპელაციო პალატა, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 377-ე მუხლის პირველი ნაწილიდან გამომდინარე, არ იყო უფლებამოსილი, ემსჯელა და გადაწყვეტილება დაემყარებინა ამ ფაქტზე.

1.7. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები. განსახილველ შემთხვევაში, პალატა მიიჩნევს, რომ უფლებამოსილია, თავად გადაწყვიტოს დავა, შესაბამისად, სასამართლო მხედველობაში იღებს შემდეგ გარემოებებს: საბანკო კრედიტის ხელშეკრულება, სამოქალაქო კოდექსის 867-ე მუხლის თანახმად, ყოველთვის სარგებლიან სესხს წარმოადგენს, რომლის ფარგლებშიც კრედიტორი, ვალდებულების ჯეროვანი შესრულების შემთხვევაში, იბრუნებს, როგორც სესხად გაცემული თანხის ძირს, ისე ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ პროცენტს. ამ ნაწილში სარჩელი დაკმაყოფილებულია და გადაწყვეტილება შესულია კანონიერ ძალაში, რაც შეეხება მოვალის მიერ ვალდებულების შესრულების ვადის გადაცილების საკითხს, პალატა ამ დარღვევის თანაზომიერ, გონივრულ და სამართლიან ოდენობად მიიჩნევს 2011

წლის 8 ოქტომბრის ხელშეკრულებაზე დარიცხულ პირგასამტეხლოს – 250,66 ლარს და თვლის, რომ ამ ნაწილში ქვემდგომი სასამართლოს მსჯელობა კანონშესაბამისია, ხოლო 2012 წლის 28 დეკემბრის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე პირგასამტეხლოს ნაწილში საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, კასატორისათვის დასაკისრებელი პირგასამტეხლო უნდა განისაზღვროს არა მოთხოვნილი ოდენობით, არამედ, 250 ლარით, რაც სავსებით უზრუნველყოფს მინიმალური ზიანის ანგარიშში კრედიტორის ინტერესების დაკმაყოფილებას.

2. სასამართლო ხარჯები:

2.1. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი-მე-3 ნაწილების თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მაშინ ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მოსარჩელეს მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რომელიც სასამართლოს გადაწყვეტილებით იქნა დაკმაყოფილებული, ხოლო მოპასუხეს – სარჩელის მოთხოვნის იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელზედაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა. ამ მუხლში აღნიშნული წესები შეეხება აგრეთვე სასამართლო ხარჯების განაწილებას, რომლებიც გასწიეს მხარეებმა საქმის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციებში წარმოებისას. თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადაწყვეტილებას ან გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას, იგი შესაბამისად შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებასაც.

2.2. საკასაციო სასამართლოს წინამდებარე გადაწყვეტილების შესაბამისად, სს „თ-ის“ მიერ პირგასამტეხლოს ნაწილში მოგებული დავის პროპორციულად სააპელაციო სამართალწარმოების გამო გაღებული საპროცესო ხარჯიდან კასატორს უნდა დაეკისროს 12 ლარის გადახდა მოსარჩელის სასარგებლოდ (150,66+150X4%), ხოლო რ. ჭ-ის მიერ სახელმწიფო ბაჟის სახით საკასაციო საჩივარზე გადახდილი თანხიდან – 300 ლარიდან სს „თ-ს“ კასატორის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს მოგებული თანხის 5% – 86 ლარი. ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვით (86-12) სს „თ-ს“ რ. ჭ-ის სასარგებლოდ სახელმწიფო ბაჟის ანგარიშში უნდა დაეკისროს 74 ლარის გადახდა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე, 411-ე მუხლებით და

ბ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. რ. ჭ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.

2. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 16 ივლისის გადაწყვეტილების (სარეზოლუციო ნაწილის პირველი, მე-2, მე-3 და მე-5 პუნქტები) შეცვლით მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება.

3. სს „თ-ის“ სარჩელი რ. ჭ-ის მიმართ საკრედიტო ბარათით სარგებლობის შესახებ 2011 წლის 8 ოქტომბრის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე პირგასამტეხლოს დაკისრების ნაწილში სრულად, ხოლო საბანკო კრედიტის 2012 წლის 28 დეკემბრის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე პირგასამტეხლოს დაკისრების ნაწილში ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს:

3.1. რ. ჭ-ეს (პ/№...) სს „თ-ის“ (ს/№...) სასარგებლოდ 2011 წლის 8 ოქტომბრისა და 2012 წლის 28 დეკემბრის ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე პირგასამტეხლოს სახით დამატებით დაეკისროს 300,66 (150,66 და 150) ლარის გადახდა.

4. სს „თ-ს“ (ს/№...) რ. ჭ-ის (პ/№...) სასარგებლოდ დაეკისროს ამ უკანასკნელის მიერ განეული სასამართლო ხარჯიდან 74 ლარის გადახდა.

5. საკასაციო საჩივარზე სახელმწიფო ბაჟი გადახდილია.

6. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

პირბასამტახლო
გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელმწიფო

№ას-654-620-2015

17 დეკემბერი, 2015 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე),
ე. გასიტაშვილი (მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. 2013 წლის 12 მარტს საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსა (შემდეგში შემსყიდველი, სამინისტრო ან კასატორი) და შპს “პ-ს” (შემდეგში მიმწოდებელი ან სანარმო) შორის გაფორმდა №89 ხელშეკრულება (შემდეგში №89 ხელშეკრულება), რომლის საერთო ღირებულება განისაზღვრა 1 372 000 ლარით. ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების შესაბამისად, მიმწოდებელმა იკისრა ვალდებულება, შემსყიდველის მოთხოვნიდან 45 კალენდარულ დღეში, მიეწოდებინა მისთვის მთლიანი საქონლის ღირებულების 10% [საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის, შემდეგში, სსკ, 477-ე მუხლი].

2. №89 ხელშეკრულებით სანარმოს საბურავები უნდა მიეწოდებინა სამინისტროსათვის. ხელშეკრულების მე-9 პუნქტით განისაზღვრა საქონლის მიწოდების პირობები და ვადები, ორ ეტაპად, კერძოდ: პირველი ეტაპი – პრაქტიკული ტესტირების ან/და ექსპერტიზის მიზნით, საქონლის საერთო რაოდენობის 10 % უნდა მიეწოდებინა მიმწოდებელს, შემსყიდველის მოთხოვნიდან, 45 კალენდარულ დღეში; ხოლო მეორე ეტაპი – საქონლის დარჩენილი რაოდენობა, შემსყიდველის მოთხოვნიდან 20 კალენდარულ დღეში (იხ. №89-ე ხელშეკრულების 9.1 ქვეპუნქტი).

3. შემსყიდველმა, 2013 წლის 21 მარტის №311/255 წერილით, მიმწოდებელს მოსთხოვა №89 ხელშეკრულებით გათვალისწინებული საქონლის საერთო რაოდენობის არა უმეტეს 10 %-ის მიწოდება, აღნიშნული მოთხოვნა იმავე წლის 25 მარტს ჩაპბარდა სანარმოს.

4. №89 ხელშეკრულების შესაბამისად, პირველ ეტაპზე, გათ-

ვალისწინებული საქონლის საერთო რაოდენობის 10%, 188 ცალი საბურავი, საწარმომ 2013 წლის 19 ივნისს მიაწოდა შემსყიდველს.

5. შემსყიდველმა მიიჩნია, რომ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები მიმწოდებელს ჯეროვნად, დათქმულ დროსა და დათქმული პირობებით არ შეუსრულებია;

6. სამინისტრომ 2013 წლის 12 დეკემბერს სარჩელი აღძრა მიმწოდებლის წინააღმდეგ და მოითხოვა, მისთვის წინამდებარე განჩინების პირველ პუნქტში მითითებული ხელშეკრულებით გათვალისწინებული, პირგასამტეხლოს 227 752 ლარის დაკისრება.

7. შემსყიდველმა, წარდგენილი შესაგებლით, არ ცნო სარჩელი და აღნიშნა, რომ მას არ დაურღვევია ხელშეკრულებით გათვალისწინებული საქონლის მიწოდების ვადა, კერძოდ, წარდგენილი მტკიცებულებით ვერ დასტურდება, რომ საწარმოს მოთხოვნა ჩაჰბარდა 2013 წლის 25 მარტს. საწარმოს მოსაზრებით, საფოსტო შეტყობინებით დადასტურებულია, რომ გზავნილი ჩაიბარა საწარმოს დირექტორის დამ – ს. ს-მა, რომელსაც საწარმოში არავითარი თანამდებობა არ ეკავა. საწარმოს დირექტორისათვის შეტყობინების შესახებ ცნობილი გახდა მოგვიანებით და, ამ ინფორმაციის მიღებიდან 2-3 დღეში, მიმწოდებელს ჩაერიცხა კიდევ საბურავების შესყიდვის თანხა, ხოლო შემსყიდველს საბურავები, მოთხოვნილი ოდენობით – 188 ცალი, საწარმომ მიაწოდა 2013 წლის 19 ივნისს, შეტყობინების მიღებიდან 45 დღიანი ვადის დაცვით. მიმწოდებლის მოსაზრებით, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ სასამართლო მიიჩნევდა, რომ მას შემსყიდველის მოთხოვნა ჩაჰბარდა 2013 წლის 25 მარტს და, ამის გათვალისწინებით, თუკი დაუშვებდა, რომ, საქონელი ვადის დარღვევით, 2013 წლის 19 ივნისს გადაეცა შემსყიდველს, ამ უკანასკნელის მიერ მოთხოვნილი პირგასამტეხლო, მიწოდების ვადის გადაცილებისთვის, ზედმეტად მაღალი იყო. მთლიანი სახელშეკრულებო ღირებულება შეადგენდა 1 372 000 ლარს. ამასთან, შემსყიდველის მიერ მოთხოვნილი და მისაწოდებელი საქონლის საერთო ღირებულება უნდა ყოფილიყო 137 200 ლარი (მთლიანი ღირებულების 10%) და 137 200 ლარის ღირებულების საქონლის მიწოდების ვადაგადაცილებისათვის (მაქსიმუმ 40 დღისათვის), შემსყიდველმა სარჩელით მოითხოვა, პირგასამტეხლოს სახით, 227 752 ლარის გადახდა, ანუ მისაწოდებელი საქონლის ღირებულების თითქმის ორმაგი ოდენობა. მიმწოდებელმა აღნიშნა, რომ საქონლის ვადის დარღვევით მიწოდების დაშვების შემთხვევაშიც კი, საბოლოოდ, საქონელი გა-

დაეცა შემსყიდველს და მისი ღირებულება შეადგენდა 153 200 ლარს, შემსყიდველმა კი არაგონიერული თანხა მოითხოვა.

8. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 04 ივნისის გადაწყვეტილებით, შემსყიდველის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა და, მის სასარგებლოდ, საწარმოს, პირგასამტეხლოს სახით, სარჩელით მოთხოვნილი 227 752 ლარიდან, დაეკისრა 4 100 ლარის გადახდა (41 დღე X 100 ლარი), ხოლო 223 652 ლარის ნაწილში, შემსყიდველის სასარჩელო მოთხოვნა არ დაკმაყოფილდა.

9. საქალაქო სასამართლოს, მე-8 პუნქტში მითითებული, გადაწყვეტილება, სააპელაციო წესით, სარჩელის დაუკმაყოფილებელ ნაწილში გაასაჩივრა სამინისტრომ, მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში და, ახალი გადაწყვეტილებით, შემსყიდველის სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება.

10. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე (იხ. მე-8 პუნქტი), თავის მხრივ, შეგებებული სააპელაციო საჩივარი წარადგინა მიმწოდებელმა საწარმომ, მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ნაწილობრივ გაუქმება. კერძოდ, სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში (4100 ლარის პირგასამტეხლოს დაკისრება) და, ახალი გადაწყვეტილებით, შემსყიდველის სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

11. სამინისტრომ საკუთარი პოზიცია დააფუძნა იმ გარემოებაზე, რომ სასამართლომ არასწორად განმარტა მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულების 9.1. პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტი. აღნიშნული ჩანაწერი უნდა გაგებულყოფი იმგვარად, რომ მიმწოდებელი ვალდებული იყო, პირველ ეტაპზე, შემსყიდველისთვის მიენოდებინა თითოეული დასახელების საქონლის 10%, რათა ჩატარებულიყო ექსპერტიზა. საწარმომ წარმოადგინა 2013 წლის 19 ივნისის დროებითი მიღება-ჩაბარების აქტი, რომელსაც არ უნდა მისცემოდა მტკიცებულების ძალა, ვინაიდან მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულება ცალსახად განსაზღვრავდა საქონლის ჩაბარების წესს. ამ აქტით გათვალისწინებულ საქონელზე საბოლოო მიღება-ჩაბარება გაფორმდა 2013 წლის 20 ივნისს, მხოლოდ 3 საქონელზე, ხოლო დარჩენილი 3 დასახელების საქონელი დაუბრუნდა მიმწოდებელს, როგორც წუნდებული. შემსყიდველი, ასევე, მიუთითებდა, რომ სასამართლომ არასწორად შეამცირა პირგასამტეხლოს ოდენობა, ვინაიდან მხარეთა შორის არსებობდა წერილობითი შეთანხმება პირგასამტეხლოს თაობაზე (იხ. აქტები)

12. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქ-

მეთა პალატის 2015 წლის 4 მაისის გადაწყვეტილებით, სამინისტროს სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეცვლით, ახალი გადაწყვეტილებით, შემსყიდველის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; მის სასარგებლოდ, მიმწოდებელს დაეკისრა პირგასამტეხლო – 11 234 ლარის ანაზღაურება; მიმწოდებლის შეგვებულ სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

13. სააპელაციო სასამართლომ დადასტურებულად მიიჩნია წინამდებარე განჩინების 1-4 პუნქტებში მითითებული და ქვემდგომი სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, №89 ხელშეკრულების მე-9 პუნქტის განმარტების თაობაზე და დაასკვნა, რომ მიმწოდებელს არ დაურღვევია ხელშეკრულების დანართი №1-ით შეთანხმებული საქონლის ყველა სახეობებიდან (თითოეული სახეობის საბურავიდან) ნაკრები სახით 10%-ის მიწოდების ვალდებულება. სასამართლომ, ასევე, გაიზიარა დადგენილი ფაქტი, რომ მიმწოდებელმა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული მიწოდების ვადა დაარღვია 41 კალენდარული დღით (2013 წლის 9 მაისიდან – 2013 წლის 19 ივნისამდე).

14. სასამართლომ იხელმძღვანელა სსკ-ის 417-ე, 420-ე მუხლებით და განმარტა, რომ სასამართლოს უფლება აქვს შეამციროს შეუსაბამოდ მაღალი პირგასამტეხლო. პირგასამტეხლოს შეუსაბამობა შეფასებითი კატეგორიაა და, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, საქმის გარემოებების ერთობლივი ანალიზის შედეგად წყდება. პირგასამტეხლოს „აშკარა შეუსაბამობის“ თაობაზე მტკიცებულებებს წარადგენს პირი, რომელიც მის შემცირებას ითხოვს.

15. სასამართლომ განმარტა, პირგასამტეხლოს განსაზღვრისას ყურადღება ექცევა რამდენიმე გარემოებას, მათ შორის: ა) პირგასამტეხლოს, როგორც სანქციის ხასიათის მქონე ინსტრუმენტის ფუნქციას, თავიდან აიცილოს დამატებით ვალდებულების დამრღვევი მოქმედებები; ბ) დარღვევის სიმძიმესა და მოცულობას და კრედიტორისათვის წარმოქმნილი საფრთხის ხასიათს; გ) ვალდებულების დამრღვევი პირის ბრალეულობის ხარისხს; დ) პირგასამტეხლოს ფუნქციას, მოიცვას თავის თავში ზიანის ანაზღაურება. სასამართლოს, ზემოაღნიშნული კრიტერიუმების გათვალისწინებით, მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე, უფლება აქვს, დაიყვანოს პირგასამტეხლო თანაზომიერების ფარგლებამდე. პირგასამტეხლოს შემცირებისას, სასამართლო მხედველობაში იღებს მხარის ქონებრივ მდგომარეობასა და სხვა გარემოებებს, კერძოდ, იმას, თუ როგორია შეს-

რულების ღირებულების, მისი შეუსრულებლობისა და არაჯეროვანი შესრულებით გამოწვეული ზიანის თანაფარდობა პირგასამტეხლოს ოდენობასთან, ასევე, კრედიტორის ეკონომიკური ინტერესი.

16. სააპელაციო სასამართლოს სხდომაზე სამინისტროს წარმომადგენელმა განმარტა, რომ ვალდებულების დროული შესრულების მიმართ შემსყიდველს განსაკუთრებული ინტერესი გააჩნდა, ვინაიდან ზაფხულის პერიოდში, სამხედრო ტექნიკისათვის აუცილებელი იყო ზაფხულის საბურავებით ექსპლუატაცია. სასამართლოს განმარტებით, მოცემულ შემთხვევაში პირგასამტეხლოს, როგორც ვალდებულების დარღვევის პრევენციული ზომის მნიშვნელობა, გაცილებით მაღალია, ვიდრე ფიზიკურ პირ კონტრაპენტთან (მოცემულ შემთხვევაში ხელშეკრულების მხარეები, ერთი მხრივ, იყო სახელმწიფო, როგორც კერძო სამართლის სუბიექტი და მეორე მხრივ, – იურიდიული პირი), ვინაიდან ძლიერი და სუსტი მხარის კონტრაპირების დროს, მათ შორის უფლება-მოვალეობათა ბალანსი განაპირობებს პირგასამტეხლოს სხვაგვარად განსაზღვრას – უფრო მეტად შემცირებას. მოცემულ შემთხვევაში, განსხვავებული ვითარება იყო, რადგან ერთმანეთის პირისპირ იყო ორი თანაბარი სუბიექტი, ამ დროს, სწორედ მოპასუხეს უნდა დაესაბუთებინა, მის მიერ გადასახდელი პირგასამტეხლოს მკვეთრად შემცირების წინაპირობები. იმის გამო, რომ ამგვარი წინაპირობები არ დაუსაბუთებია მოპასუხეს, სასამართლომ ნაწილობრივ გაიზიარა მისი სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნა გადანყვეტილების მიღებისას და მიიღო ახალი გადანყვეტილება, რომლითაც საწარმოს, სამინისტროს სასარგებლოდ, დაეკისრა 11 234 ლარის გადახდა, რაც შეადგენს ხელშეკრულების საერთო ღირებულებიდან გამომდინარე, ხელშეკრულების შესაბამისად, დარიცხული დღიური 0,2%-ის 0,02%-მდე შემცირებით, რამაც დღიურად შეადგინა 274 ლარი და გამრავლდა ვადაგადაცილებულ დღეთა რაოდენობაზე (274 X 41).

17. სააპელაციო სასამართლომ 2015 წლის 4 მაისის გადანყვეტილება, საკასაციო წესით, ნაწილობრივ გაასაჩივრა სამინისტრომ, მოითხოვა გასაჩივრებული გადანყვეტილების ნაწილობრივ გაუქმება, სარჩელის დაუკმაყოფილებელ ნაწილში და, ახალი გადანყვეტილების მიღებით, სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება, ანუ ამ ეტაპზე მიმწოდებელს, კასატორის სასარგებლოდ, დაკისრებული ჰქონდა 11 234 ლარის ანაზღაურება, სამინისტრომ, საკასაციო საჩივრით მოითხოვა საწარმოსათვის 216 518 ლარის დაკისრება.

18. კასატორი თავის პრეტენზიას აფუძნებს იმ გარემოებაზე, რომ მიმწოდებლის მიერ შემსყიდველის წინაშე ნაკისრი ვალდებულების დარღვევის ფაქტი უდავოა. კასატორის განმარტებით, უსაფუძვლო და დაუსაბუთებელია სასამართლოს დასკვნა შეუსაბამოდ მაღალი პირგასამტეხლოს შემცირების თაობაზე. ვინაიდან, სასამართლომ არასწორად შეაფასა მოვალის ქონებრივი მდგომარეობა, სახელშეკრულებო ვალდებულებისა და ხელშეკრულებით განსაზღვრული პირგასამტეხლოს ოდენობის ურთიერთთანაფარდობა.

19. კასატორის განმარტებით, მხარეები მოქმედებდნენ სსკ-ის 418-ე მუხლით გათვალისწინებული უფლებამოსილებით, ისინი, თავისუფალი ნების გამოვლენის პირობებში, შეთანხმდნენ პირგასამტეხლოს ოდენობაზე. ამდენად, სასამართლომ, საქმის გარემოებების არასრულყოფილად გამოკვლევითა და სსკ-ის 420-ე მუხლის დაუსაბუთებლად გამოყენებით, მიიღო უსაფუძვლო გადაწყვეტილება, რის გამოც ის უნდა გაუქმდეს და შემსყიდველის სარჩელი სრულად უნდა დაკმაყოფილდეს.

20. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ 2015 წლის 26 ივნისის განჩინებით, წარმოებამი მიიღო სამინისტროს საკასაციო საჩივარი, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში-სსსკ) 391-ე მუხლის მიხედვით, დასაშვებობის შესამოწმებლად. ამავე წლის 30 ივნისის განჩინებით, დასაშვებად ცნო საკასაციო საჩივარი იმ საფუძვლით, რომ დავა ეხება, სასამართლოს ინიციატივით, შეუსაბამოდ მაღალი პირგასამტეხლოს შემცირების საკითხს, რაც სსკ-ის 420-ე მუხლის განმარტებას გულისხმობს, ამდენად, დავა მნიშვნელოვანია ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების თვალსაზრისით. ამდენად, არსებობდა საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის წინაპირობები სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის საფუძველზე. საკასაციო სასამართლომ 2015 წლის 4 დეკემბრის განჩინებით საკასაციო სასამართლომ მხარეები მოიწვია 17 დეკემბრის სხდომაზე საკასაციო საჩივრის არსებითი განხილვის ეტაპზე.

21. ზეპირ მოსმენაზე გამოცხადებულმა მხარეებმა შემდეგი არგუმენტები წარმოადგინეს:

21.1. საკასაციო საჩივრის ავტორი დაეთანხმა მის მიერ წარმოდგენილ საკასაციო საჩივარს და დამატებით განმარტა, რომ ის 83 ვადაგადაცილებულ დღეზე ანგარიშობს პირგასამტეხლოს, რაც საკასაციო საქმისწარმოების ეტაპზე შეადგენს 216 518 ლარს.

21.2. მიმწოდებელი საწარმო არ დაეთანხმა შემსყიდველის

საკასაციო საჩივარს და განმარტა, რომ საწარმომ სამინისტროს 19 ივნისს მიაწოდა იმაზე მეტი საქონელი, რაც გათვალისწინებული იყო ხელშეკრულებით, კერძოდ, პირველ ეტაპზე, სახელშეკრულებო ღირებულების 1 372 200 ლარის 10%-ზე, ანუ 137 200 ლარზე მეტი საქონელი – 188 ცალი საბურავი, რომლის ღირებულება რეალურად იყო 153 200 ლარი, ამასთან, საქონლის მიწოდების ვადაგადაცილება იყო არა 83 დღე, როგორც ამას კასატორი განმარტავს, არამედ 41 დღე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო, საკასაციო საჩივრის იურიდიული დასაბუთებულობის შემოწმებისა და საქმის შესწავლის შედეგად, მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

22. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამონმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში, ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლო გადაწყვეტილებებში და სხდომის ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები; ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ იგი ეყრდნობა სააპელაციო სასამართლოს მიერ გამოკვლეულ და შეფასებულ ფაქტობრივ გარემოებებს და, განსახილველ შემთხვევაში, მიაჩნია, რომ არ არსებობს საქმის ქვემდგომ სასამართლოში დაბრუნების სსკ-ის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძველი.

23. საკასაციო სასამართლო წინამდებარე განჩინების მე-20 პუნქტზე მითითებით განმარტავს, სსკ-ის 420-ე მუხლთან დაკავშირებით, მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს არაერთი გადაწყვეტილება/განჩინება, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, საკასაციო საჩივრის საფუძვლების სამართლებრივი დასაბუთების შემოწმება სასამართლოს კომპეტენციაა. განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო ხელშეკრულების საერთო ღირებულებისა (1 372 200 ლარი) და მხარეებს შორის შეთანხმებული პირგასამტეხლოს (ერთ ვადაგადაცილებულ დღე-

ზე 0,2 % ანუ 2744 ლარი) გათვალისწინებით, მიიჩნევს, რომ კასატორის მიერ მოთხოვნილი პირგასამტეხლო – 216 518 ლარი შეუსაბამოდ მაღალია, თუმცა, აქვე აღნიშნავს, სააპელაციო სასამართლოს მიერ შემცირებული პირგასამტეხლო არ არის, ხელშეკრულების საერთო ღირებულებისა და ვადაგადაცილების დღეების მიხედვით, დაწესებული ადეკვატური ჯარიმა. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმებით და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, სასამართლოს შეხედულებით, პირგასამტეხლოს შემცირებისას, გასათვალისწინებელია მხარეთა შორის სახელშეკრულებო თავისუფლების ფარგლებში, დათქმული პირგასამტეხლო, როგორც ერთგვარი „სანქცია“, რომელიც უნდა ესადაგებოდეს კრედიტორისა და მოვალის ინტერესებს, პირგასამტეხლოს დანიშნულებასა და ფუნქციას. მითითებული მსჯელობიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ 41 ვადაგადაცილებულ დღეზე, მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრული პირგასამტეხლოს (2744 X 41) 112 504 ლარის დაკისრება მიმწოდებლისათვის შეუსაბამოდ მაღალი და არაგონივრული იქნება, თუნდაც იმ შესრულებული ნაწილის გათვალისწინებით, რაც დადგენილია სააპელაციო სასამართლოს მიერ (იხ. განჩინების 1-4, 13 პუნქტები). საკასაციო სასამართლოს მიზანშეწონილად მიაჩნია კასატორის სასარგებლოდ, მიმწოდებელს დაეკისროს 27 752 ლარის გადახდა, რაც შესასრულებელი ვალდებულების დარღვევისათვის ის გონივრული, პროპორციული და სამართლიანი პირგასამტეხლოა, რომელიც გამომდინარეობს მხარეთა შეთანხმებიდან და შეესაბამება დაგვიანებით შესრულებელი ვალდებულებისათვის, პასუხისმგებლობის სახით, დადგენილ საზღაურს.

24. „სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „უ“ ქვეპუნქტის თანახმად კასატორი სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებულია, ხოლო სსსკ-ის 55-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად სასამართლოს მიერ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით გაწეული ხარჯები და სახელმწიფო ბაჟი, რომელთა გადახდისაგან გათავისუფლებული იყო მოსარჩელე, გადახდება მოპასუხეს ბიუჯეტის შემოსავლის სასარგებლოდ, მოთხოვნათა იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელიც დაკმაყოფილებულია. შესაბამისად, შპს „პ-ს“ სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს მოთხოვნის დაკმაყოფილებული ნაწილის პროპორციული სახელმწიფო ბაჟის გადახდა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-8 მუხლით, 257-ე მუხლის პირველი ნაწილით, 372-ე, 399-ე მუხლებით, 408-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილებით, 411-ე მუხლებით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 4 მაისის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სარჩელი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
4. შპს „პ-ს“ მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისროს პირგასამტეხლოს – 27 752 ლარის გადახდა;
5. შპს „პ-ს“ სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ დაეკისროს 2 000 ლარის გადახდა (ქ. თბილისი, „სახელმწიფო საზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №200122900, სახაზინო კოდი 300 773 150);
6. გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

პირგასამტეხლო

განჩინება

№ას-209-199-2016

8 აპრილი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავიძე,
ნ. ბაქაძე

დავის საგანი: ფულადი ვალდებულების შესრულება

აღწერილობითი ნაწილი:

სასარჩელო მოთხოვნა:

1. საქართველოს თავდაცვის სამინისტრომ (შემდგომში – მოსარჩელე, აპელანტი, კასატორი) სარჩელი აღძრა სასამართლოში შპს „ე-ის“ მიმართ (შემდგომში – მოპასუხე, მონინალმდგეგე მხარე) პირგასამტეხლოს – 10 000 ლარის დავისრების შესახებ.

სარჩელის საფუძვლები:

2. მოსარჩელემ განმარტა, რომ მხარეთა შორის 2013 წლის 30 აპრილს დადებული №211 ხელშეკრულების თანახმად, მოპასუხემ იკისრა ხაშურის მუნიციპალიტეტის სოფელ ხცისში მდებარე სამხედრო ნაწილის სამხედრო მოსამსახურეთა კვებით მომსახურების უზრუნველყოფა.

3. ხელშეკრულება მოქმედებდა 2013 წლის 1 მაისიდან 2013 წლის 15 ივლისამდე. 15.1. პუნქტით, მიმწოდებლის მიერ მომსახურების არაჯეროვნად შესრულებისათვის გათვალისწინებული იყო პირგასამტეხლო – 10 000 ლარი.

4. 2015 წლის 8 მაისს სამხედრო ნაწილმა სადილზე მიიღო 45 კგ პური. მომზადებული კერძისაგან განსხვავებით, პურის დღიური ნორმა სამხედრო ნაწილს შეიძლება, მიწოდებოდა ერთჯერადად ან რამდენჯერმე.

5. მოსარჩელის მითითებით, 2013 წლის 16 მაისს სამხედრო პოლიციის სამმართველოს უფროსის თავდაცვის სამინისტროს ჯარების ლოგისტიკური უზრუნველყოფის სარდლისადმი მიმართავში აღნიშნულია, რომ 2013 წლის 8 მაისს მოპასუხემ სამხედრო ნაწილს სადილზე მიაწოდა 45 კგ პური, 61 კგ-ის ნაცვლად. აღნიშნულზე 2013 წლის 5 სექტემბერს თავდაცვის სამინისტროს მუშაკებმა შეადგინეს აქტი მიმწოდებლის მიერ მომსახურების არაჯეროვნად შესრულების შესახებ და მიიღეს გა-

დანყვეტილება მოპასუხისათვის პირგასამტეხლოს დაკისრებაზე.

მოპასუხის მოზიკია:

6. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ ხელშეკრულებისა და თავდაცვის მინისტრის შესაბამისი ბრძანებიდან გამომდინარე, ერთ ჯარისკაცზე პურის დღიური ნორმაა 700 გრამი, რომელიც 2013 წლის 8 მაისს მიაწოდეს სოფელ ხცისში დისლოცირებულ ნაწილს. საჭირო პურის ოდენობა დგინდებოდა სასადილოს მენეჯერისა და სამხედრო ნაწილის წარმომადგენლის მიერ სამხედრო მოსამსახურეთა ოდენობის, ასევე, სხვა საჭმელების კალორიულობის გათვალისწინებით.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

7. ხაშურის რაიონული სასამართლოს 2015 წლის 20 აპრილის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, რაც მოსარჩელემ გაასაჩივრა სააპელაციო წესით.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი და ფაქტობრივ-სამართლებრივი დასაბუთება:

8. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 30 ნოემბრის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

9. სააპელაციო პალატამ დაადგინა, რომ 2013 წლის 30 აპრილს მხარეებს შორის დაიდო სახელმწიფო შესყიდვის შესახებ ხელშეკრულება, რომლითაც მოპასუხემ იკისრა ხაშურის მუნიციპალიტეტის სოფელ ხცისში მდებარე სამხედრო ნაწილის სამხედრო მოსამსახურეთა კვებით მომსახურების უზრუნველყოფის ვალდებულება.

10. ხელშეკრულების 10.4.3. პუნქტის შესაბამისად, შემსყიდველი უფლებამოსილი იყო, უარი ეთქვა მომსახურების ან მისი ნაწილის მიღებასა და ანაზღაურებაზე, თუ ხელშეკრულებაში ან/მოთხოვნაში (შეკვეთაში) მითითებულ რაოდენობაზე ნაკლები იქნებოდა მიწოდებული.

11. ხელშეკრულების 15.1. პუნქტის თანახმად, მომსახურების არაჯეროვანი შესრულების შემთხვევაში მიმწოდებელს დაეკისრებოდა პირგასამტეხლო 10 000 ლარის ოდენობით.

12. სამხედრო პოლიციის დეპარტამენტის მიერ თავდაცვის სამინისტროს ჯარების ლოგისტიკური უზრუნველყოფის სარდლისადმი 2013 წლის 16 მაისს გაგზავნილი წერილის თანახმად, 2013 წლის 8 მაისს მოპასუხემ სამხედრო ნაწილს სადილზე, 61

კგ-ის ნაცვლად, 45 კგ პური მიანოდა, რის გამოც 44 სამხედრო მოსამსახურე პურის გარეშე დარჩა. აღნიშნულთან დაკავშირებით, 2013 წლის 5 სექტემბერს აპელანტი მხარის შესაბამისმა სტრუქტურამ შეადგინა მომსახურების არაჯეროვნად შესრულების შესახებ აქტი და გადაწყდა მოპასუხისათვის პირგასამტეხლოს დაკისრება.

13. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მოპასუხის მიერ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული მოვალეობის არაჯეროვანი შესრულების შესახებ ფაქტობრივი გარემოება საქმის მასალებით დადასტურებული არ არის.

14. საქმეში წარმოდგენილი 2013 წლის 16 მაისის წერილის საფუძველზე სააპელაციო პალატამ უდავოდ დაადგინა, რომ 2015 წლის 8 მაისს სადილზე გათვალისწინებული 61 კგ პურიდან, სამხედრო ნაწილმა 45 კგ პური მიიღო. ამავე წერილის თანახმად, მოპასუხისაგან უფლებამოსილმა პირმა განაცხადა, რომ პურის რაოდენობის დათვლისას შეცდომა იქნა დაშვებული და სალამოს ვახშამზე, დამატებით, პურის ის რაოდენობა გაიგზავნა, რაც დააკლდა.

15. ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ აღნიშნული წერილით დასტურდება გარემოება იმის შესახებ, რომ სამხედრო ნაწილმა 2015 წლის 8 მაისს სულ 61 კგ პური მიიღო.

16. სააპელაციო სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ მხარეთა შორის არსებული ხელშეკრულება ზუსტად არ განსაზღვრავდა, დროის რა მონაკვეთში (რომელ საათზე) ევალეზირდა შპს „ე.-ს“ მოსარჩელისათვის პურის მთლიანი დღის მარაგის (61 პურის) მიწოდება. მოპასუხე მხარის განმარტებით, მომზადებული კერძისაგან განსხვავებით, პურის დღიური ნორმა სამხედრო ნაწილს ერთჯერადად ან რამდენჯერმე მიეწოდებოდა.

17. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ აღნიშნულ გარემოებას მოსარჩელე მხარეც ადასტურებს, როდესაც განმარტავს, რომ პურის მიწოდება მთელი დღის განმავლობაში შეიძლება მომხდარიყო. ამდენად, მოპასუხეს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული დღიური ნორმის – 61 კგ პურის ერთდროულად (ერთ ჯერზე) მიტანის პირდაპირი ვალდებულება არ ჰქონდა.

18. სააპელაციო სასამართლომ გაითვალისწინა მოსარჩელის მიერვე წარდგენილი მტკიცებულებით (2013 წლის 16 მაისის წერილით) დადასტურებული ფაქტობრივი გარემოება იმის შესახებ, რომ მოპასუხემ სამხედრო ნაწილს მიანოდა 45 კგ პური სადილზე, ხოლო 16 კგ პური – ვახშამზე, შესაბამისად, მოპასუხის მიერ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პურის ყოველ-

დღიური ნორმის მიწოდების ვალდებულების დარღვევაზე მითითება საფუძველს მოკლებულია.

19. სააპელაციო საჩივრის საფუძველთან დაკავშირებით სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მოპასუხის მხრიდან ხელშეკრულების არაჯეროვანი შესრულების ფაქტის დასადასტურებლად, მოპასუხის თანამშრომლების დაკითხვის ოქმებზე მითითება ვერ გამოდგება, ვინაიდან აღნიშნული ოქმები მხოლოდ იმ გარემოებას ადასტურებს, რომ სადილზე შეცდომით 45 კგ პური იქნა მიტანილი, რასაც მოპასუხე ისედაც არ უარყოფს.

20. სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა იმ გარემოებაზე, რომ მოსარჩელეს არ გამოუყენებია ხელშეკრულების 10.4.3. პუნქტით მინიჭებული უფლება, იმ შემთხვევაში, თუ მოთხოვნაში (შეკვეთაში) მითითებულ რაოდენობაზე ნაკლები მომსახურება მიენოდებოდა, უარი განეცხადებინა მომსახურების ან მისი ნაწილის მიღებაზე და ანაზღაურებაზე. აღნიშნულის საწინააღმდეგოდ, საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით დასტურდება, რომ მოსარჩელემ 2013 წლის 8 მაისის მომსახურება მიიღო და აანაზღაურა კიდევ.

21. სააპელაციო პალატა მიზანშეწონილად მიიჩნევს, ყურადღება გაამახვილოს საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიერ წარმოდგენილ იმ ძირითადი დოკუმენტის შინაარსზე, რომელზეც მოსარჩელე (აპელანტი) აპელირებს. მითითებულ დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ შპს „ე-მა“ მასზე დაკისრებული ვალდებულება პურის დღიური ნორმის (61 კგ) მიწოდების თაობაზე ჯეროვნად შეასრულა, თუმცა, დარღვევა მდგომარეობდა იმაში, რომ კომპანიის თანამშრომელმა დაუდევრობით ხცის საველე ბაზაზე საკვებ მანქანას 45 კგ პური გაატანა.

22. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მითითებული დარღვევა მოთხოვნის სხვა საფუძველს წარმოადგენს. სასარჩელო მოთხოვნა კი აღნიშნულ საფუძველს არ ეფუძნება. სასამართლო ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ მოთხოვნის სხვადასხვა საფუძველს წარმოადგენს მოპასუხის მხრიდან ვალდებულების არაჯეროვანი შესრულება, რაც მოცემულ შემთხვევაში არ დაფიქსირებულა და მოპასუხის თანამშრომლის შეცდომით განპირობებული დარღვევა, რა დროსაც, მოსარჩელის მტკიცების საგანში შემავალი გარემოებებია მოპასუხის თანამშრომლის ქმედების მართლწინააღმდეგობა, ბრალეულობა და ა. შ. ვინაიდან სარჩელი ამ ფაქტობრივ გარემოებებზე დაყრდნობით წარმოდგენილი არ არის, ამიტომ შესაგებლით არც მითითებული ფაქტებია შეცლებული. შესაბამისად, დაუშვებელია სასამართლოს მხრიდან სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების შეცვლა, სასამართლო

სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლიანობაზე იმ ფაქტებზე დაყრდნობით მსჯელობს, რაც სარჩელშია მოცემული. სარჩელის (სააპელაციო საჩივრის) მიხედვით, კი მოპასუხემ მასზე დაკისრებული ვალდებულება არაჯეროვნად შეასრულა, რაც წარმოდგენილი საქმის მასალებით არ დადასტურდა.

23. რაც შეეხება ფაქტს მასზედ, რომ სასაბუღალტრო-მეღმამეო სოფელ ხცისში დისლოცირებულ საველე ბაზაზე ნაკლები რაოდენობით პური გააგზავნა, მითითებული ფაქტები სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლებში ასახული არ არის. მასში არ არსებობს მითითება, რომ მოსარჩელესთან ხელშეკრულება სასაბუღალტრო-მეღმამეო დაარღვია, რომელიც ამავდროულად მოპასუხის თანამშრომელი იყო. არ არსებობს ასევე მითითება, თუ ვინ იყო საველე ბაზაზე პურის გაგზავნაზე ვალდებული სუბიექტი, ვინ განსაზღვრავდა გასაგზავნი პურის რაოდენობას, აღნიშნული რაოდენობის თაობაზე ეცნობა, თუ არა ზემოაღნიშნულ თანამშრომელს, პურის დათვლა და საველე ბაზაზე გაგზავნა მისი უშუალო ვალდებულება იყო, თუ იმ დროისათვის მენეჯერის დავალებას ასრულებდა და ა. შ. სხვაგვარად თუ ვიტყვით, სარჩელი წარმოდგენილი არ არის იმ ფაქტობრივ საფუძველზე დაყრდნობით, რომ მოპასუხისათვის პირგასამტეხლოს დაკისრების წინაპირობაა მისი თანამშრომლის გადაცდომა, რამაც მისი მხრიდან ვალდებულების არაჯეროვნად შესრულება განაპირობა. სააპელაციო სასამართლომ დამატებით აღნიშნა, რომ წარმოდგენილი სარჩელის პირობებში მითითებულ ფაქტებზე მსჯელობით მოპასუხეს (მონინალმდეგე მხარეს) საპროცესო-სამართლებრივი დაცვის უფლებას წაართმევს, რაც დაუშვებელია.

24. სამოქალაქო კოდექსის 316-ე მუხლის პირველი ნაწილის, 317-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად (შემდგომში სსკ), განსახილველ შემთხვევაში, მხარეთა შორის ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობები წარმოშობილია მომსახურების სახელმწიფო შესყიდვის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე.

25. სსკ-ის 477-ე მუხლის, 361-ე მუხლის მეორე ნაწილის, 417-ე მუხლისა და მე-400 მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ მოპასუხის მიერ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული მოვალეობის არაჯეროვნად, ანუ რაოდენობრივად ნაკლები პურის, ან/და დადგენილ დროში პურის მიწოდების ვალდებულების შეუსრულებლობის ფაქტი საქმის მასალებით დადასტურებულად არ მიიჩნია, რაც სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველია.

საკასაციო საჩივრის მოთხოვნა და საფუძვლები:

26. სააპელაციო სასამართლოს განჩინება მოსარჩელემ გაასაჩივრა საკასაციო წესით, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება შემდეგი საფუძვლებით:

27. კასატორმა მიიჩნია, რომ არც ერთი ინსტანციის სასამართლოს სრულად არ გამოუკვლევია საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებები, რასაც სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოჰყვა.

28. მხარემ არ გაიზიარა სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა, რომ მოპასუხეს ხელშეკრულების პირობები არ დაურღვევია. სასადილოს მენეჯერისა და მოპასუხის თანამშრომლის დაკითხვის ოქმებითა და აღიარებით დასტურდება, რომ ხცისის საველე ბაზაზე არასაკმარისი რაოდენობის პროდუქტის მიტანა გამოწვეული იყო მათი ბრალეული ქმედებით.

29. კასატორმა მიიჩნია, რომ საფუძველს მოკლებულია სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა მოსარჩელის მიერ ხელშეკრულების 10.4.3 პუნქტით გათვალისწინებული უფლებების გამოუყენებლობის შესახებ. მოპასუხის მიერ ხელშეკრულების პირობების არაჯეროვან შესრულებას მაკონტროლირებელი მხარის მიერ მოჰყვა რეაგირება და მოპასუხეს დაეკისრა პირგასამტეხლოს ანაზღაურება.

30. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 14 მარტის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 396-ე მუხლით და ამავე კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად. ამავე განჩინებით დადგინდა, რომ კასატორი სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებულია.

სამოტივაციო ნაწილი:

31. საკასაციო სასამართლომ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, შეამოწმა საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის საკითხი და თვლის, რომ იგი დაუშვებლად უნდა იქნეს მიჩნეული შემდეგ გარემოებათა გამო:

32. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ 2013 წლის 30 აპრილს მხარეებს შორის დაიდო სახელმწიფო შესყიდვის შესახებ ხელშეკრულება, რომლითაც მოპასუხემ იკისრა ხაშურის მუნიციპალიტეტის სოფელ ხცისში მდებარე სამხედრო ნაწილის სამხედრო მოსამსახურეთა კვებით მომსახურების უზრუნველყოფის ვალდებულება.

33. ხელშეკრულების 10.4.3. პუნქტის შესაბამისად, შემსყიდ-

ველი უფლებამოსილი იყო, უარი ეთქვა მომსახურების ან მისი ნაწილის მიღებასა და ანაზღაურებაზე, თუ ხელშეკრულებაში ან/მოთხოვნაში (შეკვეთაში) მითითებულ რაოდენობაზე ნაკლები იქნებოდა მიწოდებული.

34. ხელშეკრულების 15.1. პუნქტის თანახმად, მომსახურების არაჯეროვანი შესრულების შემთხვევაში მიმწოდებელს დაეკისრებოდა პირგასამტეხლო 10 000 ლარის ოდენობით.

35. სამხედრო პოლიციის დეპარტამენტის მიერ თავდაცვის სამინისტროს ჯარების ლოგისტიკური უზრუნველყოფის სარდლისადმი 2013 წლის 16 მაისს გაგზავნილი წერილის თანახმად, 2013 წლის 8 მაისს მოპასუხემ სამხედრო ნაწილს სადილზე, 61 კგ-ის ნაცვლად, 45 კგ პური მიანოდა, რის გამოც 44 სამხედრო მოსამსახურე პურის გარეშე დარჩა. აღნიშნულთან დაკავშირებით, 2013 წლის 5 სექტემბერს აპელანტი მხარის შესაბამისმა სტრუქტურამ შეადგინა მომსახურების არაჯეროვნად შესრულების შესახებ აქტი და გადაწყდა მოპასუხისათვის პირგასამტეხლოს დაკისრება.

36. სააპელაციო პალატამ დაადგინა, რომ მოპასუხის მიერ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული მოვალეობის არაჯეროვანი შესრულების შესახებ ფაქტობრივი გარემოება საქმის მასალებით არ დადასტურდა.

37. საქმეში წარმოდგენილი 2013 წლის 16 მაისის წერილის საფუძველზე სააპელაციო პალატამ უდავოდ დაადგინა, რომ 2015 წლის 8 მაისს სადილზე გათვალისწინებული 61 კგ პურიდან, სამხედრო ნაწილმა 45 კგ პური მიიღო. ამავე წერილის თანახმად, მოპასუხისაგან უფლებამოსილმა პირმა განაცხადა, რომ პურის რაოდენობის დათვლისას დაშვებულ იქნა შეცდომა და სალამოს ვანშამზე, დამატებით, პურის ის რაოდენობა გაიგზავნა, რაც მანამდე დააკლდა.

38. ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ აღნიშნული წერილით დასტურდება 2015 წლის 8 მაისს სამხედრო ნაწილისათვის სულ 61 კგ პურის მიწოდების ფაქტი.

39. წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრით მხარე სადავოდ ხდის სააპელაციო პალატის დასკვნას, რომ მოპასუხეს მხარეთა შორის არსებული ხელშეკრულების პირობები არ დაურღვევია და მიიჩნევს, რომ მოცემულ შემთხვევაში არსებობდა პირგასამტეხლოს დაკისრების სამართლებრივი წინაპირობები.

40. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი გარკვეულ შეზღუდვებს აწესებს საკასაციო საჩივრის დასაშვებობასთან დაკავშირებით, კერძოდ, 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი

ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დავებში დასაშვებია, თუ: ა) საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადანყვეტილება განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; გ) სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; დ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადანყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადანყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. ზემოაღნიშნული ნორმები განსაზღვრავს იმ მოთხოვნებს, რომელთაც საკასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს და ეფუძნებოდეს.

41. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არც ერთი ზემოთ მითითებული საფუძვლით.

42. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სამოქალაქო კოდექსი აღიარებს და ეფუძნება „pacta sunt servanda-ს“ (ხელშეკრულება უნდა შესრულდეს) პრინციპს, რომლის თანახმად ხელშეკრულების მხარემ, რომელმაც იკისრა ვალდებულება, უნდა შეასრულოს ხელშეკრულებით მისივე ნებით შეთანხმებული უფლება-მოვალეობები.

43. შესრულების ვალდებულება პირველ რიგში ხელშეკრულებით გათვალისწინებული შედეგის დადგომას გულისხმობს. ამავდროულად, პირველადი ვალდებულების შეუსრულებლობისას წარმოიშობა ნაწარმოები შესრულების (ზიანის ანაზღაურება, პირგასამტეხლო) ვალდებულება. ამავ კოდექსის 361-ე მუხლის მეორე ნაწილის მიხედვით, ვალდებულება უნდა შესრულდეს ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად, დათქმულ დროსა და ადგილას. ამ მოთხოვნათა შეუსრულებლობა ვალდებულების დარღვევაა. სამოქალაქო კანონმდებლობა ვალდებულების დარღვევის პრევენციისათვის ითვალისწინებს მოთხოვნის უზრუნველყოფის სანივთო და ვალდებულებით სამართლებრივ საშუალებებს, რომლებიც ვალდებულების შესრულებას ემსახურებიან და რომელთა შერჩევა მხარეთა ნებაზეა დამოკიდებული. ასეთ საშუალებათა რიგს განეკუთვნება ვალდებულების უზრუნველყოფის დამატებითი საშუალება პირგასამტეხლო (სუსგ 25.05.2010 წ. საქმე №ას-1220-1480-09).

44. სამოქალაქო კოდექსის 417-ე მუხლის თანახმად, პირგა-

სამტეხლო – მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრული ფულადი თანხა – მოვალემ უნდა გადაიხადოს ვალდებულების შეუსრულებლობის ან არაჯეროვნად შესრულებისათვის.

45. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ პირგასამტეხლო წარმოადგენს ვალდებულების შესრულების მიმართ მხარის შესაბამისი ინტერესის უზრუნველყოფის საშუალებას, რომლის გადახდის ვალდებულების წარმოშობა დაკავშირებულია ვალდებულების დარღვევასთან.

46. პირგასამტეხლო ეკისრება მხარეს იმ დროიდან, როდესაც უნდა ყოფილიყო შესრულებული დარღვეული ვალდებულება – ამ ვალდებულების შესრულებამდე. პირგასამტეხლოს ოდენობის განსაზღვრისას ყურადღება ექცევა რამდენიმე გარემოებას. მათ შორის: ა) პირგასამტეხლოს, როგორც სანქციის ხასიათის მქონე ინსტრუმენტის ფუნქციას, თავიდან აიცილოს დამატებით ვალდებულების დამრღვევი მოქმედებები; ბ) დარღვევის სიმძიმესა და მოცულობას და კრედიტორისათვის წარმოქმნილი საფრთხის ხარისხს; გ) ვალდებულების დამრღვევი პირის ბრალეულობის ხარისხს; დ) პირგასამტეხლოს ფუნქციას, მოიცვას თავის თავში ზიანის ანაზღაურება. პირგასამტეხლოს ოდენობაზე მსჯელობისას გასათვალისწინებელია მოვალის მიერ ვალდებულების შეუსრულებლობის ხანგრძლივობა.

47. პირგასამტეხლო დამატებითი (აქცესორული) ვალდებულებაა, რაც იმას ნიშნავს, რომ მისი წარმოშობა და ნამდვილობა ძირითადი ვალდებულების არსებობაზეა დამოკიდებული.

48. ქართულ კანონმდებლობაში პირგასამტეხლოს ორმაგი ფუნქცია გააჩნია: ერთი მხრივ, მას ვალდებულების ჯეროვანი შესრულების უზრუნველსაყოფად პრევენციული დატვირთვა აქვს ანუ, პირგასამტეხლოს დაკისრების რისკი ფსიქოლოგიურად ზემოქმედებს ვალდებულ პირზე და აიძულებს ვალდებულება ჯეროვნად შეასრულოს. პირგასამტეხლოს ფსიქოლოგიური ზემოქმედების ეფექტი სწორედ იმაში ვლინდება, რომ ვალდებულების დარღვევის შემთხვევაში, ვალდებულ პირს რეპრესიული ხასიათის სანქცია ეკისრება.

49. პირგასამტეხლოს მეორე ფუნქცია განცდილი ზიანის მართივად და სწრაფად ანაზღაურებაში მდგომარეობს. იგი ერთგვარ სანქციასაც წარმოადგენს. ვალდებულების დარღვევის შემთხვევაში, სანქციად ქცეული პირგასამტეხლო ვალდებულ პირს უპირობოდ ეკისრება, მიუხედავად იმისა, განიცადა თუ არა კრედიტორმა ზიანი ამ დარღვევის შედეგად (სუსგ 6.05.2015წ. საქმე №ას-1158-1104-2014).

50. აღნიშნული მსჯელობიდან გამომდინარე, პირგასამტეხ-

ლოს დაკისრების სამართლებრივ წინაპირობას წარმოადგენს ხელშეკრულების ერთ-ერთი მხარის მიერ ნაკისრი ვალდებულების დარღვევა.

51. მოცემულ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია და კასატორს დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია არ წარმოუდგენია იმ გარემოების უარსაყოფად, რომ მოპასუხეს მხარეთა შორის არსებული ხელშეკრულების პირობები არ დაურღვევია. მან სადავო პერიოდში მოსარჩელეს მიანოდა იმ ოდენობის პროდუქტი, რაც ხელშეკრულებით იყო გათვალისწინებული. შესაბამისად, დასაბუთებულია გასაჩივრებული განჩინების მსჯელობა, რომ პირგასამტეხლოს გადახდის მოვალეობა მოპასუხეს არ წარმოშობია, ვინაიდან მხარეთა შორის არსებული ხელშეკრულება ზუსტად არ განსაზღვრავდა, დროის რა მონაკვეთში (რომელ საათზე) ევალეობდა მოპასუხეს მოსარჩელისათვის პურის მთლიანი დღის მარაგის (61 პურის) მიწოდება. მოპასუხის განმარტებით, მომზადებული კერძისაგან განსხვავებით, პურის დღიური ნორმა სამხედრო ნაწილს ერთჯერადად ან რამდენჯერმე მიეწოდებოდა.

52. საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს კასატორის მოსაზრებას, რომ მან გამოიყენა მხარეთა შორის დადებული ხელშეკრულების 10.4.3 პუნქტით გათვალისწინებული უფლებები, რაც იმაში გამოიხატა, რომ მოპასუხის მიერ ხელშეკრულების პირობების არაჯეროვან შესრულებას მაკონტროლებელი მხარის მიერ მოჰყვა რეაგირება და მოპასუხეს დაეკისრა პირგასამტეხლოს ანაზღაურება.

53. როგორც ზემოთ აღინიშნა, ხელშეკრულების დასახელებული პუნქტი ადგენს შემსყიდველის უფლებამოსილებას, უარი თქვას მომსახურების ან მისი ნაწილის მიღებასა და ანაზღაურებაზე, თუ ხელშეკრულებაში ან/მოთხოვნაში (შეკვეთაში) მითითებულ რაოდენობაზე ნაკლები იქნებოდა მიწოდებული. შესაბამისად, აღნიშნული პუნქტი გულისხმობს, რომ სადავო მიწოდების დროს პროდუქციის დანაკლისის აღმოჩენისას მოსარჩელეს შეეძლო, აღარ მიეღო დაგვიანებით წარმოდგენილი დანაკლისი და შემდგომ ედავა ხელშეკრულების პირობების დარღვევის ფაქტის გამო მხარეთა შეთანხმებით გათვალისწინებული მექანიზმის ამოქმედების შესახებ, რაც არ განუხორციელებია და მოპასუხის მხრიდან დაგვიანებით შესრულებული მომსახურების მიღებაზე უარი არ უთქვამს.

54. ამდენად, სააპელაციო სასამართლო მიერ საქმე არ არის განხილული მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევებით, ვერც კასატორი მიუთითებს რაიმე ისეთ საპროცესო დარღვევაზე,

რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე, რის გამოც საკასაციო საჩივარს არა აქვს წარმატების პერსპექტივა.

55. ამასთან, საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისით.

56. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, დაუშვას წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი, რის გამოც მას უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე, 401-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს საკასაციო საჩივარი დარჩეს განუხილველად დაუშვებლობის გამო.
2. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

პირბასამტახლო

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-1199-1127-2015

13 აპრილი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ნ. ბაქაძე,
ბ. ალავიძე

დავის საგანი: საკრედიტო ხელშეკრულებიდან გამომდინარე
თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

I. სასარჩელო მოთხოვნა და სარჩელის საფუძვლები

სს „გ-იამ“ სარჩელი აღძრა სასამართლოში მოპასუხეების: ლ. ფ-ის, ი. ბ-ის, თ. ფ-ის, ნ. შ-ისა და მ. გ-ის მიმართ, რომლითაც მოითხოვა:

1. მოპასუხეებისათვის სოლიდარულად 15281,02 აშშ დოლარის დაკისრება, საიდანაც ძირითადი დავალიანებაა 8385,19 აშშ დოლარი, პროცენტი – 1553,16 აშშ დოლარი და პირგასამტეხლო – 5342,67 აშშ დოლარი.

2. დავალიანების გადახდევინების მიზნით, ქ. ბ., კ-ის ქ. №2-ში (ს/კ: №...) მდებარე ი. ბ-ის საკუთრების უფლებით რეგისტრირებული იპოთეკით დატვირთული უძრავი ქონების იძულებით აუქციონზე რეალიზაცია. ასევე, დაგირავებული მოძრავი ნივთების, კერძოდ, ქ. ბ., კ-ის ქ. №2-ში მდებარე საოჯახო ნივთებისა და ლ. ფ-ის საკუთრებაში არსებული ავტომანქანის, რომლის მახასიათებლებია: სახელმწიფო ნომერი O..., გამოშვების წელი – 1998, მოდელი – IVECO LD 240 E 38 FP, ფერი – მწვანე 6/8, ტიპი – სატვირთო ბორტიანი, საიდენტიფიკაციო ნომერი – W..., ტრანსპორტის სარეგისტრაციო მონომბა – B..., რეალიზაცია.

3. უზრუნველყოფის საგნების რეალიზაციის შეუძლებლობის ან რეალიზაციით მიღებული თანხიდან დავალიანების სრულად დაფარვის შეუძლებლობის პირობებში, გადახდევინების მიქცევა მსესხებლის საკუთრებაში არსებულ ნებისმიერ ქონებაზე.

II. მოპასუხის პოზიცია

4. მოპასუხებმა სარჩელი არ ცნეს.

III. პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნებზე მი- თითება

5. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 23 მარტის გადაწყვეტილებით სს „ვ-იას“ სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ:

ა) მოპასუხეებს: ლ. ფ-ს, ნ. შ-ეს, თ. ფ-ს და მ. გ-ეს სოლიდარულად დაეკისრათ 10472.35 აშშ დოლარის (საიდანაც, ძირითადი თანხაა – 8385.19 აშშ დოლარი, დარიცხული პროცენტი – 1553.16 აშშ დოლარი და პირგასამტეხლო – 534 აშშ დოლარი) გადახდა სს „ვ-იას“ სასარგებლოდ;

ბ) დავალიანების გადახდევინების მიზნით, დადგინდა ქ. ბ., კ-ის ქუჩა №2-ში, ს/კ; №0... მდებარე, ი. ბ-ის საკუთრების უფლებით რეგისტრირებული, იპოთეკით დატვირთული, უძრავი ქონების იძულებით აუქციონზე რეალიზაცია.

ასევე, ქალაქ ბ-ი, კ-ის ქუჩა №2-ში მდებარე, ი. ბ-ის საკუთრებაში არსებული დაგირავებული მოძრავი ნივთების; საოჯახო ნივთების და ლ. ფ-ის საკუთრებაში რიცხული ავტომანქანის (მახასიათებლები: სახელმწიფო ნომერი O..., გამოშვების წელი – 1998, მოდელი – IVECO LD 240 E 38 FP, ფერი – მწვანე 6/8, ტიპი – სატვირთო ბორტიანი, საიდენტიფიკაციო ნომერი – W..., ტრანსპორტის სარეგისტრაციო მონუმბა – B...) რეალიზაცია.

მითითებული საგნების რეალიზაციის შეუძლებლობის, ან რეალიზაციიდან მიღებული თანხით დავალიანების სრულად დაუფარაობის შემთხვევაში, დადგინდა, დავალიანების გადახდევინება მსესხებლის საკუთრებაში არსებული ნებისმიერი ქონებიდან.

IV. სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნა

6. გადაწყვეტილებაზე სააპელაციო საჩივარი წარადგინა ორივე მხარემ. ლ- ფ-მა, ი. ბ-ემ, თ. ფ-მა, ნ. შ-ემ და მ. გ-ემ წარდგენილი სააპელაციო საჩივრით მოითხოვეს, ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 23 მარტის გადაწყვეტილების გაუქმება მოპასუხეებისათვის სოლიდარულად დარიცხული პროცენტის – 1553,16 აშშ დოლარისა და პირგასამტეხლოს – 535 აშშ დოლარის ნაწილში. ხოლო სს „ვ-იამ“ კი, – გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ნაწილობრივი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, მოპასუხეებისათვის პირგასამტეხლოს – 4808.67 აშშ დოლარის დაკისრება.

V. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი და ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძვლები

7. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 12 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით: ლ.

ფ-ის, ი. ბ-ის, ნ. შ-ის, თ. ფ-ის, მ. გ-ის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

8. სს „ვ-იას“ სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა. სარჩეულის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში, ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 23 მარტის გადაწყვეტილების შეცვლით მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება. სს „ვ-იას“ სარჩელი პირგასამტეხლოს გადახდევინების თაობაზე დაკმაყოფილდა სრულად. ლ. ფ-ს, ნ. შ-ეს, თ. ფ-ს და მ. გ-ეს სოლიდარულად დაეკისრათ 4808.67 აშშ დოლარის გადახდა სს „ვ-იას“ სასარგებლოდ.

9. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

– 2008 წლის 10 ივნისს სს „ვ-იამ“ გაუხსნა საკრედიტო ხაზი ლ. ფ-ს 50000 აშშ დოლარის ოდენობით, 5 წლის ვადით (იხ: გენერალური ხელშეკრულება საკრედიტო მომსახურებაზე).

– ამ ხელშეკრულების საფუძველზე, 2010 წლის 20 მაისს დაიდო №7618225105 საბანკო კრედიტის ხელშეკრულება, რომლის თანახმად, სს „ვ-იამ“ ლ. ფ-ს ასესხა 20650 აშშ დოლარი, 1826 დღის ვადით, წლიური 23% სარგებლის დარიცხვის პირობით. მხარეები შეთანხმდნენ, რომ მსესხებელს, კრედიტის დაფარვის გრაფიკის დარღვევის შემთხვევაში, დაერიცხებოდა ჯარიმა – 10 აშშ დოლარს დამატებული ვადაგადაცილებული ძირითადი თანხის 1% ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე.

ამასთან, ხელშეკრულების 6.1.1 პუნქტის თანახმად, გამსესხებელი უფლებამოსილი იყო ცალმხრივად შეენიშნა ხელშეკრულება და მოეთხოვა დავალიანების (ძირი თანხის, საპროცენტო სარგებლის და პირგასამტეხლოს) დაფარვა მსესხებლისაგან, თუ ეს უკანასკნელი არ დაფარავდა ვადაში გრაფიკით გათვალისწინებულ თანხას, სულ მცირე, ორჯერ და ბანკის წერილობითი შეტყობინების მიღებიდან ორი კვირის ვადაში არ იქნებოდა დაფარული საკრედიტო დავალიანება.

– აღნიშნული საკრედიტო ვალდებულებები უზრუნველყოფილ იქნა:

ა) ი. ბ-ის კუთვნილი უძრავი ნივთის (მდებარე, ქალაქ ბ-ი, კ-ის ქუჩის №2-ში, ს/კ: №0...) იპოთეკით დატვირთვით;

ბ) ლ. ფ-ის კუთვნილი ავტომანქანის (სატვირთო ბორტიანი IVECO LD 240 E 38 FP, სახელმწიფო ნომრით O..., გამოშვებული 1998 წელს, მწვანე (6/8) ფერის, ს/ნ: W..., ტრანსპორტის სარეგისტრაციო მონმობა – B...) გირავნობით დატვირთვით;

გ) ი. ბ-ის კუთვნილი, ქალაქ ბ-ი, კ-ის ქუჩის №2-ში განთავსებული საოჯახო ნივთების გირავნობით დატვირთვით;

დ) მ. გ-ის, ნ. შ-ის და თ. ფ-ის მიერ ნაკისრი სოლიდარული თავდებობებით; თითოეული თავდების პასუხისმგებლობა განისაზღვრა 44410.51 აშშ დოლარის ფარგლებში.

– ლ. ფ-მა დაარღვია სახელშეკრულებო ვალდებულებები, რისი სამართლებრივი შედეგების შესახებაც სს „ვ-იამ“ განახორციელა მსესხებლის, თავდებებისა და იპოთეკის (გირავნობის) საგნის მესაკუთრე პირთა ინფორმირება, შესაბამისი შეტყობინებების გაგზავნა-ჩაბარებით და ვალდებულების შესასრულებლად დამატებითი ვადის დაწესების სახით. დამატებით ვადაშიც ვალდებულებები ლ. ფ-ს არ შეუსრულებია, რის შედეგადაც მსესხებლის დავალიანება სს „ვ-იას“ მიმართ, სარჩელის შემოტანის დროისათვის, შეადგენდა 15281.02 აშშ დოლარს, საიდანაც ძირი დავალიანებაა – 8385.19 აშშ დოლარი, დარიცხული პროცენტი – 1553.16 აშშ დოლარი და პირგასამტეხლო – 5342.67 აშშ დოლარი (იხ: ლ. ფ-ის გადახდების ისტორია).

11. სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ თანხების დანგარიშების წესს მოპასუხეები არ შედავებიან: მათი პრეტენზია მიმართული იყო 2010 წლის 20 მაისს განხორციელებული რესტრუქტურის მიმართ. თუმცა, მოპასუხე მხარეებს არ მოუთხოვიათ 2010 წლის 20 მაისის საკრედიტო ხელშეკრულების ბათილად ცნობა, რაიმე საფუძვლით.

12. სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ სარჩელი ეფუძნებოდა 2010 წლის 20 მაისის საბანკო კრედიტის ხელშეკრულებას, რომლის საფუძველზე, სამოქალაქო კოდექსის 867-ე მუხლის შესაბამისად, კრედიტის გამცემმა – სს „ვ-იამ“ გასცა მსესხებელზე – ლ. ფ-ზე სასყიდლიანი კრედიტი სესხის ფორმით.

13. სამოქალაქო კოდექსის 873-ე მუხლის თანახმად, კრედიტის გამცემს შეუძლია შეწყვიტოს საკრედიტო ურთიერთობა, თუ გათვალისწინებულია კრედიტის დაბრუნება ნაწილ-ნაწილ და კრედიტის ამღებმა გადააცილა ზედიზედ, სულ ცოტა, ორ ვადას; შეწყვეტა ძალაში შედის მაშინ, თუ ორკვირიანი დამატებითი ვადის მიცემის შემდეგაც არ მოხდება გადახდა.

14. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ საბანკო კრედიტის გამცემმა სწორედ ამ წესის დაცვით შეწყვიტა ლ. ფ-თან საკრედიტო ურთიერთობა და მოითხოვა დავალიანების სრულად დაფარვა. იმ პირობებში, როცა მოპასუხე მხარე არ ეცილებოდა დავალიანების დაანგარიშების წესს. ასევე, არ მიუთითებდა საბანკო კრედიტის უზრუნველსაყოფად გამოყენებული სამართლებრივი საშუალებების (გირავნობა, იპოთეკა, სოლიდარული თავდებობები) გამოყენების დაუშვებლობაზე, ამ ნაწილში, სა-

აპელაციო სასამართლო სრულად იზიარებდა საქალაქო სასამართლოს დასკვნებს.

15. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოცემულ საქმეში ასევე სადავო იყო ის გარემოება უნდა გადაეხადა თუ არა მოვალეს პირგასამტეხლო ხელშეკრულებით შეთანხმებული ოდენობით. ამ თვალსაზრისით, სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 417-ე მუხლით, რომლის თანახმად, პირგასამტეხლო არის მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრული ფულადი თანხა, რომელიც მოვალემ უნდა გადაიხადოს ვალდებულების შეუსრულებლობის ან არაჯეროვნად შესრულებისათვის. 418-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, პირგასამტეხლოს ოდენობა განისაზღვრება ხელშეკრულების მხარეთა მიერ ნების თავისუფალი გამოვლენით და იგი შეიძლება აღემატებოდეს კრედიტორის შესაძლო ზიანს.

მოცემულ შემთხვევაში, საბანკო კრედიტის თანხას საპროცენტო სარგებელი და პირგასამტეხლო სარჩელის აღძვრის შემდგომ აღარ ერიცხებოდა; სარჩელის აღძვრის შემდეგ კი, გასული იყო ერთი წელი. წინამდებარე სამართალწარმოება, თუ რომელიმე მხარე გამოიყენებდა საკასაციო საჩივრის წარდგენის უფლებას, შეიძლება კიდევ 6 თვით გახანგრძლივებულიყო, რასაც ემატებოდა საბოლოო გადაწყვეტილების აღსრულების ვადებიც.

ზემოთ მითითებული გარემოებებიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მიზანშეუწონელი იყო სამოქალაქო კოდექსის 420-ე მუხლზე დაყრდნობით პირგასამტეხლოს შემცირება, რომელიც განსაზღვრულია მხარეთა თავისუფალი ნების გამოვლენით, იმავე კოდექსის 418-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად და იგი, დროის გასვლასთან ერთად, არ იზრდება. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, ამგვარი პრაქტიკა შეიძლება იქცეს არაკეთილსინდისიერ მოვალეთა პასუხისმგებლობისაგან უსაფუძვლო გათავისუფლების, აგრეთვე, კეთილსინდისიერ მოვალეთა ნაქეზების საშუალებად, დაარღვიონ ვალდებულება, მოსალოდნელი პირგასამტეხლოს დაუსაბუთებლად შემცირების იმედით; ეს კი არ ნაადგება სახელმწიფოში არსებული სამოქალაქო ბრუნვის სტაბილური, პროგნოზირებადი ხასიათით განხორციელებას.

VI. კასატორის მოთხოვნა და კასაციის საფუძვლები

16. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე საკასაციო საჩივარი წარადგინეს ლ. ფ-მა, ი. ბ-ემ, თ. ფ-მა, ნ. შ-ემ და მ. გ-ემ, რომლებმაც მოითხოვეს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნება.

17. კასატორები აღნიშნავენ, რომ სააპელაციო სასამართლომ განზრახ აარიდა თავი 20.06.2008წ.-ის სესხის იმ ხელშეკრულებაზე მსჯელობას, რომლის საფუძველზეც დაიტვირთა ლ. ფ.-ის სიძის – ი. ბ.-ის საცხოვრებელი ბინა, ხოლო სესხის თანხად განისაზღვრა 20,500 აშშ დოლარი. ამ ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, მსესხებელს გადახდილი ჰქონდა 10 863 აშშ დოლარი. მოგვიანებით, მსესხებლის ფინანსური მდგომარეობა გაუარესდა. საბოლოოდ, მოხდა სესხის რესტრუქტურირაცია და 25.05.2010წ.-ს გაფორმდა მეორე სესხის ხელშეკრულება განსხვავებული პირობებით. მსესხებელს პირველი სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, დაერიცხა ყველა ჯარიმა თუ საურავი და ბანკმა იგი დააბრუნა 20.06.2008წ.-ის სანყის მდგომარეობაში, ისე, რომ ბანკს მისთვის რაიმე შეღავათი არ გაუწევია.

კასატორები მიუთითებენ, რომ თავად მსესხებელი გამოცხადდა ბანკში ჯერ კიდევ, 14.12.2013წ.-ს, მიუთითა თავის გადახდისუუნარობაზე და მოითხოვა ხელშეკრულების შეწყვეტა.

ამდენად, კასატორებს მიაჩნიათ, რომ ბანკის მითითება თითქოს ორჯერ გაეგზავნა და ჩაბარდა შეტყობინება მსესხებელს როდი მიუთითებს მსესხებლის არაკეთილსინდისიერებაზე. გარდა ამისა, კასატორები მიუთითებენ, რომ თუ ბანკმა გამოიყენა ხელშეკრულების შეწყვეტის სამოქალაქო კოდექსის 873-ე მუხლით დადგენილი წესი, მაშინ ხელშეკრულება უნდა შეეწყვიტა 2014 წლის თებერვლის თვეში. ბანკმა კი, სარჩელი წარადგინა 2014 წლის ოქტომბერში.

კასატორები მიუთითებენ, რომ ბანკის მიერ წარმოდგენილი დავალიანების ისტორიაში არაა გაშიფრული თუ რა წესით და რა პერიოდისათვის იქნა დარიცხული პირგასამტეხლო. სასამართლოში წარმოდგენილი არ არის 5 428,78 აშშ დოლარის გაანგარიშების წესი.

სამოტივაციო ნაწილი:

VII. საკასაციო პალატის დასკვნები:

18. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 28 დეკემბრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მიხედვით დასაშვებობის შესამოწმებლად, ხოლო 2016 წლის 27 იანვრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი დასაშვებად იქნა ცნობილი.

19. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სამართლებრივი დასაბუ-

თება, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს.

20. წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრის ერთ-ერთი საფუძველი დაკისრებული პირაგასამტეხლოს ოდენობის კანონიერებას შეეხება.

გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით სს „ვ-იას“ სარჩელი პირგასამტეხლოს გადახდევინების თაობაზე დაკმაყოფილდა სრულად. ლ. ფ-ს, ნ. შ-ეს, თ. ფ-ს და მ. გ-ეს სოლიდარულად დაეკისრათ 4,808.67 აშშ დოლარის გადახდა სს „ვ-იას“ სასარგებლოდ. პირგასამტეხლოს სრულად დაკისრების ნაწილში, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია დავის სწორად გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

– 2008 წლის 10 ივნისს სს „ვ-იას“, როგორც „ბანკის“ მიერ ლ. ფ-ისათვის, როგორც „მსესხებლისათვის“ გახსნილი საკრედიტო ხაზის ფარგლებში, მხარეებს შორის, 2010 წლის 20 მაისს დაიდო №7618225105 საბანკო კრედიტის ხელშეკრულება, რომლის თანახმად, ბანკმა მსესხებელს ასესხა 20,650 აშშ დოლარი, 1826 დღის ვადით, წლიური 23% სარგებლის დარიცხვის პირობით. მხარეები შეთანხმდნენ, რომ მსესხებელს, კრედიტის დაფარვის გრაფიკის დარღვევის შემთხვევაში, დაერიცხებოდა ჯარიმა – 10 აშშ დოლარს დამატებული ვადაგადაცილებული ძირითადი თანხის 1% ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე.

– მსესხებელმა დაარღვია სახელშეკრულებო ვალდებულებები.

– საბოლოოდ, მსესხებლის დავალიანებამ სარჩელის წარდგენის დროისათვის შეადგინა 15,281.02 აშშ დოლარი, საიდანაც ძირითადი თანხა იყო – 8,385.19 აშშ დოლარი, დარიცხული პროცენტი – 1,553.16 აშშ დოლარი და პირგასამტეხლო – 5,342.67 აშშ დოლარი.

21. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება.

22. კასატორი არ ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს შეფასებებსა და დასკვნებს მოთხოვნილი ოდენობით პირგასამტეხლოს დაკისრების თაობაზე, რასაც საკასაციო პალატა იზიარებს და პირველ რიგში, ყურადღებას მიაქცევს პირგასამტეხლოს სამართლებრივ ბუნებას, მისი ოდენობის განსაზღვრისა და დაკისრების მიზანშეწონილობის შესწავლის თვალსაზრით.

23. პალატა განმარტავს, რომ პირგასამტეხლო დამატებითი (აქცესორული) ვალდებულებაა, რაც იმას ნიშნავს, რომ მისი წარმოშობა და ნამდვილობა ძირითადი ვალდებულების არსებობაზე დამოკიდებულია. პირგასამტეხლოს მოთხოვნის უფლება დამოუკიდებელია ზიანის მიყენების ფაქტის მტკიცებისაგან ანუ, პირგასამტეხლოს მოთხოვნისათვის კრედიტორს არ ეკისრება მიყენებული ზიანის დამტკიცების ვალდებულება. პირგასამტეხლოს მოთხოვნის უფლება კრედიტორს ყოველთვის გააჩნია, მიუხედავად იმისა, განიცადა თუ არა მან ზიანი. მთავარია ვალდებულების დარღვევის ფაქტი. პირგასამტეხლოს მოთხოვნის უფლება და ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლება, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი კრედიტორის ერთი და იგივე ინტერესის დაკმაყოფილებისაკენ არიან მიმართული, დამოუკიდებელ მოთხოვნებად რჩებიან.

პირგასამტეხლო ეკისრება მხარეს იმ დროიდან, როდესაც უნდა ყოფილიყო შესრულებული დარღვეული ვალდებულება – ამ ვალდებულების შესრულებამდე. პირგასამტეხლოს ოდენობის განსაზღვრისას ყურადღება ექცევა რამდენიმე გარემოებას. მათ შორის: ა) პირგასამტეხლოს, როგორც სანქციის ხასიათის მქონე ინსტრუმენტის ფუნქციას, თავიდან აიცილოს დამატებით ვალდებულების დამრღვევი მოქმედებები; ბ) დარღვევის სიმძიმესა და მოცულობას და კრედიტორისათვის წარმოქმნილი საფრთხის ხარისხს; გ) ვალდებულების დამრღვევი პირის ბრალეულობის ხარისხს; დ) პირგასამტეხლოს ფუნქციას, მოიცვას თავის თავში ზიანის ანაზღაურება. პირგასამტეხლოს ოდენობაზე მსჯელობისას გასათვალისწინებელია მოვალის მიერ ვალდებულების შეუსრულებლობის ხანგრძლივობა.

ქართულ კანონმდებლობაში პირგასამტეხლოს ორმაგი ფუნქცია გააჩნია: ერთი მხრივ, მას ვალდებულების ჯეროვანი შესრულების უზრუნველსაყოფად პრევენციული დატვირთვა აქვს ანუ, პირგასამტეხლოს დაკისრების რისკი ფსიქოლოგიურად ზემოქმედებს ვალდებულ პირზე და აიძულებს ვალდებულება ჯეროვნად შეასრულოს. პირგასამტეხლოს მეორე ფუნქცია გაცილებილი ზიანის მარტივად და სწრაფად ანაზღაურებაში მდგომარეობს. იგი ერთგვარ სანქციასაც წარმოადგენს. ვალდებუ-

ლების დარღვევის შემთხვევაში, სანქციად ქცეული პირგასამტეხლო ვალდებულ პირს უპირობოდ ეკისრება, მიუხედავად იმისა, განიცადა თუ არა კრედიტორმა ზიანი ამ დარღვევის შედეგად.

წარმოშობის საფუძვლების მიხედვით განასხვავებენ კანონისმიერ და სახელშეკრულებო პირგასამტეხლოს და ამ კუთხით, მისი კანონისმიერ ან სახელშეკრულებო პირგასამტეხლოდ კვალიფიკაციისათვის გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება, თუ ვისი ნებით არის იგი წარმოშობილი (კანონმდებლის თუ მხარეთა შეთანხმებით). განსახილველი შემთხვევის მიმართ გამოყენებული უნდა იქნეს 418-ე მუხლი, რომელიც ითვალისწინებს ხელშეკრულებით პირგასამტეხლოს განსაზღვრას.

მიუხედავად იმისა, რომ კანონმდებლობით პირგასამტეხლო მხარეთა მიერ ნების თავისუფალი გამოვლენის გზით მიღწეული შეთანხმებაა, იგი არ წარმოადგენს მხარეთა აბსოლუტურ უფლებას და კვალიფიციური შედეგების პირობებში, სასამართლო უფლებამოსილია შეაფასოს კრედიტორის მიერ მოთხოვნილი ოდენობით პირგასამტეხლოს თანაზომიერება ვალდებულების დარღვევასთან მიმართებით (სამოქალაქო კოდექსის 420-ე მუხლი). სასამართლოს მხრიდან მხარეთა თავისუფალი ნების გამოვლენით მიღწეულ შეთანხმებაში ჩარევის კანონისმიერ საფუძველს წარმოადგენს სასამართლოსათვის დაკისრებული ერთგვარი საჯარო წესრიგის უზრუნველმყოფელი ვალდებულება და რაც უმთავრესია, ყოველი კონკრეტული საქმის ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინება, სახელდობრ, ის სუბიექტური და ობიექტური ფაქტორები, როგორცაა: მხარეთა ქონებრივი მდგომარეობა, ვალდებულების დარღვევის ხარისხი, კრედიტორის მოლოდინი ვალდებულების ჯეროვანი შესრულების მიმართ და ა.შ.

24. გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით, სამოქალაქო კოდექსის 420-ე მუხლის წინააღმდეგ, სააპელაციო პალატამ ბანკის სარჩელის საფუძვლიანობა დაუკავშირა იმგვარ გარემოებებს, როგორცაა პირგასამტეხლოს ოდენობის შემცირებით კეთილსინდისიერი გადამხდელების ნახალისება, რათა პირგასამტეხლოს შემცირების იმედით მათ აღარ შეასრულონ ვალდებულება, რაც, პალატის მოსაზრებით, ხელს შეუშლის სტაბილურ სამოქალაქო ბრუნვას და არ წაადგება სახელმწიფოში არსებული სამოქალაქო ბრუნვის პროგნოზირებადი ხასიათით განხორციელებას.

25. წინამდებარე სამართალწარმოების გახანგრძლივების შემთხვევაში, საბანკო კრედიტის თანხის, საპროცენტო სარ-

გებელისა და პირგასამტეხლოს გადახდის აღსრულების ვადების გაჭიანურებაზე და ზოგადად, სხვა არაკეთილსინდისიერ მოვალეთა პასუხისმგებლობისაგან უსაფუძვლო გათავისუფლების, აგრეთვე, კეთილსინდისიერ მოვალეთა ნაქეზების საშუალებებზე დეკლარირებული სახის მსჯელობამ (იხ., გასაჩივრებული გადაწყვეტილების პ. III. 4-6), საკასაციო პალატის მოსაზრებით, შესაძლოა საფრთხე შეუქმნას სასამართლოს, როგორც მიუკერძოებელი და ობიექტური არბიტრის როლს, ისე, სასამართლო ხელისუფლების კონსტიტუციური ფუნქციის სრულფასოვან განხორციელებას, ვინაიდან ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლით გარანტირებული „სამართლიანი სასამართლოს უფლება“, მოითხოვს ყოველ კონკრეტულ საქმეზე უტყუარად დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების საფუძველზე გადაწყვეტილების მიღებას და არა ზოგადი ხასიათის პრევენციების გატარებას.

26. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 420-ე მუხლი ითვალისწინებს სასამართლოს მიერ პირგასამტეხლოს ოდენობის შემცირების შესაძლებლობას. პირგასამტეხლოს შემცირებისას სასამართლო მხედველობაში იღებს მხარის ქონებრივ მდგომარეობასა და სხვა გარემოებებს, კერძოდ, იმას, თუ როგორია შესრულების ღირებულების, მისი შეუსრულებლობისა და არაჯეროვანი შესრულებით გამოწვეული ზიანის თანაფარდობა პირგასამტეხლოს ოდენობასთან. პირგასამტეხლოს შეუსაბამობის კრიტერიუმად, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, შეიძლება ჩაითვალოს ისეთი გარემოებები, როგორიცაა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირგასამტეხლოს შეუსაბამოდ მაღალი პროცენტი, პირგასამტეხლოს თანხის მნიშვნელოვანი გადაჭარბება ვალდებულების შეუსრულებლობით გამოწვეულ შესაძლო ზიანზე, ვალდებულების შეუსრულებლობის ხანგრძლივობა და სხვა (იხ. სუსგ 28.12.2012წ. საქმე №ას-1560-1463-2012; სუსგ 16.05.2014წ.-ის საქმე №ას-1200-1145-2013).

27. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები. განსახილველ შემთხვევაში, პალატა მიიჩნევს, რომ უფლებამოსილია, თავად გადაწყვიტოს დავა.

28. შესაბამისად, საკასაციო პალატა მხედველობაში იღებს შემდეგ გარემოებებს: სამოქალაქო კოდექსის 867-ე მუხლის თა-

ნახმად, საბანკო კრედიტის ხელშეკრულება წარმოადგენს სარგებლიან სესხს, რომლის ფარგლებშიც კრედიტორი, ვალდებულების ჯეროვანი შესრულების შემთხვევაში, იბრუნებს, როგორც სესხად გაცემული თანხის ძირს, ისე ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ პროცენტს. რაც შეეხება პირგასამტეხლოს ოდენობის გონივრულობას, საკასაციო პალატა მოვალის მიერ ვალდებულების შესრულების ვადის გადაცილების გამო, დარღვევის თანაზომიერ, გონივრულ და სამართლიან ოდენობად მიიჩნევს 2008 წლის 20 მაისის საბანკო კრედიტის №7618225105 ხელშეკრულებაზე დარიცხული პირგასამტეხლოდან – 1534 აშშ დოლარს, რომელიც საკასაციო პალატის მოსაზრებით, კანონშესაბამისია და სავსებით უზრუნველყოფს მინიმალური ზიანის ანგარიშში კრედიტორის ინტერესების დაკმაყოფილებას (იხ., სუსგ 04.12.2015წ. №ას-914-864-2015).

29. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იმ ნაწილის მიმართ წარმოდგენილ საკასაციო პრეტენზიაზე, რომელიც შეეხება სესხის რესტრუქტურირზაციას, ბანკის მხრიდან ხელშეკრულების შეწყვეტის სამოქალაქო კოდექსის 873-ე მუხლით დადგენილ წესის დარღვევას და დავალიანების ოდენობისა და მისი დარიცხვის გაშიფვრას, საკასაციო პალატა ვერ იმსჯელებს. საკასაციო პალატა მიუთითებს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლზე, რომლის პირველი ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებები მხარეებმა და მესამე პირებმა დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით შეიძლება კანონით დადგენილ ვადაში გაასაჩივრონ საკასაციო სასამართლოში. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მითითებული ნორმით დადგენილია გასაჩივრების პროცესუალური ფარგლები და დადგენილია ქცევის იმგვარი წესი, რომლის თანახმად, საკასაციო საჩივრის წარდგენა კანონით დადგენილი წესით, დასაშვებია გადაწყვეტილების მხოლოდ იმ ნაწილის მიმართ, რომელიც სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობის საგანი იყო. წარმოდგენილი საქმის მასალებით კი ირკვევა, რომ ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 23.03.2015წ.-ის გადაწყვეტილება, რომლითაც მოპასუხეებს სოლიდარულად დაეკისრათ 10,472.35 აშშ დოლარის გადახდა, საიდანაც, ძირითადი თანხაა – 8,385.19 აშშ დოლარი, დარიცხული პროცენტი – 1,553.16 აშშ დოლარი და პირგასამტეხლო – 534 აშშ დოლარი, ლ. ფ-ის, ი. ბ-ის, თ. ფ-ის, ნ. შ-ის, მ. გ-ის მიერ გასაჩივრდა მხოლოდ პროცენტისა და პირგასამტეხლოს ნაწილში და ამავე ნაწილში შეეხო მას სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა არ არის უფლებამოსილი იმსჯე-

ლოს სესხის ძირითადი თანხის დაანგარიშებისა და დარიცხვის კანონიერებაზე.

30. პროცენტის, რომელიც თავისი ბუნებით სარგებელს წარმოადგენს, დარიცხვის კანონიერებასთან მიმართებით კი, კასატორების მიერ წარმოდგენილი არ არის დასაშვები და დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია. შესაბამისად, ამ ნაწილში, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის (სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილი).

VIII. სასამართლო ხარჯი

31. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი და მე-3 ნაწილების თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე გათავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მაშინ ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მოსარჩელეს მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რომელიც სასამართლოს გადაწყვეტილებით იქნა დაკმაყოფილებული, ხოლო მოპასუხეს – სარჩელის მოთხოვნის იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელზედაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა. თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადაწყვეტილებას ან გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას, იგი შესაბამისად შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებასაც.

32. მოცემულ შემთხვევაში, ბანკის მიერ პირველი ინსტანციის სასამართლოში გადახდილი სახელმწიფო ბაჟიდან მოპასუხეებმა უნდა აანაზღაურონ 547 ლარი.

ხოლო, ვინაიდან, საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილებულია პირგასამტეხლოს – (4808.67 – 1534) 3,274.67 აშშ დოლარის ნაწილში, ამ ნაწილში, წინასწარ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟი – 163.73 ლარი მონინალმდეგე მხარემ უნდა აუნაზღაუროს კასატორებს.

ამ მოთხოვნათა გაქვითვის შედეგად, კასატორებმა უნდა გადაუხადოს მონინალმდეგე მხარეს 383.27 ლარი.

33. ამასთან, კასატორებმა სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ უნდა გადაიხადონ სახელმწიფო ბაჟი 1553.16 აშშ დოლარის 5% – 77.65 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარი, შემდეგი საპროცესო სამართლებრივი საფუძველით:

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 12 ოქტომბრის გადაწყვეტილება გასაჩივ-

რებულია მთლიანად. შესაბამისად, გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დამდგარი იურიდიული შედეგის გათვალისწინებით კი საკასაციო საჩივრის ღირებულებას შეადგენს კასატორებისათვის დაკისრებული არამხოლოდ პირგასამტეხლო, არამედ სესხზე დარიცხული პროცენტიც (სარგებელი). კასატორების მიერ სახელმწიფო ბაჟი გადახდილია მხოლოდ პირგასამტეხლოს ნაწილში, რომელიც შეადგენს 240 აშშ დოლარის ეკვივალენტს – 574 ლარს. პროცენტის (სარგებლის) ნაწილში კი, სსკ-ის 39-ე მუხლის პირველი ნაწილის „გ“ პუნქტის მოთხოვნათა შესაბამისად, კასატორების მიერ დამატებით გადასახდელია 1553.16 აშშ დოლარის 5% – 77.65 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარი, ვინაიდან ამ ნაწილში, საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 410-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. ლ. ფ-ის, ი. ბ-ის, თ. ფ-ის, ნ. შ-ის, მ. გ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;
2. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 12 ოქტომბრის გადაწყვეტილების შეცვლით მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. სს „გ-იას“ სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;
4. ლ. ფ-ს, ნ. შ-ეს, თ. ფ-ს და მ. გ-ეს სს „გ-იას“ სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისროთ პროცენტი – 1,553.16 აშშ დოლარი და პირგასამტეხლო – 1,534 აშშ დოლარი.
5. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 12 ოქტომბრის გადაწყვეტილება სს „გ-იას“ სასარგებლოდ ლ. ფ-ისათვის, ნ. შ-ისათვის, თ. ფ-ისათვის და მ. გ-ისათვის ძირითადი დავალიანების 8,385.19 აშშ დოლარის სოლიდარულად დაკისრების ნაწილში დარჩეს უცვლელად.
6. საკრედიტო ხელშეკრულებიდან გამომდინარე დავალიანების გადახდევინება განხორციელდეს ბათუმის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 23 მარტის გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის 1.2 პუნქტის შესაბამისად;
7. სს „გ-იას“ სარჩელი დანარჩენ ნაწილში, არ დაკმაყოფილდეს;

8. ლ. ფ-ს, ი. ბ-ეს, თ. ფ-ს, ნ. შ-ეს, მ. გ-ეს დაეკისროს სს „გ-იას“ სასარგებლოდ, სახელმწიფო ბაჟის ანაზღაურების მიზნით, 383.27 ლარი;

9. ლ. ფ-ს, ი. ბ-ეს, თ. ფ-ს, ნ. შ-ეს, მ. გ-ეს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისროთ 77.65 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარი. სახელმწიფო ბაჟი გადახდილ იქნეს შემდეგ ანგარიშზე: ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №200122900, სახაზინო კოდი 3 0077 3150.

10. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

4. კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობანი

საზიარო საზნის განკარგვის წესი

განჩინება

№ას-148-138-2015

27 ნოემბერი, 2015 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: პ. ქათამაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავიძე,
ზ. ძლიერიშვილი

დავის საგანი: ჩუქების ხელშეკრულებების ბათილად ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს გ-ის სარეგისტრაციო სამსახურში, ერთი მხრივ, მ. (შემდეგში მოსარჩელეს) და ა. ე-ებსა და, მეორე მხრივ, ნ. ე-ს (შემდეგში მოპასუხეს) შორის 2011 წლის 18 ნოემბერს გაფორმდა ჩუქების ორი ხელშეკრულება, №... და №... საკადასტრო კოდებით რეგისტრირებულ, გ-ის მუნიციპალიტეტის სოფელ ქ-ი მდებარე უძრავ ქონებაზე. აღნიშნული ქონება საკუთრების უფლებით აღირიცხა მოპასუხის სახელზე (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის – შემდეგში სსკ-ის – 524-ე, 525.2-ე მუხლები).

2. საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს გ-ის სარეგისტრაციო სამსახურში, ერთი მხრივ, მ. (შემდეგში მოსარჩელეს) და ა. ე-ებსა და, მეორე მხრივ, თ. ა-ს (შემდეგში მოპასუხეს) შორის 2011 წლის 28 ნოემბერს გაფორმდა ჩუქების ხელშეკრულება, №... საკადასტრო კოდით რეგისტრირებულ, გ-ის მუნიციპალიტეტის სოფელ ქ-ი მდებარე უძრავ ქონებაზე. აღნიშნული ქონება საკუთრების უფლებით აღირიცხა მოპასუხის სახელზე (სსკ-ის – 524-ე, 525.2-ე მუხლები).

3. სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ 2012 წლის 7 ივნისის დასკვნის თანახმად, ა. ე-ს აღენიშნება თავის ტვინის დაზიანებითა და დისფუნქციით გამოწვეული ფსიქიკური აშლილობა, მკვეთრად გამოხატული ცვლილებებით. ამ უკანასკნელს არ შეუძლია, შეიგნოს თავისი მოქმედების მნიშვნელობა და განაგოს იგი (ქმე-

დუუნარობა).

4. სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ 2014 წლის 7 ივლისის დასკვნის თანახმად, 2012 წლის 18 და 28 ნოემბრის ჩუქების ხელშეკრულებების გაფორმებისას, ან გარდაცვლილი ა. ე-ი დაავადებული იყო თავის ტვინის დისფუნქციით გამოწვეული ფსიქიკური აშლილობით, მკვეთრად გამოხატული ცვლილებებით ფსიქიკის მხრივ და არ შეეძლო, შეეგნო თავისი მოქმედების მნიშვნელობა და განეგო იგი.

5. ა. ე-ი გარდაიცვალა 2012 წლის 3 ივლისს. სადავო ჩუქების ხელშეკრულებების ბათილად ცნობის მოთხოვნით, 01.11.2012 წელს, სასამართლოს სარჩელით მიმართა მ. ე-მა. ეს უკანასკნელი გარდაიცვალა 2013 წლის 16 იანვარს. გ-ის რაიონული სასამართლოს 2013 წლის 21 ნოემბრის განჩინებით მოსარჩელის უფლებამონაცვლედ ცნობილ იქნა მისი შვილი – კ. ე-ი (შემდეგში მოსარჩელის უფლებამონაცვლედ).

6. მოსარჩელის განმარტებით, მისი მეუღლე (ა. ე-ი) სადავო ჩუქების ხელშეკრულებების დადების დროს იყო ქმედუუნარო, ხოლო თავად მოსარჩელეს მოტყუებით დაადებინეს ეს ხელშეკრულებები. მოსარჩელის მოსაზრებით, ზემოხსენებული გარემოებები სადავო ხელშეკრულებების ბათილად ცნობის საფუძველს წარმოადგენდა.

7. მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს და განმარტეს, რომ მოსარჩელე არ მოუტყუებიათ, ხოლო მოსარჩელის მეუღლე კი ქმედუუნარიანი იყო. მათ თავისუფლად გამოხატეს საკუთარი ნება და სადავო ქონება აჩუქეს მოპასუხეებს. აქედან გამომდინარე, მოპასუხეები მიიჩნევენ, რომ სადავო ხელშეკრულებების ბათილად ცნობის საფუძველი არ არსებობდა.

8. გორის რაიონული სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 24 ივლისის გადაწყვეტილებით:

- სარჩელი დაკმაყოფილდა;
- ბათილად იქნა ცნობილი №... საკადასტრო კოდით რეგისტრირებულ უძრავ ქონებაზე 2011 წლის 18 ნოემბერს დადებული ჩუქების ხელშეკრულება;
- ბათილად იქნა ცნობილი №... საკადასტრო კოდით რეგისტრირებულ უძრავ ქონებაზე 2011 წლის 18 ნოემბერს დადებული ჩუქების ხელშეკრულება;
- ბათილად იქნა ცნობილი №... საკადასტრო კოდით რეგისტრირებულ უძრავ ქონებაზე 2011 წლის 28 ნოემბერს დადებული ჩუქების ხელშეკრულება.

9. პირველი ინსტანციის სასამართლომ მიუთითა სსკ-ის 58-ე

მუხლზე და მიიჩნია, რომ სადავო ჩუქების ხელშეკრულებების დადების დროს გაჩუქებული უძრავი ქონების ერთ-ერთი თანამესაკუთრის – მოსარჩელის მეუღლის ქმედუწუნარობა, რაც დასტურდებოდა ექსპერტიზის დასკვნით, ამ ხელშეკრულებების ბათილად ცნობის საფუძველს წარმოადგენდა.

10. პირველი ინსტანციის სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელის მოსაზრება იმის შესახებ, რომ, სადავო ხელშეკრულებების დადებისას, იგი მოატყუეს. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოსარჩელეს მის მიერ მითითებული გარემოების დამადასტურებელი მტკიცებულებები არ წარმოუდგენია.

11. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს მოპასუხეებმა.

12. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 11 დეკემბრის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა გორის რაიონული სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

13. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი გარემოება იმის შესახებ, რომ სადავო ჩუქების ხელშეკრულებების გაფორმებისას მოსარჩელის მეუღლეს არ ჰქონდა რეალური ვითარების სწორად აღქმის უნარი, არ შეეძლო, გაეცნობიერებინა თავისი ქმედების ფაქტობრივი ხასიათი და ეხელმძღვანელა მისთვის, სსკ-ის 58-ე მუხლის შესაბამისად, საკმარის საფუძველს წარმოადგენდა ამ ხელშეკრულებების გასაბათილებლად.

14. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე საკასაციო საჩივარი შეიტანეს მოპასუხეებმა.

15. საკასაციო საჩივრის საფუძველები:

– თბილისის სააპელაციო სასამართლოს განჩინება, ისევე, როგორც გ-ის რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება, უკანონო და დაუსაბუთებელია. სასამართლომ საქმე სრულად, ყოველმხრივ და ობიექტურად არ შეისწავლა, მიუხედავად იმისა, რომ ასეთი ვალდებულება მას ეკისრებოდა;

– სადავო გარიგებების დადებისას, მოსარჩელე და მისი მეუღლე ქმედუწუნარიანები იყვნენ, სრულად ჰქონდათ გაცნობიერებული გარიგების დადებასთან დაკავშირებული ქმედებების მნიშვნელობა, კერძოდ, ყველა საჯარო დოკუმენტი და განცხადება მოსარჩელის მეუღლემ პირადად გამოითხოვა საჯარო რეესტრიდან, იგი ფსიქიკურად დაავადებული რომ ყოფილიყო (როგორც ეს ექსპერტიზამ დაასკვნა და ორივე ინსტანციის სასამართლომ უპირობოდ გაიზიარა), აღნიშნული ფაქტი საჯარო რეესტრის თანამშრომლებს შეუმჩნეველი არ დარჩებოდათ;

– მართალია, მოსარჩელის მეუღლემ 2008 წლის ომის დროს ტრავმა მიიღო, თუმცა ის არასდროს ყოფილა ფსიქიკურად დაავადებული და ამ მიზეზით არსად უმკურნალია. სასამართლო-ფსიქიატრიული ექსპერტიზის დასკვნა, რომელიც მოსარჩელემ სასამართლოს წარუდგინა, მიკერძოებული და არაობიექტურია. საქმის განხილვისას, კასატორებმა წარადგინეს დამოუკიდებელი ექსპერტიზის დასკვნა, სადაც ცალსახადაა მითითებული, რომ სადავო გარიგებების დადების მომენტში, ან გარდაცვლილი მოსარჩელის მეუღლის ფსიქიკური მდგომარეობის დადგენა შეუძლებელია. დამოუკიდებელი ექსპერტიზის ჩატარება განაპირობა იმ გარემოებამ, რომ გორის რაიონულ სასამართლოში, საქმის განხილვისას, არ დაკმაყოფილდა მოპასუხეთა შუამდგომლობა, მონმედ დაკითხულიყვნენ დასკვნის წარმდგენი ექსპერტები. სააპელაციო სასამართლოში წარდგენილი დამოუკიდებელი ექსპერტის დასკვნა, სასამართლომ საქმეს მტკიცებულებად არ დაურთო, რის გამოც დაირღვა მოპასუხეთა ინტერესები.

16. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 11 თებერვლის განჩინებით ნ. ე-ის საკასაციო საჩივარი წარმოებაში იქნა მიღებული, ხოლო ამავე სასამართლოს 2015 წლის 12 მარტის განჩინებით თ. ა-ის საკასაციო საჩივარი დარჩა განუხილველად.

17. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 5 ივნისის განჩინებით ნ. ე-ის საკასაციო საჩივარი დასაშვებად იქნა ცნობილი.

სამოტივაციო ნაწილი:

18. საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, გასაჩივრებული განჩინება უნდა გაუქმდეს და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს შემდეგ გარემოებათა გამო:

19. საკასაციო სასამართლო, უპირველესად, ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებას, რომ მოცემულ შემთხვევაში აღძრულია აღიარებითი სარჩელი, კერძოდ, მოსარჩელე მოითხოვს 2012 წლის 18 ნოემბერს დადებული ჩუქების ხელშეკრულებების ბათილად ცნობას.

20. სსსკ-ის 180-ე მუხლის თანახმად, სარჩელი შეიძლება აღძრას უფლებისა თუ სამართლებრივი ურთიერთობების არსებობა-არარსებობის დადგენის, დოკუმენტების ნამდვილობის აღიარების ან დოკუმენტების სიყალბის დადგენის შესახებ, თუ

მოსარჩელეს აქვს იმის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს.

21. მიკუთვნებითი (აღსრულებითი) სარჩელებისაგან განსხვავებით, რომლებიც მიმართულია დარღვეული უფლების დაცვისაკენ, აღიარებითი სარჩელების დროს მოსარჩელის უფლება ჯერ კიდევ არაა დარღვეული, მაგრამ არსებობს მისი მომავალში დარღვევის საშიშროება, რადგან ვიღაც ედავება მას ამ უფლებაში. აქედან გამომდინარე, იურიდიული ინტერესის არსებობისათვის, რომელიც წარმოადგენს აღიარებითი სარჩელის მიღებისა და განხილვის წინაპირობას (სსსკ-ის 178-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტი, ამავე კოდექსის 186-ე მუხლის პირველი ნაწილის „თ“ ქვეპუნქტი) – საჭიროა შემდეგი კრიტერიუმების არსებობა: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადაწყვეტა დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადაწყვეტილებით მხარე გარკვეულ იურიდიულ შედეგს უნდა იღებდეს, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა. ამასთან, აუცილებლად გასათვალისწინებელია, რომ აღიარებითი სარჩელი დაუმეგობელია, თუ უკვე შესაძლებელია სარჩელის აღძვრა ვალდებულების შესრულების თაობაზე, ე.ი. თუ შესაძლებელია, აღიძვრას მიკუთვნებითი (აღსრულებითი) სარჩელი. აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის ეს უკანასკნელი კრიტერიუმი განპირობებულია საპროცესო ეკონომიისა და სწრაფი მართლმსაჯულების ინტერესებით, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ერთი დავის ფარგლებში რამდენიმე სარჩელის აღძვრა.

22. ერთ-ერთ საქმეზე საკასაციო სასამართლომ განმარტა შემდეგი: აღიარებითი სარჩელი დასაშვებია, თუ იკვეთება მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს. მაგალითად, მამად ცნობა, მამობის დადგენა, ქორწინების ბათილად ცნობა, ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად აღიარება და ა.შ. ამ სახის სარჩელების მიზანია არა სუბიექტური უფლების მიკუთვნება, არამედ უფლების სადავოობის აღმოფხვრა. ამ დროს სულაც არ არის აუცილებელი, რომ პირის უფლება დარღვეული იყოს, მაგრამ, ვარაუდი იმისა, რომ მომავალში შეიძლება დაირღვეს, წარმოადგენს პირის იურიდიულ ინტერესს. ამიტომაც, ამ ტიპის სარჩელებს „უფლების დამდგენ“ სარჩელებსაც უწოდებენ. მი-

კუთვნებითი სარჩელებისგან განსხვავებით, აღიარებითი სარჩელის დავის საგანია თვით მატერიალურ-სამართლებრივი ურთიერთობა, რომელიც სუბსიდიური ხასიათის მატარებელია და იურიდიული ინტერესის არსებობა გამოორიცილებელია, თუ შესაძლებელია მოპასუხის მიმართ მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა (იხ. სუსგ, 10.11.2015, საქმეზე №ას-937-887-2015).

23. განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, სარჩელის მიხედვით, მდგომარეობს სადავო ქონებაზე მისი უფლების აღდგენაში, ანუ ამ ქონებაზე საკუთრების უფლების დაბრუნებაში. სააპელაციო სასამართლოს არ გამოურკვევია, სადავო ჩუქების ხელშეკრულებების ბათილად ცნობით, რამდენადაა შესაძლებელი მოსარჩელის იურიდიული ინტერესის მიღწევა, ანუ სადავო ქონებაზე საკუთრების უფლების აღდგენა. სააპელაციო სასამართლოს ასევე არ გამოურკვევია, მოცემულ შემთხვევაში, შესაძლებელი იყო თუ არა მიკუთვნებითი (აღსრულებითი) სარჩელის აღძვრა. როგორც აღინიშნა, მოსარჩელის იურიდიული ინტერესია სადავო ქონების საკუთრებაში დაბრუნება იმ საფუძვლით, რომ ეს ქონება ბათილი გარიგების საფუძველზე განიკარგა. ბათილი გარიგების საფუძველზე გადაცემულის უკან დაბრუნების შესაძლებლობას ითვალისწინებს უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტი (სსკ-ის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტი და ამავე კოდექსის 979-ე მუხლის პირველი ნაწილი), მაგრამ ამისათვის აუცილებელია მიკუთვნებითი (აღსრულებითი) სარჩელის აღძვრა. მოცემულ შემთხვევაში, როგორც ზემოთ ითქვა, სააპელაციო სასამართლოს არ გამოურკვევია, თუ რატომ არაა შესაძლებელი მიკუთვნებითი სარჩელის აღძვრა და ასეთი სარჩელის არარსებობის პირობებში, რამდენად მიიღწევა მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი მხოლოდ აღიარებითი სარჩელით, კერძოდ, სადავო გარიგებების ბათილად ცნობით.

24. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ზემოხსენებული აღიარებითი სარჩელის დაშვების წინაპირობების არსებობის შემთხვევაშიც, ამ სარჩელის დაკმაყოფილების თაობაზე პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების შესახებ სააპელაციო სასამართლოს განჩინება ნაწილობრივ დაუსაბუთებელია.

25. გასაჩივრებული განჩინების მიხედვით, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ექსპერტიზის დასკვნებით დადგენილი გარემოება იმის შესახებ, რომ სადავო ჩუქების ხელშეკრულებების გაფორმებისას მოსარჩელის მეუღლეს არ ჰქონდა რეალური ვითარების სწორად აღქმის უნარი, არ შეეძლო, გაეცნო-

ბიერებინა თავისი ქმედების ფაქტობრივი ხასიათი და ეხელმძღვანელა მისთვის, სსკ-ის 58-ე მუხლის შესაბამისად, საკმარის საფუძველს წარმოადგენდა ამ ხელშეკრულებების მთლიანად გასაბათილებლად.

26. სააპელაციო სასამართლოს ზემოაღნიშნული დასკვნის მართებულობის შესამოწმებლად საკასაციო სასამართლო ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებას, რომ, როგორც სადავო ჩუქების ხელშეკრულებებით, ასევე, საჯარო რეესტრიდან ამონაწერით, ირკვევა, რომ მოსარჩელემ და მისმა მეუღლემ მოპასუხეს აჩუქეს მათ თანასაკუთრებაში არსებული ორი უძრავი ნივთი.

27. საზიარო საგნის განკარგვის წესს ადგენს სსკ-ის 959-ე მუხლი, რომლის თანახმად, თითოეულ მონილეს შეუძლია განკარგოს თავისი ნილი, ხოლო საზიარო საგნის განკარგვა ხდება მხოლოდ ერთობლივად.

28. მითითებული ნორმის მიხედვით, შესაძლებელია როგორც საზიარო საგნის ნილის, ისე მთლიანად საზიარო საგნის განკარგვა. საზიარო საგნის მთლიანად განკარგვისათვის საჭიროა ყველა მონილის თანხმობა, ხოლო ნილის განკარგვისას სხვა მონილეთა თანხობა საჭირო არაა. საზიარო საგნის მთლიანად განკარგვისას, ყველა მონილის თანხმობის დანეშება მიზნად ისახავს საზიარო საგნის თანამესაკუთრეთა ინტერესების დაცვას, ვინაიდან ერთ-ერთი ან რამდენიმე მონილის მიერ საზიარო საგნის მთლიანად განკარგვა იწვევს იმ მონილეთა ნილების განკარგვასაც, რომელთაც ამის თანხმობა არ მიუციათ. ასეთი თანხმობის გარეშე საზიარო საგნის განკარგვა კანონსაწინააღმდეგოდ უნდა მივიჩნიოთ, რაც შესაძლებელია ამ გარიგების ბათილობის საფუძველი გახდეს (სსკ-ის 54-ე მუხლი – „ბათილია გარიგება, რომელიც არღვევს კანონით დადგენილ წესსა და აკრძალვებს ...“). ამასთან, გასათვალისწინებელია, რომ ერთ-ერთი მონილის თანხმობის არარსებობა გამოიწვევს არა მთლიანად ამ გარიგების, არამედ მისი იმ ნაწილის ბათილობას, რომელიც ამ კონკრეტული მონილის ნილს ეხება (იხ. სუსგ, 31.03.2009, საქმეზე №ას-997-1196-08 და სუსგ, 13.03.2006, საქმეზე №ას-761-1053-2005).

29. მოცემულ შემთხვევაში, საჯარო რეესტრის ამონაწერის მიხედვით ირკვევა, რომ მოსარჩელისა და მისი მეუღლის ნილები სადავო საზიარო ქონებაში სპეციალური შეთანხმებით განსაზღვრული არ ყოფილა. ასეთ დროს თანამესაკუთრეთა ნილების დასადგენად გამოიყენება სსკ-ის 954-ე მუხლის დანაწესი, რომლის თანახმად, თუ სპეციალურად სხვა რამ არ არის დად-

გენილი, თითოეულ მონილეს ეკუთვნის თანაბარი წილი. ამდენად, განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელესა და მის მეუღლეს სადავო ქონებაში ეკუთვნოდათ თანაბარი წილები. ცხადია, თითოეულ მათგანს შეეძლო საკუთარი წილის განკარგვა მეორე მონილის თანხმობის გარეშე. მართალია, მათ საზიარო საგანი ერთობლივად გააჩუქეს, მაგრამ, ფაქტობრივად, თითოეულმა თავისი წილი განკარგა. აქედან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ერთ-ერთი მონილის ნების ნაკლი გავლენას ვერ მოახდენს მეორე მონილის ნების ნამდვილობაზე, ანუ ერთი მონილის ნების გამოვლენის ისეთი ხარვეზი, რომელიც ზოგადად გარიგების ბათილობის საფუძველია, ავტომატურად არ გამოიწვევს საზიარო საგანზე დადებული გარიგების მთლიანად გაბათილებას.

30. განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელე სადავო ჩუქების ხელშეკრულებების ბათილად ცნობის საფუძველად მიუთითებდა მისი გარდაცვლილი მეუღლის ქმედუუნარობის, ასევე, მისი მოტყუების ფაქტებზე, ანუ მოსარჩელე მიიჩნევდა, რომ მისი მეუღლის მიერ გამოვლენილი ნება ბათილი იყო, რადგან ამ უკანასკნელს გარიგების დადების დროს არ შეეძლო, შეეგნო თავისი მოქმედების მნიშვნელობა და განეგო იგი, ხოლო თავად მისი ნება ბათილი იყო, რადგან იგი გარიგების დადების მიზნით მოატყუეს.

31. საკასაციო პალატა ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს შემდეგ მოსაზრებას, საქმეში წარმოდგენილი ექსპერტიზის დასკვნებით, ცალსახად და ერთმნიშვნელოვნად დასტურდება ის გარემოება, რომ სადავო გარიგებების დადების დროს მოსარჩელის მეუღლეს არ ჰქონდა რეალური ვითარების სწორად აღქმის უნარი, არ შეეძლო, გაეცნობიერებინა თავისი ქმედების ფაქტობრივი ხასიათი და ეხელმძღვანელა მისთვის.

32. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი ზემოაღნიშნული ფაქტობრივი გარემოება სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, ვინაიდან კასატორს არ წარმოუდგენია დასაბუთებული პრეტენზია (საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის – შემდეგში სსსკ-ის – 407-ე მუხლის მეორე ნაწილი).

33. საკასაციო პალატა არ იზიარებს კასატორის პრეტენზიას იმის შესახებ, რომ ექსპერტიზის დასკვნები, რომლებსაც დაეყრდნო სასამართლო გადაწყვეტილების მიღებისას, მიკერძოებული და არაობიექტურია. გარდა იმისა, რომ კასატორი არ აკონკრეტებს, თუ რაში გამოიხატა ზემოხსენებული ექსპერტიზის დასკვნების მიკერძოებულობა და არაობიექტურობა, მას

ამ გარემოებათა დამადასტურებელი რაიმე მტკიცებულება არ წარმოუდგენია. რაც შეეხება კასატორის მიერ სააპელაციო სასამართლოში წარდგენილ სასამართლო-ფსიქიატრიული ექსპერტიზის დასკვნას, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ მართებულად უთხრა უარი აპელანტს ამ მტკიცებულების მიღებაზე, ვინაიდან იგი არ აკმაყოფილებდა სსსკ-ის 380-ე მუხლით გათვალისწინებული ახალი მტკიცებულების სააპელაციო სასამართლოში დაშვების წინაპირობებს. გარდა ამისა, საკასაციო სასამართლო ყურადღებას მიაქცევს თავად ამ დასკვნის შინაარსს, რომლის მიხედვით, ექსპერტიზისათვის წარდგენილი მასალებით შეუძლებელია ან გარდაცვლილი მოსარჩელის მეუღლის ფსიქიკური მდგომარეობის დადგენა სადავო გარიგებების დადებისას. აქედან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ზემოხსენებული ექსპერტიზის დასკვნა დასაშვები რომც ყოფილიყო, იგი ვერ გააქარწყლებდა სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ 2012 წლის 7 ივნისისა და 2014 წლის 7 ივლისის დასკვნებით დადგენილ იმ გარემოებას, რომ სადავო გარიგებების დადებისას მოსარჩელის მეუღლეს არ ჰქონდა რეალური ვითარების სწორად აღქმის უნარი, არ შეეძლო, გაეცნობიერებინა თავისი ქმედების ფაქტობრივი ხასიათი და ეხელმძღვანელა მისთვის.

34. ზემოაღნიშნული დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ, სსკ-ის 58-ე მუხლის მესამე ნაწილის მიხედვით, ბათილია მოსარჩელის მეუღლის მიერ სადავო ქონების ჩუქებისას გამოვლენილი ნება, მაგრამ არა ჩუქების ხელშეკრულების მთელ საგანზე, არამედ მხოლოდ მის იმ ნაწილზე, რომელიც საზიარო საგანში ამ უკანასკნელის წილს შეესაბამება.

35. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ იურიდიულად დაუსაბუთებელია სააპელაციო სასამართლოს განჩინება იმ ნაწილში, რომლითაც, ზემოხსენებული საფუძვლით, გაბათილდა სადავო ჩუქების ხელშეკრულებები მოსარჩელის წილზე. როგორც ზემოთ ითქვა, თავად მოსარჩელე მისი ნების გამოვლენას ბათილად მიიჩნევდა იმ საფუძვლით, რომ იგი გარიგების დადების მიზნით მოატყუეს. მოსარჩელის მიერ მითითებულ ამ გარემოებაზე სააპელაციო სასამართლოს საერთოდ არ უმსჯელია და არ დაუდგენია, მოატყუეს თუ არა მოსარჩელე ჩუქების ხელშეკრულების დადების მიზნით, შესაბამისად, ამ ნაწილში გასაჩივრებული განჩინების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი სა-

ფუძვლიანობის შემონახვა შეუძლებელია (სსსკ-ის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტი).

36. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ, საქმის ხელახალი განხილვისას, უნდა გამოიკვლიოს წინამდებარე განჩინების 22-ე და 34-ე პუნქტებში მითითებული გარემოებები და ისე მიიღოს გადაწყვეტილება.

37. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ: ა) საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა; ბ) არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა. ამავ კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, გადაწყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადაწყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია. მოცემული ნორმების ანალიზისა და წინამდებარე განჩინებაში ჩამოყალიბებული დასაბუთების გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მოკლებულია შესაძლებლობას, შეამოწმოს გასაჩივრებული განჩინების კანონიერება, ვიდრე საქმეზე არ დადგინდება დავის გადაწყვეტილათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოება.

38. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მეოთხე ნაწილის თანახმად, თუ საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეულება ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. აღნიშნული ნორმის შინაარსიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ, მოცემულ საქმეზე გადაწყვეტილების მიღებისას, უნდა გადამწყვიტოს სასამართლო ხარჯების მხარეთა შორის განაწილების საკითხი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

39. საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 399-ე, 372-ე, მე-8, 408.3-ე, 412-ე მუხლებით და

დაადგინა:

1. ნ. ე-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 11 დეკემბრის განჩინება იმ ნაწილში, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა ნ. ე-ის სააპელაციო საჩივარი და უცვლელად დარჩა გორის რაიონული სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 24 ივლისის გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის 1.1. და 1.2. პუნქტები;
3. სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინების გაუქმებულ ნაწილში საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;
4. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

საზიარო უფლების გაუქმება

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-1205-1150-2013

11 ივნისი, 2015 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ბ. ალავეიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ნ. ბაქაძური

დავის საგანი: ძირითად სარჩელში – საზიარო საგნით სარგებლობის ხელშეშლის აღკვეთა; შეგებებულ სარჩელში – საზიარო უფლების გაუქმება

აღწერილობითი ნაწილი:

ი. ს-მ სარჩელი აღძრა სასამართლოში ლ. კ-ის მიმართ ქ. ქუთაისში, ... ქუჩის პირველი შესახვევის №5-ში მდებარე საერთო საკუთრების ეზოში უკანონოდ გავლებული ეზოს გამყოფი ბეტონის ე.წ „ბორდიულისა“ და მასზე დამაგრებული მყარი სასაზღვრო მიჯნის აღების დავალდებულების, ასევე, თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთით სარგებლობასა და ფლობაში ხელშეშლის აღკვეთის მოთხოვნით.

ლ. კ-მა სარჩელი არ ცნო, ამასთან, შეგებებული სარჩელით მიმართა სასამართლოს ი. ს-იას მიმართ ქ. ქუთაისში, ... ქუჩის პირველი შესახვევის №5-ში მდებარე მხარეთა თანასაკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე საზიარო უფლების გაუქმებისა და წილის ნატურით მიკუთვნების მოთხოვნით.

ი. ს-მ შეგებებული სარჩელი არ ცნო უსაფუძვლობისა და დაუსაბუთებლობის გამო და მოითხოვა მის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 28 მაისის გადაწყვეტილებით ი. ს-ს სარჩელი დაკმაყოფილდა, ლ. კ-ს დაევალა ქ. ქუთაისში, ... ქუჩის პირველი შესახვევის №5-ში მდებარე საერთო სარგებლობის ეზოში გავლებული ბეტონის საძირკველზე აგებული ლითონის კონსტრუქციის ღობის აღება (მოშლა), მასვე დაევალა, არ შეეშალა ხელი ი. ს-თვის თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთით სარგებლობასა და ფლობაში. ამავე გადაწყვეტილებით ლ. კ-ის შეგებებული სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ლ. კ-მა.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 15 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით ლ. კ-ის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, გაუქმდა ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 28 მაისის გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილებისა და საპროცესო ხარჯების დაკისრების ნაწილში (გადაწყვეტილების მე-2 და მე-4 პუნქტები) და ამ ნაწილში მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ი. ს-ს სარჩელი მიჯნის მოშლის თაობაზე არ დაკმაყოფილდა, დანარჩენ ნაწილში ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 28 მაისის გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად.

ძირითად სარჩელთან დაკავშირებით პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ ი. ს-ს საკუთრებაში იყო ქ. ქუთაისში, ... ქუჩის პირველი შესახვევის №5-ში მდებარე საცხოვრებელი სახლის 1/2 ნაწილი, ხოლო 1/2 ეკუთვნოდა ლ. კ-ს;

საცხოვრებელი სახლის საერთო სარგებლობის მიწის ნაკვეთის დაზუსტებული ფართობი შეადგენდა 399.00 კვ. მეტრს;

ლ. კ-მა თანასაკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე გააგლო ბეტონის ე.წ. „ბორდიული“ და მასზე ააგო ლითონის მესერი (ლობე);

2005 წლის 2 დეკემბრის სანოტარო აქტით ლ. კ-მა მოსარჩელის პაპის – შ. ს-გან შეიძინა სადავო სახლის 1/2. ნასყიდობის

ხელშეკრულება 2005 წლის 7 დეკემბერს აღირიცხა საჯარო რე-
ესტრის ეროვნულ სააგენტოში, ხოლო დარჩენილ 1/2-ზე დარჩა
შ. ს-ს საკუთრების, ხოლო მინის ფართზე – თანასაკუთრების
უფლება;

2011 წლის 6 იანვრის უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკ-
რულების თანახმად, მოსარჩელე ი. ს-მ შ. ს-ს წარმომადგენელ
ც. ს-გან შეიძინა შ. ს-ს საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონება
(რომლის მახასიათებლებია: ზონა: ქუთაისი – 03, სექტორი: მუ-
ზეუმი – 04, კვარტალი – 26, ნაკვეთი – 141, მისამართი: ქ. ქუ-
თაისი, ... შესახვევი 1, №5. ნაკვეთის საკუთრების ტიპი: თანასა-
კუთრება, ნაკვეთის ფუნქცია: არასასოფლო-სამეურნეო, და-
ზუსტებული ფართობი: 399.00 კვ.მ, ნაკვეთის ნომერი: 03.04.01.
288. შენობა – ნაგებობების საერთო ფართი: 152,89 კვ.მ, საც-
ხოვრებელი ფართი: 123,40 კვ.მ, დამხმარე ფართი: 29,49 კვ.მ,
სამეურნეო ფართი: 136.99 კვ.მ, საზაფხულო ფართი: 26,06 კვ.მ)
და 2011 წლის 6 ოქტომბერსვე ი. ს-მ განცხადებით მიმართა ქ.
ქუთაისის მერს საერთო სარგებლობის მინის ნაკვეთზე უნებარ-
თვოდ აგებული ღობის აღების მიზნით შესაბამისი ღონისძიე-
ბების გატარების თაობაზე, რის პასუხადაც განმცხადებელს გა-
ნუმარტეს, სადავო საკითხის გადასაწყვეტად, მიემართა სასა-
მართლოსათვის;

2011 წლის 28 ოქტომბერს ც. ს-მ სანოტარო ბიუროში წარად-
გინა განცხადება და მოითხოვა მასზე ხელის მოწერის ნამდვი-
ლობის სანოტარო წესით დამოწმება. განცხადების თანახმად,
ც. ს-ია აცხადებდა, რომ მის მეუღლესთან – შ. ს-სთან ერთად
2011 წლამდე ცხოვრობდა ქ. ქუთაისში, ... ქუჩის პირველი შე-
სახვევის №5-ში, რომლის 1/2 ირიცხებოდა მისი მეუღლის სა-
კუთრებად. სახლის მეორე 1/2-ში თანამესაკუთრედ ცხოვრობ-
და და დღესაც ცხოვრობს ლ. კ-ი 2005 წელს ურთიერთშეთან-
ხმების საფუძველზე მათ ააშენეს თანასაკუთრებაში არსებულ
ეზოში გამყოფი ღობე, რომელიც დღემდე არსებობს. განმცხა-
დებელმა და მისმა მეუღლემ აღნიშნული უძრავი ქონება 2011
წლის 6 იანვარს არსებული სახით, მათ შორის საზიარო ღობით,
რომელიც ააშენეს ერთობლივად, ურთიერთშეთანხმებით, მათ-
მა ოჯახმა და ლ. კ-მა, მიჰყიდეს შვილიშვილ ი. ს-ს;

პალატამ მიუთითა პირველი ინსტანციის სასამართლოში
მონმედ დაკითხული ა. კ-სა და ნ. თ-ის ჩვენებებზე, ასევე ც. ს-
ს 2011 წლის 28 ოქტომბრის განცხადებაზე და გაიზიარა გასა-
ჩივრებული გადაწყვეტილების დასკვნა, რომ 2005 წელს, რო-
დესაც ლ. კ-მა სახლის 1/2 იყიდა, მხარეები შეთანხმდნენ შეგე-
ბებული სარჩელის ავტორის მიერ გამყოფი მიჯნის გავლებაზე,

რომელიც ამ უკანასკნელმა სახლის შექმნიდან 2 წლის შემდეგ აღმართა. სწორედ ასეთი მიჯნა არსებობდა მაშინ, როცა ც. და შ. ს-მა მათ საკუთრებაში არსებული სახლის 1/2 მიჰყიდეს ი. ს-იას.

პალატამ, სამოქალაქო კოდექსის 170-ე მუხლის პირველი ნაწილისა და 172-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, განმარტა, რომ საკუთრება აბსოლუტური უფლებაა, ყოველი მესამე პირი ვალდებულია, თავი შეიკავოს სხვისი საკუთრების დარღვევისაგან. თუ არ ექნება ადგილი აღნიშნულ დარღვევას, მესაკუთრე შეძლებს ნივთთან თავისუფალი ურთიერთობის განხორციელებას. მესაკუთრის მოქმედებით ასევე არ უნდა ილაზხებოდეს მეზობლების ან მესამე პირთა უფლებები. სამოქალაქო კოდექსი მესაკუთრეს უფლებას აძლევს, მოსთხოვოს დამრღვევს ხელშეშლის აღკვეთა. თუ ამ მოთხოვნას ეს უკანასკნელი არაფრად ჩააგდებს და ხელშეშლა კვლავ გაგრძელდება, მაშინ მესაკუთრეს უფლება აქვს, სასამართლო წესით მოითხოვოს უკანონო მოქმედების აღკვეთა.

მოცემულ შემთხვევაში, სადავოს არ წარმოადგენდა ის გარემოება, რომ ი. ს-მ სახლი შეიძინა საზიარო ღობით, რომელიც ერთობლივად, ურთიერთშეთანხმებით ააშენეს ც. და შ. ს-ის ოჯახმა და ლ. კ-მა.

სამოქალაქო კოდექსის 953-ე მუხლის შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ როდესაც რამდენიმე პირს ერთობლივად ეკუთვნის ესა თუ ის უფლება, მაშინ ეს უფლება საზიაროა. საზიარო უფლებები კანონისმიერ ვალდებულებით ურთიერთობებს მიეკუთვნებიან იმდენად, რამდენადაც ამ უფლების მოწილეებს უფლებები და ვალდებულებები კანონიდან წარმოეშობათ და მათ შორის ურთიერთობებიც კანონით წესრიგდება. სასამართლოს განმარტებით, სამოქალაქო კოდექსის 953-ე მუხლის თანახმად, საზიარო უფლება შესაძლებელია გადავიდეს სხვა პირზე, მაგალითად მემკვიდრეზე, წილის შემქენზე და სხვა. ასეთ შემთხვევაში უფლებამონაცვლის მიმართაც გამოიყენება საზიარო საგნის მართვისა და სარგებლობის წესი, რომელიც მოწილეებმა განსაზღვრეს. მოცემულ შემთხვევაში, ი. ს-ს მიერ სახლის შექმნამდე, საზიარო საგნის მართვისა და სარგებლობის წესი უკვე განსაზღვრული იყო, ამასთან, იგი წარმოადგენდა ც. და შ. ს-ების უფლებამონაცვლეს და მასზე საზიარო საგნის მართვისა და სარგებლობის წესი გადადიოდა იმ სახით, როგორც იგი სახლის გაყიდვამდე არსებულ მესაკუთრეებს შორის არსებობდა, შესაბამისად, პალატამ ჩათვალა, რომ ი. ს-ს მოთხოვნა მიჯნის აღების თაობაზე, სამოქალაქო საპრო-

ცესო კოდექსის 102-ე მუხლის მე-3, მე-4, 103-ე და 105-ე მუხლების თანახმად, იყო უსაფუძვლო.

საზიარო უფლების გაუქმებისა და ქონების ნატურით გაყოფის მოთხოვნის ნაწილში წარდგენილი სააპელაციო საჩივარი პალატამ უსაფუძვლოდ მიიჩნია. ამ თვალსაზრისით სასამართლომ მიუთითა მხარეთა შორის დადებულ ნასყიდობის ხელშეკრულებებზე, ასევე სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს №... დასკვნაზე, რომლის თანახმადაც: ა) საზიარო უფლების მიწის ნაკვეთის საერთო ფართობი თანამესაკუთრეთა კუთვნილი 1/2 წილი შეადგენს 199,9 კვ. მეტრს. ფაქტობრივ მდგომარეობით, მხარეთა თანასაკუთრების მიწის საერთო, განაშენიანებულ და გაუნაშენიანებელი ფართიდან ლ. კ-ის ფაქტობრივ ფლობაში არსებული მიწის ნაკვეთის ფართი შეადგენდა 224,5 კვ. მეტრს. ლ. კ-ის ფაქტობრივ მფლობელობაში არსებული 137,3 კვ.მ განაშენიანებული და 87,2 კვ.მ გაუნაშენიანებელი ფართი გამოყოფილი იყო საზიარო ფართიდან ბეტონის საძირკველზე აგებული ლითონის კონსტრუქციის ღობითა და საცხოვრებელი სახლის საერთო საზიარო კედლით; ბ) ლ. კ-ის მფლობელობაში არსებული მიწის ნაკვეთის ნაწილის საზიარო ფართიდან გამოყოფა და გამიჯვნა ამჟამად არსებული მდგომარეობითა და ტექნიკური პარამეტრებით, საინჟინრო-ტექნიკური თვალსაზრისით, შეუძლებელი იყო; გ) ქ. ქუთაისში, ... ქუჩის პირველი შესახვევის №5-ში მდებარე საერთო საკუთრების ეზოს სადავო საზიარო მიწის ნაკვეთის ნატურით გაყოფა, ისე, რომ საზიარო მიწის ნაკვეთი დაყოფილიყო ერთგვაროვან ნაწილებად ღირებულების შემცირების გარეშე, ტექნიკურად შეუძლებელი იყო; დ) ფაქტობრივად არსებული მდგომარეობით – მხარეთა თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის (საზიარო ეზოს) გამიჯვნით, ი. ს-ს არ ჰქონდა შესაძლებლობა, მსგავსად ლ. კ-სა, ესარგებლა დამოუკიდებელი სამანქანო შესასვლელით.

ამ გარემოებათა გათვალისწინებით, სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 173-ე მუხლის პირველი ნაწილით და განმარტა, რომ საერთო საკუთრება შეიძლება არსებობდეს ორი სახით: წილადი და საზიარო. წილადი საკუთრების თითოეულ თანამესაკუთრეს ეკუთვნის განსაზღვრული წილი საერთო საკუთრებაში, რომლის განკარგვაც მას შეუძლია. თანაზიარო საკუთრებისას თითოეული მესაკუთრის უფლება ვრცელდება მთელ ქონებაზე. თუ წილადი საკუთრებისას ქონებაში მესაკუთრის წილი წინასწარაა ცნობილი იდეალური წილის სახით, თანასაკუთრებისას – ეს წილი კონკრეტულად განისაზ-

ღვრება ქონების გაყოფის შემთხვევაში.

სამოქალაქო კოდექსის 953-ე მუხლის თანახმად, პალატამ აღნიშნა, რომ როდესაც რამდენიმე პირს ერთობლივად ეკუთვნის ესა თუ ის უფლება, მაშინ ეს უფლება საზიაროა. საზიარო უფლებები კანონისმიერ ვალდებულებით ურთიერთობებს მიეკუთვნებიან იმდენად, რამდენადაც საზიარო უფლების მონილევს უფლებები და ვალდებულებები კანონიდან წარმოეშობათ და მათ შორის ურთიერთობები კანონითვე წესრიგდება.

სასამართლომ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 954-ე მუხლზე, 955-ე მუხლის მე-2 ნაწილზე, 958-ე, 963-ე მუხლებზე და გაიზიარა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასკვნა, რომ სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს №... დასკვნის თანახმად, რადგანაც ლ. კ-ის კუთვნილი წილის გამოყოფა მისი ღირებულების შემცირების გარეშე იყო შეუძლებელი, შეგებებული სარჩელის მოთხოვნა არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო, ამასთან, საქმის მასალებით, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე და 105-ე მუხლების თანახმად, არ დგინდებოდა მხარეთა შეთანხმება (კანონით დადგენილი წესით) მინის ნაკვეთზე თანასაკუთრების გაუქმებისა და ინდივიდუალური საკუთრების წარმოშობის თაობაზე.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ი. ს-მ, მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ნაწილობრივ გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება შემდეგი საფუძვლებით:

სააპელაციო სასამართლომ დაარღვია კონსტიტუციითა და სამოქალაქო კოდექსის 170-ე მუხლის პირველი და მე-2 ნაწილებით გარანტირებული საკუთრების უფლება. სასამართლომ არ გაითვალისწინა ი. ს-ს, როგორც მესაკუთრის უფლების შელახვა და მოპასუხის მხრიდან უფლების ბოროტად გამოყენების ფაქტი, გადაუხვია თანასწორობის პრინციპს და გადაწყვეტილებით უპირატესი სარგებლობისა და საკუთრების უფლება მიანიჭა მოპასუხეს კასატორის უფლებების და საკუთრების შელახვის ხარჯზე. სასამართლომ უდავოდ დადგენილად მიიჩნია, რომ მონინა აღმდეგე მხარეს ვითომდა ღობის აშენებაზე თანხმობა მისცეს ყოფილმა მესაკუთრებმა, შესაბამისად, გამოიყენა კანონი, რომელიც არ უნდა გამოეყენებინა, არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა, ამასთან, არასწორად განმარტა იგი.

მოცემულ შემთხვევაში, დამტკიცებულია, რომ სახლის ერთპიროვნული მესაკუთრე იყო შ. ს-ია, ხელწერილი კი დაწერა და ჩვენება მისცა ც. ს-მ. მოპასუხის მიერ წარმოდგენილი მონ-

მის ხელწერილითა და ახსნა-განმარტებებით არ დგინდება, რომ მესაკუთრემ მას მისცა ღობის აშენების უფლება. ხაზგასასმელია ის ფაქტიც, რომ მათივე განმარტებით, მოხდა არა უბრალოდ სასაზღვრო მიჯნის აღმართვა, არამედ საკუთრების ხელყოფა, რადგან მოპასუხე მონმესთან ერთად ადასტურებს, რომ თანასაკუთრებაში არსებული ნაკვეთით მხოლოდ მას უნდა ესარგებლა ერთპიროვნულად. იმ შემთხვევაში, თუ მართლა შედგა მხარეთა შორის ამგვარი გარიგება, სახეზე უნდა გვექონდეს ერთ-ერთი: ა) წილის შემცირება; ბ) ნაწილი ნაკვეთის გასხვისება; გ) აღნაგობა; დ) უზუფრუქტი. ნებისმიერი მათგანის არსებობის შემთხვევაში, სამოქალაქო კოდექსის თანახმად, სავალდებულო იყო გარიგების წერილობითი ფორმით დადება და მისი საჯარო რეესტრში რეგისტრაცია, თანახმად სამოქალაქო კოდექსის 183-ე, 234-ე და 243-ე მუხლებისა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ამავე კოდექსის 312-ე მუხლის თანახმად, კასატორი კეთილსინდისიერ შემძენად და მესაკუთრედ მიიჩნევა.

დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობა არ აქვს იმას, თუ რა იცოდა კასატორის დედამ, იგი არ არის სასამართლოში მიმდინარე დავის მონაწილე, ისე, როგორც ც. ს-ია ნასყიდობის მომენტში მესაკუთრეს ი. ს-თვის არ უცნობებია ნივთის ნაკლის შესახებ. სადავო გარემოება ნივთის ნაკლს წარმოადგენს და ასეთ შემთხვევაში კასატორი ქონებას არ შეიძენდა, ამასთანავე, ასეთი გარიგება საჯარო რეესტრში აღირიცხება, რათა ყველა პირის, მათ შორის ახალი შემძენის უფლება იყოს დაცული. საწინააღმდეგოს დაშვებისას ნებისმიერი პირი მიუთითებს ქონების ამგვარი პირობით გასხვისებაზე, რაც, როგორც ნასყიდობის ხელშეკრულებას, ისე საჯარო რეესტრის მონაცემების უტყუარობას ეწინააღმდეგება.

რაც შეეხება 958-ე მუხლზე მითითებას, ამ ნორმაში საუბარია ქონების მართვასა და სარგებლობაზე და არა გამიჯვნასა და/ან წილის შემცირებაზე. მოპასუხის ქმედებით აშკარაა, რომ ადგილი აქვს ი. ს-ს, როგორც მესაკუთრის უფლების შეზღუდვას. ამ ნაწილში საქალაქო სასამართლომ სწორად იმსჯელა და მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 953-ე-956-ე მუხლებზე.

ექსპერტიზის დასკვნის თანახმად, ი. ს-ია, როგორც მესაკუთრე, ვერ სარგებლობს თავისი უფლებით. ხაზგასასმელია ის გარემოებაც, რომ სამოქალაქო კოდექსის 958-ე მუხლით გათვალისწინებული გარემოებების არსებობის შემთხვევაშიც კი, ეს არ ნიშნავს ამ გარემოების სამუდამოდ სავალდებულო ძალის ქონას.

საქალაქო სასამართლო დაეყრდნო ექსპერტიზის დასკვნას

და დაასაბუთა კიდევ მისი გამოყენების წინაპირობები, ხოლო სააპელაციო სასამართლომ იგივე დასკვნა ნაწილობრივ, მხოლოდ გამიჯვნის ნაწილში გაიზიარა. სასამართლო, მართალია, არ იყო ვალდებული, აუცილებლად გაეზიარებინა იგი, მაგრამ უნდა ემსჯელა და დაესაბუთებინა, თუ რატომ არ გაიზიარა დასკვნის სხვა ნაწილი. ამ დასკვნით მტკიცდებოდა, რომ ირღვევა კასატორის უფლება და საკუთრების ღირებულება მცირდება არა მარტო გამიჯვნით, არამედ არსებული მდგომარეობითაც.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ლ. კ-მაც, მისი შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში გაუქმება და ახალი გადანყვეტილებით შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა შემდეგი საფუძვლებით:

სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ თანასაკუთრებად რიცხული საკარმიდამო მიწის ნაკვეთი ჯერ კიდევ უფლებამონაცვლეობამდე მხარეთა შორის გამიჯნული და გაყოფილი იყო ურთიერთშეთანხმებით დადგენილი წესით. როგორც ლ. კ-ი, ისე ი. ს-ია სარგებლობდა თავის წილი ფართით. აღნიშნული გარემოების დადგენილად მიჩნევის პირობებში, სააპელაციო სასამართლოს არ გააჩნდა საფუძველი, ქონების ნატურით გაყოფის გზით საზიარო უფლების გაუქმებაზე ეთქვა უარი.

სააპელაციო პალატამ სწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 954-ე და 958-ე მუხლები. პალატამ უდავოდ დადგენილად მიიჩნია, რომ ი. ს-მ სახლი შეიძინა იმგვარად, რომ საზიარო საგნის მართვისა და სარგებლობის წესი განსაზღვრული იყო. ი. ს-ია ც. და შ. ს-ების უფლებამონაცვლეა და მასზე საზიარო საგნის მართვისა და სარგებლობის წესი გადადის იმდაგვარად, როგორც სახლის გაყიდვამდე არსებობდა. პალატამ კანონის ზემოაღნიშნული, სწორად განმარტებული დეფინიცია, არასწორად მიუსადაგა განსახილველ შემთხვევას. გადაწყვეტილების მიღებისას სასამართლოს უნდა ეხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 954-ე მუხლით, რომლის ძალითაც თითოეულ მონილეს თანაბარი წილი მხოლოდ იმ შემთხვევაში ეკუთვნის, თუ სპეციალური შეთანხმებით სხვა რამ არაა დადგენილი. მოცემულ შემთხვევაში კი, საზიარო მიწის ნაკვეთის მართვისა და სარგებლობის წესი დადგენილი იყო თანასაკუთრების მონილეს მხარეების მიერ და რომ არა საზიარო მიწის ფართით სარგებლობის შეთანხმებული პირობა, ც. და შ. ს-ებსა და ლ. კ-ს შორის 2005 წლის 2 დეკემბრის ნასყიდობის ხელშეკრულება არ დაიდებოდა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, როგორც პირველი ინსტანციის, ისე

სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა კანონი, რითაც უხეშად დაარღვია ლ. კ-ის კანონიერი უფლებები და ინტერესები.

სააპელაციო პალატამ, საზიარო ქონების ნატურით გაყოფასთან დაკავშირებით, ასევე არასწორად გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლი, კერძოდ, არ გაითვალისწინა ის, რომ შეგებებული სარჩელის მოთხოვნა ეხებოდა დავის საგანს, რომლით სარგებლობისა და გამოყენების წესი მხარეებმა ურთიერთშეთანხმებით განსაზღვრეს ი. ს-ზე საკუთრების უფლების გადაცემამდე. სასამართლოს არავითარი საფუძველი არ გააჩნდა უძრავ ქონებაზე ფორმალურად არსებული საზიარო უფლების გაუქმებაზე უარის თქმის გზით არ დაექმაცოფილებინა შეგებებული სარჩელი.

სრულიად უადგილოა სასამართლოს მხრიდან საინჟინრო-ტექნიკური ექსპერტიზის დასკვნის მოშველიება, რადგან იგი წყვეტს საინჟინრო-ტექნიკურ და არა სამართლებრივ საკითხებს, რომელიც, მხარეთა შეთანხმებით, ისედაც გადაწყვეტილია. აღნიშნულიდან გამომდინარე, უსაფუძვლოა სასამართლოს მტკიცება, რომ მოსარჩელეს საშუალება არ ჰქონდა, მსგავსად ლ. კ-ისა, ესარგებლა სამანქანო შესასვლელით.

სააპელაციო პალატამ, დავის საგნის მარეგულირებელი ნორმების (სამოქალაქო კოდექსის 954-ე, 958-ე მუხლები) არასწორი (მოპასუხის კანონიერი ინტერესების საზიანო) განმარტებით, ლ. კ-ს, ფაქტობრივად, გაუუქმა სამოქალაქო კოდექსის 961-ე მუხლის პირველი ნაწილით მინიჭებული უფლება, რომლის თანახმადაც თითოეულ მონილეს შეუძლია ნებისმიერ დროს მოითხოვოს საზიარო უფლების გაუქმება, რაც ხანდაზმულობასაც კი არ ექვემდებარება.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრების საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ი. ს-ს საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო ლ. კ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

განსახილველი დავის საგანია ძირითად სარჩელში ნივთით სარგებლობაში ხელშეშლის აღკვეთა, შეგებებულ სარჩელში კი საერთო საკუთრების მიწის ფართზე, ნატურით გაყოფის გზით საზიარო უფლების გაუქმება.

ძირითადი სარჩელის ფაქტობრივ საფუძვლებში მითითებუ-

ლია, რომ მხარეები წარმოადგენენ ქ. ქუთაისში ... ქუჩა, პირველი შეს. №5-ში მდებარე უძრავი ქონების (მინის ნაკვეთი, დაზუსტებული ფართობი 399 კვ.მ. და მასზე განლაგებული საცხოვრებელი სახლი) თანამესაკუთრებს 1/2-1/2 წილებში. ლ. კ-მა თანასაკუთრებაში არსებულ მინის ნაკვეთზე კანონდარღვევით ააგო ლითონის ღობე, რითაც ი. ს-ს ხელი ეშლება საერთო სარგებლობის ეზოთი სარგებლობაში. ამასთან, მოსარჩელეს არ მიუცია მოპასუხისთვის თანხმობა წილადი საკუთრებით სხვაგვარი სარგებლობის თაობაზე. მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების საწინააღმდეგოდ მოპასუხემ განმარტა, რომ თანასაკუთრების უფლება შეიძინა 2005 წლის 2 დეკემბრის ნასყიდობის ხელშეკრულებით იმ პირობით, რომ ლ. კ-ს აუცილებლად ექნებოდა მყარად გამიჯნული დამოუკიდებელი სამანქანო და საფეხმავლო შესასვლელი, სხვა შემთხვევაში გარიგება ვერ შედგებოდა. ამ პირობის დაცვით მოხდა გამყიდველთან (შ. ს-ია) თანასაკუთრებაში არსებული ეზოს სარგებლობის წესზე შეთანხმება და ეზოს გამიჯვნა. შესაბამისად, ი. ს-ს, როგორც შ. ს-ს უფლებამონაცვლის (ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე) მიერ წინა მესაკუთრესთან შეთანხმებული სარგებლობის წესის გადახედვა არამართლობიანია.

შეგებებული სარჩელით ლ. კ-მა მოითხოვა საერთო საკუთრების მინის ფართობის მის მიერ გამოყოფილ და გამიჯნულ წილზე საზიარო უფლების გაუქმება ნატურით გაყოფის გზით (ისე, რომ გამიჯნული ნაწილი აღირიცხოს ლ. კ-ის საკუთრებად), ამასთან, სარჩელის ფაქტობრივ დასაბუთებაში მიუთითა იმ გარემოებებზე, რომლებიც აღნიშნული ჰქონდა ძირითად სარჩელზე წარდგენილ შესაგებელში.

ზემოაღნიშნული მსჯელობიდან გამომდინარე, ძირითადი მოსარჩელის მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველებია სამოქალაქო კოდექსის 172.2 და 955.2 მუხლები, ხოლო შეგებებული სარჩელის მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველებია 961.1 და 963-ე მუხლები. მოცემული ნორმების ანალიზის საფუძველზე, სააპელაციო სასამართლოს ერთის მხრივ უნდა დაედგინა ეშლებოდა თუ არა ხელი ი. ს-ს ლ. კ-ის მხრიდან უძრავი ნივთით სარგებლობაში, ამასთან, ი. ს-ს, სახელშეკრულებო ბოჭვის ფარგლებში ხომ არ უნდა ეთმინა სარგებლობაში ხელშეშლა, ხოლო მეორეს მხრივ შესაძლებელი იყო თუ არა საზიარო საგნის დაყოფა ერთგვაროვან ნაწილებად ღირებულების შემცირების გარეშე.

მხარეთა შორის სადავო არ არის ის გარემოება, რომ ისინი წარმოადგენენ საზიარო საგნის თანამესაკუთრებს წილადი სა-

კუთრების სახით – 1/2 – 1/2.

საზიარო უფლების გაუქმებასთან დაკავშირებით სააპელაციო სასამართლოს მიერ ექსპერტის დასკვნის საფუძველზე დადგენილია შემდეგი: ა) საზიარო უფლების მინის ნაკვეთის საერთო ფართობი თანამესაკუთრეთა კუთვნილი 1/2 წილი შეადგენს 199,9 კვ.მ-ს. ფაქტობრივი მდგომარეობით, მხარეთა თანასაკუთრების მინის საერთო, განაშენიანებულ და გაუნაშენიანებელი ფართიდან ლ. კ-ის ფაქტიურ ფლობაში არსებული მინის ნაკვეთის ფართობია 224,5 კვ.მ. განაშენიანებული ფართი 137,3 კვ.მ. და გაუნაშენიანებელი ფართი 87,2 კვ.მ. ლ. კ-ის ფაქტობრივ მფლობელობაში არსებული ფართი გამოყოფილია საზიარო ფართიდან ბეტონის საძირკველზე აგებული ლითონის კონსტრუქციის ღობით და საცხოვრებელი სახლის საერთო საზიარო კედლით; ბ) ლ. კ-ის მფლობელობაში არსებული მინის ნაკვეთის ნაწილის, საზიარო ფართიდან, გამოყოფა და გამიჯვნა ამჟამად არსებული მდგომარეობითა და ტექნიკური პარამეტრებით საინჟინრო-ტექნიკური თვალსაზრისით შეუძლებელია; გ) ქ. ქუთაისში, ... პირველი შესახ. №5-ში მდებარე საერთო საკუთრების ეზოს სადავო საზიარო მინის ნაკვეთის ნატურით გაყოფა, ისე რომ საზიარო მინის ნაკვეთი დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად, ღირებულების შემცირების გარეშე ტექნიკურად შეუძლებელია; დ) ფაქტიურად არსებული მდგომარეობით, მხარეთა თანასაკუთრებაში არსებული მინის ნაკვეთის (საზიარო ეზოს) გამიჯვნით ი. ს-ს არ აქვს შესაძლებლობა მსგავსად ლ. კ-სა ისარგებლოს დამოუკიდებელი სამანქანო შესასვლელით.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სამოქალაქო კოდექსის 961.1 და 963-ე მუხლებით გათვალისწინებული იურიდიული შედეგის (საზიარო უფლების გაუქმება ნატურით გაყოფის გზით) დადგომისათვის აუცილებელია შემდეგი ორი პირობის კუმულატიურად არსებობა: ა) შესაძლებელი უნდა იყოს საზიარო საგნის დაყოფა ერთგვაროვან ნაწილებად; ბ) ამგვარი დაყოფის შედეგად არ უნდა შემცირდეს ნივთის ღირებულება. ამ უკანასკნელ პირობაში იგულისხმება ის, რომ ნატურით გამოყოფილმა საგანმა არ უნდა დაკარგოს დანიშნულება, რასაც ის ასრულებდა დაყოფამდე, ე.ი არ უნდა წაერთვას ის ფუნქცია და მნიშვნელობა, რასაც იგი ასრულებდა მესაკუთრისათვის. ამდენად, ღირებულებაში ნივთის საბაზრო ღირებულება (ფასი) კი არ იგულისხმება, არამედ მოიაზრება მისი საგნობრივი (ფუნქციონალური) დანიშნულება, რომლის შემცირება ნივთის დაყოფამ არ უნდა გამოიწვიოს. მაგალითად ერთ-ერთ საქმეში საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ განმარტა, რომ ვინაიდან განსახილ-

ველი დავის საგანია სამანქანო გზა, რომელიც ისე არ გაიყოფა, რომ გამოყოფილი ნაწილი კვლავ სამანქანო გზად დარჩეს, სარჩელი უსაფუძვლოა (იხ. სუსგ, №ას-881-1112-04, 23 ივნისი, 2005 წ.). საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ კასატორ ლ. კ-ს ამ კუთხით სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ გარემოებებზე დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება) არ წარმოუდგენია. მით უფრო უსაფუძვლოა მისი მოთხოვნა საზიარო უფლების გაუქმებისა და ნივთის იმგვარად გაყოფის შესახებ, როგორც მხარეები ფაქტობრივად ფლობენ საზიარო საგანს, რადგან თანამესაკუთრეები არათანაბარ და არასამართლიან მდგომარეობაში აღმოჩნდებიან.

რაც შეეხება ლ. კ-ის პრეტენზიას, რომ მან ქონება ფაქტობრივად იმ სახით შეიძინა, როგორითაც დღეს ფლობს, არ გამომდინარეობს საქმის მასალებიდან (2005 წლის 2 დეკემბრის ნასყიდობის ხელშეკრულება). როგორც ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოებმა დაადგინეს, უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება კასატორის მიერ გაუღერებულ დათქმას არ შეიცავს, ხოლო სასამართლოს ამ დასკვნის მიმართ ლ. კ-ს საკასაციო საჩივარი დასაბუთებულ პრეტენზიას არ შეიცავს. შეუძლებელია უძრავ ნივთზე არსებულ საკუთრების უფლებაში ცვლილება განხორციელდეს ზეპირი გარიგებით, ვინაიდან კანონით ამისათვის აუცილებელია სანივთო-სამართლებრივი გარიგების დადება ამ გარიგების რეგისტრაცია საჯარო რეესტრში (სკ-ის 183-ე მუხლი).

ძირითადი სარჩელის საფუძვლიანობასთან მიმართებაში სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ 2005 წელს, როდესაც ლ. კ-მა სახლის 1/2 ნაწილი იყიდა, შ. ს-ს ოჯახს შეუთანხმდა გამყოფი მიჯნის (ღობის) გავლებაზე. ღობე გააკეთა ლ. კ-მა სახლის ყიდვიდან ორი წლის შემდეგ და ამ სახით არსებობდა ი. ს-ს მიერ ქონების შეძენის დროსაც. აქედან გამომდინარე, შესაძლებელია დავასკვნათ, რომ თანამესაკუთრეებს, შ. ს-სა და ლ. კ-ს შორის არსებობდა შეთანხმება თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის სარგებლობის წესზე, ამასთან, სააპელაციო სასამართლოს არ დაუდგენია შეთანხმების მოქმედების ვადა, რაც გვაძლევს ვარაუდის საფუძველს, რომ შეთანხმება განუსაზღვრელი ვადით დაიდო. საკასაციო პალატის ამ რწმენას კიდევ უფრო აძლიერებს ლ. კ-ის განმარტება, რომლის მიხედვითაც, რომ არა სარგებლობის ამგვარ წესზე შეთანხმება, სხვა შემთხვევაში გარიგება ვერ დაიდებოდა. საკასაციო პალატა სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ მითითებულ გარემოებასთან დაკავშირებით ვერ გაიზიარებს კასატორ ი. ს-ს პო-

ზიციას იმის თაობაზე, რომ უძრავი ნივთით სარგებლობის წესზე შეთანხმება მოითხოვდა წერილობითი ფორმის დაცვას და საჯარო რეესტრში რეგისტრაციას, ვინაიდან სამოქალაქო კოდექსის არცერთი ნორმა, მათ შორის არც სპეციალური ნორმები (სკ-ის 953-ე-968-ე მუხლები) ამგვარ დანაწესს არ ითვალისწინებს.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ განსახილველი დავის თავისებურებიდან გამომდინარე, საკუთრების უფლების დაცვის საკითხი, უნდა გადაწყდეს არა მხოლოდ სამოქალაქო კოდექსის სანივთო-სამართლებრივი ნორმებით (სკ-ის 170-ე და 172-ე მუხლები), არამედ ვალდებულებით-სამართლებრივი ნორმებითაც (სკ-ის 955-ე და 961-ე მუხლები). განსახილველი დავის თავისებურებას კი განაპირობებს ის ფაქტი, რომ მხარეები წარმოადგენენ საზიარო საგნის თანამესაკუთრებს, რომლებმაც სახელშეკრულებო ბოჭვის ფარგლებში დაადგინეს საზიარო საგნით სარგებლობის წესი.

ზოგადი წესის თანახმად, თუ უფლება რამდენიმე პირს ერთობლივად ეკუთვნის, თითოეულ მონილეს უფლება აქვს ისარგებლოს საზიარო საგნით ისე, რომ ზიანი არ მიადგეს დანარჩენ მონილეთა სარგებლობას (სკ-ის 955.2 მუხლი). ვინაიდან საკუთრების შინაარსი მოიცავს ქონებით (ნივთით) ფლობას, სარგებლობას და განკარგავს (სკ-ის 170.1 მუხლი), საკუთრების შინაარსის რაიმე ფორმით დარღვევა ან მასში მესაკუთრის ნების საწინააღმდეგოდ ჩარევა დაცულია კანონით, კერძოდ, სამოქალაქო კოდექსის 172-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, თუ საკუთრების ხელყოფა ან სხვაგვარი ხელშეშლა ხდება ნივთის ამოღების ან მისი ჩამორთმევის გარეშე, მაშინ მესაკუთრეს შეუძლია ხელის შემშლელს მოსთხოვოს ამ მოქმედების აღკვეთა. თუ ამგვარი ხელშეშლა კვლავ გაგრძელდება, მესაკუთრეს შეუძლია მოითხოვოს მოქმედების აღკვეთა სასამართლოში სარჩელის შეტანის გზით.

ვინაიდან ძირითადი სარჩელის მოპასუხე თავს იცავს მხარეთა შორის სარგებლობის შეთანხმებაზე მითითებით, ანუ მან სასამართლოს ფაქტიურად წარუდგინა სამართლებრივი შესაგებელი, ამ ფარგლებში მნიშვნელოვანია განიმარტოს და შემოწმდეს სამოქალაქო კოდექსის 957-ე და 958-ე მუხლების შემადგენლობა.

სამოქალაქო კოდექსის 957-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, ხმათა უმრავლესობით შეიძლება მიღებულ იქნეს გადაწყვეტილება საზიარო საგნის თავისებურებათა შესატყვისი მართვისა და სარგებლობის შესახებ. ხმათა უმრავლესობა გა-

მოითვლება წილთა მიხედვით. მითითებული ნორმის დათქმა გულისხმობს საზიარო საგნის მართვისა და სარგებლობის ისეთ წესზე შეთანხმებას, რომელიც ემყარება სამართლიან შეხედულებებს, ემსახურება მხარეთა ინტერესების დაკმაყოფილებას და გამომდინარეობს საზიარო საგნის თავისებურებიდან. ამავე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, ცალკეული მოწილის თანხმობის გარეშე არ შეიძლება სარგებლობის წილზე მისი უფლების შემცირება. ამდენად, საზიარო საგნის თანამესაკუთრების მიერ საზიარო საგნით სარგებლობაზე შეთანხმება, მათ შორის იმგვარი შეთანხმება, რომლითაც რომელიმე მოწილემ უარი თქვა თავისი წილის პროპორციულ სარგებლობაზე, წარმოადგენს გარიგების იმ სახეს, რომლითაც თანამესაკუთრებმა განკარგეს თავიანთი უფლებები (უძრავ ქონებაზე სარგებლობის უფლება) და ნების ავტონომიის პრინციპის გათვალისწინებით შეიბოჭეს თავიანთი თავი. უფრო მეტიც, კოდექსის 958-ე მუხლის თანახმად, ამგვარი შეთანხმება ვრცელდება უფლებამონაცვლებებზეც.

ისმის კითხვა: შეიძლება მხარეები შეთანხმდნენ თანასაკუთრებით სარგებლობის ისეთ წესზე, რომლითაც მესაკუთრეს სამუდამოდ ეზღუდება საკუთრებით სარგებლობა (განუსაზღვრელი ვადით შეთანხმება)?

დასმულ კითხვებზე პასუხის გაცემა ერთი შეხედვით მართივია თუკი ვიხელმძღვანელებთ სახელშეკრულებო თავისუფლების პრინციპით, რაც ნიშნავს იმას, რომ მხარეები თავად განსაზღვრავენ იმას, თუ რა სახის და რა შინაარსის გარიგება დადონ. თუმცა, ნებისმიერი გარიგება, რომელიც არღვევს კანონით დადგენილ წესსა და აკრძალვებს, ეწინააღმდეგება საჯარო წესრიგს ან ზნეობის ნორმებს ბათილია (სკ-ის 54-ე მუხლი).

ერთ-ერთ საქმეზე საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ განმარტა შემდეგი: „მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის 961-ე მუხლი გამორიცხავს ისეთ ურთიერთობას, რომლითაც სარგებლობის წესით ისპობა საკუთრების უფლება. ამ ნორმის ზემოთ მოყვანილ განმარტებასთან ერთად უნდა აღინიშნოს, რომ ამ შემთხვევაში ყურადსაღებია საკუთრების სოციალური ფუნქცია, რომელიც გარკვეულწილად განსაზღვრავს საკუთრების შინაარსსა და მის სოციალურ ბოჭვას, კერძოდ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 170-ე მუხლის პირველ ნაწილში მითითებულია, რომ „მესაკუთრეს შეუძლია, კანონისმიერი ან სხვაგვარი, კერძოდ, სახელშეკრულებო შებოჭვის ფარგლებში ფლობდეს და სარგებლობდეს ქონებით...“. აღნიშნული დანაწესი ითვალისწინებს საკუთრების კანონისმიერ და სახელშეკრულებო

ბოჭვას, მაგრამ მას გააჩნია თავისი ფარგლები, კერძოდ, არ შეიძლება, რომ საკუთრების ბოჭვამ, შეზღუდვამ მოსპოს საკუთრება. საკუთრების სუბსტანცია, რომელშიც იგულისხმება საკუთრების ინსტიტუტით გათვალისწინებული შინაარსის რეალიზაცია, უნდა შენარჩუნდეს, ე.ი კერძო საკუთრების შეზღუდვა არ უნდა ნიშნავდეს საკუთრების უფლების რეალიზაციის მოსპობას. არ შეიძლება, რომ პირს ფორმალურად გააჩნდეს საკუთრების უფლება, ხოლო ფაქტობრივად არა, ანუ ვერ სარგებლობდეს საკუთრების უფლებით. ამ მხრივ ყურადსაღებია ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადანყვეტილება საქმეზე (AFFAIRE SPORRONG ET LÖNNROTH c. SUEDE), რომლის თანახმად, საკუთრების უფლების შეზღუდვებით არ უნდა იქნეს უგულებელყოფილი საკუთრების უფლების არსი. ამით საკუთრების უფლება ხდება პირობითი და გაუქმებადი“ (იხ. სუსგ №ას-439-415-2013, 30 ოქტომბერი, 2013 წ.).

ზემოთ მოყვანილი მსჯელობიდან გამომდინარეობს დასკვნა, რომ შ. ს-ს და ლ. კ-ს შორის ამ უკანასკნელის მიერ ქონების შექმნისას შედგა შეთანხმება თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთით სარგებლობაზე; ი. ს-ია უძრავი ნივთის შექმნით გახდა ამ შეთანხმებაში შ. ს-ს უფლებამონაცვლე, ვინაიდან შეთანხმება დადებულია განუსაზღვრელი ვადით, უფრო მეტიც, ლ. კ-ი თვლის, რომ სარგებლობის არსებული პირობით შეიძინა სადავო ნივთი, რაც მან ვერ დაადასტურა, სარგებლობის არსებულ წესზე შეთანხმება ბათილია, რადგან იგი აუქმებს საკუთრების სუბსტანციას და უსამართლოდ ზღუდავს მოსარჩელე ი. ს-ს ინტერესებს. შესაბამისად, ადგილი აქვს ლ. კ-ის მხრიდან ი. ს-ს სარგებლობის უფლებაში უსაფუძვლო ხელშეშლას, რის გამოც ი. ს-ს სარჩელი საფუძვლიანია სამოქალაქო კოდექსის 172.2 და 955.2 მუხლების გათვალისწინებით.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადანყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადანყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები. განსახილველ შემთხვევაში, ვინაიდან სახეზე არაა საქმის ქვემდგომი სასამართლოსათვის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების კანონისმიერი საფუძვლები, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ უფლებამოსილია, თავად მიიღოს გადანყვეტილება დავაზე. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის შესაბამისად, საზიარო საგნით სარგებლობის ხელშეშლის აღკვეთაზე უარის თქმის ნაწილში უნდა გაუქმდეს გასა-

ჩივრებული გადაწყვეტილება და ამ ნაწილში ახალი გადაწყვეტილების მიღებით უნდა დაკმაყოფილდეს ი. ს-ს სარჩელი, ხოლო ლ. კ-ის მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში სააპელაციო პალატის გადაწყვეტილება უნდა დარჩეს უცვლელად.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი და მე-3 ნაწილების თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. იმ მხარის წარმომადგენლის დახმარებისათვის განეულ ხარჯებს, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, სასამართლო დააკისრებს მეორე მხარეს გონივრულ ფარგლებში, მაგრამ არაუმეტეს დავის საგნის ღირებულების 4 პროცენტისა. თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადაწყვეტილებას ან გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას, იგი შესაბამისად შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებასაც.

საქმის მასალებით დასტურდება, რომ ი. ს-იამ სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ პირველსა და საკასაციო ინსტანციის სასამართლოებში საქმის განხილვისათვის გადაიხადა 420 ლარი (120 + 300), ექსპერტიზის ჩატარებისათვის მანვე გადაიხადა 250 ლარი, ხოლო იურიდიული მომსახურებისათვის – 500 ლარი. მოცემულ შემთხვევაში, რადგანაც საკასაციო პალატის წინამდებარე გადაწყვეტილებით სრულად დაეკმაყოფილა ი. ს-ს სარჩელი, ხოლო ლ. კ-ს უარი ეთქვა შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილებაზე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ამ უკანასკნელს მოსარჩელის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ, ასევე ექსპერტიზის ჩატარებისათვის განეული ხარჯი სრულად, ხოლო იურიდიული მომსახურების ხარჯიდან, დავის საგნის ღირებულების გათვალისწინებით (სსსკ 41-ე მუხლის პირველი ნაწილის „კ“ ქვეპუნქტი), 160 ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე, 411-ე მუხლებით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. ლ. კ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს.

2. ი. ს-ს საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს.
3. საზიარო საგნით სარგებლობის ხელშეშლის აღკვეთაზე უარის თქმის ნაწილში გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 15 ოქტომბრის გადაწყვეტილება და ამ ნაწილში მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება:
 - 3.1. ი. ს-ს სარჩელი ლ. კ-ის მიმართ ხელშეშლის აღკვეთის თაობაზე დაკმაყოფილდეს.
 - 3.2. ლ. კ-ს დაევალოს ქ. ქუთაისში, ... ქუჩის პირველი შესახვევის №5-ში მხარეთა თანასაკუთრებაში არსებულ ეზოში (ს/№...) გავლებული ბეტონის ე.წ „ბორდიულისა“ და მასზე დამაგრებული მყარი სასაზღვრო მიჯნის აღება, ასევე აეკრძალოს ი. ს-თვის საზიარო საგნით სარგებლობის უკანონო ხელშეშლა.
 4. წილის ნატურით გაყოფის გზით საზიარო უფლებების გაუქმებაზე უარის თქმის ნაწილში გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩეს უცვლელად.
 5. ლ. კ-ს (პ/№.....) ი. ს-იას (პ/№.....) სასარგებლოდ დაეკისროს ამ უკანასკნელის მიერ საქმის განხილვასა და იურიდიულ მომსახურებაზე განეული ხარჯის – 830 ლარის ანაზღაურება.
 6. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

საზიარო უფლების გაუქმება

განჩინება

№ას-1175-1105-2015

12 თებერვალი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

**შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე),
ე. გასიტაშვილი (მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე**

დავის საგანი: უძრავი ქონებიდან რეალური წილის გამოყოფა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ტყიბულის რაიონის სოფელ მ-აში მდებარე 192.04 კვ.მ შენობის (საკადასტრო კოდი ...) თანამესაკუთრეები არიან ე. ტ-ე (შემდეგში: მოსარჩელე, პირველი თანამესაკუთრე, აპელანტი,

კასატორი; 15/100 ნაწილი) და ნ. ს-ა (შემდეგში: მოპასუხე, მეორე თანამესაკუთრე მონინალმდეგე; 85/100 ნაწილი);

2. პირველმა მესაკუთრემ 2015 წლის 15 იანვარს სარჩელი აღძრა მეორე თანამესაკუთრის წინააღმდეგ და მოითხოვა უძრავი ქონებიდან რეალური წილის გამოყოფა (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის, შემდეგში სსკ, 961-ე, 963-ე მუხლები).

3. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 30 აპრილის გადაწყვეტილებით სარჩელი უძრავი ქონებიდან რეალური წილის გამოყოფის თაობაზე არ დაკმაყოფილდა უსაფუძვლობის გამო.

4. სასამართლომ წინამდებარე განჩინების პირველ პუნქტში მითითებულ გარემოებასთან ერთად დადგენილად მიიჩნია, რომ საზიარო უფლების გაუქმება და ქონების ნატურით გაყოფა, მისი ღირებულების შემცირების გარეშე, შეუძლებელია. სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის სამართლებრივ საფუძვლად სასამართლომ გამოიყენა სსკ-ის 961-ე, 963-ე მუხლები და განმარტა, რომ ვინაიდან, მოცემულ შემთხვევაში, სადავო ფართი წარმოადგენს მხარეთა საერთო საკუთრებას, მისი ნატურით გაყოფისათვის გამოყენებული უნდა იქნეს საზიარო უფლების მომწესრიგებელი ნორმები.

5. სასამართლოს განმარტებით, კანონმდებელი ადგენს ქონების ნატურით გაყოფისათვის ორ წინაპირობას: ნივთი უნდა დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად და ნივთი უნდა გაიყოს მისი ღირებულების შემცირების გარეშე. ამდენად, საზიარო უფლების გაუქმება შესაძლებელია თუ ნივთი (მიწის ნაკვეთი და მასზე არსებული შენობა-ნაგებობა) შესაძლებელია გაიყოს ორ ან მეტ დამოუკიდებელ ნაწილად, მათი ღირებულების (საგნობრივი დანიშნულების) შემცირების გარეშე, ამ დროს მხედველობაში მიიღება ცალკეული ნაწილების დანიშნულება საყოფაცხოვრებო თვალსაზრისით, მისი მდგომარეობა და განლაგება.

6. სასამართლომ განმარტა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, საზიარო უფლება ეხება შენობა-ნაგებობას, სადაც განთავსებულია რესტორანი. შენობის პირველ სართულზე მდებარე დარბაზში 28.806 კვ.მ-ის გამოყოფა მოსარჩელის საკუთრებაში (იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმის, ქვემო სვანეთის და გურიის რეგიონალური სავაჭრო-სამრეწველო პალატის 2014 წლის 30 ივლისის №135 ექსპერტიზის დასკვნის, შემდეგში ექსპერტიზის დასკვნის, შესაბამისად), ამ დარბაზის გამოყენების შესაძლებლობას ამცირებს და ფაქტობრივად ფუნქციას უკარგავს მას. ამასთან, მოსარჩელისათვის გამოყოფილ ნაწილს არ ექნება სველი ნერტილები, მეორე შესასვლელის მოსაწყობად საჭირო იქნება

სარეკონსტრუქციო სამუშაოები და თავისთავად საგანს აღარ ექნება ის დანიშნულება, რაც ჰქონდა გაყოფამდე.

7. მოსარჩელემ სააპელაციო წესით გაასაჩივრა გადაწყვეტილება, მოითხოვა მისი გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილებით, სარჩელის დაკმაყოფილება.

8. პირველი თანამესაკუთრის განმარტებით, სასამართლომ არასწორად დაადგინა ფაქტობრივი გარემოებები, კერძოდ, მცდარია დასკვნა იმის შესახებ, რომ სადავო ქონების რეალური გაყოფა, მისი ღირებულების შემცირების გარეშე, შეუძლებელი იყო. ამასთან, სასამართლო სხდომაზე, ექსპერტიზის დასკვნის ავტორს, არ განუცხადებია, რომ გაყოფის შედეგად, საზიარო ქონებაში იჯარით განთავსებული რესტორანი დაკარგავდა ფუნქციას.

9. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 24 სექტემბრის განჩინებით პირველი თანამესაკუთრის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

10. სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა ქვემდგომი სასამართლოს მიერ დადგენილად მიჩნეული ფაქტობრივი გარემოებები (იხ. ამ განჩინების 4-6 ქვეპუნქტები) და დამატებით აღნიშნა, რომ მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი ექსპერტიზის დასკვნის თანახმად, საზიარო ქონებიდან რეალური წილის გამოყოფა შესაძლებელია, რასაც არ მოჰყვება არცერთი მხარის ფინანსური დაზარალება. ამავე დასკვნაზე თანდართული საკადასტრო აზომვითი ნახაზით, მოსარჩელის კუთვნილი 28.81 კვ.მ გამოყოფილია შენობის პირველ სართულზე, დასკვნა მომზადებულია პირველი თანამესაკუთრის მიერ წარდგენილი დოკუმენტების, საჯარო რეესტრის ამონაწერისა და საკადასტრო აზომვითი ნახაზის საფუძველზე. აღნიშნული მტკიცებულების საპირისპიროდ, მოპასუხის მიერ, პირველი ინსტანციის სასამართლოში, წარდგენილი სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2014 წლის 23 ოქტომბრის №006038214 დასკვნის (შემდეგში ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს დასკვნა) თანახმად, საზიარო ქონება, ფართების ფუნქციური დანიშნულების გათვალისწინებით, წარმოადგენს საზოგადოებრივი კვების ობიექტს, კერძოდ რესტორანს. ობიექტის (როგორც მიწის, ასევე მასზე განთავსებული შენობა-ნაგებობის) დაყოფა წილების შესაბამისად ისე, რომ გამოყოფილ ერთგვაროვან ნაწილებს არ შეუძლიერდეს საბაზრო ღირებულება და ფუნქციური დანიშნულება, ტექნიკურად შეუძლებელია. დასკვნა მომზადებულია ადგილზე დათვალიერების

შედეგად მიღებული მონაცემების, წარდგენილი მასალებისა და მოქმედი ტექნიკური ნორმების ურთიერთშედარების მეთოდით.

11. სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა ქვემდგომი სასამართლოს გადაწყვეტილების დასაბუთება და სარწმუნო მტკიცებულებად მიიჩნია მოპასუხის მიერ წარმოდგენილი ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს დასკვნა (იხ. განჩინების მე-10 პუნქტი), რადგან დასკვნა, რომელზეც აპელირებდა მოსარჩელე (იხ. განჩინების მე-6 პუნქტი), დაეყრდნო საჯარო რეესტრის ამონაწერსა და საკადასტრო აზომვით ნახაზებს, მაშინ, როცა მოპასუხის ინიციატივით ჩატარებული ექსპერტიზა მომზადდა მასალებისა და ადგილზე დათვალიერების შედეგად მიღებული მონაცემების გათვალისწინებით, ასევე, დასკვნის გაცემისას, ექსპერტმა გაითვალისწინა სადავო ობიექტის ტექნიკური ნორმები, შენობის ფუნქციური დანიშნულება დ.ა.შ.

12. სასამართლომ აღნიშნა, რომ სადავო ობიექტის საკადასტრო აზომვითი ნახაზის თანახმად, პირველ სართულზე მოსარჩელისათვის 28.8 კვ.მ.-ის გამოყოფის შემთხვევაში, მოპასუხეს დარჩება 21,84 კვ.მ. ანუ დარბაზი, სადაც ეხლა რესტორანი ფუნქციონირებს, რომელიც ერთადერთი დარბაზია ამ შენობაში, მისი ფართი შემცირდება 21.84 კვ.მ-მდე და დაკარგავს დარბაზის ფუნქციას, იგი ჩვეულებრივ ე.წ. „კუპედ“ გადაიქცევა და აღარ იქნება შესაძლებელი შედარებით ხალხმრავალი წვეულებების გამართვა (გასაჩივრებული განჩინების 4.10 და 4.11 ქვეპუნქტები).

13. სასამართლომ ისიც აღნიშნა, რომ მოცემული დავის გადაწყვეტისას, ისიც ნიშანდობლივია, რომ მოსარჩელემ შენობის 15/100 წილი, 2014 წელს, სწორედ ამ ფაქტობრივი მდგომარეობით შეიძინა და მას იმხანად პრეტენზიები არ ჰქონია.

14. სასამართლომ გადაწყვეტილების მიღებისას იხელმძღვანელა სსკ-ის 961-ე, 963-ე მუხლებით და დაასკვნა, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში, საზიარო უფლების გაუქმება, ქონების ნატურით გაყოფით, მისი ღირებულების შემცირების გარეშე, შეუძლებელია.

15. მოსარჩელემ საკასაციო წესით გაასაჩივრა გადაწყვეტილება, მოითხოვა მისი გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილება.

16. საკასაციო განაცხადი შემდეგ პრეტენზიებზეა დამყარებული:

16.1. სასამართლომ არასწორად შეაფასა საქმეში არსებული მტკიცებულებები და გადაწყვეტილების გამოტანისას არასწორ ფაქტობრივ გარემოებებს დაეყრდნო, უგულველყო კასატორის კერძო საკუთრების უფლება;

16.2. მოპასუხემ სადავო შენობა-ნაგებობიდან, მოსარჩელის კუთვნილი წილი იჯარით გადასცა მოიჯარეს რომელმაც ამ შენობაში რესტორანი მოაწყო. ქონება იჯარით გაიცა მოსარჩელის თანხმობის გარეშე და მას რაიმე ფინანსური კომპენსაცია, კუთვნილი ქონების გამოყენების გამო, არ მიუღია;

16.3. გადაწყვეტილების მიღებისას, სასამართლომ თანამეკუთრე-მოსარჩელის ინტერესებს ფაქტიურად დაუპირისპირა მოიჯარის ბიზნეს ინტერესები და დავა ამ უკანასკნელის სასარგებლოდ გადაწყვიტა, მაშინ, როდესაც დავა თანამეკუთრეთა ქონებაზე საზიარო უფლების გაუქმებას ეხება და ამასთან კავშირი არ ჰქონდა მოიჯარის ბიზნეს ინტერესებს, ამ უკანასკნელის მიერ შენობაში მოწყობილი რესტორნის ფუნქციონირებას.

16.4. გასაჩივრებულ განჩინებაში სასამართლომ არასწორად მიუთითა, რომ მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი ექსპერტიზის დასკვნა მხოლოდ საჯარო რეესტრის ამონაწერსა და საკადასტრო აზომვით ნახაზებს ეფუძნებოდა, ხოლო მოპასუხის ინიციატივით წარმოდგენილი ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს დასკვნა ასახავდა ადგილზე დათვალიერების შედეგებსაც და, მხოლოდ ამ ფაქტზე დაყრდნობით, მიანიჭა სასამართლომ უპირატესობა მოწინააღმდეგის მტკიცებულებას. პირველი ინსტანციის სასამართლოში ექსპერტმა ფიცის ქვეშ, განაცხადა, რომ მან ჩაატარა ადგილზე დათვალიერება.

16.5. მცდარია გასაჩივრებული განჩინების 4.11. პუნქტში ასახული სასამართლოსეული მსჯელობა და დასკვნა (იხ. ამ განჩინების მე-13 პუნქტი), მოპასუხის პოზიციის იმ ნაწილში, რომ რესტორნის დარბაზის გაყოფისას, ირღვევა მისი ფუნქციონალური დანიშნულება; კვების დარბაზის ზომა, ამ ობიექტის ტექნოლოგიური მოწყობის საკითხია და არა ფუნქციონალური დარღვევა.

16.6. სააპელაციო სასამართლომ არ შეაფასა ქვემდგომ სასამართლოში მოპასუხის მხარეზე მოწვეული ექსპერტის განმარტება, რომ მოსარჩელის მიერ შეთავაზებული გაყოფისას, რესტორნის ფუნქციონალური დანიშნულება არ ირღვეოდა, ვინაიდან პირველი თანამეკუთრისათვის გამოყოფილ ფართში არ მდებარეობდა რესტორნის ფუნქციონირებისთვის აუცილებელი სამზარეულო, არც სველი წერტილი, არც შესასვლელი.

17. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ 2016 წლის 6 იანვრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი წარმოებაში მიიღო, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემეგში სსსკ) 391-ე მუხლის მიხედვით, და-

საშვებობის შესამონმებლად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო საჩივრების დასაშვებობის საფუძვლების შემონმების შედეგად მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი არ აკმაყოფილებს სსსკ-ის 391-ე მუხლის მოთხოვნებს, ამიტომ იგი დაუშვებელია, შემდეგ გარემოებათა გამო:

18. სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დავებში დასაშვებია, თუ: ა) საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადანყვეტილება განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; გ) სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო, არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; დ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადანყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადანყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. ზემოაღნიშნული ნორმები განსაზღვრავს იმ მოთხოვნებს, რომელთაც საკასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს და ეფუძნებოდეს.

19. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სსსკ-ის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არცერთი ზემომითითებული საფუძვლით.

20. საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სააპელაციო სასამართლოს გადანყვეტილების საკასაციო სასამართლოს სტაბილური პრაქტიკისაგან განსხვავების არსებობის საფუძვლით. სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადანყვეტილება არ განსხვავდება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს არსებული პრაქტიკისაგან (იხ. სუსგ-ები №ას-332-309-2010 28.10.2010 წ.; №ას-67-65-2014, 31.07. 2014 წ.; №ას-954-904-2015, 11.12.2015).

21. საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს მიერ ახალი გადანყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისით.

22. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ საკასაციო საჩივარი დასაშვები რომც ყოფილიყო, მას არა აქვს წარმატების

პერსპექტივა შემდეგ გარემოებათა გამო:

ა) განსახილველ შემთხვევაში, არ არსებობს სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტით დადგენილი საკასაციო საჩივრების დასაშვებობის წინაპირობაც, რომლის მიხედვითაც, საკასაციო საჩივარი დასაშვებია, თუ სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო, არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე;

ბ) სსსკ-ის 407.2 მუხლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილად ცნობილ ფაქტობრივ გარემოებებთან დაკავშირებით კასატორს ასეთი პრეტენზია არ წარმოუდგენია.

23. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ სსკ-ის 963-ე მუხლის მიხედვით, საზიარო უფლება უქმდება ნატურით გაყოფისას, თუ საზიარო საგანი (საგნები) შეიძლება დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად ღირებულების შემცირების გარეშე. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სამოქალაქო კოდექსის 961-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, თითოეულ მონილეს შეუძლია ნებისმიერ დროს მოითხოვოს საზიარო უფლების გაუქმება. მნიშვნელოვანია განიმარტოს, რომ სამოქალაქო კოდექსი იცნობს საზიარო უფლების გაუქმების ორ შესაძლებლობას, საზიარო უფლების გაუქმებას ნატურით გაყოფის გზით (963-ე მუხლი) და საზიარო უფლების გაუქმებას საზიარო საგნის გაყიდვის გზით (964-ე მუხლი). ეს უკანასკნელი გამოიყენება იმ შემთხვევაში, თუ ნატურით გაყოფა გამორიცხულია.

24. დასახელებული ნორმა, ორ აუცილებელ პირობაზე უთითებს, კერძოდ, საზიარო უფლება უქმდება საზიარო საგნის (საგნების) ნატურით გაყოფისას მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ: 1. საზიარო საგანი (საგნები) შეიძლება დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად; 2. ამგვარი დაყოფის შედეგად არ მცირდება ნივთის ღირებულება. როგორც პირველი, ასევე მეორე ელემენტი უნდა არსებობდეს ერთდროულად იმისათვის, რომ დადგეს ამ ნორმით გათვალისწინებული იურიდიული შედეგი, ამასთან, ორივე შემთხვევაში ნატურით გამოყოფილმა საგანმა არ უნდა დაკარგოს ის დანიშნულება, რასაც ასრულებდა გაყოფამდე. საქმის მასალებით დადგენილია, რომ სადავო ობიექტის გაყოფა, თანამესაკუთრეთა წილების შესაბამისად, შეუძლებელია ობიექტის ფუნქციონალური დანიშნულების შეცვლის გარეშე, შესა-

ბამისად, გამორიცხულია მისი ერთგვაროვან ნაწილებად დაყოფა ღირებულების შეუმცირებლად (იხ. ამ განჩინების 12-14 პუნქტები). „სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 და 102-ე მუხლების საფუძველზე, მტკიცების ტვირთი იმისა, რომ თანასაკუთრების გაყოფა მის მიერ მოთხოვნილი წესით შესაძლებელია, მოსარჩელეს ეკისრებოდა. ნატურით გამიჯვნის მოთხოვნისას, სადავოობის შემთხვევაში, სასამართლო, 963-ე მუხლის დისპოზიციიდან გამომდინარე, ამონებს გაყოფის შედეგად მიღებული საგნების ერთგვაროვნებას და ღირებულებას, რაც გაყოფის შედეგად მიღებული საგნების (მიწის ნაკვეთების) ფუნქციური დანიშნულების და მისი შემდგომი გამოყენების შესაძლებლობას, ასევე ინფრასტრუქტურულ მოწყობასაც ითვალისწინებს“ (სუსგ №ას-661-628-20145; 30.09.2015). განსახილველ შემთხვევაში, საქმეზე გამოკვლეული მტკიცებულებების მიხედვით, ზემოხსენებული ნორმის დანაწესიდან გამომდინარე, არ არსებობს საზიარო უფლების გაუქმების სამართლებრივი საფუძველი, რადგან მოსარჩელემ, მისი წილი ტვირთის მტკიცების ფარგლებში, ვერ შეძლო დამაჯერებელი მტკიცებულების წარმოდგენა, რომ სადავო შენობა, მისი ინფრასტრუქტურის გათვალისწინებით, თანამესაკუთრეთა შორის წილების გამოყოფის შემთხვევაში, იმგვარად გაიყოფოდა, რომ თითოეულ მათგანს დარჩებოდა ერთგვაროვანი ნაწილი, მისი ღირებულების შემცირების გარეშე. აღნიშნული დასაბუთებით, საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს კასატორის პრეტენზიებს გადაწყვეტილების უკანონობაზე საჩივარში მითითებული საფუძველით (იხ. ამ განჩინების მე-17 პუნქტი), ვინაიდან მას არ წარუდგენია სასამართლოსათვის სარწმუნო და დამაჯერებელი მტკიცებულება, რომლითაც, საზიარო უფლების გაუქმების შესაძლებლობას დაადასტურებდა.

25. საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ გასაჩივრებული განჩინება კანონიერია, ხოლო საკასაციო საჩივარი დაუსაბუთებელია, რაც გამორიცხავს მისი დაკმაყოფილების სამართლებრივ შესაძლებლობას.

26. სსსკ-ის 401-ე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე, თუ საკასაციო საჩივარი დაუმჯობესად იქნება ცნობილი, პირს დაუბრუნდება, მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70%.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 284-ე, 285-ე, 391-ე, 401-ე, 408.3-ე მუხლებით და

დაადგინა:

1. ე. ტ-ის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველად;
2. ე. ტ-ეს(პ/ნ ...) სახელმწიფო ბიუჯეტიდან (ქ.თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“, ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ... და ...) დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე ზ. ნ-ის (პ/ნ ...) მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის, 300 ლარის (საგადასახადო დავალება №..., გადახდის თარიღი 2015 წლის 14 ნოემბერი და საგადასახადო დავალება №..., გადახდის თარიღი 2015 წლის 26 დეკემბერი), 70% – 210 ლარი;
3. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

საზიარო უფლების გაუქმება

განჩინება

№ას-1343-1381-2014

25 მარტი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის
შემადგენლობა: ნ. ბაქაქური (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეცი

დავის საგანი: საზიარო უფლების გაუქმება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. მ. ჯ-ემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში ნ. ჯ-ის მიმართ საზიარო უფლების გაუქმების თაობაზე შემდეგი დასაბუთებით:
2. მოსარჩელე ქ. ქობულეთში დ. ა-ის გამზ. №...-ში საკუთრების უფლებით ფლობდა 2088 კვ.მ. არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის და მასზე განლაგებული საცხოვრებელი სახლის, საერთო ფართით 204.5 კვ.მ.-ის 11/15 ნაწილს, იდეალური წილის სახით. მას სურდა უძრავი ქონებიდან, კერძოდ, მიწის ნაკვეთისა და მასზე განლაგებული შენობა ნაგებობიდან რეალური წილის გამოყოფა. მ. ჯ-ის განცხადებით, საცხოვრებელი სახლი ფაქტობრივად გამიჯნული იყო, ხოლო მიწის ნაკვეთი ნაწილობრივ. ამრიგად, ფართის რეალურად გამოყოფა შესაძლებელი იყო და არ ამცირებდა მოპასუხე ნ. ჯ-ის კუთვნი-

ლი წილის, 4/15 ნაწილის საბაზრო ღირებულებას. აღნიშნული სახით მიწის ნაკვეთის გამოყოფა არ უზღუდავდა მოწინააღმდეგე მხარეს უფლებას, თავისუფლად ესარგებლა კუთვნილი საცხოვრებელი ფართითა და მიწის ნაკვეთით.

3. მ. ჯ-ემ აღნიშნა, რომ უძრავი ქონების რეალურად გამიჯვნამდე მას ხელი ეშლებოდა კუთვნილი წილით (მიწის ნაკვეთით) სარგებლობასა და განკარგვაში, ვინაიდან 2088 კვ.მ. მიწის ნაკვეთიდან მის ფაქტობრივ მფლობელობაში არსებული 600 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი უნდა გაესხვისებინა, რის გამოც მოხდა გამოყოფა მთლიანი 2088 კვ. მეტრიდან და საჯარო რეესტრში ცალკე დარეგისტრირება და, შესაბამისად, თანასაკუთრება 4/15 ნაწილში გადაყვა, მაგრამ შემდგომ თანამესაკუთრემ უარი განაცხადა მოეწერა ხელი ხელშეკრულებაზე იმ მოტივით, რომ მან მოითხოვა იმაზე მეტი მიწის ნაკვეთი, რომლის მესაკუთრეც რეგისტრირებულია საჯარო რეესტრში. აქედან გამომდინარე, საკუთარი ქონებით სარგებლობაში ხელი რომ არ შეშლოდა, მოსარჩელემ მიმართა სასამართლოს დავის გადასაწყვეტად.

4. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ მოსარჩელე არასწორად იყო რეგისტრირებული ქ. ...-ში, ა-ის გამზ. №...-ში მდებარე უძრავი ქონების, 2088 კვ.მ. მიწის ნაკვეთისა და საცხოვრებელი სახლის 204.5 კვ.მ-ის 11/15 წილის მესაკუთრედ. როგორც მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი სამკვიდრო მონმობით დგინდება, მან მიიღო სამკვიდრო მონმობა ან გარდაცვლილი ს. ჯ-ის სამკვიდრო ქონებაზე, რომელიც იყო მოსარჩელის მამა. მამკვიდრებელი ს. ჯ-ე იყო ნ. ჯ-ის ან გარდაცვლილი მეუღლის, თ. ჯ-ის მამაც. ს. ჯ-მ ჯერ კიდევ სიცოცხლეშივე შვილს თ. ჯ-ეს აჩუქა სახლთმფლობელობის 4/15 ნაწილი.

5. მოპასუხის მტკიცებით თ. ჯ-ეს, როგორც პირველი რიგის მემკვიდრეს, ფაქტობრივი ფლობით მიღებული ჰქონდა ან გარდაცვლილი ს. ჯ-ან სამკვიდრო ქონება, რაც დასტურდება იმ ფაქტით, რომ თ. ჯ-ე დაბადებიდან გარდაცვალებამდე ცხოვრობდა ქ. ...-ში ა-ის გამზ. №...-ში და ფლობდა უძრავ ქონებას. თ. ჯ-ის გარდაცვალების შემდეგ მისი სამკვიდრო მიიღო ნ. ჯ-ემ.

6. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მოპასუხემ მიიჩნია, რომ რეალური წილის გაყოფა უნდა მოხდეს იმის გათვალისწინებით, რომ სახლმფლობელობის 11/15 წილიდან ნახევარი ეკუთვნოდა თ. ჯ-ეს, რომელსაც ფაქტობრივი ფლობით მიღებული ჰქონდა სამკვიდრო, ხოლო მისი გარდაცვალების შემდეგ თ. ჯ-ის სამკვიდრო მიიღო ნ. ჯ-ემ. ამდენად რეალური გაყოფისას ნ. ჯ-ის წილში გათვალისწინებული უნდა იქნას მამკვიდრებლის ს.

ჯ-ის სამკვიდრო ქონებიდან ფაქტობრივი ფლობით მიღებული ქონებაც.

7. ნ. ჯ-ემ შეიტანა შეგებებული სარჩელი და მოითხოვა 1995 წლის 5 მაისს მ. ჯ-ის სახელზე გაცემული კანონისმიერი მემკვიდრეობის უფლების მონაწილედან (ან გარდაცვლილი) თ. ჯ-ის საკუთრების და ს. ჯ-ის სამკვიდრო ქონებიდან თ. ჯ-ის სამკვიდრო წილის ამორიცხვა, შესაბამისი ცვლილებების შეტანა საჯარო რეესტრის მონაცემებში.

8. მოპასუხემ შეგებებული სარჩელი არ ცნო და მოითხოვა მის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

9. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2011 წლის 28 დეკემბრის გადაწყვეტილებით მ. ჯ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა: გაუქმდა ქ. ...-ში ა-ის გამზ. №...-ში მდებარე მ. ჯ-სა და ნ. ჯ-ის საერთო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე და საცხოვრებელ სახლზე საზიარო უფლება რეალური გაყოფით, სსიპ ლევან სამხარაულის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2011 წლის 24 ნოემბრის №4194-08-04 ექსპერტის დასკვნისა და აღნიშნულ დასკვნაზე თანდართული ნახაზის შესაბამისად, რომელიც წარმოადგენს გადაწყვეტილების განუყოფელ ნაწილს; ნ. ჯ-ის შეგებებული სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

10. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს მ. ჯ-ემ და ნ. ჯ-ემ.

11. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 20 აპრილის განჩინებით მ. ჯ-ის სააპელაციო საჩივარი ბათუმის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2011 წლის 28 დეკემბრის გადაწყვეტილებაზე დარჩა განუხილველი.

12. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 25 აპრილის გადაწყვეტილებით ნ. ჯ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ: ბათუმის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2011 წლის 28 დეკემბრის გადაწყვეტილება იმ ნაწილში, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა ნ. ჯ-ის შეგებებული სარჩელი დარჩა უცვლელი; გაუქმდა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2011 წლის 28 დეკემბრის გადაწყვეტილება იმ ნაწილში, რომლითაც მ. ჯ-ის სასარჩელო მოთხოვნა დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გაუქმდა ქ. ...-ში, ა-ის გამზ. №...-ში მდებარე მ. ჯ-სა და ნ. ჯ-ის საერთო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე და საცხოვრებელ სახლზე საზიარო უფლება რეალური გაყოფით, სსიპ ლევან სამხარაულის სასამართლო ექ-

სპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2011 წლის 24 ნოემბრის №4194-08-4 ექსპერტიზის დასკვნისა და აღნიშნულ დასკვნაზე თანდართული ნახაზის შესაბამისად; მ. ჯ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; მ. ჯ-სა და ნ. ჯ-ეს ინდივიდუალურად მიეკუთვნათ ქ. ...-ში ა-ის გამზ. №...-ში მდებარე უძრავი ქონების (საკადასტრო კოდი №...) ის ნაწილი, რომელსაც ისინი ფლობდნენ; ნ. ჯ-ეს მიეკუთვნა ქ. ...-ში ა-ის გამზ. №...-ში მდებარე სახლიდან (საკადასტრო კოდი №...) სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონალური ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2013 წლის 11 თებერვლის დასკვნის დანართის მიხედვით სახლში არსებული – 8,95 კვ.მ., 8,35 კვ.მ., 25,15 კვ.მ., 16,12 კვ.მ. ფართის ოთახები, მიმდებარედ არსებული სველი წერტილი, ოთახებთან დამაკავშირებელი 4,77 კვ.მ. ფართი და კიბის უჯრედები; ნ. ჯ-ეს მიეკუთვნა ქ. ...-ში ა-ის გამზ. №...-ში მდებარე სახლიდან (საკადასტრო კოდი №...) სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონალური ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2011 წლის 24 ნოემბრის დასკვნის დანართის შესაბამისად, აღმავალი ხაზით დაშტრიხული მიწის ნაკვეთები თეთრი ფონით მონიშნული ნაკვეთის კუთხემდე (კუთხე, რომელსაც ქმნის 5,7 და 13,35 მ. მონაკვეთები) და სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონალური ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2013 წლის 11 თებერვლის დასკვნის დანართის მიხედვით დაღმავალი ხაზით დაშტრიხული ნაკვეთი (ნაკვეთის ზომა: 9,27; 24,7; 15,15), ოღონდ ზემოხსენებული კუთხიდან (ამ ნახაზის მიხედვით, კუთხე, რომელსაც ქმნის 5,72 და 13,34 მ. მონაკვეთები) დაახლ. 13 მ. სიგრძეზე; მ. ჯ-ეს მიეკუთვნა ქ. ...-ში ა-ის გამზ. №...-ში მდებარე უძრავი ქონების (საკადასტრო კოდი №...) ის ნაწილი, რომელიც არ მიეკუთვნა ნ. ჯ-ეს.

13. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე მ. ჯ-მ შეიტანა საკასაციო საჩივარი და მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით საზიარო უფლების გაუქმება და ქონების გაყოფა ფაქტობრივი მფლობელობისა და საჯარო რეესტრში რეგისტრირებული წილების მიხედვით წარმოდგენილი სიტუაციური ნახაზის მიხედვით და ფარგლებში.

14. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 24 ივლისის განჩინებით მ. ჯ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ: გაუქმდა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის

2013 წლის 25 აპრილის გადაწყვეტილების მე-7 და მე-8 პუნქტები და აღნიშნულ ნაწილებში საქმე ხელახალი განხილვისათვის დაუბრუნდა იმავე პალატას.

15. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 14 ნოემბრის გადაწყვეტილებით ნ. ჯ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ: გაუქმდა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2011 წლის 28 დეკემბრის გადაწყვეტილება იმ ნაწილში, რომლითაც მ. ჯ-ის სასარჩელო მოთხოვნა დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გაუქმდა ქ. ...-ში, ა-ის გამზ. №...-ში მდებარე მ. ჯ-ისა და ნ. ჯ-ის საერთო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე საზიარო უფლება რეალური გაცოფით, სსიპ ლევან სამხარაულის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2011 წლის 24 ნოემბრის №4194-08-04 ექსპერტიზის დასკვნისა და აღნიშნულ დასკვნაზე თანდართული ნახაზის შესაბამისად; მ. ჯ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; ნ. ჯ-ეს მიეკუთვნა ქ. ...-ში, ა-ის გამზ. №...-ში მდებარე მიწის ნაკვეთიდან (კოდი №...) სსიპ ლევან სამხარაულის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონალური ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2011 წლის 24 ნოემბრის დასკვნის დანართის შესაბამისად, აღმავალი ხაზით დაშტრიხული მიწის ნაკვეთები თეთრი ფონით მონიშნული ნაკვეთის კუთხემდე (კუთხე, რომელსაც ქმნის 5,7 და 13,35 მ. მონაკვეთები) და სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონალური ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2013 წლის 11 თებერვლის დასკვნის დანართის მიხედვით დაღმავალი ხაზით დაშტრიხული ნაკვეთი (ნაკვეთის ზომა: 9,27; 24,7; 15,15), ოლონდ, ზემოხსენებული კუთხიდან (ამ ნახაზის მიხედვით, კუთხე, რომელსაც ქმნის 5,72 და 13, 34 მ. მონაკვეთები) 13 მ. სიგრძეზე; მ. ჯ-ეს მიეკუთვნა ქ. ...-ში, ა-ის გამზ. №...-ში მდებარე მიწის ნაკვეთიდან (კოდი №...) სსიპ ლევან სამხარაულის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონალური ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2013 წლის 11 თებერვლის დასკვნის დანართის შესაბამისად, დაღმავალი ხაზით დაშტრიხული ნაკვეთის (ნაკვეთის ზომა: 9,27; 24,7; 15,15) იმ ნაწილისა, რომელიც გადაწყვეტილების მე-4 პუნქტით მიეკუთვნა ნ. ჯ-ეს.

16. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

17. ქ. ...-ში, ა-ის გამზ. №...-ში მდებარე სახლის გამოყოფილი ნაწილები ეკუთვნით მ. ჯ-სა და ნ. ჯ-ეს.

18. საცხოვრებელი სახლის გარდა, მხარეებს სახლის მიმდე-

ბარედ ეკუთვნით 2088 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი, რომლის ნაწილი მათ მრავალი წელია გამიჯნული აქვთ და ინდივიდუალურად სარგებლობენ.

19. გარდა ამისა, მხარეები ინდივიდუალურად სარგებლობენ სახლის გვერდით და წინ მდებარე მონაკვეთებით, თუმცა ისინი ერთმანეთისგან გამიჯნული არ არის.

20. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ ნ. ჯ-ის სააპელაციო საჩივარი ერთხელ უკვე განიხილა და 2013 წლის 25 აპრილის გადაწყვეტილებით ნაწილობრივ დააკმაყოფილა იგი.

21. ეს გადაწყვეტილება ნაწილობრივ გაასაჩივრა მ. ჯ-ემ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2014 წლის 24 ივლისის განჩინებით გაუქმდა გადაწყვეტილების მე-7 და მე-8 პუნქტები და, აღნიშნულ ნაწილში, საქმე ხელახალი განხილვისათვის დაუბრუნდა სააპელაციო სასამართლოს.

22. შესაბამისად, პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 25 აპრილის გადაწყვეტილება, ნ. ჯ-ის შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილებისა და საცხოვრებელი სახლის გაყოფის ნაწილში, კანონიერ ძალაშია შესული. ამიტომ, ამჯერად სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობის საგანი იყო მხოლოდ მიწის ნაკვეთზე საზიარო უფლების გაუქმება.

23. 2014 წლის 24 ივლისის განჩინებაში საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ სააპელაციო სასამართლოს მიუთითა გამოეკვლია, თუ რამდენად იყო შესაძლებელი სადავო მიწის ნაკვეთზე თანასაკუთრების გაუქმება ნატურით გაყოფის გზით საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლის მოთხოვნათა დაცვით, კერძოდ, მითითებული ნორმის მიხედვით საზიარო უფლება უქმდება ნატურით გაყოფისას, თუ საზიარო საგანი (საგნები) შეიძლება დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად ღირებულების შემცირების გარეშე.

24. უზენაესმა სასამართლომ განმარტა, რომ „განსახილველი ნორმა მიუთითებს ორ აუცილებელ ფაქტორზე, რომლის არსებობა იწვევს ამ ნორმით გათვალისწინებულ იურიდიულ შედეგს. საზიარო უფლება უქმდება საზიარო საგნის (საგნების) გაყოფისას მხოლოდ იმ შემთხვევაში: 1) თუ საზიარო საგანი (საგნები) შეიძლება დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად; 2) მათი დაყოფა შესაძლებელია ღირებულების შემცირების გარეშე. როგორც პირველი, ასევე მეორე ელემენტი უნდა არსებობდეს ერთდროულად, იმისთვის, რომ ამ ნორმით გათვალისწინებული შედეგი მივიღოთ. განსახილველ დავასთან მიმართებით, როგორც

პირველ, ასევე მეორე შემთხვევაში უნდა ვიგულისხმოთ ის, რომ ნატურით გამოყოფილმა საგნებმა არ უნდა დაკარგოს ის დანიშნულება, რასაც გაყოფამდე ასრულებდა, ე.ი. არ უნდა წაერთვას ის ფუნქცია და მნიშვნელობა, რასაც იგი ასრულებდა მეცაკუთრისათვის“.

25. სააპელაციო პალატის აზრით, როგორც სიტყვასიტყვით, ასევე ლოგიკური მნიშვნელობით „ერთგვაროვანი“ ნიშნავს ერთნაირს, თანაბარს.

26. ამიტომ, საკასაციო სასამართლოს განმარტების შესაბამისად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოდავე მხარეებს მიწის ნაკვეთი უნდა მიეკუთვნოთ თანაბრად და, თან ისე, რომ გამოყოფილმა ნაკვეთებმა არ უნდა დაკარგოს თავისი ფუნქცია და მნიშვნელობა.

27. პალატამ დაადგინა, რომ სადავო ნაკვეთების საერთო ფართობი 2088 კვ.მ. ამის შესაბამისად, თითოეულ მხარეს აქედან ეკუთვნის $2088/2=1044$ კვ.მ. ფართი. სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს ექსპერტის 2013 წლის 11 თებერვლის დასკვნის შესაბამისად, ამ წესით მიწის ნაკვეთის გაყოფა სავსებით შესაძლებელია.

28. თუმცა, სააპელაციო სასამართლომ აქვე აღნიშნა ისიც, რომ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 25 აპრილის გადაწყვეტილებით ნ. ჯ-ეს სადავო ნაკვეთიდან 1044 კვ.მ. ფართი არ მიეკუთვნებია. ამ გადაწყვეტილებით მას მიეკუთვნა დაახლ. 200 კვ.მ-ით ნაკლები ფართი და, ამის შესაბამისად, ეს ფართი მეტად მიეკუთვნა მ. ჯ-ეს.

29. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ნ. ჯ-ეს არ გაუსაჩივრებია, იგი გაასაჩივრა მხოლოდ მ. ჯ-ემ და საკასაციო სასამართლომაც სწორედ მისი საჩივარი დააკმაყოფილა.

30. ამის გამო პალატამ მიიჩნია, რომ მ. ჯ-ის გადაწყვეტილების ე.წ. საუარესოდ შებრუნება დაუშვებელია. ე.ი. მას არ უნდა მიეკუთვნოს იმაზე ნაკლები ფართი, რაც ერთხელ უკვე მიაკუთვნა სასამართლომ და მოწინააღმდეგე მხარე ამას დაეთანხმა.

31. ამრიგად, სასამართლომ დაასკვნა, რომ მიწის ნაკვეთი უნდა გაყოფილიყო ისე, როგორც იგი გაიყო სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 25 აპრილის გადაწყვეტილებით. პალატამ აღნიშნა, რომ მხარეები სადავო ნაკვეთით სწორედ ამგვარად სარგებლობენ უკვე მრავალი წელია. ეს კი ნიშნავს, რომ გაყოფის შედეგად მიწის ნაკვეთს არ წაერთმევა ის დანიშნულება და ფუნქცია, რასაც იგი მეცაკუთრისათვის გაყოფამდე ასრულებდა.

32. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ სახლის გვერდით და წინ მდებარე მონაკვეთები ერთმანეთისაგან გამიჯნუ-

ლი არ არის, თუმცა მხარეები ამ ნაკვეთებით დავის დაწყებამდე ინდივიდუალურად სარგებლობდნენ. ამას ამტკიცებს ისიც, რომ მ. ჯ-ე მთლიანად ფლობს სახლის ფასადის მხარეს მდებარე ოთახებს. სახლის გვერდითა მონაკვეთს იგი უკავშირდება ორი ოთახით (სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონალური ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2013 წლის 11 თებერვლის დასკვნის დანართის მიხედვით 17,37 და 7,13 კვ.მ. ფართის ოთახები), თუმცა ოთახებში ამ მონაკვეთთან დამაკავშირებელი ღიობები ამოქოლილია. ნ. ჯ-ეს კი, თავის მხრივ, სახლის ფასადის მხარეს გასასვლელი საერთოდ არა აქვს და დავით აღმაშენებლის გამზირს იგი უკავშირდება მხოლოდ სახლის გვერდით არსებული მონაკვეთით.

33. ამის გათვალისწინებით პალატამ დაადგინა, რომ ნ. ჯ-ე სარგებლობს სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონალური ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2011 წლის 24 ნოემბრის დასკვნის დანართის შესაბამისად, აღმავალი ხაზით დაშტრიხული მიწის ნაკვეთებით თეთრი ფონით მონიშნული ნაკვეთის კუთხემდე (კუთხე, რომელსაც ქმნის 5,7 და 13,35 მ. მონაკვეთები) და სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონალური ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2013 წლის 11 თებერვლის დასკვნის დანართის მიხედვით დაღმავალი ხაზით დაშტრიხული ნაკვეთით (ნაკვეთის ზომა: 9,27; 24,7; 15,15), ოღონდ, ზემოხსენებული კუთხიდან (ამ ნახაზის მიხედვით, კუთხე, რომელსაც ქმნის 5,72 და 13,34 მ. მონაკვეთები) 13 მ. სიგრძეზე. მიწის ნაკვეთის დანარჩენი ნაწილით კი სარგებლობს მ. ჯ-ე. ამის გამო, სააპელაციო სასამართლოს აზრით, თითოეულ მხარეს უნდა მიეკუთვნოს ის ქონება, რომელსაც იგი ფლობს.

34. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე მ. ჯ-ემ შეიტანა საკასაციო საჩივარი და მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება.

35. კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ უგულვებლყო საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მითითებები და მიიღო იგივე გადაწყვეტილება, რაც უზენაესმა სასამართლომ ერთხელ უკვე გააუქმა და საქმე დააბრუნა ქუთაისის საპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად.

36. უზენაესი სასამართლოს მითითებით, ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს უნდა გამოეკვლია, თუ რამდენად იყო შე-

საძლებელი მიწის ნაკვეთზე თანასაკუთრების გაუქმება ნატურით გაყოფის გზით საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლის მოთხოვნათა დაცვით.

37. კასატორის აზრით, სააპელაციო პალატამ არასწორად განმარტა ზემოაღნიშნული ნორმა და უზენაესი სასამართლოს მითითებები.

38. სააპელაციო სასამართლომ საზიარო ქონების გაუქმებისას და გაყოფისას იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 1513-ე მუხლით, რომლის მიხედვითაც, ფიზიკურ პირთა კანონიერ სარგებლობაში არსებული მიწის ნაკვეთები, რომლებზედაც ინდივიდუალური სახლებია განლაგებული სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედებიდან ითვლება ამ პირთა საკუთრებად. კასატორის განმარტებით, აღნიშნული მუხლის გამოყენება მართებული იყო მხოლოდ ორი მნიშვნელოვანი ფაქტობრივი და სამართლებრივი გარემოების გათვალისწინებით: 1) თუ საზიარო საგანი შეიძლება დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად; 2) მათი დაყოფა შესაძლებელია ღირებულების შემცირების გარეშე. როგორც პირველი, ასევე მეორე ელემენტი უნდა არსებობდეს ერთდროულად. ნატურით გამოყოფილმა საგანმა არ უნდა დაკარგოს ის დანიშნულება, რასაც გაყოფამდე ასრულებდა, ე.ი. არ უნდა წაერთვას ის ფუნქცია და მნიშვნელობა, რასაც იგი ასრულებდა მესაკუთრისთვის.

39. როგორც სამოქალაქო კოდექსის 1513-ე მუხლშია მითითებული, საკუთრებად ითვლება კანონის ამოქმედებისას სარგებლობაში არსებული მიწის ნაკვეთები, ხოლო სასამართლომ აღნიშნული მოთხოვნის საპირისპიროდ ნ. ჯ-ეს მიაკუთვნა სახლის გვერდით მ. ჯ-ის ოთახების მიმდებარედ მ. ჯ-ის სარგებლობაში არსებული მიწის ნაკვეთი, ხოლო მ. ჯ-ეს მიაკუთვნა სახლის უკან ნ. ჯ-ის ეზოსთან დამაკავშირებელი გზა, რომელიც ნ. ჯ-ის სარგებლობაში და მფლობელობაშია.

40. კასატორის აზრით, სასამართლო აღნიშნული სამართლებრივი ნორმის გამოყენებით მიწის ნაკვეთის მიკუთვნებისას საჯარო რეესტრის უტყუარობის პრეზუმფციიდან გამომდინარე უნდა მოქცეულიყო საჯარო რეესტრში რეგისტრირებული მხარეების ნილების ფარგლებში, ანუ მ. ჯ-ეს რეგისტრირებული აქვს საერთო ქონების 11/15 ნაწილი, რაც შეადგენს 1744.9 კვ.მ. მიწის ნაკვეთს, ხოლო ნ. ჯ-ეს სამკვიდრო მონაწილად მიღებული აქვს საცხოვრებელი სახლის და მიწის ნაკვეთის 4/15 ნაწილი, რაც შეადგენს 555.8 კვ.მ.-ს. სასამართლომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით ნ. ჯ-ეს მიაკუთვნა მის სახელზე საჯარო რეესტრში რეგისტრირებულზე მეტი მიწის ნაკვეთი, დაახლოებით

700-800 კვ.მ., ხოლო მ. ჯ-ეს რეგისტრირებულზე ნაკლები – 1500-1600 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი ისე, რომ მ. ჯ-ის სახელზე რეგისტრირებული ჩანაწერები ნ. ჯ-ის მიერ არასოდეს გამხდარა სადავო, არ გაუქმებულა და დღესაც ძალაშია.

41. ამდენად, კასატორის აზრით, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა როგორც სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლი, ასევე აღნიშნულ სამართლებრივ ნორმასთან მიმართებაში საქმის ფაქტობრივი გარემოებები (მხარეების ფაქტობრივ მფლობელობაში არსებული მიწის ნაკვეთების მდებარეობა). სასამართლომ სიტყვა „ერთგვაროვანი“ აღნიშნულ საქმესთან მიმართებაში, არასწორად გაიგო და განმარტა, რომ იგი თანაბარს ნიშნავს და შესაბამისად, მიწის ნაკვეთიც მხარეებს შორის თანაბრად უნდა გაიყოს, მაშინ როდესაც უზენაესი სასამართლო მიუთითებდა, რომ სასამართლომ მიწის ნაკვეთის გამიჯვნისას უნდა იხელძღვანელოს საჯარო რეესტრის ჩანაწერებით და სწორედ საჯარო რეესტრში რეგისტრირებული მონაცემების მიხედვით დაყოს მიწის ნაკვეთები ერთგვაროვან ნაწილებად, მისი ღირებულების შემცირების, ფუნქციის და დანიშნულების დაკარგვის გარეშე.

42. სასამართლოს უნდა ემსჯელა, რეესტრში რეგისტრირებული წილების გათვალისწინებით, რამდენად შესაძლებელი იყო მიწის ნაკვეთების ერთგვაროვანი (წილების პროპორციულად) დაყოფა, მისი ღირებულების შემცირების გარეშე ისე, რომ არ შეცვლილიყო მისი ფუნქციური დანიშნულება. მ. ჯ-ის საკუთრება უძრავ ქონებაზე და ნ. ჯ-ის მიერ სამკვიდრო მონაწილეობით მიღებული უძრავი ქონება წილობრივად ერთმანეთისგან გამიჯნულია, გასაყოფია მხოლოდ წილობრივად მიღებული უძრავი ქონება ნატურის სახით, რაზეც უნდა გავრცელდეს სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლით გათვალისწინებული მოთხოვნები. სასამართლომ აღნიშნული ნორმა მისი პირდაპირი მნიშვნელობით გაიგო და აქედან გამომდინარე დაასკვნა, რომ უძრავი ქონება უნდა დაეყო ერთგვაროვან ნაწილებად, წილობრივი მონაცემების გათვალისწინებით, მისი ღირებულების შემცირების გარეშე, რასაც არ ითვალისწინებს სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლოს ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს ექსპერტის 2013 წლის 11 თებერვლის დასკვნა.

43. ამდენად, კასატორის აზრით, სასამართლოს გადაწყვეტილება იმდენად ბუნდოვანი და დაუსაბუთებელია, რომ შეუძლებელია მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება, რაც იძლევა გადაწყვეტილების უპირობო გაუქმების საფუძველს.

44. კასატორის აზრით, სასამართლოს გადაწყვეტილებაში

ბუნდოვნადაა მითითებული სახლის მარჯვენა მხარეს მდებარე მიწის მიკუთვნების საკითხი. კერძოდ, 2013 წლის 11 თებერვლის ექსპერტიზის დასკვნაში დაღმავალი ხაზით დაშტრიხული მიწის ნაკვეთი მიეკუთვნა ნ. ჯ-ეს, რაც გაუგებრობას იწვევს, ვინაიდან დაღმავალი ხაზით დაშტრიხულია სახლის ის ნაწილი, რომელიც მ. ჯ-ეს მიეკუთვნა და მის მიმდებარედ, წინ მდებარე მიწის ნაკვეთი, ხოლო რაც შეეხება გვერდით მდებარე მიწის ნაკვეთს, აქაც გაურკვევლობაა, ვინაიდან აღნიშნული ნაკვეთის სიგანე ნ. ჯ-ის კუთვნილ სახლთან არის 2.9 მეტრი, ხოლო შემდგომ მ. ჯ-ის კუთვნილი სახლის მიმდებარედ მიწის ნაკვეთის სიგანე არის 4.8 მეტრი, რაც გამოწვეულია იმით რომ აივანი და კიბე დროებით მონგრეულია და ექსპერტიზის დასკვნით, აქაც დაშტრიხულია მთლიანად მიწის ნაკვეთი. მართალია, მითითებულია, რომ სიგანე შეადგენს 2.9 მეტრს, მაგრამ ვიზუალურად დაშტრიხვა სახლამდებარე გაკეთებული, მაშინ როდესაც სახლამდე 4.8 მეტრია.

45. კასატორის მითითებით, მიწის ნაკვეთის მიკუთვნებისას სასამართლოს მიერ გამოყენებულია აგრეთვე 2011 წლის 24 ნოემბრის დასკვნა, სადაც მითითებულია, რომ აღმავალი ხაზებით დაშტრიხული მიწის ნაკვეთი მიეკუთვნა ნ. ჯ-ეს. მართალია, აღნიშნული დასკვნაში დაშტრიხული არ არის მ. ჯ-ეს მიკუთვნებული სახლის და მის წინ მდებარე მიწის ნაკვეთის ნაწილი, მაგრამ აქაც გაუგებრადაა მარჯვენა მხარეს მდებარე მიწის ნაკვეთის მიკუთვნება, რადგან არ არის მითითებული მიკუთვნებული მიწის ნაკვეთის სიგანე 2.9 მეტრი და ვიზუალურად დაშტრიხვა სახლის კედლამდებარე, რომლის სიგანე მ. ჯ-ის კუთვნილი სახლის ნაწილიდან 4.8 მეტრია. აღნიშნული 4.8 მეტრიდან 2.9 მეტრი ნ. ჯ-ა მიკუთვნებული, ხოლო დარჩენილ ნაწილზე აივანი და კიბე იყო რომელიც დღეისათვის დანგრეულია.

46. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, კასატორი მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება აღნიშნული ფორმით რომ შევიდეს ძალაში მისი აღსრულება დამატებითი დაგების გარეშე შეუძლებელი იქნება.

47. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 27 იანვრის განჩინებით მ. ჯ-ის საკაცო საჩივარი წარმოებაში იქნა მიღებული სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად.

48. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 26 ოქტომბრის განჩინებით მ. ჯ-ის საკაცო საჩივარი ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სა-

მოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 7 ნოემბრის გადაწყვეტილებაზე დასაშვებად იქნა ცნობილი.

სამოტივაციო ნაწილი:

49. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, მ. ჯ-ის საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სამართლებრივი დასაბუთება და თვლის, რომ საკასაციო საჩივარი საფუძვლიანია და ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგი გარემოებების გამო:

50. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულია გადაწყვეტილების გაუქმება, თუ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება საქმის ზემდგომი წესით განხილვისას შეუძლებელია, თავის მხრივ, ასეთ ვითარებაში, საკასაციო პალატა არ არის უფლებამოსილი, გადაწყვიტოს დავა, რის გამოც საქმე განსახილველად უბრუნდება სააპელაციო სასამართლოს (სსსკ 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტი).

51. განსახილველ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლომ, როგორც ფაქტობრივი, ისე სამართლებრივი თვალსაზრისით არასწორად შეაფასა დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, რომელთა თაობაზეც კასატორმა დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია წარადგინა. ამ თვალსაზრისით საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს შემდეგზე:

52. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 24 ივლისის განჩინებით ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა რა მ. ჯ-ის საკასაციო საჩივარი, სააპელაციო პალატას წინამდებარე საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდა, რათა მას გამოეკვლია რამდენად იყო შესაძლებელი მხარეთა თანასაკუთრების გაუქმება ნატურით გაყოფით ისე, რომ უძრავი ნივთი გაყოფილიყო ერთგვაროვან ნაწილებად მათი ღირებულების შემცირების გარეშე.

53. საკასაციო სასამართლომ აღნიშნა: „დაუშვებელია საკუთრების უფლების ისეთი შეზღუდვა, რომლითაც ისპობა საკუთრების სუბსტანცია. იმის გათვალისწინებით, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში განსახილველ საკითხს წარმოადგენს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერება, რომლითაც გადაწყდა მიწის ნაკვეთის გაყოფა (გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის მე-7 და მე-8 ნაწილები) და საზიარო უფლების გაუქმება, სააპელაციო სასამართლომ უნდა გამოიკვლიოს, თუ რამდენად შესაძლებელია მიწის ნაკვეთზე თანასაკუთრების გაუქმება ნატურით გაყოფის გზით საქართვე-

ლოს სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლის მოთხოვნათა დაცვით, კერძოდ, მითითებული ნორმის მიხედვით საზიარო უფლება უქმდება ნატურით გაყოფისას, თუ საზიარო საგანი (საგნები) შეიძლება, დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად ღირებულების შემცირების გარეშე.

54. საკასაციო სასამართლომ ასევე მიუთითა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლის განმარტებასთან დადგენილ ერთგვაროვან სასამართლო პრაქტიკაზე (№ას-332-309-2010 28.10.2010 წ.) და აღნიშნა, რომ ზემოაღნიშნული ნორმა მიუთითებს ორ აუცილებელ ფაქტორზე, რომლის არსებობა იწვევს ამ ნორმით გათვალისწინებულ იურიდიულ შედეგს. საზიარო უფლება უქმდება საზიარო საგნის (საგნების) ნატურით გაყოფისას მხოლოდ იმ შემთხვევაში: 1) თუ საზიარო საგანი (საგნები) შეიძლება დაიყოს ერთგვაროვან ნაწილებად; 2) მათი დაყოფა შესაძლებელია ღირებულების შემცირების გარეშე. როგორც პირველი, ასევე მეორე ელემენტი უნდა არსებობდეს ერთდროულად იმისათვის, რომ ამ ნორმით გათვალისწინებული შედეგი მივიღოთ. განსახილველ დავასთან მიმართებით, როგორც პირველ, ასევე მეორე შემთხვევაში უნდა ვიგულისხმოთ ის, რომ ნატურით გამოყოფილმა საგანმა არ უნდა დაკარგოს ის დანიშნულება, რასაც გაყოფამდე ასრულებდა, ე.ი არ უნდა წაერთვას ის ფუნქცია და მნიშვნელობა რასაც იგი ასრულებდა მესაკუთრისათვის.

55. სააპელაციო სასამართლომ საქმის ხელახლა განხილვისას არ გაითვალისწინა უზენაესი სასამართლოს მითითებები და 2014 წლის 7 ნოემბრის გადაწყვეტილება დაამყარა იმავე მოტივებს, რაც საკასაციო პალატამ ზემოაღნიშნული მსჯელობისას უსაფუძვლოდ ჩათვალა. კერძოდ, სააპელაციო სასამართლოს შეფასებით, როგორც სიტყვასიტყვითი, ასევე ლოგიკური მნიშვნელობით „ერთგვაროვანი“ ნიშნავს ერთნაირს, თანაბარს. ამიტომ, მოდავე მხარეებს მიწის ნაკვეთი უნდა მიეკუთვნოთ თანაბრად და, თან ისე, რომ გამოყოფილმა ნაკვეთებმა არ უნდა დაკარგოს თავისი ფუნქცია და მნიშვნელობა.

56. სააპელაციო სასამართლომ საკითხის გადაწყვეტისას იხელმძღვანელა სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს ექსპერტის 2013 წლის 11 თებერვლის დასკვნით და მიიჩნია, რომ ამ წესით მიწის ნაკვეთის დაყოფა სავსებით შესაძლებელია. შესაბამისად, პალატამ დაასკვნა, რომ მიწის ნაკვეთი უნდა გაიყოს ისე, როგორც იგი გაიყო სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 25 აპრილის გადაწყვეტილებით.

57. კასატორი არ ეთანხმება სასამართლოს ამ მსჯელობას და თვლის, რომ სასამართლომ არასწორად განმარტა როგორც სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლი, ასევე აღნიშნულ სამართლებრივ ნორმასთან მიმართებაში საქმის ფაქტობრივი გარემოებები (მხარეების ფაქტობრივ მფლობელობაში არსებული მიწის ნაკვეთების მდებარეობა). სასამართლომ სიტყვა „ერთგვაროვანი“ აღნიშნულ საქმესთან მიმართებაში, არასწორად გაიგო და განმარტა, რომ იგი თანაბარს ნიშნავს და შესაბამისად, მიწის ნაკვეთიც მხარეებს შორის თანაბრად უნდა გაიყოს, მაშინ როდესაც უზენაესი სასამართლო მიუთითებდა, რომ სასამართლომ მიწის ნაკვეთის გაშიჯვისას უნდა იხელმძღვანელოს საჯარო რეესტრის ჩანაწერებით და სწორედ საჯარო რეესტრში რეგისტრირებული მონაცემების მიხედვით დაეყოს მიწის ნაკვეთები ერთგვაროვან ნაწილებად, მისი ღირებულების შემცირების, ფუნქციის და დანიშნულების დაკარგვის გარეშე.

58. საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორის ამ მოსაზრებას და თვლის, რომ სააპელაციო სასამართლომ მცდარი შეფასება მისცა ზემოაღნიშნულ სამართლებრივ ნორმასა და საქმის ფაქტობრივ გარემოებებს.

59. საქმის მასალებით დადგენილია, რომ სადავო საკითხს წარმოადგენს სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების ის ნაწილი, რომლითაც ნ. ჯ-ეს მიეკუთვნა ქ. ქობულეთში, დ. ა-ის გამზირი №...-ში მდებარე მიწის ნაკვეთიდან (საკადასტრო კოდი №...) სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონული ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2011 წლის 24 ნოემბრის დასკვნის დანართის შესაბამისად, აღმავალი ხაზით დაშტრიხული მიწის ნაკვეთები თეთრი ფონით მონიშნული ნაკვეთის კუთხემდე (კუთხე, რომელსაც ქმნის 5,7 და 13,35 მ. მონაკვეთები) და სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონული ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2013 წლის 11 თებერვლის დასკვნის დანართის მიხედვით დაღმავალი ხაზით დაშტრიხული ნაკვეთი (ნაკვეთის ზომა: 9,27; 24,7; 15,15), ოღონდ, ზემოხსენებული კუთხიდან (ამ ნახაზის მიხედვით, კუთხე, რომელსაც ქმნის 5,72 და 13,34 მ. მონაკვეთები) დაახლოებით 13 მ სიგრძეზე. ასევე სადავოა გადაწყვეტილების ის ნაწილი, რომლითაც მ. ჯ-ეს მიეკუთვნა ქ. ქობულეთში, დ. ა-ის გამზირი №...-ში მდებარე მიწის ნაკვეთიდან (საკადასტრო კოდი №...) სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონული ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2011 წლის 24 ნოემბრის

დასკვნის დანართის შესაბამისად, დაღმავალი ხაზით დაშტრიხული მიწის ნაკვეთები, გარდა სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონალური ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2013 წლის 11 თებერვლის დასკვნის დანართის შესაბამისად, დაღმავალი ხაზით დაშტრიხული ნაკვეთის (ნაკვეთის ზომა: 9,27; 24,7; 15,15) იმ ნაწილისა, რომელიც გადაწყვეტილებით მიეკუთვნა ნ. ჯ-ეს.

60. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ განსახილველი საკითხი ეხება საზიარო საკუთრების გაუქმებას. კერძოდ, საქმის მასალებით დადგენილია, რომ ქ. ქობულეთში, დ. ა-ის გამზირი №...-ში მდებარე სახლი ეკუთვნოდა ს. ჯ-ეს; 1989 წლის 15 ივნისს ს. ჯ-ემ სახლის 4/15 ნაწილი აჩუქა შვილს, თ. ჯ-ეს; ს. ჯ-ე გარდაიცვალა 1990 წლის 7 ნოემბერს და მისი სამკვიდრო, სახლის 11/15 ნაწილი მიიღო შვილმა, მ. ჯ-ემ; 2010 წლის 15 ნოემბერს გარდაიცვალა თ. ჯ-ე, ნ. ჯ-ე არის თ. ჯ-ის მეუღლე და მემკვიდრე და თ. ჯ-ის სამკვიდრო მას მიღებული აქვს; საცხოვრებელი სახლის გარდა, მხარეებს ეკუთვნით რამდენიმე მიწის ნაკვეთი, რომლებიც მათ მრავალი წელია გამიჯნული აქვთ და ინდივიდუალურად სარგებლობენ. გარდა ამისა, მხარეები ინდივიდუალურად სარგებლობენ სახლის გვერდით და წინ მდებარე მონაკვეთებით, თუმცა ისინი ერთმანეთისაგან გამიჯნული არ არის. ამრიგად, მოცემული საქმის დავის საგანია მხარეთა საზიარო უფლების გაუქმება.

61. საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს სააპელაციო პალატის დასკვნას იმის თაობაზე, რომ ვინაიდან ნ. ჯ-ე სარგებლობს სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონალური ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2011 წლის 24 ნოემბრის დასკვნის დანართის შესაბამისად, აღმავალი ხაზით დაშტრიხული მიწის ნაკვეთებით თეთრი ფონით მონიშნული ნაკვეთის კუთხემდე (კუთხე, რომელსაც ქმნის 5,7 და 13,35 მ. მონაკვეთები) და სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს აჭარის რეგიონალური ექსპერტიზის დეპარტამენტის 2013 წლის 11 თებერვლის დასკვნის დანართის მიხედვით დაღმავალი ხაზით დაშტრიხული ნაკვეთით (ნაკვეთის ზომა: 9,27; 24,7; 15,15), ოღონდ, ზემოხსენებული კუთხიდან (ამ ნახაზის მიხედვით, კუთხე, რომელსაც ქმნის 5,72 და 13,34 მ. მონაკვეთები) 13 მ. სიგრძეზე, მიწის ნაკვეთის დანარჩენი ნაწილით კი სარგებლობს მ. ჯ-ე, ამის გამო, თითოეულ მხარეს უნდა მიეკუთვნოს ის ქონება, რომელსაც იგი ფლობს.

62. საკასაციო სასამართლო კიდევ ერთხელ განმარტავს, რომ

საჯარო რეესტრში უძრავ ნივთზე რეგისტრირებული უფლებ-
რივი მდგომარეობისაგან განსხვავებით მხარეთა ფაქტობრივი
მფლობელობა გავლენას ვერ მოახდენს ამ ქონების საკუთრე-
ბის რეჟიმზე. დაუშვებელია საჯარო რეესტრში მინის ნაკვეთ-
ზე საკუთრების უფლებაზე გავლენა მოახდინოს მხარეთა შო-
რის ამ მინის ნაკვეთის ფაქტობრივმა მფლობელობამ.

63. საკასაციო პალატამ ერთ-ერთ გადაწყვეტილებაში აღ-
ნიშნა, რომ „საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 961-ე მუხ-
ლის მე-3 ნაწილი კრძალავს თანაზიარი საკუთრების უფლების
სარგებლობის ისეთ წესზე შეთანხმებას, რომლითაც გაუქმე-
ბის მოთხოვნის უფლება გამოირიცხება ან იზღუდება ამ წესე-
ბის საწინააღმდეგოდ. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად,
თუ შეთანხმებით გაუქმების მოთხოვნის უფლება გამოირიცხუ-
ლია სამუდამოდ ან განსაზღვრული ვადით, მაშინ პატივისადები
მიზეზის არსებობისას გაუქმება მაინც შეიძლება იქნეს მოთ-
ხოვნილი. ამდენად, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ იმ შემ-
თხვევაშიც, თუ მივიჩნევთ, რომ მეზობლები 30 წლის წინ შე-
თანხმებულები იყვნენ მინის ნაკვეთით სარგებლობის წესზე,
ზემოაღნიშნული ნორმები ცხადყოფს, რომ იმ დროს არსებული
კანონი არ ითვალისწინებდა საცხოვრებელი სახლის მშენებლო-
ბისათვის სახელმწიფოსაგან მფლობელობაში გადაცემული მი-
ნის ნაკვეთის მფლობელის მიერ სხვა პირის მფლობელობაში სა-
მუდამოდ გადაცემას. მინა არგასხვისებადი იყო, შესაბამისად,
ამ მინის ნაკვეთის გასხვისების ან სხვაგვარი კანონსაწინააღ-
მდეგო გადაცემის ხელშეკრულება იყო ბათილი. მოქმედ სამარ-
თლებრივ სივრცეში წარმოშობილი ურთიერთობების შემთხვე-
ვაშიც, კანონი ითვალისწინებს, რომ პატივისადები მიზეზის არ-
სებობისას გაუქმებულ იქნეს სამუდამოდ განსაზღვრული თა-
ნასაკუთრებაში არსებული ნივთის სარგებლობის შეთანხმება.
ამის საწინააღმდეგო შეთანხმება ბათილია“.

64. ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასა-
ციო სასამართლო ასკვნის, რომ დაუშვებელია საკუთრების უფ-
ლების ისეთი შეზღუდვა, რომლითაც ისპობა საკუთრების სუბ-
სტანცია. იმის გათვალისწინებით, რომ კონკრეტულ შემთხვე-
ვაში განსახილველ საკითხს წარმოადგენს გასაჩივრებული გა-
დანყვეტილების კანონიერება, რომლითაც გადაწყდა მინის ნაკ-
ვეთის გაყოფა და საზიარო უფლების გაუქმება, საკასაციო პა-
ლატა მიიჩნევს, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უნდა
გაუქმდეს და საქმე ხელახლა განსახილველად უნდა დაუბრუნ-
დეს სააპელაციო სასამართლოს, რომელმაც უნდა გამოიკვლი-
ოს, თუ რამდენად შესაძლებელია მინის ნაკვეთზე თანასაკუთ-

რების გაუქმება ნატურით გაყოფის გზით და მხარეთა საჯარო რეესტრში რეგისტრირებული წილობრივი საკუთრების შესაბამისად, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 963-ე მუხლის მოთხოვნათა დაცვით, კერძოდ, მითითებული ნორმის მიხედვით საზიარო უფლება უქმდება ნატურით გაყოფისას, თუ საზიარო საგანი (საგნები) შეიძლება დაიყოს ერთგვაროვან (და არა თანაბარ) ნაწილებად ღირებულების შემცირების გარეშე.

65. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო პალატისათვის საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების შესახებ გადაწყვეტილებას საკასაციო სასამართლომ საფუძვლად უნდა დაუდოს სამართლებრივი შეფასება, რომელიც სავალდებულოა სააპელაციო სასამართლოსათვის. საქმე ხელახლა განსახილველად შეიძლება დაუბრუნდეს სააპელაციო სასამართლოს იმავე ან სხვა შემადგენლობას.

66. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მეოთხე ნაწილის თანახმად, თუ საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეუღია ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. აღნიშნული ნორმის შინაარსიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ მოცემულ საქმეზე გადაწყვეტილების მიღებისას უნდა გადანყვიტოს სასამართლო ხარჯების მხარეთა შორის განაწილების საკითხიც.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. მ. ჯ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.
2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 7 ნოემბრის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს სხვა შემადგენლობას;
3. საკასაციო საჩივარზე სახელმწიფო ბაჟი გადახდილია;
4. საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

5. უსაფუძვლო გამდიდრება

განჩინება

№ას-536-509-2015

24 ივნისი, 2015 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: **ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),**
ნ. ბაქაქუერი,
ბ. ალავიძე

დავის საგანი: თანხის დაკისრება, ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

შპს „მ-ის“ დირექტორმა სარჩელი აღძრა სასამართლოში ქ. თბილისის მერიის მიმართ, რომლითაც მოითხოვა მოპასუხისათვის საიჯარო ქირის – 10,000 ლარისა და მიუღებელი შემოსავლის სახით დამდგარი ზიანის – 12,600 ლარის გადახდის დაკისრება.

სარჩელის ფაქტობრივ გარემოებად მითითებულია, რომ 2000 წლის 26 ივნისის ქ. თბილისის პრემიერის №384 განკარგულებისა და 2000 წლის 9 ივნისის ქ. თბილისის მიწის მართვისა და განკარგვის კომისიის №14 ოქმის საფუძველზე, შპს „ა. პ-მა“, შემდგომში შპს „მ-მა“ (რომელმაც სახელწოდება შეიცვალა ქ. თბილისის საგადასახადო ინსპექციის 14.11.2005წ.-ის ბრძანების საფუძველზე) ქ. თბილისში, გ-ის ქ. №25-ში მდებარე არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე 10 000 ლარად შეიძინა იჯარის უფლება 15 წლის ვადით. აღნიშნული თანხის გადახდისა და ქ. თბილისის მერიის მიერ მოთხოვნილი ყველა დოკუმენტის წარდგენის მიუხედავად, ქ. თბილისის მერიამ მოსარჩელესთან იჯარის ხელშეკრულება არ გააფორმა. მოსარჩელის განმარტებით, ქ. თბილისის პრემიერის №384 განკარგულება დღემდე ძალაშია, თუმცა მოპასუხე არ ასრულებს ნაკისრ ვალდებულებას იჯარის ხელშეკრულების გაფორმების თაობაზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მოპასუხე ვალდებულია დააბრუნოს მოსარჩელის მიერ გადახდილი იჯარის თანხა, ხოლო რაც შეეხება მიუღებელი შემოსავლის სახით დამდგარი ზიანის ანაზღაურებას, მოსარჩელემ განმარტა, რომ მიუღებელი შემოსავლის თანხის ოდენობა გამოთვლილია საქართველოს საბანკო წლიური პროცენტებიდან, რომლის მინიმალური ოდენობა არის 9%, რაც მთლიანობაში შეადგენს 14 წლის სარგებელს – 12,600 ლარს.

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და საქმეზე წარმოდგენილი შე-
საგებლით სადავოდ გახადა მოსარჩელის მიერ 10,000 ლარის
გადახდის ფაქტი და აღნიშნა, რომ სალაროს შემოსავლის ორ-
დერით არ დასტურდებოდა თანხის გადახდის მიზნობრიობა და
გადახდის ვადა. მოპასუხის განმარტებით, მხარეთა შორის არ
არსებობდა სახელშეკრულებო ურთიერთობა, შესაბამისად მო-
პასუხის მიმართ ვალდებულების წარმოშობის რაიმე სამარ-
თლებრივი და ფაქტობრივი გარემოება სახეზე არ იყო.

ასევე, მოპასუხემ მიუთითა სარჩელის ხანდაზმულობაზე და
განმარტა, რომ იჯარის ხელშეკრულების არსებობის შემთხვე-
ვაშიც კი, მოსარჩელის მხრიდან 10,000 ლარის დაბრუნების
მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადა გასული იყო, კერძოდ, მოპა-
სუხემ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 129-ე-130-ე მუხლებ-
ზე, რომლის თანახმად მოთხოვნის უფლება წარმოიშვა 2000
წლის აგვისტოში, მაშინ როცა ხელშეკრულება უნდა დადებუ-
ლიყო. მოპასუხემ აღნიშნა, რომ იმ შემთხვევაშიც კი, თუ მივიჩ-
ნევდით, რომ სახეზე იყო უსაფუძვლო გამდიდრების საფუძ-
ვლები, სასარჩელო მოთხოვნა მაინც ხანდაზმულად უნდა ყო-
ფილიყო მიჩნეული, ვინაიდან სამოქალაქო კოდექსის 128-ე მუხ-
ლის თანახმად ხანდაზმულობის საერთო ვადა 10 წელს შეად-
გენდა, მოცემულ შემთხვევაში კი, 10 წელიც გასული იყო.

მოპასუხემ ასევე მიუთითა მიუღებელი შემოსავლის სახით
დამდგარი ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უსაფუძვლობა-
ზე და აღნიშნა, რომ ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის ნაწილ-
ში, არ არსებობდა კანონით გათვალისწინებული კომპონენტე-
ბის ერთობლიობა, როგორცაა ზიანის არსებობის ფაქტი და მო-
პასუხის ქმედების არამართლზომიერი შედეგი.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
კოლეგიის 2014 წლის 27 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით შპს „მ-
ის“ სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ. მოპასუხე ქ. თბილი-
სის მერიას მოსარჩელე შპს „მ-ის“ სასარგებლოდ დაეკისრა ძი-
რითადი დავალიანების – 10 000 ლარის და ზიანის – 3990 ლარის
გადახდა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება საა-
პელაციო წესით გაასაჩივრა ქ. თბილისის მერიამ და მოითხოვა
თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კო-
ლეგიის 2014 წლის 27 ოქტომბრის გადაწყვეტილების გაუქმება
და საქმეზე სააპელაციო სასამართლოს მიერ ახალი გადაწყვე-
ტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმე-
თა პალატის 2015 წლის 23 მარტის განჩინებით ქ. თბილისის მე-

რის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა. უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 27 ოქტომბრის გადაწყვეტილება.

მოცემული დავის გადაწყვეტისას სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია ფაქტობრივი გარემოება იმის თაობაზე, რომ შპს „მ-მა“ შეასრულა 2000 წლის 26 ივნისის №384 განკარგულებით და 2008 წლის 3 აპრილის №05.27.212 დადგენილებით განსაზღვრული პირობები, კერძოდ, მოცემულ საქმეზე დადგენილი იქნა, რომ თბილისის პრემიერის 2000 წლის 26 ივნისის №384 განკარგულებითა და 2000 წლის 9 ივნისის ქ. თბილისის მიწის მართვის და განკარგვის კომისიის №14 ოქმით აუქციონზე გამარჯვებულად გამოცხადდა სს „ა. პ-ი“ (შემდგომში შპს „მ-ი“). მოსარჩელეს 15 წლით იჯარის ვადით გადაეცა №122 მიწის ნაკვეთის ფართობი – 5000 კვ.მ, გლდანის რაიონის, მ-ის, ძველი ბაზრის მიმდებარედ ფრინველების ბაზრობის მოსაწყობად. ამავე ოქმით სს „ა. პ-ს“ (შემდგომში შპს „მ-ი“) დაევალა ორი თვის ვადაში ქ. თბილისის მიწის მართვის დეპარტამენტის კონკურსისა და აუქციონის სპეციალურ ანგარიშზე შეეტანა აუქციონის შედეგებით ნაკისრი თანხა 10 000 ლარის ოდენობით.

ქ. თბილისის მთავრობის მიერ 2007 წლის 27 აგვისტოს მიღებულ იქნა №18.19.621 დადგენილება „რიგი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების არარად აღიარების, მთლიანად ან ნაწილობრივ ძალადაკარგულად გამოცხადების შესახებ. მითითებული №18.19.621 დადგენილების მიხედვით, ქ. თბილისის მთავრობამ მიიჩნია, რომ ძალაში უნდა დარჩენილიყო თბილისის პრემიერის 2000 წლის 26 ივნისის №384 განკარგულება.

ამავე დადგენილებით განისაზღვრა, რომ იმ ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს, რომლებსაც ქ. თბილისის მთავრობასთან არ ჰქონდათ გაფორმებული ხელშეკრულებები მიწის ნაკვეთის საკუთრებაში ან სარგებლობაში გადაცემის შესახებ და რომელთა ნაწილშიც არ გაუქმებულა ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტები, უნდა გაფორმდებოდათ სათანადო ხელშეკრულებები 2007 წლის 1 დეკემბრამდე პირობების შესრულების შემთხვევაში.

ქ. თბილისის მთავრობის მიერ 2008 წლის 3 აპრილს მიღებულ იქნა №05.27.212 დადგენილება „რიგი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების არარად აღიარების, მთლიანად ან ნაწილობრივ ბათილად ცნობის, მთლიანად ან ნაწილობრივ ძალადაკარგულად გამოცხადების შესახებ“ ქ. თბილისის მთავრობის 2007 წლის 27 აგვისტოს №18.19.621 დადგენილებაში ცვლილე-

ბებისა და დამატებების შეტანის თაობაზე. აღნიშნული დადგენილების მიხედვით დადგინდა, რომ რიგი დადგენილებებით და განკარგულებებით (მათ შორის, თბილისის პრემიერის 2000 წლის 26 ივნისის №384 განკარგულებით) გათვალისწინებულ იმ ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს, რომლებსაც ქ. თბილისის მთავრობასთან არ აქვთ გაფორმებული ხელშეკრულებები მინის ნაკვეთის საკუთრებაში ან სარგებლობაში გადაცემის შესახებ და რომელთა ნაწილშიც არ გაუქმებულა ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტები, გაუფორმდებოდათ სათანადო ხელშეკრულებები ზემოაღნიშნული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების გამოსაცემად, ადმინისტრაციული წარმოების დაწყების დროისათვის მოქმედი საკანონმდებლო აქტის საფუძველზე, 2009 წლის 1 იანვრამდე შემდეგი პირობების შესრულების შემთხვევაში: ა) წარმოადგინონ ქ. თბილისის მერიის ურბანული დაგეგმარების საქალაქო სამსახურის მიერ გაცემული დადებითი ქალაქდაგეგმარებითი დასკვნა; ბ) წარმოადგინონ კანონმდებლობით განსაზღვრული წესით დამზადებული მინის ნაკვეთის საზღვრები; გ) წარმოადგინონ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების გამოსაცემად, ადმინისტრაციული წარმოების დაწყების დროისათვის მოქმედი საკანონმდებლო აქტის საფუძველზე მინის ნაკვეთისათვის დადგენილი საფასურის გადახდის ქვითარი.

სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა აპელანტის განმარტება იმის თაობაზე, რომ შპს „მ-მა“ არ შეასრულა ზემოთ დასახელებული პირობები, რომლებიც ეხებოდა დამატებითი დოკუმენტაციის წარდგენასა და თანხის გადახდას და შპს „მ-ის“ მიერ 10 000 ლარის გადახდის ფაქტის დასადასტურებლად მიუთითა სალაროს შემოსავლის ორდერებზე, რომელთა მიხედვითაც დგინდებოდა, რომ სს „ა. +“-ის მიერ შეტანილია ბეს თანხა აუქციონში მონაწილეობისათვის 1000 ლარის ოდენობით. ასევე, აუქციონის საბოლოო თანხა 9000 ლარის ოდენობით. ორდერების მიხედვით თანხის მიმღებად მითითებულია „მინის მართვის დეპარტამენტის სუბანგარიში“.

ამდენად დადგენილ იქნა, რომ შპს „მ-მა“ გადაიხადა მოპასუხის მიერ განსაზღვრული თანხა – 10 000 ლარი. ასევე, დადგენილ იქნა, რომ თანხის მიმღები სწორედ ქონების განკარგვაზე უფლებამოსილი ორგანო იყო. ასევე, ორდერში მითითებული იყო, რომ თანხა განკუთვნილი იყო აუქციონისათვის და მას იხდიდა სწორედ აუქციონში გამარჯვებული მხარე. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ იმ პირობებში როდესაც მოსარჩელე მხარემ მასზე დაკისრებული მტკიცების ტვირ-

თის ფარგლებში წარმოადგინა თანხის გადახდის დამადასტურებელი მტკიცებულება, აღნიშნულის საპირისპიროდ, მხოლოდ მოპასუხის ზეპირი ახსნა-განმარტება ვერ გახდებოდა ამ გარემოების გაბათილების საფუძველი.

ასევე, საქმის მასალებით დადგენილია, რომ მოსარჩელეს მერიამ ხელშეკრულების გასაფორმებლად მოსთხოვა 2009 წლის 1 იანვრამდე დამატებით შემდეგი დოკუმენტაციის წარდგენა: ა) ქ. თბილისის მერიის ურბანული დაგეგმარების საქალაქო სამსახურის მიერ გაცემული დადებითი ქალაქდაგეგმარებითი დასკვნა; ბ) კანონმდებლობით განსაზღვრული წესით დამზადებული მიწის ნაკვეთის საზღვრები; გ) ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების გამოსაცემად, ადმინისტრაციული წარმოების დაწყების დროისათვის მოქმედი საკანონმდებლო აქტის საფუძველზე მიწის ნაკვეთისათვის დადგენილი საფასურის გადახდის ქვითარი.

საქმეში წარმოდგენილი განცხადებით დადგენილ იქნა, რომ მოპასუხის მიერ დადგენილ ვადაში – 2009 წლის 1 იანვრამდე, მოსარჩელე მხარემ 2008 წლის 4 დეკემბერს მიმართა ქ. თბილისის მერიის ქონების მართვის საქალაქო სამსახურს და განუმარტა, რომ წარუდგენს 2008 წლის 3 აპრილის №05.27.212 დადგენილებით, იჯარის ხელშეკრულების გასაფორმებლად მოთხოვნილ საჭირო დოკუმენტაციას. ამავე განცხადების შესაბამისად დადგენილ იქნა, რომ მოსარჩელე დანართის სახით უთითებს მის მიერ წარდგენილ დოკუმენტაციას.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მართალია, საქმეში წარმოდგენილ განცხადებას არ ერთვის დანართი, რომელიც, მოსარჩელის განმარტებით, მან წარადგინა თბილისის მერიაში, თუმცა განცხადება გატარებულია რეგისტრაციაში და მოპასუხეს არ დაუდგენია ხარვეზი არასრულყოფილი დოკუმენტაციის შევსების მოთხოვნით. შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მოპასუხის მიერ საწინააღმდეგოს დამტკიცებამდე მოქმედებდა პრეზუმფცია, რომ მოსარჩელემ ნამდვილად წარადგინა განცხადებაში მითითებული დოკუმენტები სრულყოფილად. ამ პრეზუმფციის გამაქარწყლებელი მტკიცება კი, მოპასუხე მხარეს რაიმე სათანადო მტკიცებულების წარდგენით, არ განუხორციელებია.

სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ შპს „მ-სა“ და ქ. თბილისის მერიას შორის იჯარის სახელშეკრულებო ურთიერთობა არ წარმოშობილა. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში, თვითონ მოპასუხესთან სახელშეკრულებო ურთიერთობის სფეციფიკიდან გამომდინა-

რე, საქმე გვაქვს იმგვარ სახელშეკრულებო ურთიერთობასთან, რა დროსაც ხელშეკრულების წერილობით ფორმას აქვს სავალდებულო ხასიათი. შესაბამისად, მხარეთა შორის ხელშეკრულების არსებობის დადასტურება შესაძლებელი იქნებოდა მხოლოდ წერილობითი ფორმით გაფორმებული ხელშეკრულების შესაბამისად, რაც არცერთ მხარეს არ წარმოუდგენია. ამდენად, სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ მხარეთა შორის არ წარმოშობილა სახელშეკრულებო ურთიერთობა.

დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივად შეფასების მიზნით, სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 316-ე მუხლის პირველი ნაწილით, 317-ე მუხლის პირველი ნაწილით და დადგენილად მიიჩნია, რომ მხარეთა შორის არ წარმოშობილა სახელშეკრულებო ურთიერთობა. შესაბამისად, განსახილველი ურთიერთობის მიმართ გამოიყენებოდა კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობის მომწესრიგებელი ნორმები. შესაბამისად, საქმის განმხილველმა სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლით, რომლის თანახმად, პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია მოსთხოვოს ვითომ-კრედიტორს (მიმღებს) მისი უკან დაბრუნება, თუ: ა) ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს, არ წარმოიშობა ან შეწყდა შემდგომში; ბ) ვალდებულების საწინააღმდეგოდ ისეთი შესაგებელი იქნა წარდგენილი, რომ ხანგრძლივი დროის განმავლობაში გამორიცხულია მოსთხოვნის წარდგენა.

სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ დასახელებული მუხლის ანალიზი ცხადყოფს, რომ მისი უპირველესი ფუნქციაა კრედიტორის ადრინდელ ქონებრივ მდგომარეობაში აღდგენის სამართლებრივი უზრუნველყოფა. მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე კი, კრედიტორად გამოდის პირი, რომელის ხარჯზეც სხვამ სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე შეიძინა ან დაზოგა ქონება. მოვალე კი, ის პირია, რომელმაც უსაფუძვლოდ შეიძინა ან დაზოგა ქონება და შესაბამისად, უსაფუძვლოდ გამდიდრდა.

განსახილველ შემთხვევაში, დადგენილ იქნა, რომ მხარეთა შორის საიჯარო ურთიერთობის წარმოშობის მიზნისათვის შპს „მ-მა“ გადარიცხა თანხები, თუმცა მოგვიანებით, აღნიშნული სახელშეკრულებო ურთიერთობა არ შედგა. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ განსახილველ შემთხვევაში, სწორედ სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის „ა“ პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევასთან გვექონდა საქმე. ნორ-

მის დანაწესით, პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია მოსთხოვოს ვითომ-კრედიტორს (მიმღებს) მისი უკან დაბრუნება, თუ ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს, არ წარმოიშობა ან შეწყდა შემდგომში.

მოცემულ შემთხვევაში, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ სწორად შეაფასა საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და უსაფუძვლო გამდიდრების მოტივით სწორად დააკისრა ქ. თბილისის მერიას მიღებული თანხის 10 000 ლარის შპს „მ-ისათვის“ უკან დაბრუნება.

ხოლო რაც შეეხება მიუღებელი შემოსავლის სახით დამდგარ ზიანს, ამ ნაწილში, სარჩელის მოთხოვნა ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა და მოპასუხეს მიუღებელი შემოსავლის სახით დაეკისრა 10 000 ლარის წლიური 7%, ჯამში 3990 ლარი. ამ ნაწილში, სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 981-ე მუხლის მე-2 ნაწილით და აღნიშნა, რომ პასუხისმგებლობის უმთავრესი არსი მდგომარეობს იმაში, რომ მისი რეალიზაციისას დაზარებულს უნდა აუნაზღაურდეს ის სარგებელი, რომელიც მიმღებმა ვერ მიიღო მეურნეობის არასათანადოდ გაძლოვის გამო და ამაში მიმღებს მიუძღვის ბრალი. კონკრეტულ შემთხვევაში, მხედველობაში იქნა მიღებული ის შემოსავალი, რომელიც უნდა მიღებულიყო სამოქალაქო ბრუნვის ნორმალური განვითარების შემთხვევაში. ამდენად, ყურადღება იქნა გამახვილებული მიმღების ანუ, უსაფუძვლოდ გამდიდრებული პირის შესაძლებლობებზე, კერძოდ, სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ აღნიშნული ნორმის კვალიფიკაციისათვის უნდა არსებობდეს გარემოება, როდესაც ქონების მიმღებს მისი ნორმალური სამეურნეო გაძლოლის შემთხვევაში შეეძლო მიეღო სარგებელი, მაგრამ ეს არ გააკეთა ბრალეული ქმედებით. ამ შემთხვევაში, მტკიცების ტვირთის მატარებელია დაზარალებული, რომელმაც უნდა დაადასტუროს მიმღების ბრალი მიღებული ქონების არასათანადოდ გაძლოლისა და ამის შედეგად მოგების მიუღებლობის შესახებ ფაქტობრივი გარემოებები, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ ბრალის განმსაზღვრელი კრიტერიუმები, უპირველეს ყოვლისა, დაკავშირებულია თვით ამ ქონების თავისებურებებთან, მის ბრუნვაუნარიანობასთან და „საშუალო“ მესაკუთრის მიერ ამ ქონების ჩვეულებრივი სამეურნეო მიზნებით მოხმარებასთან ანუ ამ ქონების თავისებურებებიდან გამომდინარე, შესაძლებელი უნდა იყოს „საშუალო“ მესაკუთრის მიერ მისმა სათა-

ნადო სამეურნეო გაძღოლამ მას მოუტანოს სარგებელი. „საშუალო“ მესაკუთრეში ივარაუდება მესაკუთრე, რომელსაც შეუძლია მიიღოს ამ ქონებიდან სარგებელი თავისი პირადი და განსაკუთრებული თვისებების გარეშე. სარგებელი, რომელიც შესაძლებელია მიღებულ იქნეს ამ ქონების ჩვეულებრივი მოხმარების შედეგად, მაგრამ განსხვავებული შემთხვევა გვაქვს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 981-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მე-2 წინადადებით გათვალისწინებულ ფულად ვალზე პროცენტის გადახდის ვალდებულების წარმოშობის დროს.

კანონის ნორმა იმპერატიულად მოითხოვს, რომ ფულად ვალზე გადახდილ უნდა იქნეს პროცენტი. აღნიშნული იმპერატიულობა დაკავშირებულია ამ (ფულის) ქონების თავისებურებებთან, რაც უნდა განვასხვავოთ სხვა ქონებრივი ურთიერთობების ობიექტებისაგან, კერძოდ, როდესაც ყურადღებას ვამახვილებთ ფულად საშუალებებზე (ფულზე) მხედველობაში უნდა მივიღოთ ამ ქონების უნიკალური თვისება, რაც ნიშნავს იმას, რომ ფულადი სახსრები, როგორც საყოველთაო ეკვივალენტი, შესაძლებელია, გაცვლილ იქნეს ქონებრივი ურთიერთობების თითქმის ნებისმიერ ობიექტზე, რომლებიც ატარებენ სასყიდლიან ხასიათს ანუ ფულადი სახსრების საშუალებით შეიძლება დაიფაროს თითქმის ყველა ვალი. ზუსტად ამ ქონების უნიკალური თვისებიდან გამომდინარე, ივარაუდება, რომ ფულად საშუალებებს ყოველთვის შეუძლია მოუტანონ სარგებელი მის მესაკუთრეს. ამდენად, ისეთი ქონების მიღების დროს როგორცაა ფული, უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის მიხედვით, მისმა მიმღებმა, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, უნდა დაადასტუროს, რომ ამ ქონებამ (ფულმა) მას არანაირი სარგებელი არ მოუტანა, რაშიც მას ბრალი არ მიუძღვის ანუ მისთვის შეუძლებელი იყო ამ ქონებიდან სარგებლის მიღება. წინააღმდეგ შემთხვევაში ივარაუდება, რომ შესაძლებელი იყო ფულად სახსრებს მოეტანა მიმღებისათვის სარგებელი, რაც მან ბრალეულად არ მიიღო მისი არასათანადოდ გაძღოლის შედეგად. ზუსტად ამ ქმედების შედეგად მიუღებელი შემოსავალი, რაც უნდა მიღებულყო ფულადი სახსრებით სათანადო გაძღოლის გზით, წარმოადგენს მიყენებულ ზიანს (იხ. სუსგ 20.06.2007წ. საქმე №ას-24-379-07).

ამრიგად, განსახილველი ნორმა განსხვავდება უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტისათვის დამახასიათებელი საერთო მიზნისაგან. აღნიშნული ნორმა ითვალისწინებს ისეთ შემთხვევას, როდესაც უსაფუძვლოდ გამდიდრებულ პირს ეკისრება მი-

უღებელი ქონების ანაზღაურება.

ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მიუღებელი შემოსავლის დაკისრების ნაწილში არსებობდა ყველა ის სამართლებრივი წინაპირობა, რომელიც აუცილებელი იყო სამოქალაქო კოდექსის 981-ე მუხლის მე-2 ნაწილის გამოყენებისათვის და ამ ნაწილშიც პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ 3990 ლარის მოპასუხისათვის დაკისრება იყო დასაბუთებული.

შპს „მ-ის“ მოთხოვნის ხანდაზმულობაზე მითითება სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა და აღნიშნა, რომ მოპასუხის მითითება იმ გარემოებაზე, რომ მოსარჩელეს მოთხოვნა წარმოეშვა 2000 წლის 26 ივნისის №384 განკარგულების გამოცემიდან 2 თვის ვადაში და ამოენურა ამ დროიდან 3 წელში, უმართებულო იყო შემდეგ გარემოებათა გამო:

საქმის მასალებით დადგენილ იქნა, რომ თბილისის პრემიერის 2000 წლის 26 ივნისის №384 განკარგულებითა და 2000 წლის 9 ივნისის ქ. თბილისის მინის მართვის და განკარგვის კომისიის №14 ოქმით აუქციონზე გამარჯვებულად გამოცხადდა მოსარჩელე და 15 წლით იჯარის ვადით გადაეცა მინის ფართობი.

ქ. თბილისის მთავრობს 2007 წლის 27 აგვისტოს №18.19.621 დადგენილებით და შემდგომ 2008 წლის 3 აპრილის №05.27.212 დადგენილებით განხორციელდა უკვე გამოცემული განკარგულებების კანონიერების შესწავლის საკითხი და ამ განხილვების შედეგად ძალაში დარჩა 2000 წლის 26 ივნისის ქ. თბილისის პრემიერის №384 განკარგულება. ამასთან, განისაზღვრა, რომ რიგი პირობების დაცვის შემთხვევაში, იმ ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს, რომლებსაც ქ. თბილისის მთავრობასთან არ ჰქონდათ გაფორმებული ხელშეკრულებები მინის ნაკვეთის საკუთრებაში ან სარგებლობაში გადაცემის შესახებ და რომელთა ნაწილშიც არ გაუქმებულა ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტები უნდა გაფორმებოდათ სათანადო ხელშეკრულებები ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების გამოსაცემად ჯერ 2007 წლის 1 დეკემბრამდე, შემდგომ 2009 წლის 1 იანვრამდე.

საქმის მასალებით ასევე დადგინდა, რომ მოსარჩელე მხარე მონაწილეობდა ამ პროცესებში და შესაბამისად დაინტერესებული იყო სათანადო ხელშეკრულების გაფორმებით, კერძოდ, მან გადაიხადა აუქციონისათვის განკუთვნილი თანხები, ასევე მოთხოვნის შესაბამისად წარადგინა დამატებითი დოკუმენტაცია ხელშეკრულების გასაფორმებლად (იხ. ფაქტობრივი გარემოება 4.1). ამდენად, დგინდება, რომ მას ხელშეკრულების გაფორმების მიმართ ინტერესი არ დაუკარგავს.

შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მო-

სარჩელისათვის სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადის ათვლა უნდა დაწყებულიყო 2009 წლის 1 იანვრიდან, მოპასუხე მხარის მიერ ხელშეკრულების გაფორმებისათვის დადგენილი ვადის ამონურვის შემდეგ. მოსარჩელე მხარეს უნდა გასჩენოდა გონივრული, ლოგიკური მოლოდინი მასზე, რომ მოპასუხე მხარე არ აპირებდა მასთან სახელშეკრულებო ურთიერთობაში შესვლას.

რაც შეეხება აპელანტის განმარტებას, რომ განსახილველ ურთიერთობაზე უნდა გავრცელებულიყო სახელშეკრულებო მოთხოვნის 3-წლიანი ვადა, სააპელაციო სასამართლომ არც ეს არგუმენტი გაიზიარა, რადგანაც ამ შემთხვევაში, გადაცემული თანხის დაბრუნების ვალდებულების წარმოშობის საფუძველს წარმოადგენდა არა ხელშეკრულება, არამედ უსაფუძვლო გამდიდრების წესები. ამდენად, ამ ურთიერთობაზე გამოყენებულ უნდა ყოფილიყო ხანდაზმულობის საერთო ვადა – 10 წელი. სამოქალაქო კოდექსის 128-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, ხანდაზმულობის საერთო ვადა შეადგენს ათ წელს. ეს ვადა დადგენილია ყველა იმ ურთიერთობებისათვის, რომელიც არ ითვალისწინებენ სპეციალურ ვადას, მაგალითად, უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტი.

შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელისათვის 10-წლიანი ხანდაზმულობის ვადის დენა დაიწყო მოპასუხის მიერ ბოლო დადგენილებით განსაზღვრული ვადის ამონურვის შემდგომ – 2009 წლის 1 იანვარიდან. სარჩელი კი, სასამართლოს წარედგინა 2014 წლის 23 ივლისს. ამდენად, იგი არ იყო ხანდაზმული.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 23 მარტის განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ქ. თბილისის მერიამ და მოითხოვა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

კასატორის საკასაციო პრეტენზია ეფუძნება იმ გარემოებას, რომ სააპელაციო სასამართლომ გაუმართლებლად არ გაითვალისწინა ქ. თბილისის მერიის მითითება სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით. კასატორის განმარტებით, სადავო ურთიერთობა შეეხებოდა უძრავ ნივთთან დაკავშირებულ ხელშეკრულებას, შესაბამისად, მის მიმართ გამოყენებული უნდა ყოფილიყო ექვსწლიანი ხანდაზმულობის ვადა, რომლის დენაც უნდა დაწყებულიყო მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან – 2000 წლიდან და უნდა დამთავრებულიყო 2006 წელს. პსს „მ-მა“ სასამართლოს მიმართა 2014 წელს, მაშინ

როცა სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადა გასული იყო, რამაც მოთხოვნის ხანდაზმულობა გამოიწვია. კასატორის განმარტებით, სასამართლომ უსაფუძვლოდ მიიჩნია, რომ 2007 წლის 27 აგვისტოს ქ. თბილისის მთავრობის დადგენილებით შეწყდა ხანდაზმულობის ვადის დენა.

კასატორის მითითებით, სასამართლომ არასწორად გამოიყენა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე-979-ე მუხლები მხარეთა შორის სამართალურთიერთობის დაწყების ფაქტის დასადგენად. სააპელაციო სასამართლოს განმარტებით, მხარეთა შორის ხელშეკრულება არ დადებულია და მათ შორის ურთიერთობა უნდა მოწესრიგდეს უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმებით, რასაც კასატორი არ ეთანხმება და განმარტავს, რომ ქ. თბილისის პრემიერის 2000 წლის 26 ივნისის №384 განკარგულება და ქ. თბილისის მინის მართვისა და განკარგვის კომისიის №14 ოქმი თავისი არსით არის წინარე ხელშეკრულება, შესაბამისად მხარეთა შორის არსებობდა წინარე სახელშეკრულებო ურთიერთობა.

კასატორი არ ეთანხმება სასამართლოს გადაწყვეტილებას მოპასუხისათვის მიუღებელი შემოსავლის სახით 3 990 ლარის დაკისრების თაობაზე, რადგან მიუღებელი შემოსავლის ფაქტის არსებობა დაზარალებულმა უნდა დაადასტუროს, რაც საქმის განხილვის არცერთ ეტაპზე არ მომხდარა. კასატორის განმარტებით, შპს „მ-მა“ ვერ დაადასტურა, რომ მას შეეძლო სარგებლის მიღება, რაც ქ. თბილისის მერიის ბრალეული მოქმედებით ვერ მიიღო. ასევე, დაუსაბუთებელია სასამართლოს შეფასება თბილისის მერიის მიერ სარგებლის მიღებასთან ან მეურნეობის არასწორ გაძლოასთან დაკავშირებით. კასატორი მიიჩნევს, რომ სასამართლოს საერთოდ არ უნდა ემსჯელა ზიანის ფაქტზე, რადგან თანხის დაბრუნების ვალდებულება უსაფუძვლო გამდიდრების საფუძველზე იყო წარმოშობილი და არ გამომდინარეობდა დელიქტიდან. კასატორის განმარტებით, კონდიქციურ ვალდებულებაში მოთხოვნის დაკმაყოფილება ხდება უსაფუძვლოდ შექმნილი ან დაზოგილი ქონების და არა დაზარალებულისათვის მიყენებული ზიანის ოდენობის ფარგლებში.

კასატორი განმარტავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ მიუღებელი შემოსავლის ოდენობის ათვლა არასწორად დაიწყო, 2009 წლის 1 იანვრიდან სარჩელის წარდგენის დღემდე – 2014 წლის 23 ივლისამდე. კასატორი მიიჩნევს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 979-ე-981-ე მუხლების თანახმად ვადის ათვლა სარჩელის წარდგენის დღიდან უნდა დაწყებულიყო.

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ არას-

წორად განმარტა საკითხი როგორც ხანდაზმულობასთან, ასევე უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტთან დაკავშირებით. კასატორი აღნიშნავს, რომ სასამართლომ, საქმეში წარმოდგენილი სალაროს შემოსავლის ორდერის საფუძველზე, მიიჩნია, რომ შპს „მ-მა“ თანხა გადაიხადა, რაც არ არის გამართლებული, რადგან აღნიშნული დოკუმენტი თანხის გადახდის დანიშნულების იდენტიფიკაციისა და გადახდის შესრულების თარიღის დადგენის საშუალებას არ იძლევა. კასატორის განმარტებით, სასამართლომ გაუმართლებლად არ მიიღო მხედველობაში ის გარემოება, რომ ხელშეკრულების დადება, შპს „მ-ის“ ბრალეული ქმედების გამო, არ მოხდა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 29 მაისის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მიხედვით დასაშვებობის შესამოწმებლად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი არ აკმაყოფილებს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მოთხოვნებს, რის გამოც მიჩნეულ უნდა იქნეს დაუშვებლად, შემდეგ გარემოებათა გამო:

წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრით სადავოდა გამხდარი შპს „მ-ის“ მხრიდან 26.06.2000წ.-ის №384 განკარგულებითა და 03.04.2008წ.-ის №05.27.212 დადგენილებით განსაზღვრული პირობების შესრულება, რასაც საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს და აღნიშნავს, რომ სამოქალაქო სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის პრინციპის საფუძველზე, რაც იმას ნიშნავს, რომ თითოეული მხარე იღებს თავის თავზე როგორც ფაქტების გადმოცემის, ისე მათი დამტკიცება-დასაბუთების ტვირთს. აღნიშნული მსჯელობა გამომდინარეობს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის დანაწესიდან, რომლის პირველი ნაწილის თანახმად, მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. მხარეები თვითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძველად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები. ამავე კოდექსის 102-ე მუხლით განსაზღვრულია მხარეთა შო-

რის მტკიცების ტვირთის გადანაწილების წესი, რომლის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. კონკრეტულ შემთხვევაში, იმ გარემოების მტკიცების ტვირთი, რომ ადმინისტრაციული წარმოების დაწყების დროისათვის მოქმედი საკანონმდებლო აქტის საფუძველზე შპს „მ-მა“ 2009 წლის 1 იანვრამდე არ შეასრულა დადგენილი პირობები ეკისრებოდა კასატორს (აპელანტს), რომელმაც სადავო გარემოების დასადასტურებლად მტკიცებულებათა წარმოდგენა ვერ შეძლო, რის გამოც მის მიმართ მართლზომიერად დადგა არახელსაყრელი მატერიალურ-სამართლებრივი შედეგი, კერძოდ, საქმის მასალებით დადგენილია, რომ შპს „მ-ს“ უნდა წარმოედგინა: ა) ქ.თბილისის მერიის ურბანული დაგეგმარების საქალაქო სამსახურის მიერ გაცემული დადებითი ქალაქდაგეგმარებითი დასკვნა; ბ) კანონმდებლობით განსაზღვრული წესით დამზადებული მიწის ნაკვეთის საზღვრები; გ) ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების გამოსაცემად, ადმინისტრაციული წარმოების დაწყების დროისათვის მოქმედი საკანონმდებლო აქტის საფუძველზე მიწის ნაკვეთისათვის დადგენილი საფასურის გადახდის ქვითარი.

დადგენილია, რომ შპს „მ-მა“ გადაიხადა 10 000 ლარი, რომლის დასადასტურებლად წარმოადგინა სალაროს შემოსავლის ორდერები. კასატორის პრეტენზია, რომ წარმოდგენილი ორდერებით არ ირკვევა თანხის გადახდის მიზნობრიობა, ვერ იქნება გაზიარებული საკასაციო პალატის მიერ, რადგან, წარმოდგენილი საქმის მასალებით დადგენილია, რომ შპს „მ-მა“ გადაიხადა მოპასუხის მიერ განსაზღვრული თანხა – 10 000 ლარი, ასევე დადგენილ იქნა, რომ თანხის მიმღები სწორედ ქონების განკარგვაზე უფლებამოსილი ორგანო იყო. ასევე, ორდერში მითითებულია, რომ თანხა განკუთვნილი იყო აუქციონისათვის და მას იხდიდა სწორედ აუქციონში გამარჯვებული მხარე.

რაც შეეხება დოკუმენტაციის წარდგენის ნაწილში ვალდებულების შესრულებას, დადგენილია, რომ მოპასუხის მიერ დადგენილ ვადაში – 2009 წლის 1 იანვრამდე, მოსარჩელე მხარემ 2008 წლის 4 დეკემბერს მიმართა ქ. თბილისის მერიის ქონების მართვის საქალაქო სამსახურს და განუმარტა, რომ წარუდგენს 2008 წლის 3 აპრილის №05.27.212 დადგენილებით, იჯარის ხელშეკრულების გასაფორმებლად მოთხოვნილ საჭირო დოკუმენტაციას. ამავე განცხადების შესაბამისად დგინდება, რომ მოსარჩელე დანართის სახით უთითებს მის მიერ წარდგენილ დოკუმენტაციას. ის გარემოება, რომ განმცხადებელს არასრულყოფილი

ფილი დოკუმენტაციის წარდგენისათვის არ დაუდგინდა ხარვეზი, წარმოადგენს ვარაუდის საფუძველს, რომ შპს „მ-მა“ ნამდვილად წარადგინა განცხადებაში მითითებული დოკუმენტები სრულყოფილად.

ამასთან, დადგენილია ფაქტობრივი გარემოება იმის თაობაზე, რომ მხარეებს შორის მიწის ნაკვეთის სარგებლობასთან დაკავშირებული ხელშეკრულება არ გაფორმებულა. შესაბამისად, სადავო ურთიერთობის მოსაწერიგებლად, საქმის განმხილველმა სასამართლომ სწორად იხელმძღვანელა უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის მარეგულირებელი ნორმებით, კერძოდ, სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლით, რომლის თანახმად, პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია მოსთხოვოს ვითომ-კრედიტორს (მიმღებს) მისი უკან დაბრუნება, თუ: ა) ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძველის გამო არ არსებობს, არ წარმოიშობა ან შეწყდა შემდგომში; ბ) ვალდებულების საწინააღმდეგოდ ისეთი შესაგებელი იქნა წარდგენილი, რომ ხანგრძლივი დროის განმავლობაში გამოორიცხულია მოთხოვნის წარდგენა.

საკასაციო პალატის მოსაზრებით, ნორმის მიზნიდან გამომდინარეობს ერთმნიშვნელოვანი დასკვნა იმის თაობაზე, რომ კონდიქციური ვალდებულების წარმოშობისათვის სახეზე უნდა იყოს ერთი პირის გამდიდრება მეორის ხარჯზე და ასეთი გამდიდრება მოკლებული უნდა იყოს სამართლებრივ საფუძველს, რომელიც ან თავიდანვე არ არსებობდა, ან შემდგომში მოიშალა. ამასთან, მნიშვნელობა არა აქვს იმ გარემოებას თუ, რის შედეგად დადგა უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტი – თავად დაზარალებულის მოქმედების, გამდიდრებულის მოქმედების, თუ მესამე პირთა მოქმედების შედეგად ან განხორციელება იგი მათი ნების საწინააღმდეგოდ. ასევე, არ აქვს მნიშვნელობა ამ სამართალურთიერთობაში მონაწილე სუბიექტთა ბრალეულობას, კეთილსინდისიერებასა და მათ მიერ განხორციელებული მოქმედებების მართლზომიერებას, თუ მართლწინააღმდეგობას. კონდიქციური ვალდებულების არსებობის სამართლებრივი საფუძველით, სარჩელის დასაკმაყოფილებლად მნიშვნელოვანია დადგინდეს მხოლოდ ობიექტური შედეგი, რაც გულისხმობს ერთი პირის მიერ მეორე პირის ხარჯზე რაიმე სამართლებრივი სიკეთის შექენას (დაზოგვას) შესაბამისი სამართლებრივი საფუძველის არსებობის გარეშე. ასევე, აუცილებელია, რომ გამდიდრება მოხდეს სხვის ხარჯზე, რის შედეგადაც ერთი პირის ქონების გაზრდა ხდება მეორე პირის ქონების შესაბამისი შემცირების ხარჯზე.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის ნორმები აღჭურვილია დაცვითი ფუნქციით, უზრუნველყოფს რა არაუფლებამოსილი სუბიექტისაგან უსაფუძვლოდ მიღებული ქონების ამოღებას და მისი უფლებამოსილი პირისათვის გადაცემას. შედეგობრივი თვალსაზრისით, სამართლისათვის არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი – მიიღო, თუ დაზოგა ქონება. ფაქტი ერთია – ვითომ კრედიტორის ქონებრივ სფეროში აღმოჩნდა ქონება, რომელსაც იქ არსებობის სამართლებრივი საფუძველი არ გააჩნია და, აქედან გამომდინარე, ექვემდებარება უფლებამოსილი პირისათვის დაბრუნებას. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ უსაფუძვლო გამდიდრების მიზანი არის სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე შექმნილი ქონების (რომელშიც უნდა ვიგულისხმოთ უფლების ან გარკვეული შეღავათის, უპირატესობის) ამოღება, რითაც უნდა უზრუნველყოფილი იქნეს სამართლიანობის აღდგენა ანუ იმ მდგომარეობის აღდგენა, რომელიც იარსებებდა არაუფლებამოსილი პირის მიერ დაზარალებულის ხარჯზე გარკვეული შეღავათის, უფლების, უპირატესობის მიღებამდე.

ამდენად, სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლი არეგულირებს ისეთ შემთხვევებს, როდესაც შემსრულებელი ახორციელებს ფაქტობრივად არარსებულ ვალდებულებას, რაც იწვევს პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენას მითითებული ნორმის დანაწესიდან გამომდინარე. მოცემულ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ მხარეთა შორის საიჯარო ურთიერთობის წარმოშობის მიზნისათვის შპს „მ-მა“ გადარიცხა თანხები, თუმცა მოგვიანებით აღნიშნული სახელშეკრულებო ურთიერთობა არ შედგა. უდავო გარემოებაა, რომ ქ. თბილისის მერიას მიღებული თანხა 10 000 ლარი შპს „მ-ისათვის“ არ დაუბრუნებია. შესაბამისად, საქმე გვაქვს სწორედ სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის „ა“ პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევასთან, რაც წარმოშობს ქ. თბილისის მერიის ვალდებულებას უკან დააბრუნოს მიღებული 10,000 ლარი.

რაც შეეხება კასატორის იმ მოსაზრებას, რომ ქ. თბილისის პრემიერის 2000 წლის 26 ივნისის №384 განკარგულება და ქ. თბილისის მიწის მართვისა და განკარგვის კომისიის №14 ოქმი თავისი არსით არის წინარე ხელშეკრულება, შესაბამისად მხარეთა შორის არსებობდა წინარე სახელშეკრულებო ურთიერთობა, წარმოადგენს ფაქტს, რომელი ფაქტიც კასატორს (მოპასუხეს) უნდა მიეთითებინა შესაგებელში. ვინაიდან საკასაციო სასამართლო შეზღუდულია ახალ ფაქტებსა და მტკიცებულებ

ბებზე მითითებისა და გამოკვლევის პროცესუალური შესაძლებლობით (საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხ.), ამიტომ კასატორის მიერ მითითებულ გარემოებას, საკასაციო პალატა ვერც გამოიკვლევს და ვერც ამ გარემოებაზე მსჯელობის არარასებობას, სააპელაციო სასამართლოს მიერ საპროცესო ნორმების დარღვევად ვერ შეაფასებს (ამ ნაწილში, შედეგების არარასებობის გამო).

საკასაციო პალატა არ იზიარებს კასატორის მითითებას სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის განსაზღვრისა და ამ ვადის დენის დასაწყისთან დაკავშირებით და პირველ რიგში განმარტავს, რომ მოცემულ შემთხვევაში, სასარჩელო უნდა გავრცელდეს სასარჩელო მოთხოვნის წარდგენის ხანდაზმულობის 10-წლიანი ვადა, გამომდინარე იქიდან, რომ მოსარჩელის მოთხოვნის დაკმაყოფილების ფაქტობრივ-სამართლებრივ საფუძველს წარმოადგენს უსაფუძვლო გამდიდრების მარეგულირებელი ნორმები, რომლებიც მოთხოვნის წარდგენის 10-წლიან ვადას ითვალისწინებს, ხოლო რაც შეეხება აღნიშნული ვადის დენის დასაწყისს, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ მოთხოვნის წარმოშობის დროდ სწორად იქნა მიჩნეული 2009 წლის 1 იანვარი, გამომდინარე იქიდან, რომ როგორც ეს წინამდებარე საქმის მასალებითაა დადგენილი ქ. თბილისის მთავრობის 2007 წლის 27 აგვისტოს №18.19.621 დადგენილებით და შემდგომ 2008 წლის 3 აპრილის №05.27.212 დადგენილებით ძალაში დარჩა 2000 წლის 26 ივნისის ქ. თბილისის პრემიერის №384 განკარგულება. ამასთან, განისაზღვრა, რომ რიგი პირობების დაცვის შემთხვევაში, იმ ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს, რომლებსაც ქ. თბილისის მთავრობასთან არ ჰქონდათ გაფორმებული ხელშეკრულებები მიწის ნაკვეთის საკუთრებაში ან სარგებლობაში გადაცემის შესახებ და რომელთა ნაწილშიც არ გაუქმებულა ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტები უნდა გაფორმებოდათ სათანადო ხელშეკრულებები ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების გამოსაცემად ჯერ 2007 წლის 1 დეკემბრამდე, შემდგომ 2009 წლის 1 იანვრამდე.

კასატორის შემდგომი პრეტენზია მიუღებელი შემოსავლის სახით დამდგარი ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების არარასებობას შეეხება და იმ პოზიციას ემყარება, რომ მოსარჩელე ვერ ადასტურებს ზიანის დაკისრებისათვის აუცილებელი კომპონენტების, მათ შორის, ბრალის, მართლწინააღმდეგობის, მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის არსებობას, რასაც საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს და განმარტავს, რომ სამოქალაქო კოდექსის 411-ე და 412-ე მუხლების შესაბამისად, ზიანის მიყენე-

ბის ფაქტისა და ზიანის ოდენობის შეფასება განსაკუთრებული თავისებურებებით ხასიათდება, როცა საქმე ეხება ფულად ვალდებულებას. ამგვარი დამოკიდებულება განპირობებულია ფულის განსაკუთრებული თვისებებით, კერძოდ, სცილდევუნარიანობის მაღალი ხარისხი ყველა შემთხვევაში, ანიჭებს ფულს სარგებლის მოტანის უნარს. ფული ყოველთვის წარმოადგენს შემოსავლის წყაროს, ვინაიდან შეუძლია, შესძინოს მესაკუთრეს არა მხოლოდ მისთვის სასურველი ქონება, არამედ გარკვეული პერიოდული შემოსავალი საბანკო პროცენტის სახით. ამგვარად, ფულადი ვალდებულების არაჯეროვანი შესრულება კრედიტორს ყოველთვის აყენებს ზიანს და სხვაგვარი ვალდებულების შეუსრულებლობით გამოწვეული ზიანისგან განსხვავებით, განსაკუთრებული მტკიცება არ სჭირდება არც ზიანის მიყენების ფაქტის და არც მისი ოდენობის დადგენას.

ამდენად, საკასაციო პალატის მოსაზრებით, მოცემულ შემთხვევაში, არ იკვეთება საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული რომელიმე საფუძვლის არსებობა, ვინაიდან ნორმის დანაწესით საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დაგეგმვაში დასაშვებია, თუ: ა) საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; გ) სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; დ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე.

როგორც საქმის მასალებით ირკვევა, სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე არ არის განხილული მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევებით, ვერც კასატორი მიუთითებს რაიმე ისეთ საპროცესო დარღვევაზე, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე, რის გამოც საკასაციო საჩივარს არა აქვს წარმატების პერსპექტივა.

საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები არც სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საკასაციო სასამართლოს სტაბილური პრაქტიკისაგან განსხვავების არსებობის საფუძვლით, ვინაიდან სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება არ განსხვავდება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მა-

ნამდევ არსებული პრაქტიკისაგან.

ამასთან, საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისითაც, ვინაიდან არსებობს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკა, რომელიც შეეხება კონდიქციურ ვალდებულებას; ასევე, მიუღებელი შემოსავლის სახით მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი დაუშვას საკასაციო საჩივარი, რის გამოც საკასაციო საჩივარს უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

კასატორი გათავისუფლებულია სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან სახელმწიფო ბაჟის შესახებ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „უ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე, 401-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. ქ. თბილისის მერიის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველად;
2. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

უსაფუძვლო გამდიდრება

განჩინება

№ას-1051-991-2015

29 დეკემბერი, 2015 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე),
ე. გასიტაშვილი (მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ლ. ბ-მა (შემდეგში მოსარჩელე), ბანკის მეშვეობით, ს. ბ-ს (შემდეგში მოპასუხე ან კასატორი), 3900 ევრო გადაურიცხა, აღნიშნული თანხა, მოპასუხემ მიიღო.

2. მოსარჩელემ 2014 წლის 4 ივნისს სარჩელი აღძრა თბილისის საქალაქო სასამართლოში მოპასუხის წინააღმდეგ და და მოითხოვა მისთვის 9282 ლარის დაკისრება.

3. საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 4 ნოემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა, მოსარჩელის სასარგებლოდ, მოპასუხეს დაეკისრა 3900 ევროს ეკვივალენტი ლარის გადახდა.

4. სასამართლომ დადგინოდა ცნო წინამდებარე განჩინების პირველ პუნქტში მითითებული ფაქტობრივი გარემოება და გადაწყვეტილების სამართლებრივი დასაბუთებისას გამოიყენა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში სსკ) 316-ე, 317-ე, 976-ე, 991-ე მუხლები.

5. საქალაქო სასამართლომ აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, მოპასუხემ, მისი ზეპირი განმარტების გარდა, ვერ წარმოადგინა მტკიცებულებები, რომლებიც დაადასტურებდა მხარეთა შეთანხმებას, რომ მოსარჩელის მიერ გადარიცხული თანხა წარმოადგენდა ე.წ. „ლატარიის“ (ყოფით ურთიერთობებში, ურთიერთდასახმარების მიზნით, პირთა მიერ თანხის შეგროვება და მისი გაცემა „ლატარიის მოთამაშე (მონაწილე) პირებზე, მათივე შეთანხმებით, რიგითობით) შედეგს და ის არ უნდა დაბრუნებულიყო. ამასთან, მხარეებმა ვერც ის გარემოება დაადასტურეს, რომ სადავო თანხა სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარეობდა. თავის მხრივ, მოპასუხე მხარე არ უარყოფდა მოსარჩელისაგან აღნიშნული თანხის ჩარიცხვისა და მიღების

ფაქტს.

6. სასამართლომ არ გაიზიარა მოწმის ჩვენება აღნიშნული თანხის წარმომავლობასთან დაკავშირებით, რადგან იგი იყო მოპასუხის ოჯახის წევრი და ვერ გამოიჩინებოდა მისი დაინტერესება განსახილველი დავის შედეგისადმი.

7. სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოპასუხემ მოსარჩელისაგან უსაფუძვლოდ მიიღო 3900 ევრო. ამასთან, მოპასუხემ ვერ წარმოადგინა მტკიცებულებები, რომ მას გადასახდელი ჰქონდა მოსარჩელისათვის არა 3900 ევრო, არამედ 1125 ევრო.

8. სასამართლომ მიიჩნია, მოსარჩელის მითითება, რომ მოპასუხეს ჰქონდა მისი ვალი და ითხოვდა ამ თანხის დაბრუნებას, საკმარისი იყო იმისათვის, რომ სასამართლოს, საქმეში არსებული მტკიცებულებების შესაბამისად, განესაზღვრა და სამართლებრივად შეეფასებინა მხარეთა შორის არსებული ურთიერთობა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ დაასკვნა, რომ თანხის დაკისრების მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველი გამომდინარეობდა უსაფუძვლო გამდიდრებიდან.

9. სასამართლომ მიუთითა, რომ მოსარჩელემ მოპასუხეს ჩაურიცხა 3900 ევრო, შესაბამისად, მოსარჩელეს სსკ-ის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის“ საფუძველზე, სრული უფლება ჰქონდა მოეთხოვა ვითომ კრედიტორისაგან – მოპასუხისაგან მისთვის გადარიცხული თანხის (3900 ევრო) დაბრუნება.

10. საქალაქო სასამართლოს გადანყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, მოითხოვა გასაჩივრებული გადანყვეტილების გაუქმება და, ახალი გადანყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა, ასევე – 2014 წლის 26 სექტემბრის საოქმო განჩინების გაუქმება, რომლითაც საქმეში მესამე პირად, დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის გარეშე, ჩაება რ. ბ-ი (შემდეგში მოპასუხის მეუღლე).

11. სააპელაციო საჩივარი დამყარებული იყო იმ გარემოებაზე, რომ წინამდებარე განჩინების პირველ პუნქტში მითითებული პიროვნება არასათანადო მოსარჩელე იყო, ვინაიდან ამ უკანასკნელის მიერ მოპასუხისათვის გადმოგზავნილი თანხა, ეკუთვნოდა არა მოსარჩელეს არამედ, მოპასუხის მეუღლეს. მოპასუხის განმარტებით, მოსარჩელე არის პირი, რომელიც ე.წ. „ლატარიის“ ხელშეკრულების ურთიერთობებიდან გამომდინარე, თანხებს აგროვებდა და რიგითობით უგზავნიდა ამ ურთიერთობაში ჩაბმულ პირებს, შესაბამისად, მიაჩნდა, რომ იგი არასათანადო მოსარჩელე იყო და, მის სასარგებლოდ, სასამართლომ უკანონოდ დააკისრა მოპასუხეს თანხის გადახდა. სასა-

მართლმ არასწორად არ გაიზიარა ასევე მონმის ჩვენება (იხ. ამ განჩინების მე-6 პუნქტი).

12. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 1 ივლისის განჩინებით მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

13. სასამართლომ დაუსაბუთებლად მიიჩნია მოპასუხის პოზიცია მოსარჩელის არასათანადოობასთან დაკავშირებით და აღნიშნა, რომ მოპასუხის აღნიშნული პოზიცია წინამდებარე განჩინების მე-11 პუნქტში მითითებულ ფაქტობრივ გარემოებას ემყარებოდა.

14. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოპასუხის მეუღლეს, რომელიც ჩაბმული იქნა საქმის განხილვაში მესამე პირად, დამოუკიდებელი მოთხოვნის გარეშე, ჰქონდა საპროცესო შესაძლებლობა, წარედგინა მტკიცებულებები იმის შესახებ, რომ სადავო თანხა წარმოადგენდა მის კუთვნილებას. მიუხედავად ამისა, ვერც მოპასუხემ და ვერც მისმა მეუღლემ სასამართლოს ვერ წარუდგინეს მტკიცებულებები თანხის კუთვნილებასთან დაკავშირებით. მოსარჩელემ მოპასუხედ დაასახელა პირი, რომელმაც უშუალოდ მიიღო მოსარჩელის მიერ, ბანკის მეშვეობით, გადარიცხული თანხა, შესაბამისად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოპასუხე იყო ის პირი, ვისაც უნდა ემტკიცებინა თანხის მიღების სამართლებრივი საფუძველი, რადგან სხვა გარემოებები, მაგალითად, სესხის ხელშეკრულების არსებობა მოსარჩელესა და მოპასუხის მეუღლეს შორის, ან ამ უკანასკნელისათვის თანხის კუთვნილება, არ იყო დადასტურებული საქმის მასალებით.

15. მონმის ჩვენების გაუზიარებლობის შესახებ, მოპასუხის პრეტენზიასთან დაკავშირებით, რომელიც მითითებულია ამ განჩინების მე-6 პუნქტში, სასამართლომ განმარტა, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდგომი სსსკ) 105-ე მუხლის დანაწესიდან გამომდინარე, მონმის ჩვენება ვერ ჩაითვლებოდა იმ შესაბამის და უტყუარ მტკიცებულებად, რომელიც სადავო ფაქტობრივი გარემოების (თანხის კუთვნილების) დადგენილად მიჩნევის საფუძველი შეიძლებოდა გამხდარიყო. სასამართლოს შესაძლებელია, გაეზიარებინა მონმის ჩვენება მხოლოდ წერილობით მტკიცებულებებთან ერთობლიობაში, რაც განსახილველ შემთხვევაში, მოპასუხეს არ წარმოუდგენია, მით უფრო, იმ პირობებში, რომ მონმე იყო მოპასუხისა და მესამე პირის ოჯახის წევრი, შესაბამისად, საქმის შედეგით დაინტერესებული და არა ნეიტრალური პირი.

16. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი მოცემულობა: 1) მოპასუხის მიერ აღიარებული იყო მოსარჩელისაგან სადავო თანხის მიღების ფაქტობრივი გარემოება, 2) მოპასუხემ სსსკ-ის მე-4, 102-ე მუხლის შესაბამისად, თავისი მტკიცების ფარგლებში, ვერ დაადასტურა თანხის კუთვნილების ფაქტი და 3) არ დგინდებოდა მოპასუხის მიერ მოსარჩელისაგან 3900 ევროს მიღების ვალდებულებით-სამართლებრივი საფუძველი.

17. მოცემული ფაქტობრივი გარემოებების პირობებში, სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა საქალაქო სასამართლოს მსჯელობა, რომ განსახილველი სასარჩელო მოთხოვნის მატერიალურ – სამართლებრივ საფუძველს წარმოადგენდა მოპასუხის უსაფუძვლო გამდიდრება.

18. სასამართლომ განმარტა, რომ უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტის არსებობის შემთხვევაში იგულისხმებოდა, რომ პირმა ქონება მიიღო (შეიძინა) შესაბამისი იურიდიული საფუძვლის გარეშე, რის გამოც, აღნიშნული შენაძენი ექვემდებარებოდა უფლებამოსილი პირისათვის დაბრუნებას, ანუ უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის ნორმები აღჭურვილი იყო დაცვითი ფუნქციით, უზრუნველყო არაუფლებამოსილი სუბიექტისაგან უსაფუძვლოდ მიღებული ქონების ამოღება და მისი უფლებამოსილი პირისათვის გადაცემა. შედეგობრივი თვალსაზრისით, სამართლისათვის არ აქვს მნიშვნელობა, თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი: მიიღო, თუ დაზოგა ქონება. ფაქტი ერთია – ვითომ კრედიტორის ქონებრივ სფეროში აღმოჩნდა ქონება, რომლის გადაადგილების იურიდიული საფუძველი არ გააჩნდა და, აქედან გამომდინარე, ექვემდებარებოდა უფლებამოსილი პირისათვის დაბრუნებას.

19. განსახილველ შემთხვევაში, სასამართლომ უდავოდ დადგენილად მიიჩნია, რომ მოპასუხემ მოსარჩელისაგან, შესაბამისი ვალდებულებით-სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე, მიიღო 3900 ევრო. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მოსარჩელის მიერ მოპასუხისათვის თანხის გადაცემის ფაქტი ექცეოდა სსკ-ის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის რეგულირების რეჟიმში და მიღებული შესრულება ექვემდებარებოდა დაბრუნებას.

20. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ უსაფუძვლოდ ჩათვალა სააპელაციო საჩივრის პრეტენზია და მიიჩნია, რომ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივი ანალიზის საფუძველზე, საქალაქო სასამართლომ საქმეზე დასაბუთებული გადაწყვეტილება გამოიტანა.

21. სააპელაციო სასამართლომ გადაწყვეტილების მიღებისას იხელმძღვანელა სსსკ-ის 90-ე, 91-ე, 85-ე, 105-ე, მე-4, 102-ე მუხლი; სსკ-ის 317-ე მუხლით, 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით.

22. მოპასუხემ საკასაციო წესით გაასაჩივრა სააპელაციო სასამართლოს განჩინება, მოითხოვა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

23. საკასაციო საჩივარი დამყარებულია შემდეგზე:

23.1. სასამართლო უდავო ფაქტობრივ გარემოებებში მიუთითებს, გარეობაზე, რომ ბანკის მეშვეობით, მოსარჩელემ მოპასუხეს 3900 ევრო გადაურიცხა, ხოლო ამ უკანსკენლმა მიიღო ეს თანხა, მტკიცებულებად კი მოჰყავს მხარეთა ახსნა-განმარტება და 2014 წლის 15 მარტის გამოკითხვის ოქმი. მითითებული ოქმი არ არის საკმარისი მტკიცებულება იმისათვის, რომ დადგინდეს, ნამდვილად მოსარჩელემ გადაურიცხა თუ არა 3900 ევრო მოპასუხეს, საქმეში წარმოდგენილი უნდა იყოს საბანკო გადარიცხვის ქვითრის დედანი. სასამართლოებმა არასწორად მიანიჭეს მტკიცებულების მნიშვნელობა ზემოხსენებულ გამოკითხვის ოქმსა და მხარეთა ახსნა-განმარტებას, მხოლოდ კასატორის საზიანოდ გამოიყენეს და ობიექტურად არ შეაფასეს, რითაც აშკარად იკვეთება სასამართლოს ტენდენციურობა.

23.2. კასატორს მოსარჩელისაგან არც თანხა უსესხებია და არც ე.წ. „ლატარიის“ მონაწილე ყოფილა, შესაბამისად, მოცემულ დავაში, იგი კი არა, მისი მეუღლე უნდა ყოფილიყო მოპასუხე, ამაზე მოსარჩელეც უთითებდა სარჩელში. ამის შესახებ შუამდგომლობა მოსამართლემ არ დააკმაყოფილა, არც მესამე პირად ჩართო მოპასუხის მეუღლე იმ სტატუსით, რომ დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის უფლება ჰქონოდა, ან მორიგება შემდგარიყო, მოსარჩელესა და მოპასუხის მეუღლეს შორის, ე.წ. „ლატარიის თამაშიდან“ წარმოშობილი ორი თვის დავალიანების, 1125 ევროს გამო.

23.3. კასატორისათვის გაუგებარია, რატომ უნდა გადაერიცხა მისთვის მოსარჩელეს 3900 ევრო, როდესაც არ უთხოვია და არც იცნობდა მოსარჩელეს. აღნიშნული თანხა არის მოპასუხის მეუღლის, რომელიც სხვა ქართველებთან ერთად, საბერძნეთში ე.წ. „ლატარიაში“ მონაწილეობდა, ხოლო თანხას მოსარჩელე აგროვებდა. ამასთან, აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ მოპასუხის მეუღლეს სასამართლო უწყება, მესამე პირის სახით, 2015 წლის 1 ივლისის მთავარ სხდომაში მონაწილეობისათვის 26.06.2015 წელს გაეგზავნა, თუმცა, სხდომა ამ დროისათვის დამთავრე-

ბული აღმოჩნდა, რაც, საკასაციო საჩივრის ავტორის მოსაზრებით, გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების საფუძველი იყო.

24. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ 2015 წლის 4 ნოემბრის განჩინებით ს. ბ-ის საკასაციო საჩივარი მიიღო წარმობაში სსსკ-ის 391-ე მუხლის მიხედვით დასაშვებობის შესამოწმებლად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის სამართლებრივი დასაბუთებულობის შემოწმებისა და საქმის შესწავლის შედეგად მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი არ აკმაყოფილებს სსსკ-ის 391-ე მუხლის მოთხოვნებს, რის გამოც მიჩნეულ უნდა იქნეს დაუშვებლად, შემდეგ გარემოებათა გამო:

25. სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დავებში დასაშვებია, თუ: ა) საქმე მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; გ) სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო, არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; დ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. ზემოაღნიშნული ნორმები განსაზღვრავს იმ მოთხოვნებს, რომელთაც საკასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს და ეფუძნებოდეს.

26. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სსსკ-ის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არცერთი ზემომითითებული საფუძველით.

27. საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საკასაციო სასამართლოს სტაბილური პრაქტიკისაგან განსხვავების არსებობის საფუძველით. სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება არ განსხვავდება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს არსებული პრაქტიკისაგან.

28. საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზ-

რისით.

29. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ საკასაციო საჩივარი დასაშვები რომც ყოფილიყო, მას არა აქვს წარმატების პერსპექტივა შემდეგ გარემოებათა გამო:

ა) განსახილველ შემთხვევაში, არ არსებობს სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტით დადგენილი საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის წინაპირობაც, რომლის მიხედვითაც საკასაციო საჩივარი დასაშვებია, თუ სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე განხილულია მნიშვნელოვანი საპროცესო დარღვევით, რომელსაც შეეძლო, არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე;

ბ) სსსკ-ის 407.2 მუხლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილად ცნობილ ფაქტობრივ გარემოებებთან დაკავშირებით კასატორს ასეთი პრეტენზია არ წარმოუდგენია.

30. საკასაციო სასამართლო კასატორის პრეტენზიებთან დაკავშირებით აღნიშნავს:

30.1. სსსკ-ის მე-4 მუხლის თანახმად, სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე. სსსკ-ის მე-3 მუხლით, დისპოზიციურობის პრინციპის მიხედვით, დადგენილია, შეჯიბრებითობის პრინციპით ფაქტების დადგენა. მტკიცების ტვირთი მხარეებს შორის თანაბრადაა გადანაწილებული, მხარეები თავად განსაზღვრავენ, თუ რომელი მტკიცებულებები გამოიყენონ ამა თუ იმ ფაქტობრივი გარემოებების დასადასტურებლად. მოდავე მხარეებმა უნდა წარმოადგინონ მტკიცებულებები, რომლითაც დადგინდება სარჩელში და შესაგებელში მითითებული გარემოებების უტყუარად არსებობა. დისპოზიციურობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპები გულისხმობს მხარეების ვალდებულებას, წარმოადგინონ სარჩელში და შესაგებელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების უფრო მყარი და დამაჯერებელი მტკიცებულებები, რითაც სასამართლოს შეუქმნიან საკუთარი პოზიციის სარწმუნო სამართლებრივ საფუძველსა და შინაგან რწმენას.

30.2. საკასაციო სასამართლო უთითებს სსსკ-ის 102-ე მუხლზე და აღნიშნავს, რომ ერთ-ერთი მხარის ახსნა-განმარტება, თუ მას არ ეთანხმება მოწინააღმდეგე მხარე, მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეიძლება ჩაითვალოს სადავო სამართლებრივი ურთიერთობის არსებობისა, თუ საქმისათვის მნიშვნელობის მქო-

ნე ფაქტობრივ გარემოებათა დამადასტურებელ მტკიცებულებად, თუ იგი დასტურდება საქმეში არსებული სხვა მტკიცებულებების ყოველმხრივი, სრული და ობიექტური განხილვის შედეგად. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ასეთი მტკიცებულების სადავო ურთიერთობის, ან საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე ფაქტობრივ გარემოებათა დამადასტურებელ უტყუარ მტკიცებულებად მიჩნევა ეწინააღმდეგება სსსკ-ის 105-ე მუხლით დადგენილ პრინციპებს.

30.3. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ გასაჩივრებული განჩინებით უტყუარადაა დადგენილი მოსარჩელის მიერ კასატორისათვის 3900 ევროს გადარიცხვის ფაქტი, რასაც არც მოპასუხე მხარე უარყოფდა, სადავო მხოლოდ ამ თანხის მესაკუთრის ვინაობა არის, მოპასუხის მტკიცებით, თანხა მისი მეუღლის საკუთრებაა, ამასთან, კასატორი აღნიშნავდა, რომ 3900 ევროს ნაცვლად, 1125 ევრო ჰქონდა მოსარჩელისათვის გადასახდელი (იხ. ამ განჩინების მე-7 პუნქტი).

30.4. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ საქმის განხილვაში მესამე პირად, დამოუკიდებელი მოთხოვნის გარეშე, ჩაბმული მოპასუხის მეუღლეს ჰქონდა საპროცესო შესაძლებლობა, წარედგინა მტკიცებულებები იმის შესახებ, რომ სადავო თანხა წარმოადგენდა მის კუთვნილებას. მიუხედავად ამისა, ვერც მოპასუხემ და ვერც მისმა მეუღლემ სასამართლოს ვერ წარუდგინეს მტკიცებულებები თანხის კუთვნილებასთან დაკავშირებით. საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობასა და დასკვნებს (იხ. ამ განჩინების 14-20 პუნქტები).

30.5. სსკ-ის 976-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად, „პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია მოსთხოვოს ვითომ-კრედიტორს (მიმღებს) მისი უკან დაბრუნება, თუ ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს, არ წარმოიშობა ან შეწყდა შემდგომში“. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ კონდიქციური ვალდებულების წარმოშობისათვის სახეზე უნდა იყოს ერთი პირის გამდიდრება მეორის ხარჯზე და ასეთი გამდიდრება მოკლებული უნდა იყოს სამართლებრივ საფუძველს, რომელიც ან თავიდანვე არ არსებობდა, ან შემდგომში მოიშალა. ამასთან, მნიშვნელობა არა აქვს იმ გარემოებას, თუ რის შედეგად დადგა უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტი – თავად დაზარალებულის მოქმედების, გამდიდრებულის მოქმედების, თუ მესამე პირთა მოქმედების შედეგად, ან განხორციელდა იგი, მათი ნების სანინააღმდეგოდ. ასევე, არ აქვს მნიშ-

ვნელობა ამ სამართალურთიერთობაში მონაწილე სუბიექტთა ბრალეულობას, კეთილსინდისიერებასა და მათ მიერ განხორციელებული მოქმედებების მართლზომიერებას, თუ მართლწინააღმდეგობას. კონდიქციური ვალდებულების არსებობის სამართლებრივი საფუძვლით, სარჩელის დასაკმაყოფილებლად მნიშვნელოვანია, დადგინდეს მხოლოდ ობიექტური შედეგი, რაც გულისხმობს ერთი პირის მიერ მეორე პირის ხარჯზე რაიმე სამართლებრივი სიკეთის შექმნას (დაზოგვას), შესაბამისი სამართლებრივი საფუძვლის არსებობის გარეშე. ასევე, აუცილებელია, რომ გამდიდრება მოხდეს სხვის ხარჯზე, რის შედეგადაც, ერთი პირის ქონების გაზრდა ხდება მეორე პირის ქონების შესაბამისი შემცირების ხარჯზე.

30.6. მოცემულ შემთხვევაში, დადგენილია, მოსარჩელის მიერ კასატორისათვის, შესაბამისი ვალდებულების არსებობის გარეშე, 3900 ევროს, ბანკის მეშვეობით გადარიცხვა, რის შედეგადაც კასატორის ქონება მითითებული თანხით გაიზარდა. საკასაციო სასამართლო ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობასა და დასკვნებს (იხ. ამ განჩინების მე-17, მე-18 პუნქტები).

30.7. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ უსაფუძვლო გამდიდრების მიზანი არის სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე შექმნილი ქონების (რომელშიც უნდა ვიგულისხმოთ უფლების, ან გარკვეული შეღავათის, უპირატესობის) ამოღება, რითაც უზრუნველყოფილი უნდა უნდა იქნეს სამართლიანობის აღდგენა, ანუ იმ მდგომარეობის აღდგენა, რომელიც იარსებებდა არაუფლებამოსილი პირის მიერ დაზარალებულის ხარჯზე გარკვეული შეღავათის, უფლების, უპირატესობის მიღებამდე. ამდენად, სსკ-ის 976-ე მუხლი არეგულირებს ისეთ შემთხვევებს, როდესაც შემსრულებელი ახორციელებს ფაქტობრივად არარსებულ ვალდებულებას, რაც იწვევს პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენას.

30.8. საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს კასატორის პრეტენზიას იმის თაობაზე, რომ მოპასუხის მეუღლეს სასამართლო სხდომაში მონაწილეობის უფლება წაერთვა, ვინაიდან 2015 წლის 24 ივნისის სხდომაზე, საპროცესო კანონმდებლობის მოთხოვნათა დაცვით იყო მოწვეული მოპასუხის მეუღლე, რომელიც არ გამოცხადდა (იხ. სააპელაციო სასამართლოს 24.06.2015 წლის სხდომაზე მესამე პირის მოწვევის დასტური და ამავე სხდომის ოქმი). 24 ივნისის სხდომა, მხოლოდ გადაწყვეტილების გამოცხადების მიზნით, გადაიდო იმავე წლის 1 ივლისს, რომელზეც სხვა საპროცესო მოქმედება არ ხორციელდებოდა, შე-

საბამისად, საკასაციო სასამართლოს დაუსაბუთებლად მიაჩნია კასატორის პრეტენზია საპროცესო უფლებების დარღვევასთან დაკავშირებით.

31. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სსსკ-ის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, დაუშვას საკასაციო საჩივარი, რის გამოც საკასაციო საჩივარს უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

32. სსსკ-ის 401.4 მუხლის თანახმად, თუ საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნება მიჩნეული, პირს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70%. მოცემულ შემთხვევაში, ვინაიდან საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნა მიჩნეული, კასატორს უნდა დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე მ. პ-ის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 463 ლარის 70% – 324.1 (სამას ოცდაოთხი ლარი და ათი თეთრი) ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 284-ე, 285-ე, 391-ე, 401-ე, 408.3-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. ს. ბ-ის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველად;

2. ს. ბ-ს (პ/ნ ...) სახელმწიფო ბიუჯეტიდან (ქ.თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“, ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...) დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე მ. პ-ის (პ/ნ ...) მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის, 463 ლარის (საკრედიტო საგადახდო დავალება №1, გადახდის თარიღი 2015 წლის 2 სექტემბერი), 70% – 324.1 (სამას ოცდაოთხი ლარი და ათი თეთრი) ლარი;

3. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

უსაფუძვლო გამდიდრება

ბანკინება

№ას-135-131-2015

19 აპრილი, 2016 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ნ. ბაქაქუჩი,
ბ. ალავიძე

დავის საგანი: ფულადი ვალდებულების შესრულება

აღწერილობითი ნაწილი:

I. სასარჩელო მოთხოვნა და საარჩელის საფუძვლები:

1. შპს „ფ-მა“ (შემდგომში „მოსარჩელე“ / „მონინააღმდეგე მხარე“) საარჩელი აღძრა სასამართლოში საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს (შემდგომში „მოპასუხე“ / „კასატორი“) მიმართ, მესამე პირი – ო-ე (შემდგომში „მესამე პირი“) რომლითაც მოითხოვა მოპასუხისათვის დავალიანების ძირითადი თანხის – 2, 800,000 ლარის და მიუღებელი შემოსავლის – 1,036,000 ლარის გადახდის დაკისრება.

2. საარჩელის ფაქტობრივ გარემოებად მითითებულია, რომ 2009 წლის 06 აპრილს, საქართველოში დაფუძნდა შპს „ჯ-ტი“, რომლის 100%-იანი წილის მფლობელ, დამფუძნებელ პარტნიორსა და დირექტორს წარმოადგენს ი. ე-ა (წარმომავლობით ქართველი, ისრაელის მოქალაქე).

2010 წლის 29 სექტემბრიდან შპს „ჯ-ტის“ საფირმო სახელწოდებაა შპს „ფ-ი“.

კომპანიის დირექტორი აქტიურად ახორციელებს ბიზნეს ინვესტიციების მოზიდვასა და ქართულ ეკონომიკაში მის დაბანდებას. იგი წლების განმავლობაში მიიჩნევა ერთ-ერთ მსხვილ გადასახადის გადამხდელად. ე.წ „ვარდების რევოლუციის“ შემდეგ, იგი აქტიურად ჩაერთო ბიზნეს პროექტების განხორციელებასა და დაფინანსებაში. 2009 წლის 8 მაისს, შპს „ჯ-ტის“ სს „ს.ს.პ.-ში“ არსებული მიმდინარე ანგარიშიდან, რომელზეც ირიცხებოდა 14,130, 000 ლარი, სპეციალურ აუქციონში გამარჯვებული – ო-ის სასარგებლოდ სახელმწიფო ხაზინაში გადაირიცხა – 2,800,000 ლარი.

3. საჯარო აუქციონის გამოცხადებაზე უფლებამოსილ – სა-

ქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს რაიმე სახის აუქციონი არ გაუმართავს, არც მესამე პირს მიუღია და გაუმარჯვია მასში. შესაბამისად, არ მოუპოვებია მინის ნაკვეთზე საკუთრების უფლება და არც ეს უფლება დარეგისტრირებულა საჯარო რეესტრში მის სახელზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სახელმწიფო სამართლებრივი საფუძვლების გარეშე, ფლობს მოსარჩელის კუთვნილ – 2,800,000 ლარს.

4. ამასთან, მოსარჩელემ ვერ მიიღო ის ფინანსური შემოსავალი, რასაც იგი მიიღებდა გადარიცხული თანხის საბანკო ანგარიშზე განთავსების შემთხვევაში, რომელიც სს „ს-ის“ ვადიან ანაბარზე განთავსების გზით, მას მოუტანდა მოგებას (წლიური საპროცენტო განაკვეთით – 9.25%, 4 წლის განმავლობაში მიიღებდა სულ მცირე – 1,036,000 ლარის ოდენობის სარგებელს).

II. მოპასუხის პოზიცია

5. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო.

6. მოპასუხის განმარტებით, 2009 წლის 23 აპრილს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სახელმწიფო ქონების აღრიცხვისა და პრივატიზების მცხეთა-მთიანეთის ტერიტორიულ ორგანოს სპეციალური აუქციონის მომწყობ კომისიას განცხადებით მომართა მესამე პირმა, რომლითაც მოითხოვა 2009 წლის 24 აპრილს გამართულ სპეციალურ აუქციონში მონაწილეობის მიღება. ამ აუქციონზე პრივატიზების მიზნით გამოტანილი იყო მინის ნაკვეთი.

7. „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზების შესახებ“ (პრივატიზების პერიოდში მოქმედი რედაქცია) საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის „ე“ პუნქტის თანახმად, „სპეციალური აუქციონში მონაწილეთა მიერ ქონების შესასყიდი ფასის შეთავაზება ხდებოდა ერთჯერადად, წერილობითი სახით. სპეციალურ აუქციონში მონაწილეობის მიღების უფლება ჰქონდათ კონკრეტული ადმინისტრაციული ერთეულის – დასახლების (სოფლის, დაბის, ქალაქის) ან დასახლებათა გაერთიანების (თემის) ტერიტორიულ საზღვრებში საკომლო წიგნში აღრიცხულ ან/და პირადობის მოწმობის საფუძველზე რეგისტრირებულ საქართველოს მოქალაქეებს“.

8. „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზების შესახებ“ საქართველოს კანონის 151-ე მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, მესამე პირმა აუქციონში მონაწილეობის მისაღებად „ბეს“ სახით გადაიხადა მინის ნაკვეთის საწყისი ფასი – 101.40 ლარის 30% – 31.00 ლარი.

9. 2009 წლის 24 აპრილს, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სახელმწიფო ქონების აღრიცხვისა და პრივატიზების მცხეთა-მთიანეთის ტერიტორიული ორგანოს კომისიის მიერ მოწყობილ სპეციალურ აუქციონზე მესამე პირის მიერ ერთჯერადად შეთავაზებული ფასი გახლდათ – 5,600,000 ლარი, რის საფუძველზე, იგი გამოვლინდა გამარჯვებულად და კომისიამ გამოსცა აუქციონში გამარჯვების დამადასტურებელი ოქმი №5. „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-16 მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, „სპეციალურ და ღია აუქციონებში გამარჯვებული პირი გამარჯვების დამადასტურებელი ოქმის მიღებიდან ერთ თვის ვადაში იხდის მიწის ნაკვეთისა და მასზე განთავსებული უძრავი ქონების საფასურს ან საფასურის სულ მცირე, 20%-ს და წარუდგენს საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს შესაბამის ტერიტორიულ ორგანოს. აუქციონში გამარჯვებულ პირს გადახდილი „ბე“ ეთვლება მიწის ნაკვეთის საფასურში.

10. საფასურის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტის წარდგენის შემდეგ, შესაძლებელია მიწისა და სხვა უძრავი ქონების შეძენის დამადასტურებელი ოქმის გაცემა საჯარო რეესტრში საკუთრების უფლების რეგისტრაციისათვის, ხოლო საფასურის ნაწილ-ნაწილ გადახდის შემთხვევაში – მიწისა და სხვა უძრავი ქონების შეძენის დამადასტურებელი ოქმის გაცემა და იპოთეკის ხელშეკრულების დადება საჯარო რეესტრში საკუთრებისა და იპოთეკის უფლებების რეგისტრაციისათვის.

საქმეში წარმოდგენილია მტკიცებულება (საქართველოს სახალხო ბანკის ამონაწერი ანგარიშიდან), რომლითაც დასტურდება, რომ მოსარჩელის მიერ თანხის სახელმწიფო ბიუჯეტში გადარიცხვის საფუძველი იყო სპეციალურ აუქციონში გამარჯვებული ფიზიკური პირის ო. ა-ის მიწის ნაკვეთის ღირებულების საფასურის – 50%-ის გადახდა.

11. მესამე პირის განმარტებით, საქმეზე წარმოდგენილ დოკუმენტაციაზე მისი ხელმოწერაა, მან ნამდვილად მიიღო მონაწილეობა 2009 წლის 23 აპრილს გამართულ აუქციონში მცხეთის გამგებლის დავალების საფუძველზე. მისივე მითითებით, განისაზღვრა მიწის ფასიც, რაც უნდა შეთავაზებულიყო სპეციალურ აუქციონში გასამარჯველად. შემდგომ, გაიმართა აუქციონი და იგი გამოცხადდა გამარჯვებულად. იგი არ იცნობს მოსარჩელე კოპანიას და მასთან სახელშეკრულებო ურთიერთობაში არ იყოფებოდა.

III. პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნებზე მი- თითება

12. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმე-
თა კოლეგიის 2014 წლის 31 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით სარ-
ჩელი არ დაკმაყოფილდა.

IV. სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნა

13. გადაწყვეტილებაზე სააპელაციო საჩივარი წარადგინა
მოსარჩელემ რომელმაც მოითხოვა, თბილისის საქალაქო სასა-
მართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 31 ოქ-
ტომბრის გადაწყვეტილების გაუქმება და სარჩელის დაკმაყო-
ფილება.

V. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი და ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძვლები

14. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქ-
მეთა პალატის 2015 წლის 7 დეკემბრის გადაწყვეტილებით საა-
პელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა. თბილისის საქალაქო სასა-
მართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 31 ოქ-
ტომბრის გადაწყვეტილების გაუქმების შედეგად სარჩელი ნა-
წილობრივ დაკმაყოფილდა. მოპასუხეს დაეკისრა მოსარჩელის
სასარგებლოდ, 3,360,000 ლარი.

15. სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ შპს „ჯ-
ტი“, რომლის საფირმო სახელწოდებას 2010 წლის 29 სექტემ-
ბრიდან წარმოადგენს შპს „ფ-ი“, საქართველოში დაფუძნდა
2009 წლის 6 აპრილს და მის 100%-იან დამფუძნებელსა და დი-
რექტორს წარმოადგენს ი. ე-ა.

16. 2009 წლის 23 აპრილს, საქართველოს ეკონომიკისა და
მდგრადი განვითარების სამინისტროს სახელმწიფო ქონების
აღრიცხვისა და პრივატიზების მცხეთა-მთიანეთის ტერიტორი-
ულ ორგანოს სპეციალური აუქციონის მომწყობ კომისიას გან-
ცხადებით მიმართა ფიზიკურმა პირმა ო. ა-ემ (შემდგომში „მე-
სამე პირი“) და მოითხოვა 2009 წლის 24 აპრილის სპეციალურ
აუქციონში მონაწილეობის მიღება, რომელზედაც შემდგომი
პრივატიზების მიზნით გამოტანილი იყო მცხეთის რაიონში, სო-
ფელ ნილკნის ტერიტორიაზე მდებარე, 13000 კვ.მ. მიწის ნაკ-
ვეთი. ო. ა-ემ აუქციონში მონაწილეობის მისაღებად „ბეს“ სახით
გადაიხადა მიწის ნაკვეთის საწყისი ფასის – 101.40 ლარის 30%-
ი 31.00 ლარი.

2009 წლის 24 აპრილს აუქციონზე მესამე პირი მიერ ერთჯე-
რადად შეთავაზებულ იქნა ფასი – 5,600,000 ლარი.

17. 2009 წლის 24 აპრილს სპეციალური აუქციონის მომწყობ-
მა კომისიამ გამარჯვებული მესამე პირის მიმართ გამოსცა აუქ-

ციონში გამარჯვების დამადასტურებელი ოქმი №5.

18. 2009 წლის 8 მაისს, შპს „ჯ-ტის“ ანგარიშიდან სახელმწიფო საზინაში გადაირიცხა – 2,800,000 ლარი, საფუძველი – სპეციალურ აუქციონში ოქმი №5, გამარჯვებული მესამე პირის მიწის ნაკვეთის ღირებულება.

19. უძრავ ნივთებზე უფლებათა რეესტრის ელექტრონული ნიგნის მონაცემების მიხედვით, სახელმწიფოს შესაბამისი ორგანოების მიერ ორგანიზებული აუქციონის გზით მესამე პირის საკუთრების უფლება მიწის ნაკვეთზე საჯარო რეესტრში რეგისტრირებული არ არის.

20. დადგენილია, რომ პრივატიზების მიზნით გამოტანილი მიწის ნაკვეთის (აუქციონში გამარჯვების შედეგად დადგენილი) შესასყიდი საფასურიდან 5,600,000 ლარიდან გადახდილია მხოლოდ – 2,800,000 ლარი. უდავოა, რომ მესამე პირს მიწის ნაკვეთის ღირებულების დანარჩენი ნაწილი – 2,800,000 ლარი არ გადაუხდია.

21. საქმეში არსებული მტკიცებულებების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდგომში „სსკ-ის“) 105-ე მუხლით დადგენილი წესით შეფასების შედეგად, სადაო თანხის გადარიცხვისას აპელანტის ნებაზე ზემოქმედების ფაქტი არ დადასტურდა.

22. უდავოდ დადგენილია, რომ სპეციალურ აუქციონზე გამარჯვებულ მესამე პირს უნდა გადაეხადა მიწის ნაკვეთის საფასური – 5 600 000 ლარი. ასევე, უდავოდ დგინდება, რომ ამ თანხიდან გადახდილი იქნა მხოლოდ 2 800 000 ლარი მოსარჩელის მიერ, ხოლო დანარჩენი ნაწილი გადახდილი არ არის. ასევე უდავოა, რომ აუქციონზე გამოტანილი მიწის ნაკვეთი სარეგისტრაციო ნომრით – 72.02.29.096 დღეის მდგომარეობით ისევ რეგისტრირებულია სახელმწიფოს სახელზე და მასზე მესამე პირს საკუთრების უფლება არ წარმოშობია. შესაბამისად, გარიგება, რომლის დადების მიზნითაც მოსარჩელის მიერ გადარიცხული იქნა თანხა, არ შედგა.

23. „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-16 მუხლის თანახმად, სპეციალურ და ღია აუქციონებში გამარჯვებული პირი გამარჯვების დამადასტურებელი ოქმის მიღებიდან ერთ თვის ვადაში იხდის მიწის ნაკვეთისა და მასზე განთავსებული უძრავი ქონების საფასურს ან საფასურის სულ მცირე 20%-ს და წარუდგენს საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს შესაბამის ტერიტორიულ ორგანოს.

აუქციონში გამარჯვებულ პირს გადახდილი „ბე“ ეთვლება მინის ნაკვეთის საფასურში. საფასურის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტის წარდგენის შემდეგ შესაძლებელია მინისა და სხვა უძრავი ქონების შეძენის დამადასტურებელი ოქმის გაცემა საჯარო რეესტრში საკუთრების უფლების რეგისტრაციისათვის, ხოლო საფასურის ნაწილ-ნაწილ გადახდის შემთხვევაში – მინისა და სხვა უძრავი ქონების შეძენის დამადასტურებელი ოქმის გაცემა და იპოთეკის ხელშეკრულების დადება საჯარო რეესტრში საკუთრებისა და იპოთეკის უფლებების რეგისტრაციისათვის. თუ გამარჯვებული პირი დადგენილ ვადაში არ წარმოადგენს საფასურის გადახდის დამადასტურებელ დოკუმენტს, აუქციონის შედეგები ბათილად ცხადდება და გამარჯვებულ პირს გადახდილი „ბე“ არ უბრუნდება.

24. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდგომში სსკ-ის) 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია მოსთხოვოს ვითომ კრედიტორს მისი უკან დაბრუნება, თუ: ა) ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს, არ წარმოიშობა ან შეწყდა შემდგომში. ბ) ვალდებულების საწინააღმდეგოდ ისეთი შესაგებელი იქნა წარდგენილი, რომ ხანგრძლივი დროის განმავლობაში გამორიცხულია მოთხოვნის წარდგენა.

25. „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-16 მუხლი ადგენს ქცევის შემდეგ წესს: თუ გამარჯვებული პირი დადგენილ ვადაში არ წარმოადგენს საფასურის გადახდის დამადასტურებელ დოკუმენტს, აუქციონის შედეგები ბათილად ცხადდება და გამარჯვებულ პირს გადახდილი „ბე“ არ უბრუნდება. ე.ი. გამარჯვებული პირის მიერ თანხის ვადაში გადაუხდელობას კანონმდებელი უკავშირებს შემდეგ შედეგებს – აუქციონის შედეგები ბათილად ცხადდება და გამარჯვებულ პირს გადახდილი „ბე“ არ უბრუნდება.

26. ის, რომ შპს „ფ-ის“ მიერ სახელმწიფო ხაზინაში გადარიცხული 2 800 000 ლარი არ წარმოადგენს „ბეს“ სადაო არ არის. მინის ნაკვეთის საწყისი საპრივატიზებო ფასი განისაზღვრა – 101.40 ლარით და მესამე პირმა აუქციონში მონაწილეობის მისაღებად „ბეს“ სახით გადაიხადა ამ თანხის 30% – 31.00 ლარის ოდენობით, რაც არ ექვემდებარება დაბრუნებას.

27. რაც შეეხება ზემოაღნიშნული ნორმით განსაზღვრულ მეორე შედეგს – აუქციონის შედეგების ბათილად გამოცხადებასთან დაკავშირებით, პალატამ მიიჩნია, რომ სსკ-ის 976-ე მუხ-

ლის კვალიფიკაციისათვის გადამწყვეტია ის გარემოება, რომ მესამე პირზე არ გაიცა უძრავი ქონების შეძენის დამადასტურებელი ოქმი, რის გამოც, გარიგება, რომლის დადების მიზნითაც მოსარჩელემ გადარიცხა თანხა, არ შედგა. ის რომ მოცემულ შემთხვევაში, არ არსებობს ადმინისტრაციული ორგანოს ან სასამართლოს გადანყვეტილება აუქციონის შედეგების ბათილობის თაობაზე, პალატის მოსაზრებით არ წარმოადგენდა სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველს. 2009 წლის 24 აპრილის სპეციალურ აუქციონს საბოლოო შედეგი არ მოჰყოლია და აუქციონზე გატანილი ქონება ისევ ირიცხება სახელმწიფოს სახელზე. სახელმწიფოს ქმედებების შეცვლების შემთხვევაში მტკიცების ტვირთი სახელმწიფოზე გადადის, სწორედ სახელმწიფომ უნდა ამტკიცოს მოცემულ შემთხვევაში, რატომ არ მოხდა ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ერთი თვის ვადაში თანხის გადაუხდელობის შედეგად აუქციონის შედეგების ბათილობის თაობაზე ადმინისტრაციული აქტის გამოცემა.

28. უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტის არსებობის შემთხვევაში იგულისხმება, რომ პირმა ქონება მიიღო (შეიძინა) შესაბამისი იურიდიული საფუძვლის გარეშე, რის გამოც, აღნიშნული შენაძენი ექვემდებარება უფლებამოსილი პირისათვის დაბრუნებას (სსკ-ის 976-ე მუხლი).

29. მესამე პირის გამარჯვებულად გამოცხადების შესახებ ოქმი №5-ის გამოცემას სამართლებრივი შედეგი არ მოჰყოლია. შესაბამისად, სახელმწიფო ხაზინაში 2 800 000 ლარის გადარიცხვის საფუძველი შემდგომში მოიშალა, რის გამოც, მოპასუხისათვის თანხის გადარიცხვის ფაქტი ექვევა სსკ-ის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის რეგულირების რეჟიმში და შესაბამისად, მიღებული შესრულება ექვემდებარება დაბრუნებას.

30. საკითხზე – რამდენად აქვს მოსარჩელეს მოთხოვნის უფლება და ხომ არ წარმოადგენს სათანადო მოსარჩელეს მესამე პირი, პალატამ მიუთითა სსსკ-ის მეორე მუხლის პირველი ნაწილის დანაწესზე – ყოველი პირისათვის უზრუნველყოფილია უფლების სასამართლო წესით დაცვა. საქმის განხილვას სასამართლო შეუდგება იმ პირის განცხადებით, რომელიც მიმართავს მას თავისი უფლების ან კანონით გათვალისწინებული ინტერესების დასაცავად.

განსახილველ შემთხვევაში, სარჩელი აღიძრა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს წინააღმდეგ, საქმეში მესამე პირად დამოუკიდებელი მოთხოვნის გარეშე მონაწილეობდა ო. ა-ე. სასარჩელო მოთხოვნას წარმო-

ადგენდა დავალიანების ძირითადი თანხის – 2 800 000 ლარის და მიუღებელი შემოსავლის – 1 036 000 ლარის გადახდა. უდავო იყო, რომ თანხა რომლის დაბრუნებასაც ითხოვდა მოსარჩელე წარმოადგენდა მის საკუთრებას და დღეის მდგომარეობით იყო სახელმწიფოს მფლობელობაში; მოსარჩელეს თანხა არ გადაურიცხია მესამე პირისათვის, თანხა პირდაპირ გადაირიცხა სახელმწიფო ხაზინაში. მესამე პირი ამ თანხაზე პრეტენზიას არ აცხადებდა, იგი მონაწილეობდა საქმის განხილვაში, იცნობდა სასარჩელო მოთხოვნას და თავის მხრივ დამოუკიდებელი მოთხოვნით სასამართლოსათვის არ მიუმართავს. შესაბამისად, პალატამ მიიჩნია, რომ მოსარჩელეს ჰქონდა მოთხოვნის უფლება სახელმწიფოს მიმართ, ვინაიდან იგი წარმოადგენდა სადაო თანხის მესაკუთრეს, ის ფაქტი, რომ მოსარჩელემ მესამე პირის სასარგებლოდ გადაირიცხა თანხა არ წარმოადგენდა შპს „ფ-ის“ არასათანადო მოსარჩელედ ცნობის საფუძველს.

სსკ-ის 371-ე მუხლის თანახმად, თუ კანონიდან, ხელშეკრულებიდან ან ვალდებულების ბუნებიდან არ გამომდინარეობს, რომ მოვალემ პირადად უნდა შეასრულოს ვალდებულება, მაშინ ეს ვალდებულება შეიძლება შეასრულოს მესამე პირმაც. კრედიტორს შეუძლია არ მიიღოს მესამე პირისაგან შემოთავაზებული შესრულება, თუ მოვალე ამის წინააღმდეგია.

განსახილველ შემთხვევაში, დგინდება, რომ ო. ა-ის ვალდებულება საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სახელმწიფო ქონების აღრიცხვისა და პრივატიზების მცხეთა-მთიანეთის ტერიტორიული ორგანოს კომისიის მიერ მოწყობილ სპეციალურ აუქციონზე, გადაეხადა მის მიერ შეთავაზებული ფასი – ნაწილობრივ შესრულებული იქნა მოსარჩელის მიერ.

ამასთან, მოცემულ შემთხვევაში, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების შეფასების შედეგად პალატამ მიიჩნია, რომ მოთხოვნის უფლების მქონეა მოსარჩელე. მესამე პირის მოსარჩელედ ან თანამოსარჩელედ გამოსვლა მოცემულ დავაში იქნებოდა ფორმალური ხასიათის მატარებელი. მესამე პირის ახსნა-განმარტებიდან გამომდინარე ფაქტია, რომ მისი უფლებების დარღვევას ადგელი არ ქონია, მისი ქონებრივი სიკეთე სახელმწიფოს არ გადასცემია.

31. პალატამ ასევე მიიჩნია, რომ მოსარჩელემ სწორად მიუთითა მოპასუხედ – სახელმწიფო, რომელიც ამ შემთხვევაში, წარმოდგენილი იყო საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მეშვეობით, რადგან სსკ-ის 976-ე მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე მოვალეა ის პირი, რომელ-

მაც უსაფუძვლოდ შეიძინა ან დაზოგა ქონება და, შესაბამისად, უსაფუძვლოდ გამდიდრდა. მოცემულ შემთხვევაში, თანხა გადაირიცხა მოსარჩელის მიერ სახელმწიფო ხაზინაში. შესაბამისად, სახელმწიფო გამდიდრდა მოსარჩელის ხარჯზე.

32. სააპელაციო სასამართლომ საქმეზე უდავოდ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით მიიჩნია, რომ მოთხოვნა 2 800 000 ლარის დაკისრების შესახებ საფუძვლიანი იყო, ხოლო მიუღებელი შემოსავლის სახით, მოპასუხისათვის 1 036 000 ლარის გადახდის დაკისრების შესახებ მოთხოვნა კი, უნდა დაკმაყოფილებულიყო ნაწილობრივ, რადგან სსკ-ის 981-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, თუ მიმღები არ იღებს სარგებელს, რომელიც მას შეეძლო მიეღო მეურნეობის სათანადოდ გაძღოლის შედეგად, მაშინ ანაზღაურების მოვალეობა ეკისრება იმ შემთხვევაში, თუ მას ბრალი მიუძღვის. ფულად ვალზე გადახდილ უნდა იქნეს პროცენტი. საგნიდან მიღებული შემოსავალი უნდა დაბრუნდეს.

სსკ-ის 981-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მე-2 წინადადებით გათვალისწინებულ ფულად ვალზე პროცენტის გადახდის ვალდებულების წარმოშობის დროს არსებობს კანონის იმპერატიული დათქმა, რომელიც დაკავშირებულია ამ ქონების (ფულის) თავისებურებებთან, ფულადი ვალდებულებისას მხედველობაში უნდა იქნას მიღებული ამ ქონების უნიკალური თვისება, რაც ნიშნავს იმას, რომ ფულადი სახსრები, როგორც საყოველთაო ეკვივალენტი, შესაძლებელია გაცვლილ იქნეს ქონებრივი ურთიერთობების თითქმის ნებისმიერ ობიექტზე, რომლებიც ატარებენ სასყიდლიან ხასიათს ანუ ფულადი სახსრების საშუალებით შეიძლება დაიფაროს თითქმის ყველა ვალი. ზუსტად ამ თვისებიდან გამომდინარე, ივარაუდება, რომ ფულად საშუალებებს ყოველთვის შეუძლია მოუტანონ სარგებელი მის მესაკუთრეს. ამგვარი ქონების მიღებისას, უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის მიხედვით, მისმა მიმღებმა, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, უნდა დაადასტუროს, რომ ამ ქონებამ (ფულმა) მას არანაირი სარგებელი არ მოუტანა, რაშიც მას ბრალი არ მიუძღვის. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ივარაუდება, რომ შესაძლებელი იყო ფულად სახსრებს მოეტანა მიმღებისათვის სარგებელი, რაც მან ბრალეულად არ მიიღო მისი არასათანადოდ გაძღოლის შედეგად.

იმის გათვალისწინებით, რომ საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ფული განიხილება როგორც ყველაზე ბრუნვაუნარიანი საგანი, მისი ფლობა უპირობოდ იძლევა შემოსავლის მიღების პრეზუმფციას. განსახილველ შემთხვევაში, სააპელაციო პალატას

გონივრულ და სამართლიან ანაზღაურებად, ასევე მოსარჩელი-სათვის სავარაუდო ზიანად მიაჩნია, გადასახდელი თანხის – 2 800 000 ლარის, წლიური 5%-ის დაკისრება მოპასუხისათვის, მის მიერ მოთხოვნილი 4 წლიანი პერიოდის გათვალისწინებით, რაც კონკრეტულ შემთხვევაში შეადგენს 560 000 ლარს.

VI. კასატორის მოთხოვნა და კასაციის საფუძვლები

33. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე საკასაციო საჩივარი წარადგინა მოწინააღმდეგე მხარემ, რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

34. კასატორი მიუთითებს მოცემული დავის სამოქალაქო სამართალწარმოების წესით განხილვის უმართებულობაზე და თავის საკასაციო პრეტენზიას იმით ასაბუთებს, რომ 2009 წლის 24 აპრილს მოწყობილ სპეციალურ აუქციონზე გამარჯვებულად გამოცხადდა მესამე პირი, რადგან მის მიერ იქნა შემოთავაზებული უძრავი ქონების ყველაზე დიდი ფასი. შესაბამისად, მასზე გაიცა აუქციონში გამარჯვების დამადასტურებელი ოქმი №5. დასახელებული ოქმის საფუძველზე 2009 წლის 8 მაისს სახელმწიფო ბიუჯეტში განხორციელდა თანხის ჩარიცხვა. ჩარიცხული თანხა შეადგენს შეთავაზებული საფასურის ნახევარს – 2 800 000 ლარს. თანხის ჩარიცხვა განხორციელდა მოსარჩელის კუთვნილი ანგარიშიდან. მითითებულ გარემოებათა და აგრეთვე, იმ მსჯელობის მიუხედავად, რომ საჭირო იყო „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზების შესახებ“ საქართველოს კანონის გამოყენება და შეფასება, საქმე სამოქალაქო წარმოებით იქნა განხილული.

დავა არ წარმოადგენს სამოქალაქო სამართალწარმოების წესით განსახილველ საკითხს სწორედ დავის სპეციფიკიდან გამომდინარე. მოცემულ შემთხვევაში, მოთხოვნას წარმოადგენდა უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმებიდან გამომდინარე ზიანის ანაზღაურება, რადგან მოპასუხის მხრიდან არ შესრულებულა „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნები“, კერძოდ: სამინისტროს არ დაუდია ხელშეკრულება სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება, რის გამოც, სადავო თანხის მიღების საფუძველი არ გააჩნია სამინისტროს და შესაბამისად, სახელმწიფოს. როგორც მხარე, ასევე სასამართლო სწორედ ადმინისტრაციული ორგანოს მხრიდან ადმინისტრაციული

კანონმდებლობის დარღვევაზე მიუთითებს. სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ქონების გასხვისება ადმინისტრაციული ორგანოს მხრიდან საჯარო უფლებამოსილების განხორციელებას წარმოადგენს. ასევე, ადმინისტრაციული წესით განსჯადი საკითხია ასევე ნებისმიერი საკითხი რომელიც ქონების პრივატიზებიდან გამომდინარეობს, მათ შორის, მოთხოვნები, რომლებიც გამომდინარეობს პრივატიზების პროცესის წარმატებით თუ წარუმატებლად დასრულების შედეგად.

საქმის განხილვისათვის აუცილებელ კომპონენტად განისაზღვრა დავის საგანი, რომელიც მითითებულია ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის ზემოაღნიშნულ ნორმებში. ამასთან, აღნიშნული დავები წარმოშობილი უნდა იყოს იმ სამართალურთიერთობებიდან, რომლებიც საჯარო, კონკრეტულად, ადმინისტრაციული სამართლის კანონმდებლობითაა მოწესრიგებული.

35. კასატორის პრეტენზია მხარეთა შორის მტკიცების ტვირთის არასწორ განაწილებასაც ეფუძნება.

36. კასატორი მიუთითებს, რომ სსკ-ის მე-8 მუხლის შესაბამისად სახელმწიფო ორგანოები იმ სამოქალაქო სამართლებრივ ურთიერთობებში, რომელიც არ უნდა მოწესრიგდეს საჯარო კანონმდებლობის შესაბამისად, გამოდის როგორც კერძო პირი შესაბამისი უფლებით და მოვალეობებით.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2015 წლის 7 დეკემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილების ძირითად მოტივს წარმოადგენს ის, რომ აუქციონში გამარჯვებულად გამოცხადების №5 ოქმს შედეგად საკუთრების უფლების გადაცემა არ მოყოლია და მიწის ნაკვეთი ჯერ კიდევ სახელმწიფოს საკუთრებაში ირიცხება.

სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის პრივატიზება ხორციელდება სპეციალური აუქციონის, ღია აუქციონის, პირდაპირი მიყიდვის, კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე პირდაპირი მიყიდვისა და საქართველოს მთავრობის სპეციალური გადაწყვეტილების საფუძველზე პირდაპირი უსასყიდლო გადაცემის ფორმით. ამავე კანონით იჯარით გაუცემელი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზება ხორციელდება სპეციალური და ღია აუქციონის ფორმით. თუ იჯარით გაუცემელ მიწასთან დაკავშირებით მოწყობილ სპეციალურ აუქციონზე არ გამოვლინდა გამარჯვებული, მხოლოდ მას შემდეგ

არის შესაძლებელი ღია აუქციონის ჩატარება. ამავე კანონის მე-16 მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად სპეციალურ და ღია აუქციონებში გამარჯვებული პირი გამარჯვების დამადასტურებელი ოქმის მიღებიდან ერთი თვის ვადაში იხდის მიწის ნაკვეთისა და მასზე განთავსებული უძრავი ქონების საფასურს ან საფასურის სულ მცირე 20%-ს და წარუდგენს საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს შესაბამის ტერიტორიულ ორგანოს. აუქციონში გამარჯვებულ პირს გადახდილი ბე ეთვლება მიწის ნაკვეთის საფასურში. საფასურის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტის წარდგენის შემდეგ შესაძლებელია მიწისა და სხვა უძრავი ქონების შეძენის დამადასტურებელი ოქმის გაცემა საჯარო რეესტრში საკუთრების უფლების რეგისტრაციისათვის, ხოლო საფასურის ნაწილ-ნაწილ გადახდის შემთხვევაში – მიწისა და უძრავი ქონების შეძენის დამადასტურებელი ოქმის გაცემა და იპოთეკის ხელშეკრულების დადება საჯარო რეესტრში საკუთრებისა და იპოთეკის უფლებების რეგისტრაციისათვის. თუ გამარჯვებული პირი დადგენილ ვადაში არ წარმოადგენს საფასურის გადახდის დამადასტურებელ დოკუმენტს, აუქციონის შედეგები ბათილად ცხადდება და გამარჯვებულ პირს გადახდილი ბე არ უბრუნდება.

დასახელებული კანონის მე-16 მუხლის მე-4 პუნქტის მიხედვით, თუ პირი წერილობითი შეტყობინების მიღებიდან ერთი თვის ვადაში გადაიხდის მიწის ნაკვეთისა და სხვა უძრავი ქონების საფასურის 50%-ს, მაშინ საფასური სრულად გადახდილად ჩაითვლება. შესაბამისად, პირს ნებისმიერ დროს შეუძლია მიმართოს საჯარო რეესტრს უძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების რეგისტრაციის თაობაზე და სსიპ „საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო“ ვალდებულია განახორციელოს უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლების ცვლილება. მოცემულ შემთხვევაში, მესამე პირის მიერ გადახდილი იქნა მიწის ნაკვეთის ღირებულების ნახევარი, რაც „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-16 მუხლით განსაზღვრულ რეგულაციაში ექცევა. შესაბამისად, სასამართლოს მითითება, რომ აუქციონში გამარჯვებულად გამოცხადების შესახებ №5 ოქმს შედეგები არ მოჰყოლია, არ არის მართებული.

სახელმწიფოს სახელზე უძრავი ქონების რეგისტრაცია არ ნიშნავს, რომ აუქციონში გამარჯვებულ პირს მოთხოვნის უფლება არ აქვს. შესაბამისი მოთხოვნის შემთხვევაში უძრავი ქონება აღირიცხება აუქციონში გამარჯვებული პირის სახელზე. სასამართლომ არ გამოიყენა „სახელმწიფო საკუთრებაში არსე-

ბული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-16 მუხლის მე-4 პუნქტი, წინააღმდეგ შემთხვევაში სასამართლო სხვაგვარ გადანყვეტილებას მიიღებდა.

37. კასატორი მიუთითებს, რომ ბაჟის დაკისრების ნაწილში, გასაჩივრებული გადანყვეტილება არ არის დასაბუთებული.

38. თბილისის სააპელაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ პრივატიზების პროცესის დასრულება დაკავშირებულია თანხის გადახდასთან, ამ ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, შედეგი არ დადგება. თუმცა, სასამართლომ არ გაითვალისწინა „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზების შესახებ“ კანონის მე-16 მუხლის მოთხოვნები. დასახელებული მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად, თუ პირი წერილობითი შეტყობინების მიღებიდან ერთი თვის ვადაში გადაიხდის მიწის ნაკვეთისა და სხვა უძრავი ქონების საფასურის 50%-ს, მაშინ საფასური სრულად გადახდილად ჩაითვლება. მოცემულ შემთხვევაში, აუქციონი ჩატარდა 2009 წლის 24 აპრილს, ხოლო შეთავაზებული თანხის ნახევრის გადახდა განხორციელდა კანონით დადგენილ ვადაში, კერძოდ 2009 წლის 8 მაისს.

დასახელებული ნორმის ანალიზიდან გამომდინარე, უძრავი ქონების სახელმწიფო სახელზე რეგისტრაცია აუქციონში მონაწილე პირისა და აუქციონის ჩამტარებელი ორგანოს შორის გადასაწყვეტი საკითხია, აუქციონში გამარჯვებული პირის გადასაწყვეტია, როდის აღირიცხება უძრავი ქონება მის სახელზე. თუკი ერთი პირი არ ასრულებს რაიმე ვალდებულებას, აღნიშნული ვალდებულების შესრულების მოთხოვნის უფლება მხოლოდ და მხოლოდ კრედიტორს გააჩნია.

თბილისის სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, თითქოს მოპასუხე უსაფუძვლოდ გამდიდრდა, რადგან პრივატიზების პროცესი არ დასრულებულა. აღნიშნულ მოსაზრებას სამინისტრო არ ეთანხმება, რადგან როგორც აუქციონის ჩატარების დროისათვის, ისე დღეს მოქმედი ნორმების შესაბამისად აუქციონში გამარჯვებულ პირს საფასურის სრულად გადახდის შემთხვევაში, უძრავი ქონებაზე საკუთრების უფლების რეგისტრაციის მოთხოვნის უფლება აქვს. მოცემულ შემთხვევაში, სადავო არ არის ის ფაქტი, რომ აუქციონში გამარჯვებული პირის სასარგებლოდ გადახდილია საფასურის ნახევარი, რაც კანონის შესაბამისად მიიჩნევა, რომ მხარეს საკუთრების უფლება წარმოემვა და ნებისმიერ დროს შეუძლია საკუთრების უფლების რეგისტრაციის მოთხოვნით მიმართოს შესაბამის ორგანოს.

სამოტივაციო ნაწილი:

VIII. საკასაციო პალატის დასკვნები:

39. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 16 თებერვლის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სსსკ-ის 396-ე მუხლით და 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად, ხოლო 2016 წლის 23 მარტის განჩინებით კი, საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად.

40. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთება, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგი გარემოებების გამო:

41. მოცემულ საქმეზე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილადაა ცნობილი დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

– 2009 წლის 23 აპრილს, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სახელმწიფო ქონების აღრიცხვისა და პრივატიზების მცხეთა-მთიანეთის ტერიტორიულ ორგანოს სპეციალური აუქციონის მომწყობ კომისიას განცხადებით მიმართა მესამე პირმა 2009 წლის 24 აპრილის სპეციალურ აუქციონში მონაწილეობის მიღების მოთხოვნით, რომელზედაც შემდგომი პრივატიზების მიზნით გამოტანილი იყო მცხეთის რაიონში, სოფელ ნილკნის ტერიტორიაზე მდებარე, 13000 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი. მესამე პირმა აუქციონში მონაწილეობის მისაღებად „ბეს“ სახით გადაიხადა მიწის ნაკვეთის საწყისი ფასის – 101.40 ლარის 30%-ი 31.00 ლარი.

– 2009 წლის 24 აპრილს აუქციონზე მესამე პირის მიერ ერთჯერადად შეთავაზებულ იქნა ფასი – 5,600,000 ლარი. იმავე დღეს კომისიამ გამარჯვებული მესამე პირის მიმართ გამოსცა აუქციონში გამარჯვების დამადასტურებელი ოქმი №5.

– 2009 წლის 8 მაისს, შპს „ჯ-ტის“ ანგარიშიდან სახელმწიფო ხაზინაში გადაირიცხა – 2,800,000 ლარი, საფუძველი – სპეციალურ აუქციონში ოქმი №5, გამარჯვებული მესამე პირის მიწის ნაკვეთის ღირებულება. შპს „ჯ-ტის“ საფირმო სახელწოდებას 2010 წლის 29 სექტემბრიდან წარმოადგენს შპს „ფ-ი“.

– დადგენილია, რომ პრივატიზების მიზნით გამოტანილი მიწის ნაკვეთის (აუქციონში გამარჯვების შედეგად დადგენილი) შესასყიდი საფასურიდან 5,600,000 ლარიდან გადახდილია მხოლოდ – 2,800,000 ლარი, ხოლო მიწის ნაკვეთის ღირებულების დანარჩენი ნაწილი – 2,800,000 ლარი მესამე პირს არ გადაუხდია.

– დღეის მდგომარეობით, აუქციონზე გამოტანილი მიწის ნაკვეთი სარეგისტრაციო ნომრით: 72.02.29.096, რეგისტრირებულია სახელმწიფოს სახელზე და მასზე მესამე პირის საკუთრების უფლება საჯარო რეესტრში რეგისტრირებული არ არის.

32. მოსარჩელემ მოითხოვა გადარიცხული თანხის, როგორც სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე მიღებულის უკან დაბრუნება, რომლის დაბრუნებაც სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დაეკისრა მოპასუხეს.

42. სააპელაციო სასამართლომ გადაწყვეტილების გამოტანის დროს სარჩელის დაკმაყოფილების მიზნებისათვის იხელმძღვანელა სსკ-ის 976-ე მუხლით და მიიჩნია, რომ ვინაიდან 2009 წლის 24 აპრილის სპეციალურ აუქციონს საბოლოო შედეგი არ მოჰყოლია და აუქციონზე გატანილი ქონება ისევ ირიცხება სახელმწიფოს სახელზე, სახეზეა უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტი, რაც მოპასუხის კონდიქციური ვალდებულების წარმოშობის საფუძველია.

43. საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ ამ ნაწილში, კასატორმა წარმოადგინა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია, რაც გამოიხატა სააპელაციო სასამართლოს მიერ სსკ-ის 976-ე მუხლის არასწორ გამოყენებასა და განმარტებაში.

44. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სასამართლოს უპირველესი ამოცანაა დაადგინოს, თუ რას ითხოვს მოსარჩელე მოპასუხისაგან და რის საფუძველზე, ანუ რა ფაქტობრივ გარემოებებზე ამყარებს მხარე თავის მოთხოვნას. სასამართლომ მხარის მიერ მითითებული მოთხოვნის ფარგლებში უნდა მოძებნოს ის სამართლებრივი ნორმა, რომელიც იმ შედეგს ითვალისწინებს, რომლის მიღწევაც მხარეს სურს. ამასთან, მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძველად განხილული ნორმა შეიცავს იმ აღწერილობას (ფაქტობრივ შემადგენლობას), რომელთა შემონებაც სასამართლოს პრეროგატივაა და რომელიც უნდა განხორციელდეს ლოგიკური მეთოდების გამოყენების გზით. ანუ, სასამართლომ უნდა დაადგინოს ნორმაში მოყვანილი აბსტრაქტული აღწერილობა რამდენად შეესაბამება კონკრეტულ ცხოვრებისეულ სიტუაციას და გამოიტანოს შესაბამისი დასკვნები. ის მხარე, რომელსაც აქვს მოთხოვნა მეორე მხარისადმი, სულ მცირე, უნდა უთითებდეს იმ ფაქტობრივ შემადგენლობაზე, რომელსაც სამართლის ნორმა გვთავაზობს. აქედან გამომდინარე, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის რომელიმე ფაქტობრივი შემადგენლო-

ბის არარსებობა გამორიცხავს მხარისათვის სასურველი სამართლებრივი შედეგის დადგომას. საკასაციო პალატა დავის სამართლებრივი შეფასებისას აღნიშნავს, რომ სარჩელის საგანს წარმოადგენს უსაფუძვლო გამდიდრების შედეგად მიღებული თანხის დაბრუნება, ამდენად, უნდა განისაზღვროს შპს „ფ-ის“ მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველი.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ კონდიქციური ვალდებულების წარმოშობისათვის სახეზე უნდა იყოს ერთი პირის გამდიდრება მეორის ხარჯზე და ასეთი გამდიდრება მოკლებული უნდა იყოს სამართლებრივ საფუძველს, რომელიც ან თავიდანვე არ არსებობდა, ან შემდგომში მოიშალა. ამასთან, მნიშვნელობა არა აქვს იმ გარემოებას თუ, რის შედეგად დადგა უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტი – თავად დაზარალებულის მოქმედების, გამდიდრებულის მოქმედების, თუ მესამე პირთა მოქმედების შედეგად ან განხორციელდა იგი მათი ნების საწინააღმდეგოდ. ასევე, არ აქვს მნიშვნელობა ამ სამართალურთიერთობაში მონაწილე სუბიექტთა ბრალეულობას, კეთილსინდისიერებასა და მათ მიერ განხორციელებული მოქმედებების მართლზომიერებას, თუ მართლწინააღმდეგობას. კონდიქციური ვალდებულების არსებობის სამართლებრივი საფუძველით, სარჩელის დასაკმაყოფილებლად მნიშვნელოვანია დადგინდეს მხოლოდ ობიექტური შედეგი, რაც გულისხმობს ერთი პირის მიერ მეორე პირის ხარჯზე რაიმე სამართლებრივი სიკეთის შექმნას (დაზოგვას) შესაბამისი სამართლებრივი საფუძვლის არსებობის გარეშე. ასევე, აუცილებელია, რომ გამდიდრება მოხდეს სხვის ხარჯზე, რის შედეგადაც ერთი პირის ქონების გაზრდა ხდება მეორე პირის ქონების შესაბამისი შემცირების ხარჯზე.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის ნორმები აღჭურვილია დაცვითი ფუნქციით, უზრუნველყოფს რა არაუფლებამოსილი სუბიექტისაგან უსაფუძვლოდ მიღებული ქონების ამოღებას და მისი უფლებამოსილი პირისათვის გადაცემას. შედეგობრივი თვალსაზრისით, სამართლისათვის არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი – მიიღო, თუ დაზოგა ქონება. ფაქტი ერთია – ვითომ კრედიტორის ქონებრივ სფეროში აღმოჩნდა ქონება, რომელსაც იქ არსებობის სამართლებრივი საფუძველი არ გააჩნია და, აქედან გამომდინარე, ექვემდებარება უფლებამოსილი პირისათვის დაბრუნებას.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ უსაფუძვლო გამდიდრების მიზანი არის სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე შექმნილი ქონების (რომელშიც უნდა ვიგულისხმოთ უფლების ან გარკვე-

ული შედეგათის, უპირატესობის) ამოღება, რითაც უნდა უზრუნველყოფილი იქნეს სამართლიანობის აღდგენა ანუ იმ მდგომარეობის აღდგენა, რომელიც იარსებებდა არაუფლებამოსილი პირის მიერ დაზარალებულის ხარჯზე გარკვეული შედეგათის, უფლების, უპირატესობის მიღებამდე.

ამდენად, სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლი არეგულირებს ისეთ შემთხვევებს, როდესაც შემსრულებელი ახორციელებს ფაქტობრივად არარსებულ ვალდებულებას, რაც იწვევს პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენას მითითებული ნორმის დანაწესიდან გამომდინარე.

45. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე. მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. მხარეები თვითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საქმის განმხილველი სასამართლოსათვის სავალდებულოა სარჩელის ფაქტობრივი საფუძვლები. სარჩელის საფუძველი არის იმ ფაქტების ერთობლიობა, რომლებიც ასაბუთებენ, ამართლებენ მოსარჩელის სასარჩელო მოთხოვნას.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საქმის განმხილველი სასამართლო შეზღუდულია მხოლოდ მხარის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებებით, რაც შეეხება სამართლის ნორმების გამოყენებას, სასამართლო, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების შეფასებით, ადგენს თუ რა სამართლებრივი ურთიერთობა არსებობს მხარეთა შორის და ამ ურთიერთობის მარეგულირებელი სამართლებრივი ნორმების საფუძველზე აკმაყოფილებს ან არ აკმაყოფილებს სარჩელს. მხარეთა შორის არსებული ურთიერთობის შეფასება შედის სასამართლოს კომპეტენციაში, თუმცა საქმეზე გადანყვევტილება მიღებულ უნდა იქნეს შეჯიბრებითობის პრინციპის სრულად რეალიზაციის პირობებში.

46. მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელის მოთხოვნას სწორედ უსაფუძვლოდ (სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე) მიღებული თანხის უკან დაბრუნება წარმოადგენდა. საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების ერთობლივი შეფასების შედეგად, საკასაციო პალატა ასკვნის, რომ სადავო თანხა სახელ-

მნიშვნელოვან ხაზინაში გადაირიცხა კანონით დადგენილი სამართლებრივი საფუძვლების დადგომის შედეგად, კერძოდ, დადგენილია, რომ 2009 წლის 8 მაისს, შპს „ჯ-ტის“ ანგარიშიდან სახელმწიფო ხაზინაში გადაირიცხა – 2,800,000 ლარი, საფუძველი – სპეციალურ აუქციონში ოქმი №5, გამარჯვებული მესამე პირის მიწის ნაკვეთის ღირებულება.

ამასთან, იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ არ არსებობს ადმინისტრაციული ორგანოს ან სასამართლოს გადაწყვეტილება აუქციონის შედეგების ბათილობის თაობაზე, მოსარჩელის/აპელანტის მითითებას სადავო თანხის სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე გადარიცხვასა და მიღებაზე, სამართლებრივად ვარგისი საფუძველი არ გააჩნია, რაც თავის მხრივ, გამოიცხავს კონდიქციური ვალდებულების არსებობას.

47. ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ საკასაციო საჩივარი დასაბუთებულია, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დაუსაბუთებელი, რაც მისი გაუქმებისა და შესაბამისად, სარჩელისა და სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძველია.

48. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ კასატორი ერთ-ერთი პრეტენზიად საგნობრივი განსჯადობის წესების დაუცველობასაც მიიჩნევს, რასაც საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს და პირველ რიგში, განმარტავს, რომ დავა, რომელიც გამომოდინარეობს ადმინისტრაციული სამართლის კანონმდებლობიდან არის ადმინისტრაციული სამართალწარმოებით განსჯადი, ხოლო დავა, რომელიც გამომდინარეობს, სამოქალაქო სამართლის კანონმდებლობიდან არის სამოქალაქო სამართალწარმოების წესით გასჯადი. ე.ი ამოსავალი პრინციპი დავის ხასიათს, მოთხოვნასა და საფუძველს უნდა ემყარებოდეს. აღნიშნული კი, უდავოდ წარმოადგენს განსჯადობის გარკვევის წინაპირობას.

განსახილველ შემთხვევაში, სასამართლოში განსახილველი დავის საგანს წარმოადგენდა უსაფუძვლოდ მიღებული თანხის დაკისრება. შესაბამისად, დავა სწორად იქნა განხილული სამოქალაქო სამართალწარმოების წესებით.

49. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორი შეფასება მისცა საქმეზე წარმოდგენილ მტკიცებულებებს, რის გამოც იურიდიულად დაუსაბუთებელია გასაჩივრებული გადაწყვეტილება (სსკ-ის 393-ე მუხლი). აღნიშნული გარემოება კი, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის

„ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, გადაწყვეტილების გაუქმების აბსოლუტური საფუძველია.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის მიხედვით, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველები.

მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, ვინაიდან საჭირო არაა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა, შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო უფლებამოსილია, თვითონ მიიღოს გადაწყვეტილება მოცემულ საქმეზე.

IX. სასამართლო ხარჯი

49. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე გათავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან.

50. მოცემულ შემთხვევაში, შპს „ფ-ს“ სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს სახელმწიფო ბაჟი, რომლის გადახდისაგან გათავისუფლებული იყო კასატორი. აღნიშნული თანხა შეადგენს საკასაციო საჩივრის ღირებულების (3,360,000 ლარი) 5%. თუმცა, ვინაიდან აღნიშნული თანხა აღემატება სსსკ-ის 39-ე მუხლის მე-3 ნაწილის გ.ბ) პუნქტით დადგენილ ზღვრულ ოდენობას, მისი ოდენობა უნდა განისაზღვროს 8000 ლარით.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 7 დეკემბრის გადაწყვეტი-

ლება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;

3. შპს „ფ-ის“ სარჩელი არ დაკმაყოფილდეს;

4. შპს „ფ-ს“ დაექისროს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ 8000 ლარი. სახელმწიფო ბაჟი გადახდილ იქნეს შემდეგ ანგარიშზე: ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი №...;

5. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სსპის სარჯზე უსაფუძვლოდ გამდიდრების შედეგები

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელით

№ას-1206-1151-2013

10 ივლისი, 2015 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა**

**შემადგენლობა: პ. ქათამაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავიძე,
ზ. ძლიერიშვილი**

დავის საგანი: უძრავი ქონების 1/2-ის მესაკუთრედ ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს სარჩელით მიმართა გ. პ-ემ მოპასუხე ს. მ-ას მიმართ და მოითხოვა მოპასუხის საკუთრებაში რეგისტრირებული, ქ. ქუთაისში, ნ-ას ქუჩის №... შესახვევის №../...-ში მდებარე საცხოვრებელი ბინის 1/2 წილის მესაკუთრედ ცნობა.

2. სარჩელის მიხედვით, მოსარჩელე მოპასუხესთან ერთად ჩანერილი იყო და ცხოვრობდა ქ. ქუთაისში, ფ-ის ქუჩის მე-3 შესახვევის №../...-ში მდებარე ბინაში. 1993 წელს მოპასუხემ თავის სახელზე განახორციელა ზემოაღნიშნული ბინის პრივატიზაცია, ხოლო 1994 წელს პრივატიზებული ბინა გაუცვალა თავის დას ამ უკანასკნელის კუთვნილ ბინაში – მდებარე ქ. ქუთაისში, ნ-ს ქუჩის პირველი შესახვევის №../...-ში. მოსარჩელის განმარტებით, საქართველოს რესპუბლიკაში ბინების პრივატიზაციის შესახებ კანონმდებლობის საფუძველზე, მან, მოპასუხეს-

თან ერთად, მოიპოვა თანასაკუთრების უფლება ქ. ქუთაისში, ფ-ის ქუჩის მე-3 შესახვევის №...-ში მდებარე ბინაზე, ვინაიდან იგი წარმოადგენდა მოპასუხის (დამქირავებლის) ოჯახის წევრს (არასრულწლოვან შვილს), ჩაწერილი იყო ზემოხსენებულ ბინაში და ცხოვრობდა დამქირავებელთან ერთად. მოსარჩელის მოსაზრებით, ვინაიდან იგი პრივატიზებული ბინის 1/2 ნაწილის მესაკუთრეს წარმოადგენდა, მას გაცვლით მიღებულ ბინაშიც ეკუთვნოდა 1/2 წილი.

3. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 19 აგვისტოს გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა, მოსარჩელე ცნობილ იქნა მოპასუხის სახელზე რეგისტრირებული, ქ. ქუთაისში, ნ.-ს ქუჩის პირველი შესახვევის №../...-ში მდებარე საცხოვრებელი სახლის 50%-ის (1/2 წილის) მესაკუთრედ.

4. პირველი ინსტანციის სასამართლომ დაადგინა შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

4.1. მოსარჩელე არის მოპასუხის შვილი. იგი დაიბადა 197.. წლის 8 ოქტომბერს. მოსარჩელე 1977 წლიდან ჩაწერილი იყო და ცხოვრობდა მოპასუხესთან ერთად ქ. ქუთაისში, ფ-ის ქუჩის მე-... შესახვევის №...-ში.

4.2. 1994 წლის 10 თებერვლის პრივატიზაციის ხელშეკრულებით, საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1992 წლის №107 დადგენილების თანახმად, მოპასუხეს უსასყიდლოდ გადაეცა ადგილობრივი მმართველობის ორგანოს კუთვნილი საცხოვრებელი ბინა – მდებარე ქ. ქუთაისში, ფ-ს ქუჩის მე-... შესახვევის №...-ში, 27.53კვ.მ საცხოვრებელი ფართითა და დამხმარე სათავსოებით.

4.3. 1994 წლის 23 მარტის გაცვლის ხელშეკრულების თანახმად, მოპასუხემ ქ. ქუთაისში, ფ-ს ქუჩის მე-... შესახვევის №...-ში მდებარე ბინა გაუცვალა თავის დას ქ. ქუთაისში, ნ-ს ქუჩის პირველი შესახვევის №../...-ში მდებარე ბინაში, საცხოვრებელი ფართით 31.32კვ.მ.

4.4. 1994 წლიდან მოსარჩელე მოპასუხესთან ერთად ჩაწერილი იყო და ცხოვრობდა ქ.ქუთაისში, ნ-ს ქუჩის პირველი შესახვევის №../...-ში მდებარე საცხოვრებელ ბინაში.

5. პირველი ინსტანციის სასამართლომ მიუთითა „საქართველოს რესპუბლიკაში ბინების პრივატიზაციის (უსასყიდლოდ გადაცემის) შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1992 წლის 1 თებერვლის №107-ე დადგენილებაზე და მიიჩნია, რომ მოსარჩელემ, როგორც მოპასუხის (დამქირავებლის) ოჯახის წევრმა და სადავო ფართში ჩაწერილმა პირმა, მოპასუხესთან ერთად მოიპოვა თანასაკუთრების უფლება ქ. ქუ-

თაისში, ფ-ის ქუჩის მე-... შესახვევის №...-ში მდებარე ბინაზე.

6. პირველი ინსტანციის სასამართლომ მიიჩნია ასევე, რომ გაცვლის ხელშეკრულების დადების დროს მოპასუხე წარმოადგენდა ასევე თავისი არასრულწლოვანი შვილის (მოსარჩელის) ინტერესებსაც და ამ უკანასკნელის კუთვნილი წილი გაუცვალა თავის დას, შესაბამისად, მოსარჩელემ მოიპოვა საკუთრების უფლება გაცვლილ ბინაზეც.

7. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

8. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 31 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით ს. მ-ას სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, გაუქმდა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

9. სააპელაციო სასამართლომ, მართალია, გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, მაგრამ მიიჩნია, რომ სადავო ბინა არ წარმოადგენდა იმ უძრავ ნივთს, რომელზეც მოსარჩელეს შესაძლებელია ჰქონოდა საკუთრების გადაცემის მოთხოვნის უფლება, ვინაიდან პრივატიზაციის ხელშეკრულების შემდეგ დადებული გაცვლის ხელშეკრულების საფუძველზე სადავო ბინა აღირიცხა მოპასუხის საკუთრებაში, შესაბამისად, მოსარჩელემ დაკარგა ამ ბინაზე წილის მოთხოვნის უფლება, ვინაიდან იგი არ იყო პრივატიზაციით მიღებული ქონება.

10. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ.

საკასაციო საჩივრის საფუძვლები:

მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი ეფუძნებოდა მხოლოდ იმ გარემოებას, რომ მოსარჩელის მოთხოვნა იყო ხანდაზმული. მიუხედავად ამისა, სააპელაციო სასამართლომ სულ სხვა საფუძვლით უთხრა უარი მოსარჩელეს სარჩელის დაკმაყოფილებაზე, რითაც დაარღვია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 და მე-5 მუხლების მოთხოვნები. გარდა ამისა, სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, თუმცა მათ არასწორი სამართლებრივი შეფასება მისცა და გამოიტანა არასწორი გადაწყვეტილება. სააპელაციო სასამართლომ არასწორად გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 312-ე მუხლის მე-3 ნაწილი, ვინაიდან ბინების გაცვლისას აუცილებელი იყო ოჯახის სრულწლოვა-

ნი წევრების თანხმობა, მოსარჩელე კი, როგორც დადგენილია მოცემულ საქმეზე, გაცვლის დროს არასრულწლოვანი იყო.

სამოტივაციო ნაწილი:

11. საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობის შემონმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, შემდეგ გარემოებათა გამო:

12. მოცემულ საქმეზე სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

12.1. მოსარჩელე არის მოპასუხის შვილი. იგი დაიბადა 1977 წლის .. ოქტომბერს. მოსარჩელე 1977 წლიდან ჩანერილი იყო და ცხოვრობდა მოპასუხესთან ერთად ქ. ქუთაისში, ფ-ის ქუჩის მე-... შესახვევის №...-ში.

12.2. 1994 წლის 10 თებერვლის პრივატიზაციის ხელშეკრულებით, საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1992 წლის №107 დადგენილების თანახმად, მოპასუხეს უსასყიდლოდ გადაეცა ადგილობრივი მმართველობის ორგანოს კუთვნილი საცხოვრებელი ბინა – მდებარე ქ. ქუთაისში, ფ-ის ქუჩის მე-... შესახვევის №...-ში, 27.53კვ.მ საცხოვრებელი ფართითა და დამხმარე სათავსოებით.

12.3. 1994 წლის 23 მარტის გაცვლის ხელშეკრულების თანახმად, მოპასუხემ ქ. ქუთაისში, ფ-ის ქუჩის მე-.. შესახვევის №...-ში მდებარე ბინა გაუცვალა თავის დას ქ. ქუთაისში, ნ-ას ქუჩის პირველი შესახვევის №../..-ში მდებარე ბინაში.

12.4. 1994 წლიდან მოსარჩელე მოპასუხესთან ერთად ჩანერილი იყო და ცხოვრობდა ქ. ქუთაისში, ნ-ას ქუჩის პირველი შესახვევის №../..-ში მდებარე საცხოვრებელ ბინაში.

13. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო ამონმებს გადაწყვეტილებას საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

14. განსახილველ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები საკასაციო საჩივრით სადავოდ არაა გამხდარი, შესაბამისად, ეს გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის.

15. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს „საქართველოს რეს-

პუბლიკაში ბინების პრივატიზაციის (უსასყიდლოდ გადაცემის) შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1992 წლის 1 თებერვლის №107-ე დადგენილებაზე და ამ დადგენილების გამოყენების შედეგად უზენაესი სასამართლოს მიერ დამკვიდრებულ ერთგვაროვან სასამართლო პრაქტიკაზე, რომლის თანახმად, სახელმწიფო და საზოგადოებრივი საბინაო ფონდის პრივატიზაციის დროს, ბინაში კანონით დადგენილი წესით ჩასახლებული და მცხოვრები ყველა პირი (ბინის დამქირავებლები და ამ დამქირავებლის ოჯახის წევრები), მათ შორის არასრულწლოვანიც, ითვლება ბინის თანამესაკუთრედ, იმისა და მიუხედავად, ოჯახის რომელი წევრის სახელზე განხორციელდება ბინის პრივატიზაცია (იხ. სუსგ, 31.03.2009წ., საქმეზე №ას-997-1196-08).

16. განსახილველ შემთხვევაში, პირველი ინსტანციის სასამართლომ დაადგინა და სააპელაციო სასამართლომაც გაიზიარა, რომ „საქართველოს რესპუბლიკაში ბინების პრივატიზაციის (უსასყიდლოდ გადაცემის) შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1992 წლის 1 თებერვლის №107-ე დადგენილების საფუძველზე, მოსარჩელემ, როგორც მოპასუხის (დამქირავებლის) ოჯახის წევრმა და სადავო ფართში ჩანერილმა პირმა, მოპასუხესთან ერთად, თანასაკუთრების უფლება მოიპოვა ქ.ქუთაისში, ფ.-ის ქუჩის მე-.. შესახვევის №..-ში მდებარე ბინაზე.

17. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მოსარჩელემ კანონის საფუძველზე მოიპოვა საკუთრების უფლება ზემოაღნიშნული ბინის 1/2 ნაწილზე და, მიუხედავად იმისა, რომ უძრავი ნივთი მთლიანად მოპასუხის საკუთრებაში აღირიცხა საჯარო რეესტრში, მოსარჩელეს არ დაუკარგავს საკუთრების უფლება მის კუთვნილ წილზე. მართალია, მესამე პირებთან ურთიერთობაში სადავო ბინის ერთადერთ მესაკუთრედ მოპასუხე მიიჩნეოდა, მაგრამ პრივატიზაციაზე უფლების მქონე პირთა შიდა ურთიერთობაზე საჯარო რეესტრის ჩანაწერი გავლენას ვერ მოახდენდა და ვერ შეცვლიდა იმ ფაქტს, რომ მოპასუხესთან ერთად, მოსარჩელეც ამ ბინის თანამესაკუთრე იყო. მითითებული მსჯელობიდან გამომდინარე, არასწორია სააპელაციო სასამართლოს მიერ სამოქალაქო კოდექსის 312-ე მუხლის მე-3 ნაწილის („თუ მესაკუთრე ახდენს უძრავი ქონების გასხვისებას ან უფლებრივად დატვირთვას, დაუშვებელია გარიგების დადებისას (უფლების რეგისტრაციისას) თანამესაკუთრის თანხმობის მოთხოვნა, თუ იგი ასეთად არ არის რეგისტრირებული საჯარო რეესტრში“) გამოყენება, ვინაიდან მოცემულ შემთხვევაში მო-

სარჩელე ედავება არა უძრავი ქონების შემძენ მესამე პირს, არამედ იმ პირს, ვინც პრივატიზაციის ხელშეკრულების საფუძველზე სადავო უძრავი ნივთი მთლიანად თავის საკუთრებაში აღრიცხა, მიუხედავად იმისა, რომ ამ ბინის 1/2 ნაწილზე მოსარჩელემაც მოიპოვა საკუთრების უფლება.

18. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოპასუხეს შეეძლო მხოლოდ მისი თანასაკუთრების წილის და არა საერთო საკუთრების ბინის (საზიარო საგნის) სრულად განკარგვა (სამოქალაქო კოდექსის 959-ე მუხლის პირველი წინადადება – „თითოეულ მონილეს შეუძლია განკარგოს თავისი წილი, ხოლო საზიარო საგნის განკარგვა ხდება მხოლოდ ერთობლივად“). განსახილველ შემთხვევაში, გაცვლის ხელშეკრულების საფუძველზე საზიარო საგნის გასხვისებით, მოპასუხემ განკარგა არა მარტო მისი თანასაკუთრების წილი, არამედ მოსარჩელის კუთვნილი წილიც, ხოლო სადავო ქონების გაცვლის შედეგად მიღებული შესრულების (შეძენილის) მხოლოდ თავის საკუთრებაში აღრიცხვით, მოპასუხე უსაფუძვლოდ გამდიდრდა მოსარჩელის ხარჯზე.

19. სამოქალაქო კოდექსის 991-ე მუხლის მიხედვით, პირი, რომელიც სხვის ხარჯზე უსაფუძვლოდ გამდიდრდა სხვა სამუალებითაც, გარდა იმისა, რაც გათვალისწინებულია ამ თავში, მოვალეა დაუბრუნოს მას მიღებული.

20. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოცემულ შემთხვევაში სახეზეა ზემოაღნიშნული ნორმით გათვალისწინებული კონდიქციური ვალდებულება, ვინაიდან მოპასუხე მოსარჩელის ქონებრივი ინტერესების ხელყოფით უსაფუძვლოდ გამდიდრდა, კერძოდ, მოპასუხემ სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე თავის საკუთრებაში აღრიცხა მოსარჩელის კუთვნილი სადავო ბინის 1/2 წილი.

21. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის საკუთრების უფლების აღდგენა უნდა დაეფუძნოს სამოქალაქო კოდექსის 991-ე მუხლსა და 979-ე მუხლის პირველი ნაწილის პირველ წინადადებას („უკან დაბრუნების მოთხოვნა ვრცელდება შეძენილზე ...“).

22. საკასაციო პალატა არ იზიარებს მოპასუხის მოსაზრებას სარჩელის ხანდაზმულობის თაობაზე, ვინაიდან მან მოთხოვნის განხორციელების ხელშემშლელი შესაგებელი დაგვიანებით წარადგინა, კერძოდ, საქმის მასალებით ირკვევა, რომ მოპასუხეს საქმის მომზადების სტადიაზე არ მიუთითებია სარჩელის ხანდაზმულობაზე. მოპასუხემ მხოლოდ საქმის არსებითი განხილვის ეტაპზე (სასამართლოს მთავარ სხდომაზე) მიუთითა

სარჩელის ხანდაზმულობაზე, ამასთან, მას არ დაუსაბუთებია, თუ რატომ ვერ შეძლო მან ამის გაკეთება საქმის მომზადების სტადიაზე და გააჩნდა თუ არა საპატიო მიზეზი. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლის მე-4 ნაწილის, 206-ე მუხლისა და 215-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, სარჩელის ხანდაზმულობის თაობაზე მოპასუხემ უნდა მიუთითოს საქმის მომზადების სტადიაზე, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მას ერთმევა უფლება, შეასრულოს ასეთი მოქმედება საქმის არსებითად განხილვის დროს (იხ. სუსგ, 28.05.2009წ., საქმეზე №ას-21-358-09; 13.04.2007წ., საქმეზე №ას-863-1219-06).

23. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილება კანონის დარღვევითაა გამოტანილი (სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლი), კერძოდ, სასამართლომ არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა (სამოქალაქო კოდექსის 991-ე მუხლი) და გამოიყენა კანონი, რომელიც არ უნდა გამოეყენებინა (სამოქალაქო კოდექსის 312-ე მუხლის მე-3 ნაწილი). კანონის აღნიშნული დარღვევა, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების აბსოლუტური საფუძველია.

24. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველები.

25. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების კანონით გათვალისწინებული რომელიმე საფუძველი, შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო უფლებამოსილია თვითონ მიიღოს გადაწყვეტილება საქმეზე, კერძოდ, პალატას მიაჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უნდა გაუქმდეს და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელი უნდა დაკმაყოფილდეს – მოსარჩელე ცნობილ უნდა იქნეს მოპასუხის საკუთრებაში რეგისტრირებული უძრავი ქონების – მდებარე ქ. ქუთაისი, ნ-ას ქუჩა, .. შესახვევი, №., ბინა №. (მინის (უძრავი ქონების) საკადასტრო კოდი №.....) – 1/2 ნაწილის მესაკუთრედ.

26. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გა-

დახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე გათავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი დაკმაყოფილებულია ნაწილობრივ, მაშინ მოსარჩელეს ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რაც სასამართლოს გადაწყვეტილებით იქნა დაკმაყოფილებული, ხოლო მოპასუხეს – სარჩელის იმ მოთხოვნათა პროპორციულად, რომელზეც მოსარჩელეს უარი ეთქვა. იმ მხარის წარმომადგენლის დახმარებისათვის განეულ ხარჯებს, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, სასამართლო დააკისრებს მეორე მხარეს გონივრულ ფარგლებში, მაგრამ არაუმეტეს დავის საგნის ღირებულების 4 პროცენტისა, ხოლო არაქონებრივი დავის შემთხვევაში – განსახილველი საქმის მნიშვნელობისა და სირთულის გათვალისწინებით, 2000 ლარამდე ოდენობით. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ამ მუხლში აღნიშნული წესები შეეხება, აგრეთვე, სასამართლო ხარჯების განაწილებას, რომლებიც გასწიეს მხარეებმა საქმის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციებში წარმოებისას, ხოლო, მე-3 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადაწყვეტილებას ან გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას, შესაბამისად, შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებასაც.

27. მითითებული ნორმის მიხედვით, იმ შემთხვევაში, როდესაც საკასაციო სასამართლო გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას, იგი ვალდებულია, შეცვალოს სასამართლო ხარჯების განაწილებაც. ამ დროს მხედველობაში მიიღება არა მარტო საკასაციო საჩივრისათვის გადახდილი ბაჟი, არამედ, ის ხარჯებიც, რომლებიც გაიღეს მხარეებმა ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოებში საქმეთა განხილვისას.

28. განსახილველ შემთხვევაში, საქმის მასალებით ირკვევა, რომ კასატორს (მოსარჩელეს) სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდილი აქვს: სარჩელზე – 240.00 ლარი, სარჩელის უზრუნველყოფაზე – 50.00 ლარი, ხოლო საკასაციო საჩივარზე – 400.00 ლარი. კასატორს გადახდილი აქვს ასევე შემდეგი საპროცესო ხარჯები: სასაქონლო ექსპერტიზის ხარჯი – 100.00 ლარი, საჯარო რეესტრში ინფორმაციის მოპოვების ხარჯი – 35.00 ლარი, საადვოკატო მომსახურებაზე განეული ხარჯი – 530.00 ლარი.

29. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ, ვინაიდან სარჩელი დაკმაყოფილდა სრულად, წაგებულ მხარეს – მოპასუხეს მოგებული მხარის – მოსარჩელის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს ამ უკანასკნელის მიერ სარჩელზე, სარჩელის უზრუნველ-

ყოფაზე და საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბა-
ჟი სრულად – 690.00 (240+400+50) ლარი, მოპასუხეს ასევე სრუ-
ლად უნდა დაეკისროს სასაქონლო ექსპერტიზის ხარჯი – 100.00
ლარი და საჯარო რეესტრში ინფორმაციის მოპოვების ხარჯი –
35.00 ლარი. რაც შეეხება საადვოკატო მომსახურებაზე განე-
ულ ხარჯს, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის
პირველი ნაწილის თანახმად, იგი არ შეიძლება იყოს დავის საგ-
ნის ღირებულების 4 პროცენტზე მეტი. მოცემულ შემთხვევა-
ში, მართალია, დავის საგნის ღირებულების (15900:2=7950) 4%
შეადგენს 318.00 ლარს, მაგრამ საკასაციო სასამართლო მოპა-
სუხეს 300 ლარზე მეტს ვერ დააკისრებს, ვინაიდან პირველი
ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებით, რომელიც მო-
სარჩელეს არ გაუსაჩივრებია, მოპასუხეს მოსარჩელის სასარ-
გებლოდ დაეკისრა 300 ლარის გადახდა საადვოკატო მომსახუ-
რებაზე განეულ ხარჯის ასანაზღაურებლად. აქედან გამომ-
დინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ადვოკატის მომსა-
ხურებისათვის 300 ლარზე მეტი თანხის დაკისრება იქნებოდა
მოპასუხისათვის საუარესოდ შებრუნება.

30. საერთო ჯამში მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ
უნდა დაეკისროს 1125.00 (690+100+35+300) ლარის გადახდა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

31. საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს
სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408.3-ე, 411-ე მუხლებით და

გ ა დ ა ნ ე ყ ვ ი ტ ა :

1. გ. პ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 31 ოქტომბრის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. გ. პ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდეს;
4. გ. პ-ე ცნობილ იქნეს ს. მ-ას საკუთრებაში რეგისტრირებული უძრავი ქონების – მდებარე ქ. ქუთაისი, ნ-ას ქუჩა, .. შესახვევი, №., ბინა №.. (მინის (უძრავი ქონების) საკადასტრო კოდი №...) – 1/2 ნაწილის მესაკუთრედ;
5. ს. მ-ას გ. პ-ის სასარგებლოდ დაეკისროს 1125 ლარის გადახდა მოსარჩელის მიერ გაღებული პროცესის ხარჯების ასანაზღაურებლად;
6. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

საკიეპელი

1. ხელშეკრულებაზე უარის თქმის შედეგები	3
2. ზიანის ანაზღაურების მოვალეობა	
საწარმოო ტრავმის გამო დანიშნული სარჩოს გადაანგარიშება	38
ზიანის ანაზღაურება არაქონებრივი ზიანისათვის	49
3. პირგასამტეხლო	56; 66; 75; 86
4. კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობანი	100
საზიარო საგნის განკარგვის წესი	100
საზიარო უფლების გაუქმება	110; 126; 134
5. უსაფუძვლო გამდიდრება	151; 169; 179
სხვის ხარჯზე უსაფუძვლოდ გამდიდრების შედეგები	198

საქართველოს უზენაესი სასამართლო
თბილისი 0110, ძმები ზუბალაშვილების ქ. №32
ტელ.: (995 32) 2982103
www.supremecourt.ge